

วทศ 123501

การประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ
งานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 24



นายอานนท์ นนทวัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2560

สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม



ใบอนุญาตวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

เรื่อง : การประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียน
ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

ผู้วิจัย : นายอานนท์ นนทวัน

ได้รับอนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ท.ดร.ณัฐชัย จันทร์ชุม)
คณบดีคณะครุศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนธิ ติเมืองซ้าย)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมเจตน์ กุศรี)

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เสงไธสง)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริ ถีอาสนา)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาพ ฟูรุ่งเรือง)

กรรมการ



การประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ
งานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 24



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY
นายอานนท์ นนทวัน

วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2560

การประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ
งานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 24



นายอานนท์ นนทวัน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2560

สงวนลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ใบอนุญาต
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

เรื่อง : การประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ
งานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 42

ผู้วิจัย : นายอานนท์ นนทวัน

ได้รับอนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา



_____ คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนธิ ทีเมืองซ้าย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

_____ ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมเจตน์ ภูศรี)

_____ กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมย์ไธสง)

_____ กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริ ถีอาสนา)

_____ กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาพ ผู้รุ่งเรือง)

ชื่อเรื่อง	: การประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 24
ผู้วิจัย	: นายอานนท์ นนทวัน
ปริญญา	: ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารจัดการการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อาจารย์ที่ปรึกษา	: รศ.ดร.ศิริ ถีอาสนา ผศ.ดร.สุภาพ ผู้รุ่งเรือง
ปีการศึกษา	: 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก และศึกษาผลการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24 การดำเนินการแบ่งออกเป็น 3 ระยะเวลา ระยะเวลาที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กโดยการสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการงานวิชาการจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน จาก 20 โรงเรียน และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน ระยะเวลาที่ 2 การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma โดยการทำ Work shop : กำหนดแนวทางพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ตามขั้นตอน DMAIC ระยะเวลาที่ 3 การศึกษาผลการพัฒนาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการเริ่มต้นด้วย สร้างความรู้ความเข้าใจและกำหนดประเด็นการทดลอง การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการ และศึกษาผลการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการ

ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบในการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสรุปได้ 9 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบงานการเรียนรู้ ด้านการนิเทศภายใน ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการพัฒนาและ

ส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ และ ด้านการแนะแนว 2) การประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กดำเนินการตามกระบวนการ DMAIC คือ Define : D เป็นการอธิบายรายละเอียดต่าง ๆ ของเป้าหมาย และขอบเขตของงานวิชาการเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน Measure : M เป็นอธิบายถึงวิธีการวัด การใช้เครื่องมือ วิธีการเก็บระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ใครเป็นผู้เก็บ ใครให้ข้อมูล ตลอดจนสถานที่ Analyze : A เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูล และกำหนดเกณฑ์การประเมิน Improve : I เป็นการพัฒนาในรูปแบบต่างๆ ตามลักษณะที่ต้องการจะทำการพัฒนา และ Control : C เป็นการควบคุม เพื่อที่จะรักษาระดับคุณภาพทางวิชาการ เพื่อให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดไป 3) ผลการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนัก งานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ปรากฏว่า คณะครูโรงเรียนโนนสูงพิทยาคมนำตัวชี้วัดที่ได้รับการคัดเลือกมาพัฒนาตามกระบวนการของ Six Sigma โดยจัดทำในรูปแบบของโครงการการปรากฏว่า โครงการพัฒนาการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ครูทั้ง 22 คน สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 100 โครงการจัดทำงานวิจัยในชั้นเรียนอย่างมีคุณภาพ ครูสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้สำเร็จจำนวน 22 เรื่อง และโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา โรงเรียนโนนสูงพิทยาคมจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา จำนวน 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมพัฒนาห้องสมุด กิจกรรมพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ในโรงเรียน และกิจกรรมพัฒนาแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา พบว่าโครงการดังกล่าวทำให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน สถานศึกษามีความร่มรื่น สวยงาม และเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูและนักเรียน

คำสำคัญ : กระบวนการ Six Sigma คุณภาพการบริหารจัดการ งานวิชาการ และโรงเรียนขนาดเล็ก

Title : Application of Six Sigma Process for the Academic Administration
Quality Improvement for Small Sized Schools under The Secondary
Educational Service Area Office 24

Author : Arnon Nontawan

Degree : Ed.D. (Educational Management)
Rajabhat Maha Sarakham University

Advisors : Assoc.Prof.Dr.Siri Thee-asana
Asst.Prof.Dr.Suphap Phoorungrueng

Year : 2017

ABSTRACT

The purpose of this study was to study elements for academic administration of small sized school application of Six Sigma process for academic administration quality Improvement for Small Sized Schools and study the result of the quality improvement of academic administration under The Secondary Educational Service Area Office 24. The operation is divided into 3 stages. Phase 1) A study of the components of academic administration of small sized schools by synthesizing the components of academic administration from relevant papers and researches. Inquiries of executives head of academic departments and teachers from 20 schools. And in-depth interview for executives and teachers in three schools of good practice performance (Best Practice). Phase 2) Improving the quality of academic administration of small sized schools by application of the Six Sigma process by doing a work shop : Defining the ways to improve the quality of academic administration of small sized schools by application of the Six Sigma process in accordance with the DMAIC procedure. Phase 3) study the result of the development of academic administration of small sized schools by improving the quality of academic administration started with generate knowledge and set trial issues. Quality Improvement in Academic Administration and study the results of the development of academic management quality.

The results of the research were as follows 1) the components of academic administration of small sized schools were summarized as 9 aspects : the development of school curriculum process. School Internal supervision quality assurance. Research and development of educational quality. The development of teaching and learning. Measurement and evaluation Development. The development of learning resources and guidance. 2) Application of the Six Sigma Process to improve the quality of academic administration of small sized schools followed the DMAIC process. Define : D described the details of the goals and scopes of the academic work to achieve a consistent understanding. Measure: M described how to measure, using tools, how to store and storage data and who was the one who gave the information and also the place. Analyze : A was the analysis of data collected from the data. Improve : I was developed in various ways according to the nature of the need to develop and control : C is control in order to maintain academic quality to ensure consistently and continually quality. Analyze. 3) the result of the academic administration quality improvement for small sized schools under The Secondary Educational Service Area Office 24 found that the teachers of Nonsong Pittayakom School brought the selected indicators to develop in accordance with the Six Sigma process. The development plan for the 22 teachers learning management plan can be developed correctly 100% of the project quality research projects in class. Teachers was successfully complete 22 classroom research projects and develop learning resources in schools. Nonsongphittayakom School had developed a project to develop learning resources in 3 educational institutions, namely library development activities. Development activities in botanical garden and development activities of Sufficiency Economy Learning Resources in Educational Institutions found that the project made the school a source of learning for students. The school was beautifully landscaped and facilitates the teaching and learning activities of teachers and students.

Keywords : Six Sigma Process, Quality Administration, Academic Administration of Small Sized Schools

Major Advisor.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์และเมตตาจิตกรุณา จาก รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริ ถีอาสนา อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาพ ผู้รู้เรื่อง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่ให้การดูแล ตรวจสอบ และเสนอแนะข้อแก้ไข ข้อบกพร่องอย่าง ไกล่ชิด ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ดร.ปฎนกาญจน์ ภูเงิน ดร.เสนห์ คำสมหมาย ดร.ชาตรี ถาวรรักษ์ ดร.กันตา พรานป่า และดร.วิโรจน์ ค้อไผ่ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการ วิจัยและแนะนำแนวทางในการดำเนินการวิจัย งานวิจัยสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ ดร.อุดมชัย ชัยจุฑาภัค ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ที่กรุณาให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาในสังกัดจำนวน 20 โรงเรียน ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าวิชาการ ครูผู้สอน โรงเรียนฟ้าแดดสูงยางพิทยาคม โรงเรียนนาไคร้พิทยาสรรพ์ โรงเรียนคำเจริญวิทยาคม ที่ได้ให้การสัมภาษณ์และศึกษาผลการ ปฏิบัติงานที่เป็นเลิศและขอขอบพระคุณ คณะครูโรงเรียนโนนสูงพิทยาคมที่กรุณาให้ผู้วิจัยได้ทดลอง พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการวิชาการ โดยการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma จนเสร็จ สมบูรณ์ และครบถ้วนตามกระบวนการวิจัย

ขอขอบพระคุณในทุกความห่วงใยจากครอบครัว และกัลยาณมิตรที่เป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัย มา โดยตลอด คุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชา แต่ บิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่าน ที่ให้ ความรู้และอบรมสั่งสอนผู้วิจัยจนประสบความสำเร็จ

นายอานนท์ นนทวัน

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ค
ABSTRACT	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	ซ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ภูมิหลัง	1
1.2 คำศัพท์สำคัญ	6
1.3 คำถามการวิจัย	6
1.4 วัตถุประสงค์การวิจัย	7
1.5 ขอบเขตการวิจัย	7
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	9
1.7 กรอบแนวคิดการวิจัย	14
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	15
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	17
2.1 การบริหารสถานศึกษา	17
2.2 การบริหารงานวิชาการ	21
2.3 กระบวนการ Six Sigma	76
2.4 การประชุมเชิงปฏิบัติการ	84
2.5 การสนทนากลุ่ม	94
2.6 บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24	99
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	109
ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ขนาดเล็ก	110
ระยะที่ 2 การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียน ขนาดเล็ก โดยประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma	114
ระยะที่ 3 การศึกษาผลการพัฒนาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียน ขนาดเล็ก	118

หัวเรื่อง	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	125
ระยะที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบในการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก	125
ระยะที่ 2 ผลการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma	185
ระยะที่ 3 ผลการศึกษาผลการพัฒนาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียน ขนาดเล็ก	211
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	219
5.1 สรุปผล	219
5.2 อภิปรายผล	221
5.3 ข้อเสนอแนะ	224
บรรณานุกรม	227
ภาคผนวก	237
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ผู้บริหาร หัวหน้าวิชาการ และครูผู้สอน	238
ภาคผนวก ข ข้อมูลผู้รับการสัมภาษณ์	255
ภาคผนวก ค ภาพประกอบการดำเนินการวิจัย	257
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการวิจัย	263
ภาคผนวก จ แผนงาน/โครงการ	267
การเผยแพร่ผลงานวิจัย	279
ประวัติผู้วิจัย	281

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบหลักของงานวิชาการในสถานศึกษา	68
2.2 เทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการตามวัตถุประสงค์	91
2.3 สถานศึกษา ผู้บริหาร และนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 24	100
2.4 สหวิทยาเขต สถานศึกษาและผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24	103
2.5 เปรียบเทียบคะแนน ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2558 ระดับประเทศ – ระดับเขตพื้นที่	105
2.6 เปรียบเทียบคะแนน ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2558 ระดับประเทศ – ระดับเขตพื้นที่	106
2.7 สรุปขั้นตอนการวิจัย เรื่อง การประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24	107
3.1 รายละเอียดกระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการ ของโรงเรียนขนาดเล็ก	117
3.2 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบหลักของงานวิชาการในสถานศึกษา	121
4.1 ผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยรวม	128
4.2 ผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	129
4.3 ผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	130
4.4 ผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการนิเทศภายใน	141
4.5 ผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา	132
4.6 ผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการวิจัยและพัฒนา คุณภาพการศึกษา	133

ตารางที่	หน้า
4.7 ผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการพัฒนาการจัด การเรียนการสอน	134
4.8 ผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการวัดและประเมินผล	135
4.9 ผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการพัฒนา และส่งเสริมแหล่งเรียนรู้	136
4.10 ผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการแนะแนว	137
4.11 Best Practice ของโรงเรียนฟ้าแดดสูงยางวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 24	153
4.12 Best Practice ของโรงเรียนนาโคกพิทยาสรรพ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 24	167
4.13 Best Practice ของโรงเรียนคำเจริญวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 24	182
4.14 สรุปผล Best Practice โรงเรียนฟ้าแดดสูงยางวิทยาคาร โรงเรียนนาโคกพิทยาสรรพ์ โรงเรียนคำเจริญวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24	183
4.15 การพิจารณาคัดเลือกตัวชี้วัดสำหรับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ งานวิชาการตามกระบวนการของ Six Sigma	191
4.16 สรุปผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน จำนวน 22 คน	192
4.17 สรุปผลการประเมินคุณภาพของงานวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน จำนวน 22 คน	193
4.18 ระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก	194
4.19 จำนวนครูที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้	195
4.20 จำนวนวิชาที่ได้จัดเนื้อหาสาระในรายวิชาเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน	196
4.21 จำนวนครั้งที่มีการนิเทศงานวิชาการ	197
4.22 ร้อยละของครูที่จัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย	198
4.23 จำนวนครูที่ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐาน	199

ตารางที่	หน้า
4.24 จำนวนโครงการตามแผนการนิเทศการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อย่างเป็นระบบ	200
4.25 จำนวนครูที่ได้รับการพัฒนาเรื่องการจัดทำระบบบริหารสารสนเทศให้ถูกต้อง และทันสมัย	201
4.26 จำนวนครูที่ได้รับการส่งเสริมให้ทำการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหา และพัฒนาผู้เรียน	202
4.27 จำนวนงานวิจัยในชั้นเรียนที่ครูทำได้สำเร็จ	203
4.28 จำนวนครูที่ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อนวัตกรรม ทางการเรียนการสอน	203
4.29 จำนวนครูที่สามารถผลิตสื่อทางการเรียนการสอน	204
4.30 จำนวนครูที่ได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถวัด และประเมินผลนักเรียน อย่างหลากหลาย	205
4.31 จำนวนครูที่มีความรู้ความเข้าใจ ในระเบียบการวัดผล ประเมินผลนักเรียน	206
4.32 จำนวนครูที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั่วไปและนอกสถานศึกษา ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	207
4.33 จำนวนครูโครงการที่ใช้พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา	208
4.34 จำนวนครูที่ได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้ ความเข้าใจจิตวิทยาการแนะแนว	209
4.35 จำนวนครูที่สามารถแนะแนวได้	210
4.36 การพิจารณาคัดเลือกตัวชี้วัดสำหรับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการ ตามกระบวนการของ Six Sigma	211
4.37 สรุปผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน จำนวน 22 คน	215
4.38 สรุปผลการประเมินคุณภาพของงานวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน จำนวน 22 คน	216
4.39 ระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก	217

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	75
2.2 กระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ	86
3.1 แผนภูมิขั้นตอนการดำเนินการวิจัย (Flow chart)	109



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลัง

การพัฒนาคน การให้การศึกษแก่เด็กหรือเยาวชนในชาติให้มีความรู้ ความเข้าใจและสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งมีคุณธรรม มีทักษะความรู้ในการประกอบอาชีพและเป็นพลเมืองที่ดี สังคมยอมรับนั้น จะช่วยพัฒนาตนเองด้านต่าง ๆ ตลอดช่วงชีวิต การวางรากฐานพัฒนาการของชีวิต ตั้งแต่แรกเกิด การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถด้านต่าง ๆ ทำให้เป็นคนรู้จักคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีคุณธรรมจริยธรรม รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รู้จักพึ่งตนเองที่จะดำรงชีพและประกอบอาชีพสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ร่วมเป็นพลังสร้างสรรค์พัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ตลอดจนด้านสังคมและวัฒนธรรม การพัฒนาประเทศและสังคมก็ย่อมทำได้สะดวก รวดเร็ว ได้ผลที่แน่นอนรวดเร็ว และก้าวไปอย่างยั่งยืน การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพเป็นกระบวนการที่ต้องใช้การประสานความร่วมมือกันหลายฝ่าย หน่วยปฏิบัติที่มีบทบาทในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ พัฒนาผู้เรียนโดยตรง คือ สถานศึกษา การที่สถานศึกษาจะสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพต้องอาศัยระบบบริหารจัดการที่ดี กระบวนการสำคัญจะส่งผลให้ระบบบริหารจัดการที่ดีคือ การบริหารวิชาการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2550, น. 1)

การบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันต้องปรับเปลี่ยนวิธีการ แนวทางการบริหารจัดการให้ความสำคัญกับการพัฒนาสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ ผู้บริหารสถานศึกษาครูและบุคลากรทางการศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจใฝ่รู้และพัฒนาสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยจัดการศึกษามุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และต้องมุ่งเน้นความเป็นเลิศทางการศึกษา เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีศักยภาพ จึงเกิดผลดี บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่สถานศึกษากำหนดไว้ (ธีระ รุญเจริญ, 2550, น. 98) ซึ่งการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีภาระงานในการบริหารสถานศึกษา 4 ภาระงาน คือ งานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไป ซึ่งการบริหารวิชาการเป็นหัวใจสำคัญที่สุดของโรงเรียน เป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา การจัดการเรียนการสอน และงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่คาดหวังตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับ และแนวความคิดการปฏิรูปการศึกษา สถานศึกษาจะต้องนำหลักสูตรแกนกลางมา

จัดเป็นหลักสูตรสถานศึกษา ร่วมกับสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับท้องถิ่นที่สถานศึกษาเป็นผู้กำหนด งานเกี่ยวกับการเรียนการสอนซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงความคิดที่ให้น้ำหนักผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการปฏิบัติจริงงานเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนที่หันมาเน้นการประเมินตามสภาพจริง ไม่เน้นการใช้ข้อทดสอบแต่เพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ยังมีอีกหลาย ๆ ด้านที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนา ผู้เรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งรวมเรียกว่างานวิชาการ (กมล ภูประเสริฐ, 2545, น. 6)

จากความสำคัญของการบริหารงานวิชาการดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องเอาใจใส่ดูแลการบริหารวิชาการเป็นพิเศษ แต่ก็ยังมีผู้บริหารสถานศึกษาจำนวนไม่น้อยที่มองเห็นว่างานด้านอื่น ๆ สำคัญกว่างานวิชาการ ทำให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา หรือแม้ว่ามีความตระหนักว่างานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญมาก ในการบริหารสถานศึกษา แต่โดยทั่วไปในการปฏิบัติจริง ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ก็ยังให้ความสำคัญในการบริหารงานวิชาการน้อยอยู่ และเป็นที่ประจักษ์ว่าการบริหารงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานใหม่ที่เกิดขึ้นจากการปฏิรูปการศึกษา ก็ยังให้ความสำคัญในด้านวิชาการน้อย ทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่วนใหญ่จะไปให้ความสำคัญในการบริหารงานบุคคล การบริหารงานธุรการ และการบริหารงานด้านอาคารสถานที่เป็นอันดับแรก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, น. 32) ทั้งที่ขอบข่ายและภารกิจงานตามที่กำหนดในกฎกระทรวง มีมากถึง 17 งาน ได้แก่ 1) การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การแนะแนว 11) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพในและมาตรฐานการศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา และ 17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, น. 29-51)

การบริหารงานวิชาการเป็นพันธกิจของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับ มาตรา 36 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2550, น. 24) และกำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมแห่งการ

เรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติ ปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญในพันธกิจนี้อย่างมุ่งมั่นและทุ่มเท เพราะงานวิชาการถือเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา ส่วนงานอื่นๆ เป็นไปเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้งานวิชาการและการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามจุดประสงค์การศึกษาที่กำหนดไว้ (สมาน อัครภูมิ, 2549, น. 239) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลหลักสำคัญที่จะต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ เพราะคุณภาพของสถานศึกษาสามารถพิจารณาจากผลงานด้านวิชาการ ซึ่งเป็นกระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2546, น. 3) ความต้องการในเรื่องคุณภาพและประสิทธิภาพเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาของทุกวงการ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านธุรกิจหรือทางการศึกษา จากรายงานผลการดำเนินการจัดการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา(สกศ.) ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 - 2554 สรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไทยที่วัดจากคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบ 4 วิชาหลัก (ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์) ต่ำกว่าร้อยละ 50 มาโดยตลอด ขณะเดียวกัน การประเมินเชิงคุณภาพของการศึกษาที่สามารถตอบสนองต่อการแข่งขันของประเทศ พบว่า ประเทศไทยยังล้าหลังกว่าประเทศมาเลเซีย และอินเดียนจึงเป็นเรื่องที่ต้องปรับปรุงในเชิงคุณภาพของการศึกษาโดยด่วน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555, น. 58) และในการประเมินสถานศึกษานอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบสองของ สมศ.(พ.ศ. 2549 – 2553) สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 30,284 แห่งได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพ สมศ. จำนวน 24,901 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 82.22 ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพ สมศ, น. 5,383 แห่งคิดเป็นร้อยละ 17.78 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2553, น. 19 - 24)

จากรายงานที่กล่าวมาในเบื้องต้นนี้ ชี้ให้เห็นว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งกระจายอยู่ทั่วประเทศในช่วงเวลาที่ผ่านมามีปัญหาอยู่ในขั้นวิกฤติ สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพให้สามารถสนอง ตอบวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับ ผู้บริหารสถานศึกษายังขาดความสนใจในการบริหาร งานวิชาการ ทำให้คุณภาพของผู้เรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐโดยภาพรวมขาดคุณภาพ ดังนั้นการบริหารงานวิชาการในยุคปฏิรูปการศึกษา โรงเรียนจะมีโอกาสตัดสินใจมากขึ้น ทั้งนี้เป็นไปตาม

หลักการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่ให้สถานศึกษารับผิดชอบการบริหารงานวิชาการโดยตรง ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในแนวคิดของรูปแบบการบริหารจัดการศึกษาแนวใหม่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังกล่าว รวมทั้งบทบาทของผู้บริหารในการบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุผล โดยต้องมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาโดยเน้นการมีส่วนร่วม (ประเวศ วะสี, 2541, น. 27) ตามบริบทของสถานศึกษานอกจากนี้ผู้บริหารต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การมีศักยภาพในการบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักใช้เครื่องมือ สอดแทรก เพื่อให้การบริหารสัมฤทธิ์ผล ภายใต้สภาวะการเปลี่ยนแปลงยุคโลกาภิวัตน์ที่ซับซ้อนซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะเป็นที่พึงพอใจของครู ผู้ปกครอง ชุมชนในท้องถิ่นมีการบริหารงานแบบเป็นทีม เพื่อผลักดันบุคลากรในโรงเรียนให้ความร่วมมือประกอบกิจกรรมทุกอย่างด้วยความเต็มใจ และรักที่จะทำ (ทิพาวดี เมฆสุวรรณ, 2541, น. 20)

การบริหารงานวิชาการนับว่าเป็นหัวใจหลักของโรงเรียนเพราะวัตถุประสงค์ที่สำคัญของโรงเรียนคือการให้การศึกษาและฝึกอบรมเยาวชนเพื่อให้เป็นพลเมืองดีของชาติในอนาคต (อุทัย บุญประเสริฐ, 2540, น. 62) กล่าวว่างานสำคัญของโรงเรียนคืองานวิชาการถ้าโรงเรียนดำเนินงานพลาดทางวิชาการก็จะพิจารณาได้ว่าโรงเรียนนั้นประสบความสำเร็จหรือไม่ ในทางตรงกันข้ามโรงเรียนใดที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานวิชาการ โรงเรียนก็สมควรที่จะได้รับการยกย่องยอมรับว่าเป็นโรงเรียนที่ดำเนินภารกิจของโรงเรียนได้ผล สำหรับการจัดการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ยังมีปัญหาอีก จะเห็นได้จากผลการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษาและผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำขั้นพื้นฐาน (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2558 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาภาษาไทย ร้อยละ 42.32 วิชาคณิตศาสตร์ ร้อยละ 29.59 วิชาวิทยาศาสตร์ ร้อยละ 36.20 ภาษาอังกฤษ ร้อยละ 27.92 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 วิชาภาษาไทย ร้อยละ 44.55 วิชาคณิตศาสตร์ ร้อยละ 22.49 วิชาวิทยาศาสตร์ ร้อยละ 31.52 ภาษาอังกฤษ ร้อยละ 20.30 ซึ่งคะแนนเฉลี่ยนี้อยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ และเมื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียน พบว่าโรงเรียนที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสอบต่ำ 10 ลำดับสุดท้าย เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องหาวิธีที่จะต้องหารูปแบบการบริหารวิชาการมาแก้ปัญหาโดยเร่งด่วน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24, 2558, น. 13)

จากรายงานที่กล่าวมาในเบื้องต้นนี้ ชี้ให้เห็นว่าการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กซึ่งกระจายอยู่ทั่วประเทศในช่วงเวลาที่ผ่านมามีปัญหาอยู่ในขั้นวิกฤติ สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษายังขาดความสนใจในการ

บริหารงานวิชาการ ทำให้คุณภาพของผู้เรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูผู้สอน ในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐโดยภาพรวมขาดคุณภาพ

Learn Six Sigma เป็นเทคนิคหรือกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญ มุ่งในการจัดการคุณภาพในวงการธุรกิจอุตสาหกรรม ปัจจุบันการจัดการทางการศึกษาได้ให้ความสนใจ ตลอดจนองค์กรต่าง ๆ ได้นำมาประยุกต์ใช้ในองค์กรเพื่อพัฒนาคุณภาพทั้งระบบ (ศิริ ถีอาสนา, 2557, น. 145) ซึ่งการพัฒนาองค์กรแบบ Six Sigma เป็นการพัฒนาที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศ ได้มีการกำหนดแนวทางในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการสื่อสาร การสร้างกลยุทธ์ และนโยบาย การกระจายนโยบาย การจูงใจ และการจัดสรรทรัพยากรในองค์กรให้เหมาะสม เพื่อให้การปรับปรุงองค์กรเป็นไปอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของพนักงานที่มีความสามารถ มีความตั้งใจที่จะปรับปรุง ต้องได้รับความรู้ที่เพียงพอต่อการปรับปรุง รวมทั้งมีทีมที่มีความสามารถและมีความตั้งใจที่จะปรับปรุง มีทีมที่ปรึกษาที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์สูงคอยให้ความช่วยเหลือสนับสนุน เพื่อให้ความผิดพลาดในการผลิตและการบริการมีน้อยที่สุด แนวความคิดการบริหารปรับปรุงองค์กรแบบ Six Sigma มีความแตกต่างจากแนวความคิดในการบริหารแบบเดิม ที่เน้นการปรับปรุงการทำงานโดยเริ่มจากผู้บริหาร แล้วจึงกระจายให้หน่วยงานต่าง ๆ ในองค์กรปรับปรุง โดยขาดระบบการให้คำปรึกษา แนะนำและการช่วยเหลือที่เหมาะสม ซึ่งประโยชน์ในการนำ Six Sigma ไปใช้ในองค์กร นั้นมีหลายประการ ดังนี้คือ 1) สามารถแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ และเสริมสร้างกลยุทธ์ใหม่ให้ธุรกิจ 2) บริหารจัดการและพัฒนาองค์กรโดยใช้ข้อมูลจริง และใช้หลักการทางสถิติซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับสากล 3) สร้างทีมงานในองค์กรให้แข็งแกร่ง โดยประสานความร่วมมือของพนักงานแต่ละส่วนซึ่งมีผลการปฏิบัติงานโดดเด่น และสามารถวัดผลได้ 4) เพิ่มผลประกอบการด้านการเงินจากโครงการประหยัดต้นทุน เพิ่มผลกำไรจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์และขยายการดำเนินงานเพื่อเพิ่มผลกำไร พร้อมทั้งมุ่งเน้นการตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้า และ 5) พัฒนาคูณการให้มีศักยภาพสูงขึ้น และปรับปรุงองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2549, น. 2)

สถาบันการศึกษาเป็นองค์กรที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับข้อมูล และสารสนเทศที่หลากหลาย เพราะฉะนั้นสถาบันการศึกษาจึงควรจะนำวิธี Six Sigma มาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ซึ่งส่งผลให้ทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรทางปัญญาเพิ่มขึ้น พร้อมกับการสร้างคุณภาพของประชากรเพื่อเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ (กันยรัตน์ คมวัชระ, น. 2547) ทั้งนี้เพราะ Learn Six Sigma สามารถจัดความสูญเปล่าทางการศึกษา และสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานที่สูงขึ้นได้ ซึ่ง มณฑิรา ไชยเผือก (2552) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้วิธีการบริหารจัดการแบบ Six Sigma ในสถานศึกษา พบว่า แนวทางการประยุกต์ใช้วิธีการบริหารจัดการแบบ Six Sigma ในสถานศึกษา มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ มีความเหมาะสมระหว่างแนวทางกับบริบท ในด้านเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา และวัฒนธรรม และมีความ

เป็นไปได้ภายใต้ขอบเขตของการนำแนวทางการประยุกต์ใช้วิธีการบริหารจัดการแบบ Six Sigma มาใช้ภายใต้บริบท ศักยภาพ และความพร้อมที่มีอยู่ของสถานศึกษา โดยสรุปแล้ว Six Sigma เป็นวิธีที่ใช้ และได้ผลดีในการปรับปรุงคุณภาพองค์กรระดับโลก ในทางอุตสาหกรรมวิศวกร จะต้องคอยตรวจสอบมองหา ดีเฟค ซึ่งคือข้อบกพร่อง หรือตำหนิของผลผลิต และจะต้องพยายามหาวิธีที่จะขจัด ดีเฟค หรือตำหนิของผลผลิตให้หมดไป สำหรับการศึกษาเราอาจจะมองแบบเปรียบเทียบว่าอุปสรรคของการศึกษา คือ ดีเฟค และนักศึกษาที่ไม่สำเร็จการศึกษาตามเกณฑ์เวลาเปรียบเสมือนผลผลิตที่มี ดีเฟค ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องหาทางขจัด ดีเฟค หรืออุปสรรคเหล่านี้ของการศึกษาให้หมดไป วิธี Six Sigma เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้เราสามารถปรับปรุงการศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น (จินดา รัตนพันธ์, 2559)

จากสภาพปัญหาในการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก และความสำคัญของแนวคิด การพัฒนาองค์กรแบบ Six Sigma ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก มีความสนใจที่จะประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยเริ่มจากการศึกษาองค์ประกอบในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จัดสร้างแนวทางการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการ และศึกษาผลการพัฒนาการบริหารจัดการงานวิชาการ ซึ่งผู้วิจัยเชื่อมั่นว่าจะได้แนวทางในการบริหารงานจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนางานวิชาการอย่างยั่งยืนต่อไป

1.2 คำศัพท์สำคัญ

1.2.1 กระบวนการ Six Sigma

1.2.2 การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการ

1.3 คำถามการวิจัย

1.3.1 องค์ประกอบในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 มีอะไรบ้าง

1.3.2 การประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ควรเป็นอย่างไร

1.3.3 ผลการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 เป็นอย่างไร

1.4 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.4.1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

1.4.2 เพื่อประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

1.4.3 เพื่อศึกษาผลการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

1.5 ขอบเขตการวิจัย

1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ศึกษาขอบข่ายและภารกิจงาน การบริหารงานวิชาการ ของนักวิชาการและหน่วยงานที่รับผิดชอบทางการศึกษาซึ่งจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, น. 32, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547, น. 1-5 , กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, น. 29-51 , พิเศษฐ์ ศรีทหารรถ, 2543, น. 23-29 , ประพันธ์ พรหมกุล, 2543, น. 100-106 , บุญส่ง พุทธรักษ์พงศ์, 2545, น. 29-50 , งามพรรณ ธิปไตย, 2546, น. 56-57 ; ณรงค์ ผิวอ่อน, 2550, น. 24-30 , สุเทพ บุญเต็ม. 2545, น. 33-34 , สุวิมล โพธิ์กลิ่น, 2549, น. 11-20 , กาญจนา ภาสุรพันธ์, 2545, น. 24-26 , สัญชัย เสนาพิทักษ์, 2546 : 90-92 , สมชาย จินตนาพันธ์, 2546, น. 11-12 , เพชริน สงค์ประเสริฐ, 2550, น. 101-103 , พัชรธีรา รัตนชัย, 2550, น. 39-41 , วิไลพร อภิบาลศรี, 2551, น. 105-106 , กมล ภูประเสริฐ, 2545, น. 9-17 , จันทรานี สงวนนาม, 2545, น. 59) และสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สอบถามหัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จำนวน 9 ด้าน ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การนิเทศภายใน

4. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
5. การวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา
6. การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน
7. การวัดและประเมินผล
8. การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้
9. การแนะแนว

1.5.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.5.2.1 การวิจัยระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาองค์ประกอบในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

1) กลุ่มเป้าหมายในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จำนวน 60 คน จาก 20 โรงเรียนได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2) กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จำนวน 3 โรงเรียน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.5.2.2 การวิจัยระยะที่ 2 เป็นการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

คณะทำงานที่มาประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work Shop) เพื่อสร้างแนวทางการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายวิชาการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูวิชาการ ที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับงานวิชาการ และมีความสนใจเข้าร่วมในการสร้างแนวทางการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 10 คน

1.5.2.3 การวิจัยระยะที่ 3 เป็นการศึกษาผลการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก

กลุ่มเป้าหมายในการทดลองใช้ คือ โรงเรียนโนนสูงวิทยาคม ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.5.3 ขอบเขตด้านสถานที่

1.5.3.1 การวิจัยระยะที่ 1 การวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาองค์ประกอบในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 สถานที่ดำเนินการวิจัย คือ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

1.5.3.2 การวิจัยระยะที่ 2 การประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 สถานที่ดำเนินการวิจัย คือ โรงเรียนโนนสูงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

1.5.3.3 การวิจัยระยะที่ 3 การศึกษาผลการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สถานที่ดำเนินการวิจัย คือ โรงเรียนโนนสูงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

1.5.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

1.5.4.1 การวิจัยระยะที่ 1 การวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาองค์ประกอบในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ใช้เวลาดำเนินการวิจัย 4 เดือน (พฤษภาคม 2559- สิงหาคม 2559)

1.5.4.2 การวิจัยระยะที่ 2 การประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ใช้เวลาดำเนินการวิจัย 2 เดือน (กันยายน 2559- ตุลาคม 2559)

1.5.4.3 การวิจัยระยะที่ 3 การศึกษาผลการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ใช้เวลาดำเนินการวิจัย 5 เดือน (พฤศจิกายน 2559 – มีนาคม 2560)

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 แนวทางการบริหารจัดการงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง แนวทางที่แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ของการบริหารงานวิชาการที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาการเรียนการสอนของครูและการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้

1.6.1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีตัวบ่งชี้การดำเนินงาน ดังนี้

1) จัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ ศึกษา วิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น

- 2) อบรมและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย
- 3) ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาและชุมชนจัดทำสารการเรี ยนรู้ท้องถิ่นของสถานศึกษา เพื่อนำไปจัดทำรายวิชาพื้นฐาน หรือรายวิชาเพิ่มเติม
- 4) การนิเทศการเรี ยนการสอนการจัดทำหน่วยการเรี ยนรู้และการจัดทำแผนการจัดการเรี ยนรู้

5) ติดตามประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.6.1.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรี ยนรู้ มีตัวบ่งชี้การดำเนินงาน ดังนี้

1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรี ยนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการเผชิญสถานการณ์ ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็นและประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญห

3) จัดการเรี ยนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้ สดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

4) จัดกิจกรรมพัฒนาครูผู้สอนและส่งเสริมให้จัดทำแผนการเรี ยนรู้และกระบวนการเรี ยนรู้ ตามหน่วยการเรี ยนรู้

5) จัดบรรยากาศและสิ่งแวดลอม แหล่งเรี ยนรู้ สื่อการเรี ยน ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรี ยนรู้และการเรี ยนรู้ของผู้เรี ยน

1.6.1.3 ด้านการนิเทศภายใน มีตัวบ่งชี้การดำเนินงาน ดังนี้

1) วางแผน ดำเนินการ จัดระบบนิเทศงานวิชาการและการเรี ยนการสอนภายในสถานศึกษา

2) นิเทศงานวิชาการและการเรี ยนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย

3) จัดระบบนิเทศภายในสถานศึกษาให้เชื่อมโยงกับการนิเทศการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

4) ประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา

1.6.1.4 ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีตัวบ่งชี้การดำเนินงาน ดังนี้

1) จัดทำแผนกลยุทธ์/แผนยุทธศาสตร์ และดำเนินการตามแผนพัฒนาสถานศึกษาตามวงจรพัฒนาคุณภาพของเดมมิง (Deming Cycle ; PDCA)

2) จัดระบบโครงสร้างเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา ตามมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา

3) กำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ เอกลักษณ์ของสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

4) จัดระบบบริหารและสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ ข้อมูลมีความสมบูรณ์ เรียกใช้ง่าย สะดวก รวดเร็ว ปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ เอื้อต่อการสร้างระบบประกันภายใน

5) ประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

6) ตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาโดยดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่องการสนับสนุนให้ครู ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

7) ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อรองรับการประเมินภายนอก

8) จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) และสรุปรายงานประจำปี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อสาธารณชน

1.6.1.5 ด้านการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีตัวบ่งชี้การดำเนินงาน ดังนี้

1) กำหนดนโยบายและแนวทางใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทำงานของนักเรียน ครูและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา

2) จัดอบรมพัฒนาครูให้มีความรู้ด้านการวิจัยในชั้นเรียน

3) ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่องและให้มีการเผยแพร่ผลงานการวิจัย

4) ใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิด การจัดการ การหาเหตุผลในการตอบปัญหา การผสมผสานความรู้แบบสหวิทยาการ และการเรียนรู้ในปัญหาที่สนใจ

5) สนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนา การเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

1.6.1.6 ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน มีตัวบ่งชี้การดำเนินงาน ดังนี้

1) ส่งเสริมให้ครูผลิตและพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนการสอน

2) สนับสนุนให้ครูจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการสอนและการพัฒนา งานด้านวิชาการ

3) วางแผนและประสานความร่วมมือกันในการผลิต จัดทำ พัฒนา การใช้สื่อ วัตกรรมการพัฒนาการเรียนการสอนและงานวิชาการร่วมกับบุคคล องค์กร หน่วยงาน หรือสถาบันอื่น

4) พัฒนาบุคลากรในเรื่องเกี่ยวกับพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พร้อมทั้งให้มีการจัดตั้งเครือข่ายทางวิชาการ ชมรมวิชาการเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

5) ประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

1.6.1.7 ด้านการวัดและประเมินผล มีตัวบ่งชี้การดำเนินงาน ดังนี้

1) กำหนดระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษา

2) พัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐานตามแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กำหนด

3) จัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการกำหนด

4) ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยการเน้นการประเมินตามสภาพจริง

5) จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน

1.6.1.8 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ มีตัวบ่งชี้การดำเนินงาน ดังนี้

1) วางแผน ดำเนินการ พัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้

2) สสำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้และใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกัน

4) จัดระบบแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น พัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้

5) ส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้และนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

1.6.1.9 ด้านการแนะแนว มีตัวบ่งชี้การดำเนินงาน ดังนี้

1) กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่มีการแนะแนวเป็นองค์ประกอบสำคัญ โดยให้ทุกคนในสถานศึกษามีส่วนร่วมในกระบวนการแนะแนวและการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2) จัดระบบงาน กระบวนการ และโครงสร้างองค์กรแนะแนว และดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจน

3) ดำเนินการแนะแนวการศึกษาโดยความร่วมมือของครูผู้สอนทุกคน

4) ส่งเสริมและพัฒนาให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมในเรื่องจิตวิทยาและการแนะแนวเพื่อให้สามารถบูรณาการในการจัดการเรียนรู้และเชื่อมโยงสู่การดำรงชีวิตประจำวัน

5) นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลและสนับสนุนการดำเนินงานแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ

1.6.2 กระบวนการ Six Sigma หมายถึง ระบบการบริหารจัดการที่เป็นเครื่องมือในการปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิผลขององค์กร ซึ่งในการบริหารองค์การเพื่อพัฒนาคุณภาพนั้น มุ่งเน้นการปรับปรุงกระบวนการและขีดความสามารถในการทำงานให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด ลดความผิดพลาดในกระบวนการให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด เพื่อลดต้นทุนการผลิตและการให้ความสำคัญกับ ความพึงพอใจของลูกค้า โดยสร้างเครื่องมือในการบริหารคุณภาพที่เรียกว่า DMAIC Model ประกอบด้วย

1.6.2.1 กำหนดเป้าหมาย (Define Target) หมายถึง การนิยามขอบข่ายและเป้าหมายของโครงการปรับปรุงในพจน์ของความปรารถนาของลูกค้า และกระบวนการที่ตอบสนองความต้องการเหล่านั้น ปัจจัยนำเข้า ผลผลิตการส่งออก การควบคุม และทรัพยากร

1.6.2.2 การวัดความสามารถของกระบวนการ (Measure) หมายถึง การวัดการปฏิบัติการในกระบวนการปัจจุบัน ปัจจัยนำเข้า ผลผลิตส่งออกและกระบวนการ และการคำนวณสมรรถนะของกระบวนการระยะสั้นและระยะยาว

1.6.2.3 การวิเคราะห์สาเหตุปัญหา (Analyze) หมายถึง การวิเคราะห์ช่องว่างระหว่างการปฏิบัติการในปัจจุบันกับที่ปรารถนา ลำดับความสำคัญของปัญหา และบ่งชี้สาเหตุที่เป็นรากของปัญหา กำหนดเกณฑ์ที่ใช้เป็นมาตรฐานสำหรับการเปรียบเทียบ (benchmarking) สมรรถนะของกระบวนการผลิตหรือบริการในกลุ่มสาระหรือระหว่างกลุ่มสาระที่ผู้วิจัยทดลองใช้แนวทางการบริหารงานวิชาการ (Internal)

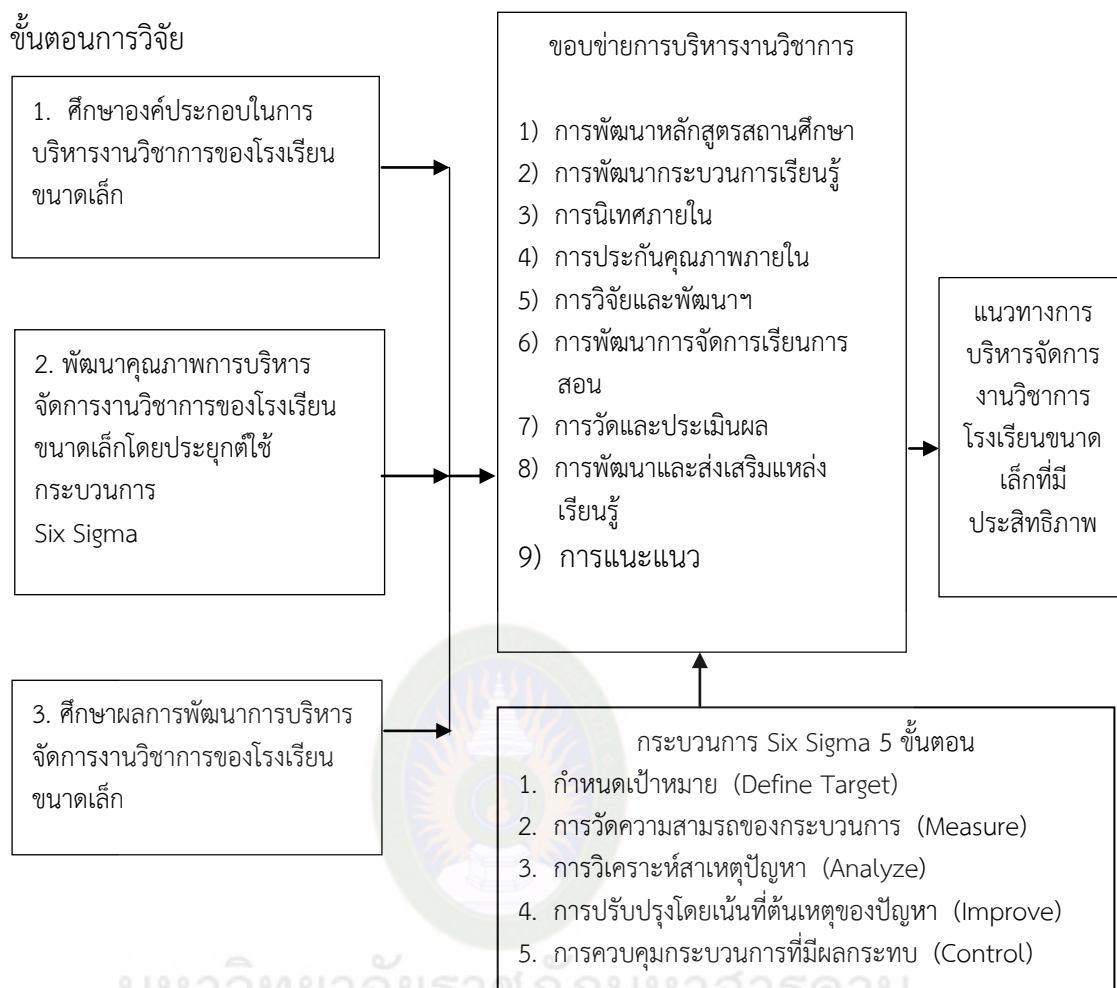
1.6.2.4 การปรับปรุงโดยเน้นที่ต้นเหตุของปัญหา (Improve) หมายถึง การปรับปรุงผลเฉลยเพื่อแก้ปัญหา และป้องกันการเกิดปัญหาซ้ำ ทำให้บรรลุเป้าหมาย

1.6.2.5 การควบคุมกระบวนการที่มีผลกระทบ (Control) หมายถึง การควบคุมกระบวนการปฏิบัติการให้คงไว้ซึ่งคุณภาพของผลผลิตตามมาตรฐานที่กำหนด

1.6.3 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาชั้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 24 ที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 500 คน มีจำนวน 35 โรงเรียน

1.7 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปขอบข่าย การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, น. 32, สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547, น. 1-5 , กระทรวงศึกษาธิการ. 2550, น. 29-51, พิเชษฐ์ ศรีหารณ, 2543, น. 23-29 , ประพันธ์ พรหมกุล, 2543, น. 100-106, บุญส่ง พุทธรักษ์พงศ์, 2545, น. 29-50, งามพรรณ ธิปไตย, 2546, น. 56-57, ณรงค์ ผิวอ่อน, 2550, น. 24-30, สุเทพ บุญเต็ม, 2545, น. 33-34, สุวิมล โพธิ์กลิ่น, 2549, น. 11-20, กาญจนา ภาสุรพันธ์, 2545, น. 24-26, สัญชัย เสนาพิทักษ์, 2546, น. 90-92, สมชาย จินตนาพันธ์, 2546, น. 11-12, เพชริน สงค์ประเสริฐ, 2550, น. 101-103, พัทธิรา รัตนชัย, 2550, น. 39-41, วิไลพร อภิบาลศรี, 2551, น. 105-106, กมล ภูประเสริฐ, 2545, น. 9-17, จันทราณี สงวนนา, 2545, น. 59) และสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหาร โรงเรียนขนาดเล็ก สอบถามหัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน ผู้วิจัยสามารถสังเคราะห์เป็นกรอบ แนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) เรื่อง การประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma เพื่อ พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ดังภาพประกอบที่ 1.1



ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.8.1 ได้แนวทางการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ที่สามารถนำไปใช้เป็นแบบอย่างในการพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพได้

1.8.2 ได้ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษานำแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิภาพ ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก

1.8.3 ได้ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 นำแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิภาพไปใช้ในการวางแผนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสู่โรงเรียนคุณภาพและได้มาตรฐาน

การเมือง และเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระเบียบ แบบแผน และไม่เป็นระเบียบแบบแผน

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2553, น. 51) ได้ให้ความหมายการบริหารการศึกษาว่า การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ และความเป็นคนดี

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่คณะบุคคลร่วมกัน ดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน เพื่อให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของหลักสูตร โดยใช้ศาสตร์ และศิลป์ในด้านการบริหาร

2.1.2 การบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาหรือการบริหารโรงเรียนนั้นมีขอบข่ายที่ครอบคลุมภาระงานทั้งหมดที่อยู่ในโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารนำเสนอ ดังนี้

2.1.2.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการบริหารและจัดการศึกษาโดยมีเป้าหมายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นคนที่มีคุณภาพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตร ความหมายของการบริหารโรงเรียน ได้มีผู้รู้ได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

กมล ศิริบรรณ (2539, น. 5) ได้ให้ความหมายของการบริหารโรงเรียนว่า หมายถึงการบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนซึ่งเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี ส่งผลให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

นิพนธ์ กินาวงศ์ (2543, น. 56) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารโรงเรียนเป็นกระบวนการบริหารที่มุ่งให้ภารกิจทางการศึกษาที่ต้องปฏิบัติบรรลุจุดหมายโดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะกำหนดให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

รุ่ง แก้วแดง (2544, น. 51-52) ได้ให้ความหมายการบริหารโรงเรียน หมายถึงการบริหารงานทั้งหมดภายในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งแล้วงานด้านการเรียนการสอนทั้งหมดนับตั้งแต่เรื่องของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ซึ่งในปัจจุบันอาจจะเรียกใหม่ว่าเป็นงานด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับงานด้านวิชาการเป็นอันดับหนึ่ง และผู้บริหารต้องอยู่ที่สถานศึกษา ถ้าไม่จำเป็นไม่ควรออกนอกสถานศึกษาเพื่อจะได้มีเวลาบริหารการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่

จากความหมายของการบริหารโรงเรียน สรุปได้ว่าการบริหารโรงเรียน หมายถึงกระบวนการบริหารและการให้ความร่วมมือกันระหว่างผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ครู-อาจารย์ และผู้เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ และได้มาตรฐาน

2.1.2.2 ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้กระทรวงศึกษาธิการ กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา 4 ด้าน ไปยังเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ตามมาตรา 39 จึงทำให้งานบริหารการศึกษา จัดกลุ่มใหม่เป็นดังนี้

- 1) การบริหารงานวิชาการ มีขอบข่ายงาน ดังนี้
 - 1.1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
 - 1.2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
 - 1.3) การวัดผล ประเมินผลและเทียบตอนผลการเรียน
 - 1.4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 - 1.5) การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
 - 1.6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
 - 1.7) การนิเทศการศึกษา
 - 1.8) การแนะแนวการศึกษา
 - 1.9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 - 1.10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
 - 1.11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา
อื่น
 - 1.12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั
องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2) การบริหารงานงบประมาณ มีขอบข่ายงาน ดังนี้

- 2.1) การจัดทำและเสนอของบประมาณ
- 2.2) การจัดสรรงบประมาณ
- 2.3) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงิน
และผลการดำเนินงาน
- 2.4) การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
- 2.5) การบริหารการเงิน
- 2.6) การบริหารบัญชี

- 3) การบริหารงานบุคคล มีขอบข่ายงาน ดังนี้
 - 3.1) การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
 - 3.2) การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
 - 3.3) การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
 - 3.4) วินัยและการรักษาวินัย
 - 3.5) การออกจากราชการ
- 4) การบริหารทั่วไป มีขอบข่ายงาน ดังนี้
 - 4.1) การดำเนินงานธุรการ
 - 4.2) งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 4.3) งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
 - 4.4) การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
 - 4.5) การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
 - 4.6) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
 - 4.7) การส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและ
 - 4.8) การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
 - 4.9) การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
 - 4.10) การรับนักเรียน
 - 4.11) การส่งเสริมประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบและ
 - 4.12) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
 - 4.13) งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
 - 4.14) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
 - 4.15) การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล
 - 4.16) งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น
 - 4.17) การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน
 - 4.18) การบริการสาธารณะ
 - 4.19) งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

บริหารทั่วไป

ตามอัยาศัย

ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบัน สังคมอื่นที่จัดการศึกษา

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา สรุปได้ว่า ขอบข่าย การบริหารสถานศึกษาประกอบด้วย 4 งาน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ

การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ซึ่งหลักการบริหารโรงเรียนที่ดีนั้นจำเป็นที่ผู้บริหารต้องรู้ทฤษฎีการบริหารนำทฤษฎีมาปฏิบัติและมีกลยุทธ์ในการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ ประกอบกับการมีภาวะผู้นำที่ดี และที่สำคัญ คือ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบจึงจะทำให้โรงเรียนมีคุณภาพ สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข สอดคล้องกับความมุ่งหวังของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2.2 การบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญของการบริหารการศึกษาทุกระดับ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบ ผู้บริหารการศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ประมวลการสอน อุปกรณ์การสอน การจัดตารางสอน แบบเรียน ห้องสมุดโรงเรียน การวัดผลการศึกษา การสอนต่างๆ ที่ทันสมัยอยู่เสมอ งานวิชาการจะชี้ให้เห็นถึงคุณค่าและคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของหน่วยงานนั้นๆ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความเอาใจใส่ในงานวิชาการเป็นพิเศษ และเชื่อว่าการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนการสอนในโรงเรียน

1. ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

กมล ธิโสภา (2540, น. 82) ได้ให้ความหมาย การบริหารงานวิชาการว่า หมายถึง การบริหารกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ พิชัย เสียงมจิตต์ (2542, น. 3) ให้ความหมายการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ที่จะนำทรัพยากรในการบริหารมาประกอบการตามกระบวนการบริหาร ในการจัดกิจกรรมการพัฒนาหรือปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

2. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การที่ผู้บริหารใช้อำนาจที่มีอยู่ในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาหรือปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

3. การบริหารงานวิชาการ หมายถึง ศิลป์ในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาหรือปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุด

รุจิรี ภูสาระ และจันทรานี สงวนนาม (2545, น. 56) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการว่า หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

วัลลภ กันทรัพย์ (2545, น. 7) ให้ความหมายไว้ว่า งานวิชาการ หมายถึงงานที่สถานศึกษาได้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการนำความรู้ หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่มีผู้คิดค้นวิจัย

และนำเสนอมาพิจารณา แล้วเสนอแนวปฏิบัติที่จะเป็นไปได้จริงในสถานการณ์ต่างๆ ที่เป็นจริงและแนวปฏิบัตินี้จะมีผลให้เกิดการปรับปรุง พัฒนางานที่ทำอยู่ให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลสูงขึ้น

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, น. 18) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการว่า หมายถึง การจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

จากแนวคิดของนักการศึกษาผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่าการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดและการดำเนินการทุกอย่างของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปรับปรุง การพัฒนาการเรียนรู้อให้เกิดผลดีกับผู้เรียน และให้ครอบคลุมกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

2. ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ นับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารโรงเรียนผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารงานด้านอื่นๆ แม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกันแต่ก็เป็นเพียงงานที่สนับสนุนให้งานวิชาการของโรงเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะหัวใจสำคัญของโรงเรียนก็คือ เป็นสถานที่ฝึกอบรม คุณธรรม จริยธรรม อาชีพให้กับผู้เรียนให้เป็นคนดีคนเก่งและให้สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข นักวิชาการจึงให้ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการดังนี้

อุทัย บุญประเสริฐ (2540, น. 25) ได้ให้ความสำคัญในการบริหารงานวิชาการว่าเป็นงานหลัก มีลักษณะคล้ายส่วนที่เป็นร่างกายของคนหรือของเด็ก เป็นส่วนงานที่ใหญ่ที่สุดของระบบ เป็นงานที่เป็นหัวใจของสถานศึกษา และมีหลักสูตรเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดของงานวิชาการที่ใช้กำกับการจัดระบบการทำงานของสถานศึกษา และใช้กำกับกระบวนการดำเนินงานในส่วนต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้ตอบสนองและสนับสนุนการทำงานวิชาการของโรงเรียน คือ ให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพให้ได้คนที่ดีเป็นคนที่มีสมบูรณ์ งานวิชาการจึงได้กลายเป็นงานที่เป็นศูนย์กลางของสถานศึกษา ครอบคลุมสถานศึกษาทั้งระบบทั้งสถานศึกษา ดังนั้น สถานศึกษาใดที่งานวิชาการก้าวหน้าสถานศึกษานั้นมักจะมีชื่อเสียงเป็นที่นิยม เป็นที่ยอมรับ ผลงานที่เป็นสภาพสุดยอดทางวิชาการที่แท้จริงของสถานศึกษา คือ การเป็นสถานศึกษาที่เต็มไปด้วยบรรยากาศของการเรียนรู้ เต็มไปด้วยโอกาสในการเรียนรู้และการพัฒนาของเด็ก

พิชัย เสงี่ยมจิตต์ (2542, น. 54-55) ได้ให้ความสำคัญการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษานับว่าเป็นงานหลักของสถาบัน เพราะหน้าที่ของสถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษาทุกแห่ง คือ การให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านวิชาการ การจัดการศึกษาของสถาบันเป็นการวางพื้นฐานในการพัฒนาคน การที่จะได้คนที่มีคุณภาพหรือไม่อย่างไรขึ้นอยู่กับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ งานจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ผู้อำนวยการ สถานศึกษาจะต้องตระหนักและ

เห็นความสำคัญของงานวิชาการ เข้าใจระบบและขอบข่ายงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็งานวางแผนงานวิชาการการจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การบริหารวิชาการ การจัดกิจกรรมเสริมประสพการณ์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเอง มีการจัดระบบงาน นิเทศงาน ติดตามและพัฒนางานวิชาการ ถ้าผู้อำนวยการสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องสามารถพัฒนางานดังกล่าวให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผลที่บังเกิดขึ้นจะปรากฏที่ผู้เรียน สังคม และประเทศชาติ การจัดการต่าง ๆ ดังนี้ ก็คือ การบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพนั่นเอง

พนัส หันนาคินทร์ (2542, น. 235) ได้ให้ความสำคัญการบริหารงานวิชาการ เพราะเป็นงานหลักในการบริหารโรงเรียนน่าจะเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน คือ งานวิชาการนั่นเอง ส่วนงานอื่นๆ เป็นงานสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปด้วยดีเท่านั้น

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น. 1) ได้ให้ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการไว้ว่างานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าจะสถานศึกษาจะเป็นประเภทใดมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการเนื่องจาก งานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจหลักของสถานศึกษา ซึ่งอาจเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อมก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้นๆ

จากแนวคิดของนักการศึกษา ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญและเป็นงานหลักในการบริหารของสถานศึกษา คือ มุ่งให้การเรียนการสอนของสถานศึกษาประสพความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมี คุณภาพ มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม ที่สังคมต้องการและตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

3. หลักการบริหารงานวิชาการ

หลักการบริหารงานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาทั้งนี้เพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา ก็คือ การจัดการศึกษา คุณภาพ และมาตรฐานของสถานศึกษา จึงอยู่ที่งานด้านวิชาการซึ่งประกอบด้วยงานด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน การจัดบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การจัดสิ่งส่งเสริมงานด้านวิชาการ รวมถึงงานด้านการวัดผลประเมินผลขั้นตอนการดำเนินงานด้านวิชาการ จะมีขั้นการวางแผนงานด้านวิชาการ ขั้นการจัดและดำเนินงาน และขั้นส่งเสริมและติดตามผลด้านวิชาการ หลักการบริหารงานด้านวิชาการ คือ หลักแห่งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นวิชาการได้เสนอไว้ดังนี้

ภิญโญ สาธร (2553, น. 325) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารงานวิชาการไว้ดังต่อไปนี้

1. พิจารณาหลักสูตรที่ใช้อยู่โดยรอบคอบ ให้รู้วัตถุประสงค์ของการสอนรายวิชาที่จะต้องสอนตามหลักสูตรว่ามีอะไรบ้าง มีกิจกรรมอะไรบ้างที่ควรนำมาปฏิบัติในการสอนเพื่อเสริมหลักสูตร หรือส่งเสริมความรู้ความเข้าใจวิชานั้นๆ ของนักเรียน

2. พิจารณาแบบเรียนหรือหนังสือประกอบโดยรอบคอบ ว่าเป็นเนื้อหาของแบบเรียนหรือหนังสืออ่านประกอบตรงกับหลักสูตรเพียงใดบางที่ครูผู้สอนจะต้องเพิ่มเติมแก้ไขปรับปรุงด้วยตนเองตามความเหมาะสม

3. ในกรณีที่มีโครงการสอนอยู่แล้ว ครูจะต้องร่วมกันพิจารณาความเหมาะสมและความสมบูรณ์ของโครงการสอนด้วย การพิจารณาดังกล่าว ควรเปรียบเทียบปฏิบัติด้วย เพราะบางที่โครงการสอนบางตอนอาจจะปฏิบัติได้ไม่สมบูรณ์ หรือไม่สะดวกที่จะสอนตามลำดับนั้นๆ ซึ่งอาจต้องแก้ไขปรับปรุงใหม่ให้เหมาะสม ถ้ายังไม่มีโครงการสอนก็ต้องให้ครูช่วยกันจัดทำขึ้นใช้ในโรงเรียนด้วยตนเอง เพื่อเป็นแนวทางควบคุมการสอนให้อยู่ในระเบียบแบบแผนและตรงเป้าหมายของหลักสูตร

4. พิจารณาข้อสอบวิชาต่างๆ ที่เคยจัดสอบมาแล้วเพื่อทราบแนวทางของข้อสอบเพราะโดยปกติข้อสอบจะแสดงวัตถุประสงค์ของการสอนวิชานั้นๆ ออกมาชัดเจนดีกว่าหลักสูตรอีกแนวของข้อสอบจะช่วยครูได้มากในการสอนให้ถูกทิศทาง

5. การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรหรือการเปลี่ยนแบบเรียน ไม่มีประโยชน์เลยถ้าครูไม่เปลี่ยนวิธีการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนและสภาพแวดล้อมการปรับปรุงการสอนของครูมีความสำคัญเหนือกว่าการปรับปรุงหลักสูตรและแบบเรียนดังนั้นโรงเรียนจึงควรจัดให้มีการปาฐกถาในด้านวิชาการ โดยเฉพาะเรื่องวิธีสอนเป็นครั้งคราว

6. ในด้านนักเรียน ควรจัดให้มีการบรรยายของผู้ที่รู้จักกันทั่วไปและมีชื่อเสียง หัวข้อบรรยายก็เกี่ยวกับวิธีการเรียนอย่างไรจึงจะก่อให้เกิดผลดี

7. ควรจัดให้ครูในโรงเรียนผลัดเปลี่ยนกันบรรยายพิเศษให้นักเรียนทั้งโรงเรียนฟังในการประชุมใหญ่

8. ควรนำผลการสอบของแต่ละวิชา แต่ละชั้นมาวิเคราะห์ทุกสิ้นปีการศึกษา

9. ผู้บริหารควรชักจูงหรือแนะนำให้ครู อาจารย์อ่านหนังสือวิชาครูบ้างเป็นครั้งคราวถึงแม้ว่าจะเรียนมาแล้วก็ตาม

10. ควรมีการประชุมครู เพื่ออภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับการสอนและการเรียนของนักเรียนบ้างอย่างน้อยภาคเรียนละครั้ง

11. ผู้บริหารควรไปเยี่ยมห้องเรียนขณะครูกำลังสอนบ้าง ให้อ่านในโรงเรียนครูสอนกันอย่างไรและควรทำเป็นประจำจนครูรู้สึกเป็นเรื่องธรรมดาที่ผู้บริหารเดินตรวจดู

12. ผู้บริหารควรชักจูงให้ครูที่มีชั่วโมงว่างเข้าไปดูการสอนของเพื่อนครูบ้างจะได้เกิดความคิดใหม่ๆ นำมาปรับปรุงตนเอง หรือแนะนำเพื่อน

13. ผู้บริหารไม่ควรแสดงการสอนให้ครูคนอื่นๆ เพราะอาจผิดพลาดได้พึงระลึกเสมอว่าวิธีการสอนของใครก็ของคนนั้น ยากที่จะเลียนแบบกันได้ เพราะบุคลิกของแต่ละคนไม่เหมือนกันและนักเรียนแต่ละห้องก็ไม่เหมือนกัน

14. ในระหว่างปิดภาคเรียน โรงเรียนควรจัดให้มีการสัมมนาของคณะครูทั้งโรงเรียนเพื่อให้ครูมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสอนในบรรยากาศทางวิชาการ ในการนี้โรงเรียนอาจเชิญผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมาสมทบด้วย

15. ส่งครู-อาจารย์ ไปร่วมอบรมที่คุรุสภา วิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือหน่วยงานอื่นที่เขาจัดขึ้นเป็นการเปิดหู เปิดตาเห็นโลกกว้างขึ้น แทนที่จะเห็นแต่เฉพาะโรงเรียนของตนเองเพียงอย่างเดียว

กิติมา ปรีดีดีลก (2542, น. 50-51) ได้เสนอหลักการบริหารงานวิชาการในแง่ของกระบวนการมี 3 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นวางแผนก่อนดำเนินงาน ผู้บริหารจำเป็นต้องวางแผนงานด้านวิชาการเอาไว้โดยกำหนดนโยบายการปฏิบัติงาน จัดระบบงาน การกำหนดวิธีการ จัดบุคลากร จัดทำโครงการและแผนปฏิบัติงาน จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงานเพื่อให้งานดำเนินไปตามเป้าหมายและขั้นตอนของแผนที่วางไว้ โดยให้คณะครูมีส่วนร่วมในการวางแผนด้วย

2. ขั้นการจัดดำเนินการ ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ งานที่วางไว้ในแผนแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

2.1 งานที่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา ผู้บริหารต้องควบคุมดูแลให้มีการจัดทำแผนการสอนในแต่ละวิชา เพื่อเป็นแนวทางในการสอนของครู เป็นการนำหลักสูตรหรือแผนงานลงสู่การปฏิบัติการสอน

2.2 งานที่เกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านวิชาการ ได้แก่ การจัดทำโครงการสอนซ่อมเสริม โครงการส่งเสริมเด็กเรียนดี มีการจัดชุมนุมต่างๆ ลูกเสือและเนตรนารี มีการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ตลอดจนปัญหาต่างๆ จัดให้มีห้องสมุดโรงเรียนเพื่อเป็นแหล่งค้นคว้า

2.3 งานเกี่ยวกับบริการ ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมให้มีการบริการเกี่ยวกับการสอนเพื่อช่วยเหลือครูในการสอน และอุปกรณ์ต่างๆ มีการจัดรวบรวมเอกสารการสอน คู่มือครูเพื่อช่วยครูทำการสอน

3. ขั้นส่งเสริมและควบคุมงานวิชาการ ผู้บริหารจะต้องติดตามและควบคุมงานวิชาการให้ได้มาตรฐาน

3.1 สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาการนั้นคือ กำหนดจุดมุ่งหมายและนโยบายที่เหมาะสมกับโรงเรียน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของนักเรียนกับจุดมุ่งหมายของโรงเรียน จัดหน่วยงานให้สามารถดำเนินงานตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ สรรหาและ

คัดเลือกบุคลากรที่มีความรับผิดชอบทางวิชาการจัดสรรเวลาและสถานที่ให้แก่กิจกรรมการเรียนการสอน จัดสรรวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ ติดต่อสื่อสารกับชุมชน เพื่อทราบความต้องการของชุมชนและจัดเป้าหมายถูกต้อง นอกจากนี้ยังมีการรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนด้วย

3.2 ส่งเสริมงานวิชาการและจัดบรรยากาศทางวิชาการ ผู้บริหารควรสนับสนุนที่จะให้ปฏิบัติงานด้านวิชาการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กิจกรรมที่ควรจัดเพื่อสนองและเสริมบรรยากาศทางวิชาการยิ่งขึ้นมีดังนี้

3.2.1 จัดตั้งคณะทำงานทางวิชาการขึ้นลักษณะของคณะอาจจัดรวมกันเป็นคณะครูที่สอนวิชาเดียวกันมาร่วมกันทำงาน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

3.2.2 ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชุมนุมหรือชมรม หรือสมาคมทางวิชาการ เพื่อปรึกษาและเผยแพร่งานวิชาการให้กว้างขวาง

3.2.3 ส่งเสริมให้มีการจัดทำหนังสือวารสารเพื่อเผยแพร่หรือมีประชุมสัมมนาค้นคว้าวิจัยอยู่เสมอ

3.2.4 ส่งเสริมให้ครูได้ความรู้และวุฒิสูงขึ้น เช่น ให้โอกาสในการศึกษาต่อ หรือรับการอบรมเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ และเพื่อจะได้นำความรู้ไปเผยแพร่แก่นักเรียน

3.2.5 การเรียนในห้องเรียน ควรจัดให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของโรงเรียนเช่น แบ่งกลุ่มนักเรียนตามความสามารถ แบ่งตามเอกภาพ หรือแบ่งแบบคละกันการจัดครูเข้าสอน ควรคำนึงถึงความสามารถความถนัดและวุฒิของครู นอกจากนั้นวิธีการจัดครูเข้าสอนยังมี ส่วนส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการได้ เช่น จัดครูเข้าสอนประจำชั้น ประจำวิชา หรือจัดครูเข้าสอนเป็นทีมเป็นต้น

อย่างไรก็ตามได้มีผู้สรุปไว้ว่าหลักและกระบวนการบริหารงานวิชาการที่มีประสิทธิภาพควรเป็นดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2547, น. 100-101)

1. การจัดทำแผนงานวิชาการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือนโยบายหลัก
2. การบริหารงานวิชาการมุ่งร่วมมือกันทำงาน
3. การมีเอกภาพในจุดมุ่งหมายจะทำให้การดำเนินการสอดคล้องสัมพันธ์และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

4. ควรกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติ
5. ควรส่งเสริมผู้ร่วมงานให้ปรับปรุงตนเองด้านวิชาการ
6. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการพัฒนางานเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับงานวิชาการ
7. การมีวินัยของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการจะสามารถทำงานให้งานดำเนินไปได้ด้วยดี

8. ผู้บริหารควรใช้เทคนิคการส่งเสริมคนอื่นมากกว่าการสอนคนอื่น

9. บุคลากรทุกคนต้องการขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน
10. ควรมีคณะกรรมการที่ปรึกษาทางวิชาการ
11. ให้ครูตั้งวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของการสอนทุกวิชาที่รับผิดชอบ
12. การประสานงาน ความสามัคคี ความมีมนุษยสัมพันธ์และความร่วมมือ
ย่อมนำมาซึ่งความสำเร็จของหน่วยงาน
13. การติดตามและประเมินผล เป็นสิ่งที่จำเป็นในการพัฒนางานวิชาการ
14. การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ดังนั้น การบริหารงานวิชาการ
จำเป็นต้องใช้ศาสตร์ศิลป์ ทักษะ และเทคนิคในการบริหารงาน

นอกจากนี้ หลักการบริหารงานวิชาการควรมียึดหลักแห่งประสิทธิภาพ และ
ประสิทธิผลดังนี้ (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, น. 21)

1. หลักแห่งประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การได้ผลผลิตเพิ่มขึ้นโดยไม่
เพิ่มการลงทุน นั่นคือ นักเรียน นักศึกษา สามารถสำเร็จการศึกษาตามกำหนดของหลักสูตรโดยไม่
ออกกลางคัน เรียนเกินเวลา และซ้ำเกินกำหนด

2. หลักแห่งประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลผลิตได้ตามจุดมุ่งหมายที่
วางไว้ นั่นคือ นักเรียน นักศึกษา มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ ความสามารถ
ทักษะคุณภาพ

จากแนวคิดของนักการศึกษา ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า หลักการบริหารงานวิชาการนั้น
ผู้บริหารจำเป็นต้องมีการจัดทำแผนงานวิชาการที่สอดคล้องกับนโยบายหลัก มุ่งร่วมกันทำงานเป็นทีม
มีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปยังผู้ปฏิบัติส่งเสริมผู้ร่วมงานให้ปรับปรุงตนเองตลอดจน
สร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน มีคณะกรรมการที่ปรึกษาทางวิชาการ มีการติดตามประเมินผลเพื่อให้
มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการ

4. ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

กระบวนการบริหารวิชาการนั้น นับว่าเป็นศาสตร์อย่างหนึ่งที่ผู้บริหารและผู้ที่
เกี่ยวข้องจำเป็นต้องนำหลักการบริหารมาประยุกต์ใช้เพื่อใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มี
ประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด ดังนั้นวิชาการได้เสนอไว้ดังนี้

อำภา บุญช่วย (2537, น. 9-14) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารงาน
วิชาการในโรงเรียน ควรมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ
- ขั้นตอนที่ 2 การวางแผน
- ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการตามแผน
- ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผล

1. ขั้นตอนการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการ

สภาพปัจจุบัน หมายถึง สภาพความเป็นจริงที่กำลังเป็นอยู่ หรือ ดำเนินอยู่ในขณะนั้น

สภาพปัญหา หมายถึง สภาพแตกต่างของสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน หรือผลที่ปรากฏ สิ่งที่ต้องการให้เป็นไป หรือเป้าหมาย ความต้องการ หมายถึงแนวโน้มที่จะให้ถึง จุดหมายที่พึงปรารถนา ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นการศึกษาสภาพทั้ง 3 อย่างนี้ อาจจะทำให้ในเรื่องต่อไปนี้

1.1 ข้อมูลต่าง ๆ ของโรงเรียน ประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ของ นักเรียน ยอดรวมแสดงผลการสอบรายปี สถิติการมาเรียน จำนวนและอัตราการเข้าชั้นของนักเรียน สื่อการเรียนการสอนประจำห้องเรียน จำนวนและประเภทสื่อในห้องเรียนการนิเทศภายในการสอน ซ่อมเสริม โครงการต่าง ๆ ที่ส่งเสริมงานวิชาการ

1.2 ข้อมูลที่เป็นข้อกำหนดที่ต้องยึดเป็นแนวทาง เช่น แผนการศึกษาแห่งชาติพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตร เอกสารหลักสูตร หนังสือ แบบเรียนระเบียบกระทรวงศึกษาธิการที่ว่าด้วยเรื่องการแข่งขันผลการเรียนการสอนตามหลักสูตร นโยบายของกรมและกระทรวง และมติคณะรัฐมนตรี ส่วนวิธีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ มีวิธีศึกษาได้หลายอย่างดังนี้

1.2.1 ศึกษาโดยวิธีประเมินความต้องการ มี 4 ขั้นตอน คือ

1.2.1.1 สำรวจสิ่งที่เกี่ยวข้อง

1.2.1.2 ตรวจสอบให้แน่ชัดว่าปัญหาคืออะไร

1.2.1.3 หามาตรฐานและคุณค่าว่าสิ่งนั้นควร

เป็นเช่นไร

1.2.1.4 บันทึกรายการของความต้องการที่

แตกต่างกันของสิ่งนั้นๆ

1.3 ศึกษาโดยวิธีวิจัย เป็นกระบวนการเสาะแสวงหาความรู้ จากปัญหาที่ชัดเจนอย่างมีระบบโดยอาศัยวิธีทางวิทยาศาสตร์

1.4 ศึกษาโดยการใช้สื่อและเครื่องมือต่างๆ เช่น เครื่องมือ ประเมินคุณภาพการศึกษาที่หน่วยงานจัดทำขึ้น

1.5 ศึกษาโดยสัมมนาเพื่อค้นหาปัญหา เช่น การสัมมนา ครูผู้สอนคณิตศาสตร์ เป็นต้น

วิชาการของโรงเรียน

2. ขั้นตอนการวางแผนประกอบด้วย

2.1 จัดทำแผน

2.1.1 กำหนดนโยบายเป้าหมาย และการวางแผนงาน

2.1.2 จัดหาและส่งเสริมการใช้สื่อการเรียน

2.1.3 การวางแผนการสอน

2.1.4 การจัดแบ่งกลุ่มนักเรียน

2.1.5 การนิเทศการสอน

2.1.6 ห้องสมุด

2.1.7 การวัดและประเมินผล

2.1.8 พัฒนาการสอนในกลุ่มสาระต่างๆ

2.1.9 การสอนซ่อมเสริม

2.1.10 การใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อการเรียนการสอน

2.1.11 รายงานผลการเรียน

2.2 การจัดปฏิทินปฏิบัติงาน ในรอบปีการศึกษาหนึ่งๆ มี

กิจกรรมหลายอย่างที่โรงเรียนต้องปฏิบัติการจัดให้มีการทำปฏิบัติงานให้ชัดเจนว่า วันใด เดือนใด จะประกอบกิจกรรมอะไรทั้งนี้เพื่อเป็นเครื่องเตือนความจำของผู้รับผิดชอบให้ปฏิบัติงานให้เสร็จตามเวลา

2.3 การจัดทำแผนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนควรจะควบคุมติดตามการปฏิบัติการสอนของครูให้เป็นไปตามเนื้อหาและกำหนดเวลาที่ระบุไว้ในคู่มือและแผนการสอน

2.4 การจัดตารางสอน ผู้บริหารควรมอบหมายให้ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการและคณะทำงานเป็นผู้จัดตารางสอนโดยผู้บริหารคอยควบคุมดูแลให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดทำตารางสอน

2.5 การจัดครูเข้าสอนผู้บริหารโรงเรียนควรคำนึงถึงความต้องการและความถนัดของครู เช่น ครูสอน ป. 1 ควรเป็นผู้ที่สนใจเด็กวัยนี้อย่างดี

2.6 การจัดนักเรียนเข้าชั้นเรียน ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจในการจัดนักเรียนเข้าชั้นเรียน

3. ขั้นตอนการดำเนินการตามแผนงานวิชาการ ดังนี้

3.1 ตรวจสอบการเตรียมการสอนหรือบันทึกการสอน

3.2 ให้ครูเข้าปฏิบัติการสอนตรงเวลา

3.3 ควบคุม กำกับ ติดตาม และนิเทศให้ครูดำเนินการเรียนการสอนให้เป็นไปตามแผนการสอนหรือคู่มือครู

3.4 จัดครูเข้าสอนแทนในกรณีครูไม่มาปฏิบัติการสอน

3.5 ควบคุม ดูแล ให้ครูจัดสอนซ่อมเสริมนักเรียน

3.6 สนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.7 ควบคุมติดตามให้ครูที่รับผิดชอบงานและโครงการเป็นไปตามปฏิทินปฏิบัติงาน

4. ขั้นตอนการประเมินผล การประเมินผลงานวิชาการเป็นสิ่งจำเป็นเพราะจะทำให้ทราบว่าการดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่วางไว้หรือไม่จะได้หาทางปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นต่อไปเรื่องของการประเมินผลงานวิชาการผู้บริหารโรงเรียนควรมีบทบาทและหน้าที่ดังนี้

4.1 การประเมินผลการเรียนของนักเรียน มีแนวปฏิบัติดังนี้
4.1.1 จัดหาเครื่องมือประเมินทุกชนิด เพื่อให้ครูสะดวกในการใช้

4.1.2 ส่งเสริมให้ครูประเมินผลการเรียนของนักเรียนสม่ำเสมอเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

4.1.3 รับฟังปัญหาในการประเมินผลการเรียนเพื่อจะได้แนะนำ ช่วยเหลือ และให้การนิเทศในลักษณะต่างๆ

4.1.4 จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียน เพื่อให้ครูใช้สอนซ่อมเสริมแก่นักเรียน

4.1.5 ประสานสัมพันธ์กับทางผู้ปกครองนักเรียนเพื่อรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนเพื่อหาทางร่วมมือกันพัฒนาเด็ก

4.1.6 ประเมินผลความก้าวหน้าทางวิชาการของโรงเรียนแล้วนำผลมาเปรียบเทียบกับปีก่อนเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นตลอดเวลา

4.2 การประเมินผลโครงการวิชาการของโรงเรียนมีแนวปฏิบัติดังนี้

4.2.1 เป็นผู้ริเริ่ม และส่งเสริมการจัดทำโครงการวิชาการของโรงเรียน

4.2.2 พิจารณาและประเมินความสำคัญของโครงการร่วมกันกับครู

- 4.2.3 ติดตามและช่วยเหลือการดำเนินการตามโครงการ
- 4.2.4 ให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานโครงการ
- 4.2.5 เป็นผู้ประเมินหรือแต่งตั้งคณะทำงานประเมินผล
- โครงการ
- 4.2.6 เป็นผู้ตรวจสอบและตัดสินใจในการปฏิบัติงานหรือ
- จัดทำโครงการต่อเนื่อง
- 4.2.7 เผยแพร่ผลงานที่ได้จากโครงการ
- 4.3 การประเมินผลการปฏิบัติงานของครูมีแนวปฏิบัติดังนี้
- 4.3.1 สังเกตพฤติกรรมการสอนของครู
- 4.3.2 ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของครูโดยวิธีการต่างๆ
- เช่น การสังเกตความก้าวหน้าของเด็กตรวจสอบจากผลงานของเด็ก
- 4.3.3 รับฟังข้อมูลจากผู้ปกครองเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน
- ของครู
- 4.3.4 จัดประชุมประเมินผลงานของครู
- 4.3.5 สรุปลงจากการประเมินการทำงานโครงการวิชาการที่
- ได้รับมอบหมาย
- 4.3.6 ทำการประเมินตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น. 5-16) ได้กล่าวถึง กระบวนการ
- บริหารงานวิชาการในสถานศึกษาโดยทั่วไปมีขอบข่ายค่อนข้างกว้างขวาง หลักการบริหารงานวิชาการ
- จะแบ่งเป็นขั้นตอนของกระบวนการการบริหารงานวิชาการดังนี้
1. ขั้นตอนดำเนินการจะเป็นการกำหนดนโยบายและวางแผนงาน
- ด้านวิชาการโดยมีงานต่อไปนี้
- 1.1 จัดทำงานงานวิชาการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ
- หลักสูตร
- 1.2 จัดสภาพงานวิชาการและวิธีการทำงาน
- 1.3 จัดครูอาจารย์เข้าสอน
- 1.4 จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน
- 1.5 จัดทำโครงการสอน
- 1.6 จัดตารางสอน
- 1.7 ปฐมนิเทศนักเรียน
- 1.8 การลงทะเบียนนักเรียน

2. ชั้นการดำเนินงานเป็นขั้นที่จัดและดำเนินงานรวมทั้งการควบคุมดูแลให้ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 การดำเนินงานการสอนตามหลักสูตรโดยการดูแลให้การสอนเป็นไปตามโครงการสอนในแต่ละรายวิชา เป็นการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ

2.2 การดำเนินงานเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านวิชาการ ได้แก่ การจัดโครงการสอนซ่อมเสริม โครงการส่งเสริมเด็กเรียนดีโครงการส่งเสริมการค้นคว้าด้วยตนเอง การจัดชุมนุมต่างๆ ลูกเสือและเนตรนารี มีการแนะแนวการศึกษาและอาชีพตลอดจนการให้คำปรึกษาในการแก้ปัญหาต่างๆ จัดให้มีห้องสมุดโรงเรียนเพื่อเป็นแหล่งค้นคว้า

2.3 งานที่เกี่ยวกับการบริหารส่งเสริมให้มีการบริการเกี่ยวกับการสอนเพื่อช่วยเหลือครูในด้านการสอนและอุปกรณ์ต่างๆ มีการจัดรวบรวมเอกสาร คำสอน คู่มือครู รวมทั้งการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น อาคารสถานที่ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

3. ชั้นส่งเสริมและติดตามผลในด้านวิชาการเพื่อให้ได้มาตรฐานของงานวิชาการ ผู้บริหารควรมีการส่งเสริม ปรับปรุง พัฒนา และประเมินผลงานด้านวิชาการ ดังนี้

3.1 ส่งเสริมให้ครูอาจารย์ได้ปรับปรุงตนเองด้านวิชาการ

3.2 สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาการ ได้แก่ การกำหนดจุดมุ่งหมายและนโยบายที่เหมาะสมกับโรงเรียนและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

3.3 ริเริ่มและสร้างสรรค์ในการปรับปรุงงานด้านวิชาการ

3.4 จัดบรรยากาศทางวิชาการในสถานศึกษา เช่น การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทางด้านวิชาการ

3.5 จัดให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาทางวิชาการ

3.6 จัดตั้งคณะทำงานทางวิชาการขึ้น ลักษณะของคณะอาจวัดรวมกันเป็นคณะครูในแผนกเดียวกันมาร่วมกันทำงานและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

3.7 ส่งเสริมให้จัดตั้งชุมนุมหรือชมรมทางวิชาการเพื่อจัดกิจกรรมและเผยแพร่ทางด้านวิชาการ

3.8 ส่งเสริมให้มีการเข้าร่วมประชุมสัมมนาฝึกอบรม เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้และเพิ่มพูนความรู้ทางวิชาการ

3.9 ส่งเสริมให้ศึกษาต่อเพื่อความก้าวหน้าทางวิชาการ

กระบวนการบริหารงานทางวิชาการนั้น สามารถนำกระบวนการของนักการศึกษา มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานเพื่อให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพตามแนวคิดของนักการศึกษา ดังนี้

แนวคิดของ Gulik and Urwick (1937, อ้างอิงถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, น. 15) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารที่เรียกว่า POSDCORB 7 ประการดังนี้

1. การจัดวางโครงการและแผนปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำอย่างไรเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ P (Planning)
2. การจัดหน่วยงานกำหนดโครงสร้างของหน่วยงาน การแบ่งส่วนงาน การจัดสายงาน O (Organizing)
3. การจัดตัวบุคคล เป็นการบริหารบุคคลอันได้แก่การจัดอัตราค่าจ้าง การสรรหาการพัฒนาบุคลากร การสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี การประเมินผลการทำงานและการให้พินิจจากงาน S (Staffing)
4. การอำนวยการ การตัดสินใจ การวินิจฉัย สั่งการ การควบคุม บังคับบัญชาและการควบคุมการปฏิบัติงาน D (Directing)
5. การประสานงาน การประสานกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยงานให้เกิดความร่วมมือดำเนินไปสู่เป้าหมายเดียวกัน Co (Co-ordinating)
6. การรายงานปฏิบัติงานของหน่วยงานให้แก่ผู้บริหารและสมาชิกของหน่วยงานได้ทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงานว่าก้าวหน้าไปเพียงใด R (Reporting)
7. การจัดทำงบประมาณ บัญชีการใช้จ่ายเงิน การควบคุม การตรวจสอบด้านการเงิน B (Budgeting)

แนวคิดของนิ Newman (1950, อ้างอิงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, น. 15) มีขั้นตอนการบริหารงาน 5 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน
2. การจัดองค์กร
3. การจัดทรัพยากร
4. การสั่งการ
5. การควบคุมงาน

แนวคิดของสมาคมผู้บริหารโรงเรียนแห่งสหรัฐอเมริกา (American Association of School Administrators-AASA, 1995, อ้างอิงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, น. 16) ได้กำหนดไว้ 5 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน
2. การจัดสรรทรัพยากร
3. การกระตุ้น
4. การประสานงาน

5. การประเมินผล

แนวคิดของ Gregg (1957 , อ้างอิงถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, น. 16) ได้เสนอกระบวนการการบริหารเป็นขั้นตอนดังนี้

1. การตัดสินใจ
2. การวางแผน
3. การจัดองค์กร
4. การติดต่อสื่อสาร
5. การใช้อิทธิพล
6. การประสานงาน
7. การประเมินผล

แนวคิดของ Campbell (1958, อ้างอิงถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, น. 16) ได้แบ่งกระบวนการบริหารเป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. การตัดสินใจ
2. การจัดโปรแกรม
3. การกระตุ้น
4. การประสานงาน
5. การประเมินผล

กมล ภูประเสริฐ (2544, น. 7-8) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารงานวิชาการประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1. การวางแผนพัฒนาหรือการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ซึ่งเป็นการวางแผนที่มีพื้นฐานมาจากสถานที่ที่เป็นปัญหาหรือความต้องการที่จะพัฒนางานและกำลังงบประมาณในขั้นตอนประกอบด้วยงานต่อไปนี้

- 1.1 การกำหนดวิสัยทัศน์
- 1.2 การกำหนดภารกิจหรือพันธกิจ
- 1.3 การกำหนดจุดมุ่งหมาย
- 1.4 การกำหนดกลยุทธ์
- 1.5 การกำหนดแผนงาน/โครงการ

2. การนำแผนไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในขั้นตอนนี้ประกอบด้วยงานต่อไปนี้

- 2.1 การจัดองค์กรหรือจัดบุคลากรเข้ารับผิดชอบงานได้แก่ การกำหนดหัวหน้างานหัวหน้าโครงการ ผู้ดำเนินงาน และภารกิจของผู้รับผิดชอบ

2.2 การสั่งการหรือมอบหมายงาน

2.3 การควบคุมงาน

2.4 การติดตามกำกับ

2.5 การประสานงาน

2.6 การนิเทศงาน

3. การประเมินผลการปฏิบัติตามแผน เพื่อตรวจสอบว่าการดำเนินงานสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ ประกอบด้วยงานต่อไปนี้

3.1 การประเมินระหว่างการทำงาน

3.2 การประเมินเมื่อสิ้นสุดงาน

3.3 การรายงาน

จากแนวคิดของนักการศึกษาผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า กระบวนการบริหารวิชาการ ประกอบด้วย การตัดสินใจ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยการ จัดสรรทรัพยากร การติดต่อสื่อสาร การประสานงาน การควบคุมงาน การประเมินผลงานรวมทั้งกระตุ้นหรือการจูงใจหากพิจารณากระบวนการบริหารที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าสามารถแบ่งได้เป็น 3 ส่วน คือ

1. ส่วนเตรียมการ ได้แก่ การตัดสินใจ การวางแผน และการจัดองค์การ
2. ส่วนที่เป็นปฏิบัติการ ได้แก่ การจัดคนเข้าทำงาน การอำนวยการ การจัดสรรทรัพยากร การติดต่อสื่อสาร การประสานงาน และการกระตุ้นจูงใจ
3. ส่วนที่เป็นการควบคุมประเมินผล ได้แก่ การควบคุม และการประเมินผล
4. ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

นักวิชาการได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารงานวิชาการไว้ ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร
 - 1.1 ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษา เพื่อที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและสังคมได้ การจัดการศึกษาที่ดีจึงควรมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพชีวิตและสังคมของผู้เรียน หลักสูตรจึงจำเป็นต้องปรับปรุงหรือพัฒนาให้มีความเหมาะสมทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคมอยู่เสมอ นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

อมรา เล็กเจริงสินธุ์ (2537, น. 29-30) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตร มีความหมายได้ 2 ลักษณะ คือ

1. การปรับปรุงหลักสูตร หมายถึง การแก้ไขหลักสูตรบางส่วนที่กำลังใช้ อยู่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งลักษณะนี้เป็นสิ่งที่ต้องกระทำอยู่เสมอในขณะที่กำลังใช้หลักสูตร เช่น การปรับ และขยายหลักสูตรระดับชาติ ซึ่งเป็นหลักสูตรกลางให้เป็นหลักสูตรระดับท้องถิ่น ระดับโรงเรียน และ ระดับห้องเรียน รวมทั้งปรับปรุงสร้างสรรค่วิสดุหลักสูตรและวัสดุอื่น ๆ ที่ผู้เรียนใช้ด้วยการพัฒนา หลักสูตรในลักษณะนี้ไม่พบในแนวคิดพื้นฐานและรูปแบบของหลักสูตรเปลี่ยนไป

2. การเปลี่ยนแปลงหลักสูตร หมายถึง การสร้างหลักสูตรขึ้นมาใช้ใหม่ โดยเปลี่ยนไปจากหลักสูตรเก่าทั้งระบบ ทุกองค์ประกอบของหลักสูตรโดยอาศัยพื้นฐาน ข้อมูลต่างๆ ในการจัดทำหลักสูตร อันได้แก่ ข้อมูลทางด้านปรัชญา จิตวิทยา สังคม เศรษฐกิจ การปกครอง เทคโนโลยี มีคำที่ใช้เรียกต่างกันไปบ้าง เช่น การยกร่างหลักสูตร การจัดทำหลักสูตร การสร้าง หลักสูตร

สังต์ อุทรานันท์ (2540, น. 30) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การพัฒนาหรือในภาษาอังกฤษว่า Development มีความหมายเด่นชัดอยู่ 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกหมายถึง การทำให้ดีขึ้นหรือทำให้สมบูรณ์ขึ้น และอีกลักษณะหนึ่งก็คือ เป็นการสร้าง หลักสูตรขึ้นมา โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่

ณัฐิกา วอแพง (2548, น. 25) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรไว้ ว่า หมายถึง กระบวนการจัดทำ ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วหรือสร้างขึ้นมาใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคมปัจจุบัน โดยมีจุดมุ่งหมายแนวทาง วิธีการและ เนื้อหาสาระ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ เจตคติ และพฤติกรรมตามที่กำหนดในจุดมุ่งหมาย ของการศึกษา

จากความหมายของการพัฒนาหลักสูตร สรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วหรือการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับ ความต้องการของสังคมในปัจจุบัน โดยมีจุดมุ่งหมาย แนวทาง วิธีการ และเนื้อหาสาระเพื่อพัฒนา ผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ เจตคติ และพฤติกรรมตามที่กำหนดในจุดมุ่งหมายของการศึกษา

1.2 กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรมีความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตร ได้มีผู้ เสนอลำดับขั้นในการพัฒนาหลักสูตรไว้ ดังนี้

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539, น. 25-26) ได้กล่าวถึงการพัฒนา หลักสูตรในลักษณะของการสร้างหลักสูตรรายวิชาใหม่ โดยมีกระบวนการหรือขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดตั้งคณะทำงานพัฒนาหลักสูตร

- ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
- ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร
- ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดเนื้อหา
- ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดกิจกรรม
- ขั้นตอนที่ 6 การกำหนดคาบเวลา
- ขั้นตอนที่ 7 การกำหนดเกณฑ์วัดและประเมินผล
- ขั้นตอนที่ 8 การจัดทำเอกสารหลักสูตร
- ขั้นตอนที่ 9 การตรวจสอบคุณภาพและการทดลองใช้หลักสูตร
- ขั้นตอนที่ 10 การเสนอขอใช้หลักสูตร
- ขั้นตอนที่ 11 การนำหลักสูตรไปใช้
- ขั้นตอนที่ 12 การประเมินผลหลักสูตร

ชูศรี สุวรรณโชติ (2546, น. 86) ได้เสนอลำดับขั้นตอนกระบวนการใน

การพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

ไปจากเดิม

หลักสูตร

ผู้เรียน

ต้องการของสังคม

วัตถุประสงค์

หลักสูตร

มาร่วมจัดทำหลักสูตร

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของสังคมและชุมชนที่มีการเปลี่ยนแปลง
2. วิเคราะห์ข้อมูลที่มีความจำเป็นอันจะนำมาซึ่งการปรับปรุง
3. สำรวจความต้องการและความจำเป็นของสังคม ชุมชน และ
4. กำหนดวัตถุประสงค์ของการให้การศึกษาให้ตรงกับความต้องการของสังคม
5. เลือกเนื้อหาวิชาที่ต้องการนำมาให้ผู้เรียนได้ศึกษาที่ตรงกับ
6. เลือกบุคลากรที่มีความชำนาญในเนื้อหาวิชานั้นๆ มาร่วมจัดทำ
7. จัดลำดับเนื้อหาความรู้ที่ได้มาจากขั้นที่ 6
8. สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้ตรงกับเนื้อหาวิชานั้นๆ และนำ
9. กำหนดการประเมินผลให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ศึกษา

บุญมี เณรยอด (2546, น. 7) ได้กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็น

กระบวนการ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 5 ประการ คือ

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. การเลือก การจัดการเนื้อหาและประสบการณ์
3. การนำหลักสูตรไปใช้
4. การนำเอาหลักสูตรไปใช้
5. การปรับปรุงหลักสูตร

จากกระบวนการพัฒนาหลักสูตร สรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรเป็นการดำเนินการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การกำหนดเนื้อหาสาระ การนำหลักสูตรไปใช้ การประเมินหลักสูตร และการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ได้มีผู้ให้ความหมายของหลักสูตรสถานศึกษาดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549, น. 4) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรโรงเรียนว่า หมายถึง แผนหรือแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน ซึ่งจัดทำโดยบุคคลหรือคณะบุคคลในโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ และเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง มีชีวิตในโรงเรียน ชุมชน และสังคมอย่างมีความสุข การพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนพิจารณาจากหลักสูตรแกนกลาง และกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นอกจากนั้นโรงเรียนแต่ละแห่งสามารถพัฒนาเพิ่มเติมในส่วนที่สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพสังคมและความต้องการ ความถนัดและความสามารถของผู้เรียน

ยรรยง ผิวอ่อน (2553, น. 9) ได้ให้ความหมายว่า หลักสูตรโรงเรียน หมายถึง การวางแผนร่วมกันของคณะบุคคลภายในโรงเรียนและชุมชนที่เกี่ยวข้องกับภาระงานการจัดการเรียนการสอนทุกๆ ด้าน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพที่สอดคล้องกับสภาพสังคมและชุมชน โดยการวางแผนที่จัดสร้างขึ้นต้องเชื่อมโยงสัมพันธ์กับหลักสูตรแกนกลางและกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น

จากการศึกษาความหมายของหลักสูตรโรงเรียน สรุปได้ว่า หลักสูตรโรงเรียน หมายถึง แผนหรือแนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยการดำเนินการร่วมกันของคณะบุคคลภายในโรงเรียนและชุมชนที่เกี่ยวข้องกับภาระงานการจัดการเรียนการสอนทุกๆ ด้าน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนเต็มตามศักยภาพที่สอดคล้องกับสภาพสังคมและชุมชน ซึ่งแผนที่จัดสร้างขึ้นต้องเชื่อมโยงสัมพันธ์กับหลักสูตรแกนกลางและกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น

2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เป็นการพัฒนาทางด้านการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนตามหลักสูตรและการพัฒนาครูด้านวิชาการ

โสภณ โสมติ และอภินทรี โสตะจินดา (2545, น. 14 – 15) ได้กล่าวถึง การจัดการกระบวนการเรียนรู้ว่า การจัดการเรียนรู้จะต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นแนวทางที่ให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม มีความสุขในการเรียนรู้ เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย และจะนำไปสู่การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองตลอดชีวิตในที่สุด แต่ทั้งนี้ ครูหรือผู้สอนมิได้มีความสำคัญน้อยลง แต่ยังมีความสำคัญอย่างมาก เพราะเป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญ หรือประโยชน์สูงสุดที่ ผู้เรียนพึงได้รับตามสิทธิพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง พ่อแม่ และผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องช่วยเหลือกันคิดสร้างสรรค์ จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ให้นักเรียน ให้เขาได้รู้จักตนเอง ค้นพบองค์ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้สติปัญญา ด้านการคิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ ตัดสินใจ แก้ปัญหา และสังเคราะห์เป็นสาระความรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง รวมทั้งเกิดทักษะในการเรียนรู้ที่มีหลากหลายวิธี เช่น การค้นคว้า อภิปราย ถกเถียง ลงมือปฏิบัติจริง ทั้งคนเดียวและเป็นกลุ่มซึ่งจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่จะร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

กรมสามัญศึกษา (2545, น. 15-16) ได้ให้แนวคิดในการพัฒนาการเรียน การสอนไว้ดังนี้

1. จัดวางระบบการดำเนินงานด้านการเรียนการสอน ให้ครู-อาจารย์ ดำเนินการตามแนวทางที่ถูกที่ควร ติดตามดูแลให้ครู-อาจารย์ ได้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบให้ครบถ้วนเรียบร้อย ดำเนินการให้ครูผู้สอนทุกคนต้องมีแผนการสอนรายวิชาให้ครูทุกคน ทำบันทึกการสอนรายคาบและสอนตามบันทึกการสอน มีระบบติดตามตรวจสอบบันทึกการสอน สมุด รบ.3-ต, รบ.3-ป, ปพ.5 มีระบบติดตามดูแลการสอนซ่อมเสริมทั้งตารางสอนและนอกตารางสอน
2. ศึกษาวิเคราะห์แผนการเรียนและนักเรียนที่เรียนตามแผนการเรียน จัดแผนการเรียนตามสภาพความเหมาะสม ความพร้อมของสถานศึกษา และให้สนองความต้องการ ท้องถิ่น ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน แล้วจะต้องมีการติดตามศึกษาวิเคราะห์ทั้งแผนการเรียนที่ จัดและนักเรียนที่เรียน เพื่อเตรียมตอบปัญหา ข้อควรแก้ไข ตรวจสอบ ความพยายามในการใช้แหล่ง วิชาการและสถานประกอบการ ช่วยในการจัดการเรียนการสอนทั้งวิชาสามัญและวิชาอาชีพติดตาม จัดทำบัญชีแหล่งอาชีพท้องถิ่น สถานประกอบการ แหล่งวิชาการ ทุกรายปี
3. รับผิดชอบศูนย์คู่มือครู เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูและควบคุมเอกสารวิชาการ ต่าง ๆ ในสำนักงาน ฝ่ายวิชาการและศูนย์พัฒนาวิชาชีพครู วางระบบบริการครูผู้สอนให้มีวัสดุ อุปกรณ์ สื่อทางการศึกษาต่าง ๆ คู่มือครูที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน เอกสารวิชาการต่าง ๆ หนังสือประกอบการเรียนการสอนของนักเรียน จัดบริการให้ไปใช้หรือยืมสื่อมาใช้จัดการเรียน การสอนในท้องถิ่น จัดสวัสดิการ การให้บริการต่าง ๆ เพื่อให้ครูได้มาทำงานเต็มเวลาเต็มความสามารถ และเกิดความพึงพอใจ

4. จัดวางระบบพัฒนาการจัดการด้านการเรียนการสอนด้วยกิจกรรมการปฏิบัติให้มีการทดลอง การศึกษาค้นคว้า การสอนรูปแบบต่าง ๆ ดำเนินการพัฒนาระบบห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน คือ ห้องสมุดรายวิชา จัดระบบ “ศูนย์สื่อสารการเรียนการสอน” ในห้องรายวิชา ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าประกวด การแข่งขัน ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาจัดระบบให้ความรู้ด้านข่าวสารวิชาชีพข้อมูลสถิติที่เป็นปัจจุบัน ให้นักเรียนได้ศึกษาเป็นระยะโดยการจัดป้ายนิเทศนักเรียนได้อ่าน จัดบันทึกเป็นความรู้เสริมการเรียนการสอนในห้องเรียน

5. ดำเนินการส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีระบบการสร้าง ผลิตวัสดุอุปกรณ์ จัดให้มีการดำเนินงานจัดทำสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ บทเรียนสำเร็จรูป บทเรียนโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาต่าง ๆ

6. จัดให้มีระบบควบคุม ติดตามดูแล การดำเนินงานด้านการเรียนการสอน และการประเมินผลการปฏิบัติงาน จัดให้มีการติดตามประเมินผลการเข้าสอนของครู การปฏิบัติงานของครูด้วยข้อมูลสถิติ การเข้าสอนรายวัน เก็บข้อมูลสถิติรายวัน รวบรวมในรอบสัปดาห์และติดตามผลดำเนินการประเมินผล การปฏิบัติงานตามแบบประเมินผลของสถานศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง มีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อสอบ วิเคราะห์ผลการสอบ

7. จัดระบบพัฒนาครูผู้สอน เพื่อส่งเสริมความรู้และความก้าวหน้า จัดปฐมนิเทศและนิเทศภายในการปฏิบัติงานวิชาการ จัดประชุมปฏิบัติการก่อนเปิดภาคเรียน โดยใช้วิทยากรทั้งภายในและภายนอก ให้คณะครูได้เรียนรู้ ได้ประชุมปฏิบัติการ โดยการทำงานวางแผนการสอนร่วมกัน จัดทำบันทึกการสอนร่วมกัน จัดทำสื่อการสอน จัดให้คณะครูไปศึกษาดูงาน ไปทัศนศึกษา ส่งคณะครู-อาจารย์ไปเข้าประชุมสัมมนาเข้าฝึกอบรมหรือไปศึกษาต่อ จัดทำเอกสารวิชาการ เอกสารส่งเสริมความรู้และแนวปฏิบัติ เอกสารประกอบการเรียนการสอนรายวิชาของครูผู้สอนและติดตามประสานประโยชน์ให้คำปรึกษา ช่วยแก้ปัญหาให้ครู-อาจารย์ นิสิต นักศึกษาฝึกสอน ตลอดจนให้สามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ได้ถูกต้องครบถ้วนด้วยความราบรื่นเรียบร้อย

กรมวิชาการ (2546, น. 17) ได้ให้ความหมายของกระบวนการเรียนรู้ไว้ว่า (Learning Process) หมายถึง การดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน หรือการใช้วิธีการต่าง ๆ ที่จะช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ กระบวนการเรียนเป็นกระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่แต่ละบุคคลใช้เพื่อช่วยให้ตนเองเกิดการเรียนรู้ โดยผลที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้จะตกแก่ผู้เรียนและโดยผู้เรียนเท่านั้น

การปรับปรุงการเรียนการสอนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารการศึกษาหรือบริหารโรงเรียน เพราะในปัจจุบันโลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีทั้งวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เกิดขึ้น ในด้านการศึกษาที่เช่นเดียวกัน เช่น หลักสูตร เนื้อหา วิธีการสอน และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงและพัฒนาสิ่งเหล่านี้ให้ทัน

กับวิทยาการที่ก้าวหน้า สถานศึกษาใดที่ต้งขึ้นมาแล้วไม่ค่อยปรับปรุงเกี่ยวกับการเรียนการสอนเลย โรงเรียนหรือสถานศึกษาแห่งนั้นย่อมต้องล้าสมัย เพราะวิทยาการต่าง ๆ ได้ก้าวหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง ดังกล่าวแล้ว ผู้บริหารในฐานะผู้รับผิดชอบในโรงเรียนจึงต้องพิจารณาปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ไม่ว่าจะในด้านเนื้อหา วิธีสอน หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนผู้บริหารจะต้องติดตามดูอย่างใกล้ชิด และให้คำแนะนำหรือวิธีการปรับปรุงให้ดีขึ้น

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สรุปได้ว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เป็นการปฏิบัติงานทางด้านวิชาการที่สำคัญอย่างหนึ่ง เฉพาะสภาพสังคมความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และสถานการณ์รอบ ๆ ตัว เกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะการณ์ของโลกตลอดเวลา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาและส่งเสริมงานด้านวิชาการให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

2. ด้านการนิเทศภายใน

ยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการนิเทศติดตามผลในสถานศึกษา ผู้บริหารเลือกใช้วิธีการนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่ง การนิเทศภายในโรงเรียนได้มีผู้ให้แนวคิดไว้ ดังนี้

सनัน มีสัจธรรม (2540, น. 198) ให้ความหมายของการนิเทศการเรียน การสอนว่าการนิเทศการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน โดยผ่านตัวกลางคือครูและบุคลากรทางการศึกษา

1. การนิเทศการศึกษา เป็นการช่วยเหลือแนะนำหรือปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของครูให้ดีขึ้น นอกเหนือจากศึกษานิเทศก์โดยตรงแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนหรือครูใหญ่ จะเป็นผู้ทำหน้าที่ได้ดีที่สุด โดยทำงานร่วมกับครู เพื่อช่วยเหลือแนะนำและช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการเรียนการสอน สิ่งที่จะได้ทำการนิเทศ ได้แก่ สิ่งต่อไปนี้

- 1.1 เกี่ยวกับแผนการสอนและการปฏิบัติตามแผน
- 1.2 เกี่ยวกับการควบคุมนักเรียนและระเบียบวินัยในห้องเรียน
- 1.3 เกี่ยวกับวิธีการสอนโดยใช้เทคนิคใด เหมาะสมหรือไม่มีการจัด

กลุ่มนักเรียนอย่างไร

1.4 การสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน เพื่อจูงใจให้เด็กเกิดการเรียนรู้เหมาะสมเพียงใด

- 1.5 การบันทึกและรายงานผลการเรียนมีความเหมาะสมเพียงใด

2. การฝึกอบรม เป็นกิจกรรมที่ผู้บริหารจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนและการทำงานของครูให้เกิดประสิทธิภาพสูงขึ้น ปัจจุบันวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น ครูมีความจำเป็นต้องแสวงหาและได้รับความรู้ใหม่ ๆ เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องจัดดำเนินการให้มีการฝึกอบรมขึ้นเพราะการ

ฝึกอบรมช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเองดีขึ้น เมื่อมีปัญหาในการปฏิบัติงานการประชุมอบรมจะช่วยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นช่วยไม่ให้ครูเป็นคนล้าสมัยไม่เฉื่อยชา มีความกระตือรือร้นในการทำงาน นอกจากนี้ยังเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีแก่คณะครูด้วย

สำหรับการส่งเสริมการฝึกอบรมครูให้มีสมรรถภาพในการทำงานนั้น อาจปฏิบัติได้ดังนี้

1. ศึกษางานไปพร้อมกับการปฏิบัติงาน
2. ปฐมนิเทศและประชุมชี้แจง
3. ให้ทำงานในฐานะผู้ช่วย
4. ให้ฝึกงานโดยมอบหมายให้ปฏิบัติจริง ๆ
5. ส่งเข้ารับการฝึกอบรมระยะสั้น
6. ส่งไปศึกษาต่อทั้งภายในและภายนอกประเทศ
7. ส่งไปเรียนบางวิชาในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันต่าง ๆ บางเวลา
8. มอบหมายตำแหน่งหน้าที่พิเศษให้ทำ
9. ให้การนิเทศภายใน
10. ประชุมครูก่อนเปิดภาคเรียน
11. จัดประชุม อบรม หรือสัมมนาครูหัวหน้าหมวดวิชาหรือครู

ในแต่ละสายวิชา

12. ส่งเสริมให้ครูรู้จักใช้ห้องสมุดให้เป็นประโยชน์

สนอง เครือมาก (2539, น. 122) ได้กล่าวถึงความสำคัญและความจำเป็นในการนิเทศภายในว่าเป็นการร่วมมือของบุคลากรภายในโรงเรียน ในการที่จะปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาการเรียนการสอนของครูเพื่อให้มีคุณภาพที่มีความสำคัญและความจำเป็นดังนี้

1. เป็นการช่วยให้ครูปรับปรุง หรือพัฒนาวิธีสอนให้มีคุณภาพอันจะส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

2. ช่วยให้ครูมีขวัญและกำลังใจในการทำงาน
3. เป็นการช่วยให้ครูร่วมมือกันทำงานด้วยความเต็มใจ

กรมวิชาการ (2541, น. 1) ได้กล่าวถึงการนิเทศก่อให้เกิดการพัฒนาคนเพื่อพัฒนางานโดยการเรียนได้จากการปฏิบัติงานในภาวะปกติของตนเอง ประเมินตนเองและพัฒนาผลงานมีคุณภาพสูงขึ้นอยู่เสมอด้วยตนเอง ซึ่งมี จุดมุ่งหมายของการนิเทศไว้ 3 ประการ คือ

1. เพื่อพัฒนาคน การนิเทศการศึกษาเป็นการแนะนำช่วยเหลือให้คนในองค์กรนั้น ๆ มีความรู้ความสามารถในการทำงานมากขึ้น

2. เพื่อพัฒนางาน การนิเทศการศึกษาเป็นการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ สร้างสรรค์วิธีการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. เพื่อประสานสัมพันธ์ การนิเทศการศึกษาเป็นการสร้างความเข้าใจในการทำงานรวมทั้งความเข้าใจระหว่างกลุ่มคนและสังคม

กรมวิชาการ (2541, น. 87) ได้กล่าวถึงการนิเทศภายในที่ประสบผลสำเร็จ จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูและบุคลากรทุกฝ่ายจะร่วมมือกันในการพัฒนาตนเอง ตามศักยภาพนั้น ซึ่งชมกับความสำเร็จของตนส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนหัวใจของการนิเทศภายในนั้นคือการเรียนรู้ของครูเพื่อพัฒนาตนเองให้มีความรู้ที่ทันสมัย

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, น. 135) ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในไว้ดังนี้ การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง ความพยายามทุกชนิดของผู้ที่อยู่โรงเรียนตั้งแต่ผู้บริหารลงไปจนถึงที่ปรับปรุงส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนให้ดีขึ้น เป็นการเพิ่มพลังการปฏิบัติงานของครู รวมทั้งครูมีความก้าวหน้าในอาชีพและผลขั้นสุดท้าย คือ การศึกษาของเด็กก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, น. 7) ได้กำหนดไว้ว่าการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาครูเป็นกระบวนการที่ผู้นิเทศได้กระตุ้น ยั่วยุ ทำท่าย ใน 3 ระดับ คือ การร่วมคิด การร่วมทำ การสนับสนุน ข้อมูล เพื่อให้ครูพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้สูงขึ้นอยู่เสมอตามความต้องการที่แท้จริงของการพัฒนา ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครูในโรงเรียน โดยใช้กระบวนการนิเทศภายในเป็นกลยุทธ์สำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, น. 52-53) ได้กล่าวว่า หลักการนิเทศภายในมีหลักเกณฑ์ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จดังนี้

1. การนิเทศภายในโรงเรียนจะต้องดำเนินไปอย่างมีระบบและต่อเนื่องตามขั้นตอนการนิเทศ

2. บุคลากรที่เป็นหลักสำคัญในการดำเนินงานพัฒนาระบบนิเทศภายในโรงเรียน คือ ผู้บริหารโรงเรียนต้องดำเนินการโดยเปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

3. การนิเทศภายในโรงเรียนจะต้องสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาครูของโรงเรียนและสอดคล้องกับระดับพัฒนาการของครู

4. เป้าหมายสำคัญในการนิเทศ ส่งเสริมพัฒนาครูเพื่อให้เป็นครูระดับมืออาชีพ

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการนิเทศภายใน สรุปได้ว่า งานนิเทศภายในมีประโยชน์ คือ ทำให้ครูสามารถดำเนินการสอนได้อย่างตรงเป้าหมายและกระตุ้นให้เกิดการเคลื่อนไหว

ทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและกระทบต่อการเรียนการสอนได้อย่างรวดเร็ว บุคลากรมองเห็นความสำคัญและปฏิบัติงานได้โดยเน้นที่คุณภาพของนักเรียนเป็นหลัก

4. ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

มีผู้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพ และการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ดังนี้

4.1 การประกันคุณภาพ

อารีรัตน์ วัฒนสิน (2540, น. 1) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประกันคุณภาพ หมายถึง การปฏิบัติการทั้งหมดตามระบบและแผนที่วางไว้อย่างเคร่งครัด เพื่อให้ทุกคนเชื่อมั่นว่าผลิตภัณฑ์หรือบริการมีคุณภาพตามที่ต้องการ

สงบ ลักษณะ (2541, น. 2) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประกันคุณภาพ คือการวางแผนและการปฏิบัติของหน่วยผลิตที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการของผู้ใช้ผลผลิต

อุทุมพร จามรมาน (2541, น. 1) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประกันคุณภาพ หมายถึง การระบุนความชัดเจนในวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ตลอดจนวิธีปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ

สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพ หมายถึง การทำให้ประชาชนเชื่อมั่นในการดำเนินงานหรือกระบวนการที่จะพัฒนาคุณภาพของผลผลิตหรือบริการให้ได้มาตรฐานที่กำหนด

4.2 การประกันคุณภาพการศึกษา

เกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา (2541, น. 16) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง ระบบประกันคุณภาพที่เกิดขึ้นในงานประถมศึกษา เพื่อให้มั่นใจว่าการจัดการศึกษาจะบรรลุจุดหมายสำคัญ คือ เด็กได้รับการพัฒนาที่สมดุลทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาอย่างน้อยในระดับพื้นฐานที่เด็กไทยทุกคนพึงได้รับและมีโอกาสพัฒนาไปจนเต็มศักยภาพของแต่ละคน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, น. 2) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance) กับการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) สองคำนี้มักใช้แทนกันอยู่เสมอ ความแตกต่างในคำสองคำนี้อยู่ที่การสื่อความหมายถึง วิธีการในเรื่องคุณภาพ การควบคุมคุณภาพมีแนวความคิดอยู่บนพื้นฐานของ “การแก้ไข” ขณะที่การประกันคุณภาพมีแนวความคิดอยู่บนพื้นฐานของ “การป้องกัน” ในด้านการให้คำนิยามของคำ “คุณภาพ” การควบคุมคุณภาพให้ความหมายว่าเป็นเรื่องของความดี ความงาม แต่การประกันคุณภาพให้ความหมายในแง่มุ่งของการบรรลุความต้องการที่แท้จริงของลูกค้า (นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม) และสอดคล้องกับวิถีชีวิต การประกันคุณภาพจึงเป็นวัฒนธรรมใหม่ที่เปลี่ยน

มิติจากการเป็นผู้มีอำนาจกำหนดคุณภาพ และผู้ควบคุมคุณภาพมาเป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การดำเนินการ เพื่อให้ความมั่นใจแก่ผู้รับบริการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องว่าสถานศึกษามีแนวทางการจัดพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน สอดคล้องกับหลักการ นโยบาย และจุดเน้นของแผนการศึกษาของรัฐ และสถานศึกษาได้ปฏิบัติตามแนวดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อคุณภาพการศึกษาที่ดีของผู้เรียนแต่ละคน

4.3 วัตถุประสงค์การประกันคุณภาพการศึกษา

กรมวิชาการ (2539, น. 3) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพว่า

1. เพื่อให้โรงเรียนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานกลาง

1. เพื่อให้โรงเรียนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามเกณฑ์

2. เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของแต่ละโรงเรียนไปสู่มาตรฐาน

3. เพื่อกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นรับผิดชอบโรงเรียนในพื้นที่ และ

ให้ท้องถิ่นเอกชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

4. หลักการประกันคุณภาพการศึกษา

4.1 กระจายอำนาจในการบริหารงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอและโรงเรียน

4.2 ให้คณะกรรมการตามกฎหมาย ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5. นโยบายการประกันคุณภาพศึกษามีดังต่อไปนี้

5.1 จัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ทุกโรงเรียนมีมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเท่าเทียมกัน

5.2 ส่งเสริมให้มีความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ในกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้างจิตสำนึกในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษาร่วมกัน

5.3 สร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่างเสรีภาพในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพของส่วนภูมิภาคกับกรอบการดำเนินงานที่ส่วนกลางกำหนด

5.14 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

กรมวิชาการ (2539, น. 6) ได้กล่าวถึงการบริหารระบบคุณภาพ (Quality Management) ให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อมุ่งมั่นที่จะให้ได้การรับรองคุณภาพมาตรฐาน มีแนวทางดังนี้

1. การกำหนดโครงสร้างบริหาร (Organization Structure) กำหนดนโยบายคุณภาพ
2. จัดทำเอกสารชั้น 3 ระดับ คือ
 - 2.1 คู่มือคุณภาพ (Quality Manual) (QM)
 - 2.2 คู่มือขั้นตอนการดำเนินงาน (Procedure Manual) (PM)
 - 2.3 คู่มือการปฏิบัติงาน (Work Instruction) (WI)
3. มีการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) ในกระบวนการต่างๆ มีการแก้ไขและผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน
4. มีการควบคุมคุณภาพ โดยการตรวจสอบติดตามคุณภาพ (Quality Audit) โดยการประเมินตนเอง (School Self Evaluation) ประเมินโดยคณะบุคคลภายนอก (External Quality Audit)
5. มีการฝึกอบรมทั่วถึงทุกระดับของบุคลากรในระบบคุณภาพ
6. ทุกคนตระหนักถึงเรื่องการทำงานอย่างมีคุณภาพ (Quality Awareness)
7. บุคลากรรู้ถึงความรับผิดชอบต่อตนเอง (Self Responsibility)

กรมวิชาการ (2539, น. 14) ให้ความคิดเห็นว่า การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจะต้องนำจิตวิทยาของการเรียนรู้มาใช้ และจะต้องมีความเชื่อที่ถูกต้องว่าความรู้ต่าง ๆ เป็นสิ่งที่ผู้เรียนสร้างสมขึ้นได้ด้วยตัวของตัวเองหาใช้สิ่งที่รับมาจากผู้อื่นโดยตรง การเรียนรู้เกิดจากการสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างข้อมูลใหม่กับความรู้เดิม ส่วนการสอนนั้นเป็นเพียงสิ่งที่จะช่วยอำนวยความสะดวกหรือช่วยให้กระบวนการในการสร้างความสัมพันธ์ เชื่อมโยงดังกล่าวเป็นไปโดยง่ายขึ้นเท่านั้น

กรมวิชาการ (2542, น. 22) มีความเห็นว่า การประกันคุณภาพ เป้าประสงค์ คือ เครื่องกำหนดภารกิจและการปฏิบัติทั้งหลายทั้งปวงขององค์กรที่มีเป้าประสงค์ตรงกัน การแข่งขันจึงเกิดขึ้น จุดตัดสินของการแข่งขันทั้งหลายย่อมได้แก่คุณภาพ การปฏิบัติใด ๆ โดยคำนึงถึงคุณภาพอยู่เสมอ จึงเป็นเรื่องสำคัญและมีความจำเป็นต่อการดำเนินงานขององค์กรทุกองค์กรความคิดในเรื่องการประกันคุณภาพ โดยมีรูปแบบ 3 ส่วน คือ

1. การควบคุมคุณภาพภายใน (Internal Quality Control) เน้นส่วนที่องค์กรจะต้องจัดให้มีระบบการควบคุมคุณภาพภายในขององค์กรประกอบต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดำเนินงานขององค์กรอย่างถูกต้อง พร้อมทั้งมีระบบตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินการภายในด้วย

2. การตรวจสอบคุณภาพภายนอก (External Quality Auditing) เป็นกลไกการดำเนินการภายนอก ที่จะเข้าไปตรวจสอบระบบการควบคุมคุณภาพที่องค์กรได้จัดให้มีขึ้นว่ามีการใช้ระบบอย่างมีคุณภาพเพียงใด

3. การประเมินผลการทำงาน (Quality Assessment) กลไกที่ต่อเนื่อง จากการตรวจสอบดังกล่าวข้างต้น เป็นการประเมินผลระบบการควบคุมคุณภาพภายในขององค์กรเป็นหลัก ไม่ได้เป็นการประเมินบุคคลแต่อย่างใด

दनय तेयमपुठ (2540, न. 126) ได้ให้คำนิยามคุณภาพ เรียกว่าการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) เพราะค้ำค่าที่สุคใช้ประโยชน์ได้มากที่สุด และสร้างความพึงพอใจอยู่ตลอดเวลาเพื่อผู้รับบริการ

พิเชษฐ นนทพละ (2541, น. 22) ได้กล่าวถึง นโยบายการจัดการศึกษา ข้อ 7 ว่า จัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนทุกโรงเรียนมีมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเท่าเทียมกัน โดยมีเป้าหมาย 3 ประการคือ

1. มีระบบประกันคุณภาพการศึกษา เป็นการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการส่งเสริมเพื่อให้บรรลุมาตรฐาน คุณภาพการศึกษา และการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

2. มีองค์การรับผิดชอบการดำเนินงาน ประกันคุณภาพการศึกษา ในระบบเครือข่ายจากส่วนกลางถึงส่วนภูมิภาคและโรงเรียน

3. ทุกโรงเรียนอยู่ในระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีมาตรการว่า การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย ระบบมาตรฐาน ระบบส่งเสริม และระบบการประเมิน เพื่อตรวจสอบคุณภาพการศึกษา พัฒนาคู่มือเครื่องมือในระบบประกันคุณภาพ จัดตั้งองค์กรรับผิดชอบดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในระบบเครือข่าย และพัฒนาบุคลากร เพื่อร่วมดำเนินงาน ประกันคุณภาพการศึกษา และส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรมเพื่อประกันคุณภาพการศึกษา

กรมวิชาการ (2542, น. 2) ได้กล่าวถึงขอบข่ายการประกันคุณภาพการศึกษาว่าการประกันคุณภาพการศึกษากับการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) นั้น การควบคุมคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนฐาน “การแก้ไข” ขณะที่การประกันคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐาน “การป้องกัน” การควบคุมคุณภาพมีความหมายว่า เป็นเรื่องของความดี ความงาม ความเป็นเลิศ แต่

การประกันคุณภาพให้ความหมายในแง่มุมมองของความต้องการที่แท้จริงของลูกค้า (นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคม) และสอดคล้องกับวิถีชีวิตการประกันคุณภาพเป็นการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน อาศัยซึ่งกันทุกคนรู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่ต้องมีร่วมกัน เพื่อผลิตผลเป็นไปตามคุณภาพที่วางไว้ หลักการทั่วไปของระบบประกันคุณภาพมาจากแนวคิด 5750 เป็นมาตรฐานระบบคุณภาพตัวหนึ่งของประเทศอังกฤษ ซึ่งต่อมาได้พัฒนาระบบคุณภาพ ISO 9000 (มาตรฐานระบบบริหารคุณภาพ)

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา สรุปได้ว่า เป็นการดำเนินการเพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา การปฏิรูปการเรียนการสอนและการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับนักเรียน ผู้ปกครองเกิดความมั่นใจในการเข้ามาศึกษาเล่าเรียนในสถานศึกษา

5. การวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การวิจัยเป็นกระบวนการในการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีนักวิชาการที่กล่าวถึงการนำการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาดังนี้

บัญชา อึ้งสกุล (2541, น. 59-60) ได้กล่าวถึง การนำผลการวิจัยไปใช้ปฏิบัติ มีผลกระทบต่อพัฒนาการศึกษาของชาติได้นั้น จำเป็นที่หน่วยงานทุกหน่วยงานได้มีการส่งเสริมให้มีการนำผลการวิจัยไปใช้ โดยให้มีการกระทำควบคู่ไปกับการปฏิบัติงานทางการศึกษา เพื่อนำข้อค้นพบจากผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาหรือแก้ปัญหาทางการศึกษาที่กำลังประสบอยู่ ซึ่งผู้บริหารทุกระดับต้องมีการสร้างบรรยากาศที่เกื้อกูลต่อการวิจัยทางการศึกษา จนกระทั่งเกิดเป็นแนวทางปฏิบัติที่นำไปสู่การพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเป้าหมายของหลักสูตรยิ่งขึ้น ได้แก่

1. ทุก ๆ หน่วยงานการศึกษาจะต้องมีนโยบายและเป้าหมายที่ชัดเจนต่อการกำหนดบทบาทและหน้าที่ในการนำเทคนิคการวิจัยนำหน้าการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพทั้งในปัจจุบันและอนาคตอย่างแท้จริง

2. หน่วยงานต้นสังกัดที่มีโรงเรียนอยู่ในความควบคุมจะต้องกำหนดเป็นนโยบายหลักที่ชัดเจนว่าการสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูพัฒนาการเรียนการสอนบนพื้นฐานของผลการวิจัยเป็นหน้าที่ของผู้บริหารจะต้องปฏิบัติตามภาระหน้าที่ที่ละเลยไม่ได้

3. ผู้บริหารในหน่วยงานทางการศึกษาจะต้องเป็นผู้ทำหน้าที่เป็นผู้ส่งเสริมและช่วยให้ครูเกิดความต้องการในการสร้างสรรค์ผลงาน ทั้งเพื่อประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการเลื่อนตำแหน่งหน้าที่การงาน

4. การเน้นให้ทุก ๆ หน่วยงานทางการศึกษาตั้งแต่ระดับผู้บริหาร ตลอดจนถึงระดับผู้ปฏิบัติได้ตระหนักถึงความสำคัญของการทำวิจัยกับการพัฒนาการเรียนการสอน โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษาจะต้องมีครูผู้นำทางการวิจัยในทุก ๆ สถาบันการศึกษา

5. การให้มีการอบรม ประชุม สัมมนาให้ความรู้ความเข้าใจกับครู อาจารย์ผู้สอนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งชี้แนะแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนด้วยกระบวนการของการวิจัยให้ไปในทิศทางที่ถูกต้องและสอดคล้องกับความต้องการของแต่ละท้องถิ่น

6. การให้ความสำคัญต่อครูในสถาบันการศึกษาที่ได้ผลิตผลงานการวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ตามภาระหน้าที่ความรับผิดชอบที่รัฐมอบให้ โดยการเผยแพร่เกียรติคุณของครูผู้ทำการวิจัย การคัดเลือกผลการวิจัยที่ดีเด่นทั้งในระดับจังหวัด เขตการศึกษาและประเทศ

7. การให้มีการปลูกฝังจริยธรรม และจรรยาบรรณของนักวิจัยในท้องถิ่น เพื่อสร้างความรักและศรัทธาต่อการพัฒนาการวิจัย

8. การจัดให้มีชมรมครูผู้ทำวิจัยและนักวิจัยในแต่ละจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ประสานกิจกรรมการวิจัยกับการพัฒนาการเรียนการสอนในท้องถิ่น

9. การจัดทำเอกสารเป้าหมายของการดำเนินการเกี่ยวกับนโยบายการวิจัยชี้แจงให้ผู้อยู่ในเครือข่ายการวิจัยทุกระดับทราบเพื่อสร้างความเข้าใจและมั่นใจในการทำงานวิจัย

10. การสร้างระบบการประสานงานของเครือข่ายการวิจัยที่ชัดเจน โดยพิจารณาถึงปัญหาอุปสรรคและความต้องการทั้งในระดับปฏิบัติ และระดับบริหาร

ในแต่ละหน่วยงานการศึกษา ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

วัลลภ กันทรพัย (2545, น. 55) ได้กล่าวถึงการจะส่งเสริมหรือริเริ่มให้มีการวิจัยในสถานศึกษา ผู้บริหารจะต้องมีบทบาทสำคัญทั้งในการริเริ่ม และดำเนินการ คือส่งเสริมให้บุคลากรทำวิจัยเพื่อพัฒนางานที่ตนเองรับผิดชอบ และนำผลการวิจัยไปใช้จริง หรือไม่ก็พยายามศึกษาผลงานวิจัยที่เขาทำอยู่แล้ว และนำมาใช้ในางานของตนเพื่อให้การส่งเสริมประสบความสำเร็จ ผู้บริหารควรกระตุ้น ชี้นำ หาทางเพิ่มเติมความรู้ความสามารถ ด้านการวิจัยให้ด้วยวิธีการต่าง ๆ ติดตาม แสดงความสนใจ ตลอดจนรับทราบผลการวิจัย หรือผลการศึกษางานวิจัยของเขา นอกจากนี้ ผู้บริหารเองควรฝึกให้เป็นคนที่ดีตลสินใจโดยใช้ข้อมูลหรือหลักฐานที่ชัดเจน ไม่ใช่แต่ความคิดเห็นของตนแต่ผู้เดียวลงมือทำวิจัย หรือริเริ่มให้มีการวิจัยในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนางาน หรือสถานศึกษา ซึ่งหมายถึงภาพรวมงานเชิงบริหารหรืองานอื่น ๆ ที่ผู้บริหารต้องดูแล ในการทำวิจัยนั้นอาจลงมือทำเอง ในฐานะผู้วิจัย หรือแต่งตั้งคณะทำงานขึ้นวิจัยโดยผู้บริหารเป็นผู้ร่วมคิดและตัดสินใจ คณะทำงานเป็นผู้ลงมือทำแต่ผู้บริหารต้องรับรู้ผลวิจัยและเป็นผู้นำผลวิจัยนั้นไปใช้ทั้งโดยตรงหรือส่งต่อให้ผู้ร่วมงานใช้

ยุทธนา ปฐมวราชาติ (2544, น. 59) ได้กล่าวถึง การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Action Research) ว่าเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของครูที่ต้องจัดทำควบคู่กับการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ที่ครูต้องใช้บูรณาการความรู้ ทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติ ในการคิดค้นวิธีสอน สื่อ หรือนวัตกรรมต่าง ๆ ผสมผสานกับแนวคิดพื้นฐานของการวิจัยในการประยุกต์ใช้เพื่อการวางแผนและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

กมล ภู่งประเสริฐ (2545, น. 19) ได้กำหนดแนวปฏิบัติในด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารการจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา
2. ส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มสาระการเรียนรู้
3. ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัยหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษาบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สรุปได้ว่า การส่งเสริมการวิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในปัจจุบัน เพราะการเตรียมการจัดการเรียนการสอนนั้นต้องมีข้อมูลที่ต้องการ ทั้งสภาพนักเรียนและวิธีการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้จำเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์ วิจัย ในการพัฒนากระบวนการต่าง ๆ

6. การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนหรือกระบวนการเรียนรู้ เป็นการพัฒนาทางด้านการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนตามหลักสูตรและการพัฒนาครูด้านวิชาการ ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

สนั่น มีสัจธรรม (2540, น. 198) ให้ความหมายของการนิเทศการเรียน การสอนว่าการนิเทศการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน โดยผ่านตัวกลางคือครูและบุคลากรทางการศึกษา

1. การนิเทศการศึกษา เป็นการช่วยเหลือแนะนำหรือปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของครูให้ดีขึ้น นอกเหนือจากศึกษานิเทศก์โดยตรงแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนหรือครูใหญ่ จะเป็นผู้ทำหน้าที่ได้ดีที่สุด โดยทำงานร่วมกับครู เพื่อช่วยเหลือแนะนำและช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการเรียนการสอน สิ่งที่จะได้ทำการนิเทศได้แก่สิ่งต่อไปนี้

- 1.1 เกี่ยวกับแผนการสอนและการปฏิบัติตามแผน
- 1.2 เกี่ยวกับการควบคุมนักเรียนและระเบียบวินัยในห้องเรียน

1.3 เกี่ยวกับวิธีการสอนโดยใช้เทคนิคใด เหมาะสมหรือไม่มีการจัดกลุ่มนักเรียนอย่างไร

1.4 การสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน เพื่อจูงใจให้เด็กเกิดการเรียนรู้เหมาะสมเพียงใด

1.5 การบันทึกและรายงานผลการเรียนมีความเหมาะสมเพียงใด

2. การฝึกอบรม เป็นกิจกรรมที่ผู้บริหารจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนและการทำงานของครูให้เกิดประสิทธิภาพสูงขึ้น ปัจจุบันวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น ครูมีความจำเป็นต้องแสวงหาและได้รับความรู้ใหม่ ๆ เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องจัดดำเนินการให้มีการฝึกอบรมขึ้นเพราะการฝึกอบรมช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเองดีขึ้น เมื่อมีปัญหาในการปฏิบัติงานการประชุมอบรมจะช่วยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นช่วยไม่ให้ครูเป็นคนล้าสมัยไม่เฉื่อยชา มีความกระตือรือร้นในการทำงาน นอกจากนี้ยังเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีแก่คณะครูด้วย

สำหรับการส่งเสริมการฝึกอบรมครูให้มีสมรรถภาพในการทำงานนั้นอาจปฏิบัติได้ดังนี้

1. ศึกษางานไปพร้อมกับการปฏิบัติงาน
2. ปฐมนิเทศและประชุมชี้แจง
3. ให้ทำงานในฐานะผู้ช่วย
4. ให้ฝึกงานโดยมอบหมายให้ปฏิบัติจริง ๆ
5. ส่งเข้ารับการฝึกอบรมระยะสั้น
6. ส่งไปศึกษาต่อทั้งภายในและภายนอกประเทศ
7. ส่งไปเรียนบางวิชาในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันต่าง ๆ บางเวลา
8. มอบหมายตำแหน่งหน้าที่พิเศษให้ทำ
9. ให้การนิเทศภายใน
10. ประชุมครูก่อนเปิดภาคเรียน
11. จัดประชุม อบรม หรือสัมมนาครูหัวหน้าหมวดวิชาหรือครูในแต่ละสายวิชา
12. ส่งเสริมให้ครูรู้จักใช้ห้องสมุดให้เป็นประโยชน์

กรมสามัญศึกษา (2545, น. 15-16) ได้ให้แนวคิดในการพัฒนาการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. จัดวางระบบการดำเนินงานด้านการเรียนการสอน ให้ครู-อาจารย์ ดำเนินการตามแนวทางที่ถูกที่ควร ติดตามดูแลให้ครู-อาจารย์ ได้ปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบให้ครบถ้วนเรียบร้อย ดำเนินการให้ครูผู้สอนทุกคนต้องมีแผนการสอนรายวิชาให้ครูทุกคน ทำบันทึกการสอนรายคาบและสอนตามบันทึกการสอน มีระบบติดตามตรวจสอบบันทึกการสอน สมุดร.3-ต, ร.3-ป, ปพ.5 มีระบบติดตามดูแลการสอนซ่อมเสริมทั้งตารางสอนและนอกตารางสอน

2. ศึกษาวิเคราะห์แผนการเรียนและนักเรียนที่เรียนตามแผนการเรียน จัดแผนการเรียนตามสภาพความเหมาะสม ความพร้อมของสถานศึกษา และให้สนองความต้องการท้องถิ่น ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน แล้วจะต้องมีการติดตามศึกษาวิเคราะห์ทั้งแผนการเรียนที่จัดและนักเรียนที่เรียน เพื่อเตรียมตอบปัญหา ข้อควรแก้ไข ตรวจสอบ ความพยายามในการใช้แหล่งวิชาการและสถานประกอบการ ช่วยในการจัดการเรียนการสอนทั้งวิชาสามัญและวิชาอาชีพติดตามจัดทำบัญชีแหล่งอาชีพท้องถิ่น สถานประกอบการ แหล่งวิชาการ ทุกรายปี

3. รับผิดชอบศูนย์คู่มือครู เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูและควบคุมเอกสาร วิชาการต่าง ๆ ในสำนักงาน ฝ่ายวิชาการและศูนย์พัฒนาวิชาชีพครู วางระบบบริการครูผู้สอนให้มีวัสดุ อุปกรณ์ สื่อทางการศึกษาต่าง ๆ คู่มือครูที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน เอกสารวิชาการต่าง ๆ หนังสือประกอบการเรียนการสอนของนักเรียน จัดบริการให้ไปใช้หรือยืมสื่อมาใช้จัดการเรียนการสอนในห้องเรียน จัดสวัสดิการ การให้บริการต่าง ๆ เพื่อให้ครูได้มาทำงานเต็มเวลาเต็มความสามารถ และเกิดความพึงพอใจ

4. จัดวางระบบพัฒนาการจัดการด้านการเรียนการสอนด้วยกิจกรรมการปฏิบัติให้มีการทดลอง การศึกษาค้นคว้า การสอนรูปแบบต่าง ๆ ดำเนินการพัฒนาระบบห้องสมุดเพื่อการเรียนการสอน คือ ห้องสมุดรายวิชา จัดระบบ “ศูนย์สื่อสารการเรียนการสอน” ในห้องรายวิชา ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าประกวด การแข่งขัน ทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาจัดระบบให้ความรู้ด้านข่าวสารวิชาชีพข้อมูลสถิติที่เป็นปัจจุบัน ให้นักเรียนได้ศึกษาเป็นระยะโดยการจัดป้ายนิเทศ นักเรียนได้อ่าน จดบันทึกเป็นความรู้เสริมการเรียนการสอนในห้องเรียน

5. ดำเนินการส่งเสริมให้ครูผู้สอนมีระบบการสร้าง ผลิตภัณฑ์วัสดุอุปกรณ์ จัดให้มีการดำเนินงานจัดทำสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ บทเรียนสำเร็จรูป บทเรียนโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาต่าง ๆ

6. จัดให้มีระบบควบคุม ติดตามดูแล การดำเนินงานด้านการเรียนการสอนและการประเมินผลการปฏิบัติงาน จัดให้มีการติดตามประเมินผลการเข้าสอนของครู การปฏิบัติงานของครูด้วยข้อมูลสถิติ การเข้าสอนรายวัน เก็บข้อมูลสถิติรายวัน รวบรวมในรอบสัปดาห์

และติดตามผลดำเนินการประเมินผล การปฏิบัติงานตามแบบประเมินผลของสถานศึกษาอย่างน้อย ภาคเรียนละ 2 ครั้ง มีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อสอบ วิเคราะห์ ผลการสอบ

7. จัดระบบพัฒนาครูผู้สอน เพื่อส่งเสริมความรู้และความก้าวหน้า จัด ปฐมนิเทศและนิเทศภายในการปฏิบัติงานวิชาการ จัดประชุมปฏิบัติการก่อนเปิดภาคเรียน โดยใช้ วิทยากรทั้งภายในและภายนอก ให้คณะครูได้เรียนรู้ ได้ประชุมปฏิบัติการ โดยการทำงานวางแผนการ สอนร่วมกัน จัดทำบันทึกการสอนร่วมกัน จัดทำสื่อการสอน จัดให้คณะครูไปศึกษาดูงาน ไปทัศน ศึกษา ส่งคณะครู-อาจารย์ไปเข้าประชุมสัมมนาเข้าฝึกอบรมหรือไปศึกษาต่อ จัดทำเอกสารวิชาการ เอกสารส่งเสริมความรู้และแนวปฏิบัติ เอกสารประกอบการเรียนการสอนรายวิชาของครูผู้สอนและ ติดตามประสานประโยชน์ให้คำปรึกษา ช่วยแก้ปัญหาให้ครู-อาจารย์ นิสิต นักศึกษาฝึกสอน ตลอดจน ให้สามารถปฏิบัติงานตามหน้าที่ได้ถูกต้องครบถ้วนด้วยความราบรื่นเรียบร้อย

โสภณ โสมดี และอภันตรี โสตะจินดา (2545, น. 14 – 15) ได้กล่าวถึงการ จัดกระบวนการเรียนรู้ว่า การจัดการเรียนรู้จะต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นแนวทางที่ให้ผู้เรียนได้ ใช้กระบวนการเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม มี ความสุขใน การเรียนรู้ เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย และจะนำไปสู่การค้นคว้าหาความรู้ด้วย ตนเองตลอดชีวิตในที่สุด แต่ทั้งนี้ ครูหรือผู้สอนมิได้มีความสำคัญน้อยลง แต่ยังมีความสำคัญอย่างมาก เพราะเป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญ หรือประโยชน์สูงสุดที่ ผู้เรียนพึงได้รับตามสิทธิ พื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง พ่อแม่ และผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องช่วยเหลือกันคิด สร้างสรรค์ จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ให้เขาได้รู้จักตนเอง ค้นพบองค์ ความรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้สติปัญญา ด้านการคิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์ ตัดสินใจ แก้ปัญหา และสังเคราะห์เป็นสาระความรู้ที่มีความหมายต่อตนเอง รวมทั้งเกิดทักษะในการเรียนรู้ที่มี หลากหลายวิธี เช่น การค้นคว้า อภิปราย ถกเถียง ลงมือปฏิบัติจริง ทั้งคนเดียวและเป็นกลุ่มซึ่งจะ ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่จะร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกันอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

กรมวิชาการ (2546, น. 17) ได้ให้ความหมายของกระบวนการเรียนรู้ไว้ว่า (Learning Process) หมายถึง การดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน หรือการใช้วิธีการต่าง ๆ ที่จะช่วยให้ บุคคลเกิดการเรียนรู้ กระบวนการเรียนเป็นกระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่แต่ละบุคคลใช้เพื่อ ช่วยให้ตนเองเกิดการเรียนรู้ โดยผลที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้จะตกแก่ผู้เรียนและโดยผู้เรียน เท่านั้น

การปรับปรุงการเรียนการสอนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารการศึกษาหรือ บริหารโรงเรียน เพราะในปัจจุบันโลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีทั้งวิทยาการและเทคโนโลยี ใหม่ ๆ เกิดขึ้น ในด้านการศึกษาที่เช่นเดียวกัน เช่น หลักสูตร เนื้อหา วิธีการสอน และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงและพัฒนาสิ่งเหล่านี้ให้ทัน

กับวิทยาการที่ก้าวหน้า สถานศึกษาใดที่ตั้งขึ้นมาแล้วไม่ค่อยปรับปรุงเกี่ยวกับการเรียนการสอนเลย โรงเรียนหรือสถานศึกษาแห่งนั้นย่อมต้องล้าสมัย เพราะวิทยาการต่าง ๆ ได้ก้าวหน้าไปอย่างไม่หยุดยั้ง ดังกล่าวแล้ว ผู้บริหารในฐานะผู้รับผิดชอบในโรงเรียนจึงต้องพิจารณาปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ไม่ว่าจะในด้านเนื้อหา วิธีสอน หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนผู้บริหารจะต้องติดตามดูอย่างใกล้ชิด และให้คำแนะนำหรือวิธีการปรับปรุงให้ดีขึ้น

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สรุปได้ว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้เป็นการปฏิบัติงานทางด้านวิชาการที่สำคัญอย่างหนึ่ง เฉพาะสภาพสังคมความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และสถานการณ์รอบ ๆ ตัว เกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะการณ์ของโลกตลอดเวลา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาและส่งเสริมงานด้านวิชาการให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

7 การวัดและประเมินผล

การวัดผลและประเมินผลเป็นกระบวนการต่อเนื่องของกระบวนการเรียนการสอนซึ่งมีการประสานสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก และมีความสำคัญต่อการวัดผลการศึกษา ทำให้ทราบถึงการพัฒนาการของผู้เรียนว่าเป็นอย่างไร มีจุดบกพร่องตรงไหน มากน้อยเพียงใด รวมทั้งตัวผู้สอนด้วย เพื่อจะได้ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น นักวิชาการและนักการศึกษาให้ความหมายไว้ดังนี้

กังวล เทียนกัณฑ์เทศน์ (2540, น. 68) ได้ให้ความหมายของการวัดผลการศึกษาว่า หมายถึง กระบวนการบอกปริมาณหรือคุณภาพสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นตัวเลขหรือสัญลักษณ์ใด ๆ ที่ตกลงกันไว้แล้ว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะที่จะวัดและวัตถุประสงค์ของการวัด

จากความหมายของการวัดผล สามารถสรุปได้ว่าการวัดผลเป็นกระบวนการบอก คุณลักษณะของสิ่งของหรือเหตุการณ์ต่างๆ ออกมาเป็นตัวเลขเชิงปริมาณ ดำเนินการอย่างมีระเบียบแบบแผน มีเครื่องมือที่จะใช้ในการวัดผล เพื่อนำตัวเลขเชิงปริมาณที่ได้ไปใช้ในการบรรยายต่อไป

กรมวิชาการ (2540, น. 108) ได้ให้ความหมายของการวัดผลการศึกษาว่า หมายถึง กระบวนการตัดสินใจ คุณค่าของวัตถุ เหตุการณ์หรือบุคคล โดยวิเคราะห์จากข้อมูลซึ่งได้มาจากการวัด และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง 2533) ว่าการประเมินผลเป็นกระบวนการต่อเนื่องของการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียนเป็นรายวิชา และจะต้องสอดคล้องกับจุดประสงค์ของรายวิชานั้น ๆ โดยทั่วไปมักจะแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะดังนี้ (กรมวิชาการ, 2540, น. 108)

1. การประเมินผลก่อนเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการทราบความรู้พื้นฐานและเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียน ถือว่าเป็นหน้าที่สำคัญที่ครูต้องประเมินก่อนเรียนเพื่อดูว่านักเรียนส่วนมากมีความรู้พื้นฐานหรือไม่ หรือมีพฤติกรรมก่อนการเรียนอย่างไร เพียงใดพร้อมที่จะเรียนต่อไปได้หรือไม่ เพราะนักเรียนย่อมมีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน ถ้านักเรียนมีความรู้พื้นฐานไม่เพียงพอ ครูควรสอนเพิ่มเติมก่อนการเรียนเรื่องนั้น ๆ

2. การประเมินผลระหว่างเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงแก้ไขการเรียนเป็นการประเมินผลที่ใช้ระยะเวลายาวนานตลอดภาคเรียนและมีความสำคัญมาก โดยเฉพาะการประเมินผลในระบบอิงเกณฑ์วิธีนี้ ต้องประเมินผลหลังการสอนจบแต่ละบทเรียน หรืออาจจะประเมินผลสอดแทรกไปกับการเรียนการสอน เรียกว่า การประเมินผลย่อย (Formative Evaluation) โดยยึดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในแต่ละบทเรียนเป็นหลัก เพื่อค้นหาข้อบกพร่องหรือปรับปรุงซ่อมเสริมให้กับนักเรียน นอกจากนี้อาจนำผลการวัดไปใช้เป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินผลการเรียนปลายภาคเรียนด้วย

3. ประเมินผลหลังเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อตัดสินผลการเรียน ครูผู้สอนต้องประเมินผลให้ครอบคลุมทุกเนื้อหาและทุกจุดประสงค์ อาจทำเฉพาะจุดประสงค์ที่สำคัญ ๆ หรือพฤติกรรมที่นักเรียนพึงมีเมื่อสิ้นภาคเรียนแล้วหรือจุดประสงค์ปลายทางที่เป็นตัวแทนของจุดประสงค์ทั้งหมดมาประเมิน เพื่อจะดูผลการเรียนโดยสรุปว่าเป็นอย่างไร หรือนักเรียนเกิดผลสัมฤทธิ์มากน้อยเพียงใด เรียกว่า การประเมินผลรวม (Summative Evaluation)

สมนึก ภัททิยธนี (2541, น. 3) ได้ให้ความหมายของการวัดผลการศึกษาว่า หมายถึง การตัดสินหรือวินิจฉัยสิ่งต่างๆ ที่ได้จากการวัดผลโดยอาศัยเกณฑ์การพิจารณาอย่างใดอย่างหนึ่ง

สมบูรณ์ ต้นยะ (2545, น. 11) ได้กล่าวเพิ่มอีกว่าการประเมินผลทางการศึกษา โดยทั่วไปจะต้องมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. ผลการวัด (Measurement) ทำให้ทราบสภาพความจริงของสิ่งที่จะประเมินว่ามีปริมาณเท่าไร มีคุณสมบัติอย่างไร เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการพิจารณา

2. เกณฑ์การพิจารณา (Criteria) ในการที่จะตัดสินหรือสรุปว่าสิ่งใดดีแล้วใช้ได้หรือไม่นั้น จะต้องมีเกณฑ์หรือมาตรฐานสำหรับใช้เปรียบเทียบกับสิ่งที่ได้จาก การวัด

3. การตัดสินใจ (Decision) เป็นการชี้ขาดหรือสรุปผลการเปรียบเทียบระหว่างผลการวัดกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ว่าสอดคล้องกันหรือไม่ ทั้งนี้ การตัดสินใจที่ดีต้องอาศัยการใช้วิจารณญาณ พิจารณาอย่างถี่ถ้วน ทุกแง่ทุกมุมและการกระทำอย่างยุติธรรมโดยอาศัยสภาพและความเหมาะสมต่างๆ ประกอบ

สมบูรณ์ ต้นยะ (2545, น. 10 - 11) ได้ให้ความหมายของการวัดผลการศึกษา (Educational Measurement) หมายถึง กระบวนการในการกำหนดหรือหาจำนวน ปริมาณ อันดับหรือรายละเอียดของคุณลักษณะ หรือพฤติกรรมความสามารถของบุคคล โดยใช้ เครื่องมือเป็นหลักในการวัดกระบวนการดังกล่าวจะทำให้ได้ตัวเลขหรือข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ที่ใช้ แทนจำนวน และลักษณะที่เกิดขึ้น จากความหมายนี้แสดงว่า การวัดผลการศึกษาจะต้องดำเนินการ อย่างมีขั้นตอนเป็นระเบียบแบบแผน มีเครื่องมือ มีผลการวัดเป็นตัวเลขหรือ เป็นรายละเอียดที่จะ นำไปใช้บรรยายบอกจำนวนหรือระดับของสิ่งที่ถูกวัด

จากความหมายและองค์ประกอบของการประเมินผลทางการศึกษา พอสรุปได้ว่าการประเมินผลทางการศึกษา หมายถึง การตัดสินสิ่งต่างๆ ที่ได้จากการวัดผลการศึกษาโดยอาศัย เกณฑ์เข้าช่วยในการตัดสินนั้นๆ การตัดสินว่าสิ่งใดดีหรือไม่ อย่างไรนั้นต้องพิจารณาทุกด้าน จึงจะทำให้การประเมินผลทางการศึกษาเป็นไปอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การประเมินผลที่จะทำ ให้รู้ว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ก็คือ การประเมินตามสภาพจริง

8 การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ มุมหนังสือหรือป้าย ประกาศห้องสมุด ซึ่งถือเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ และมีผู้ให้ความหมายและกำหนดกิจกรรมของ ห้องสมุดไว้ ดังนี้

อาคม จันทสุนทร และคนอื่น ๆ (2538, น. 18) ได้ให้ความหมายของแหล่ง เรียนรู้ในห้องสมุดเป็นแหล่งวิชาการเป็นที่รวบรวมหนังสือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ และวัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้ผู้ ศึกษาได้ใช้ค้นคว้าเพิ่มเติม

เฉลียว พันธุ์สีดา (2539, น. 13-14) ได้กล่าวถึงบทบาทห้องสมุดในการ พัฒนาการศึกษาย่างต่อเนื่องมีดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน การจัดการศึกษาทุกระดับ มีวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญสรุปได้ว่า

- 1.1 ระดับอนุบาล เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก
- 1.2 ระดับประถมศึกษา มุ่งพัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาให้มีความพร้อมที่จะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น
- 1.3 ระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา เพื่อเตรียมคนเข้าสู่ อุดมศึกษาและสร้างนักวิชาชีพระดับกลางให้แก่ประเทศชาติ
- 1.4 ระดับอุดมศึกษา เพื่อสร้างนักวิชาการและนักวิชาชีพชั้นสูง

2. ด้านส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานที่สำคัญในสาขาวิชาต่าง ๆ และรู้วิธีศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งความรู้หลากหลายให้กว้างขวางและลึกซึ้งด้วยตนเองต่อไป

3. ส่งเสริมนิสัยรักการอ่าน และการศึกษาค้นคว้าเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญที่สุดสำหรับการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน การอ่านจึงเป็นพื้นฐานสำคัญที่นำไปสู่ความรู้ทั้งหมด

ฝ่ายบริการทางการศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม (2545, น. 4 - 8) ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ว่า หมายถึง แหล่งข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ แหล่งความรู้ วิทยากร ภูมิปัญญาชาวบ้านและประสบการณ์อื่นๆ ที่สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้มีความสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 มาตรา 22 - 23 และหมวด 9 มาตรา 63 - 64 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา กระบวนการเรียนรู้ และเทคโนโลยีการศึกษาที่เน้นบทบาทและความสำคัญของแหล่งเรียนรู้

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ สรุปได้ว่า การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นโดยเฉพะอย่างยิ่ง ห้องสมุดเป็นศูนย์รวมแหล่งวิทยากร เอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ซึ่งมีการบริการเป็นการส่งเสริมและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ใช้ห้องสมุดหรือผู้รับบริการโดยมีบรรณารักษ์ที่รับผิดชอบ

9 การแนะแนว

มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงความหมายของการแนะแนว ดังนี้

เทพชัย แฝงพงษ์ (2539, น. 13) ได้ให้ความหมายว่า การแนะแนวหมายถึง กระบวนการหรือกรรมวิธีช่วยเหลือบุคคล เพื่อช่วยให้บุคคลรู้จักเข้าใจตนเอง รู้ขอบความสามารถ ความถนัด ความสนใจและคุณลักษณะอื่นๆ ของตนเองได้อย่างถูกต้องเพื่อให้สามารถแก้ปัญหาของตนเองได้อย่างฉลาด สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม สถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2543, น. 349) ได้ให้ความหมายของการแนะแนวว่า การแนะแนวเป็นกระบวนการช่วยเหลือบุคคลให้เข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เขาสามารถนำตนเองได้ เป็นต้นว่า ตัดสินใจได้ว่าจะศึกษาด้านใดประกอบอาชีพหรือแก้ปัญหาอย่างไร และสามารถปรับตัวได้อย่างมีความสุข มีความเจริญก้าวหน้าในชีวิต ได้พัฒนาตนเองให้ถึงขีดสุดในทุกด้าน

เกษม วัฒนชัย (2544, น. 1 - 2) ได้กล่าวถึง กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญของการแนะแนวซึ่งเป็นศาสตร์สาขาหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญทั้งทางตรงและทางอ้อมในด้านการให้ความช่วยเหลือสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน ตลอดจนประชาชนทั่วไป

ได้รู้จักและเข้าใจตนเอง รู้จักคิดและตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเอง รู้จักเป้าหมายของชีวิต สามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข เพื่อนำสู่คุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป ดังนั้นการแนะแนวจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างคน สร้างงาน และสร้างชาติ กล่าวคือ สร้างคน ให้คนรู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างงาน คือ ให้คนรู้ ความถนัด ความสนใจ และบุคลิกภาพของตน และข้อมูลอาชีพ ตลอดจนสามารถสัมพันธ์ตนเองกับอาชีพได้อย่างถูกต้อง มีการฝึกงานอาชีพหรือมีประสบการณ์ในงาน มีคุณลักษณะพื้นฐานที่จะเป็นในการประกอบอาชีพประสบความสำเร็จ สร้างชาติ คือ ให้คนมีความรู้ทางวิชาการ (ทฤษฎี) มีทักษะทางวิชาการ มีคุณธรรม จริยธรรม เอื้ออาทร สมานฉันท์และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนร่วม

กรมวิชาการ (2544, น. 5-6) ได้ให้ความหมายว่า กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนา ความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและ พัฒนาศักยภาพของตน สร้างเสริมทักษะชีวิตวุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ทางเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาในด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

จากความหมายของการแนะแนวดังกล่าว สรุปได้ว่า เป็นกระบวนการที่จะช่วยให้บุคคลรู้จักและเข้าใจตนเอง เรียนรู้ที่จะเข้าใจสภาพแวดล้อม รู้จักวิธีการที่จะเผชิญกับปัญหาตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง สามารถวางแผนการดำเนินชีวิตในอนาคตของตนเองได้อย่างถูกต้องและปรับตัวเข้ากับสังคมได้อย่างดี ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต กระบวนการแนะแนวนี้อาจจัดขึ้นโดยกลุ่มบุคคลที่ผ่านการฝึกฝนมาแล้วอย่างดี ซึ่งกลุ่มบุคคลเหล่านี้จะทำหน้าที่ช่วยเหลือและส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการไปทุกๆ ด้าน และสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2543, น. 9 –10) ได้กล่าวถึงปรัชญาสำคัญของการแนะแนวกำหนดไว้ดังนี้

1. มนุษย์มีความแตกต่างกันทั้งบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย เจตคติ ความรู้สึกสภาวะของจิตและอารมณ์ ความสนใจ ความสามารถ ความถนัด และสติปัญญา
2. พฤติกรรมของมนุษย์ย่อมมีสาเหตุมีรูปแบบที่แตกต่างกันและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่งอาจจะเปลี่ยนไปในทางที่ดีหรือไม่ดีก็ได้
3. มนุษย์ทุกคนย่อมมีปัญหา มีความคับข้องใจ และต้องการได้รับการช่วยเหลือยิ่งเป็นเด็กเพียงใดก็ต้องการความช่วยเหลือมากเพียงนั้น เพราะอ่อนต่อโลก ขาดประสบการณ์จึงมีความยุ่งยากที่จะต้องแก้ปัญหาตามลำพัง
4. มนุษย์มีศักดิ์ศรี มีศักยภาพ มีดีอยู่ในตัว เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าสูงยิ่ง จะมีความสุขก็ต่อเมื่อมีโอกาสได้ใช้ความรู้ ความสามารถ สติปัญญาอย่างเต็มที่ หากได้รับการแนะ

แนวที่ถูกต้องจะสามารถช่วยตนเองให้พัฒนาเจริญงอกงามถึงขีดสุด ตลอดจนสามารถดำเนินชีวิตเป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

5. การแนะนำยึดหลักเมตตาธรรม อาศัยความรัก ความหวังดีต่อกันยึดมั่นในความเป็นประชาธิปไตย เคารพกันตามเหตุผลและร่วมมือประสานงานกัน

6. การให้คำปรึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการแนะนำ ยึดหลักการว่าช่วยเหลือให้เขารู้จักการปรับตัวและสามารถนำตนเองช่วยเหลือตนเองได้ในโอกาสต่อไป

กรม ฎุประเสริฐ (2545, น. 28) ได้กำหนดแนวปฏิบัติในด้านการแนะนำการศึกษาไว้ดังนี้

1. จัดระบบการแนะนำทางวิชาการและวิชาชีพภายในสถานศึกษาโดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกระบวนการเรียนการสอน

2. ดำเนินการแนะนำการศึกษา โดยความร่วมมือของครูทุกคนในสถานศึกษา

3. ติดตามและประเมินผลการจัดการระบบและกระบวนการแนะนำการศึกษาในสถานศึกษา

4. ประสานความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์ด้านการแนะนำการศึกษากับสถานศึกษาหรือเครือข่ายการแนะนำภายในเขตพื้นที่การศึกษา

กรมวิชาการ (2545, น. 38 – 39) ได้กล่าวถึงขอบข่ายของการแนะนำว่า จากการสังเคราะห์งานที่เกี่ยวข้องกับการทำหน้าที่แนะนำของนักแนะแนวแขนงวิชาการแนะแนวสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้กำหนดขอบข่ายของงานแนะแนวไว้ 3 มิติ คือ

1. มิติที่เกี่ยวข้องกับบุคคลที่นักแนะแนวจะให้บริการ ได้แก่ บุคคลทั้งที่เป็นเด็ก วัยรุ่น และผู้ใหญ่ ซึ่งหมายถึงว่าการให้บริการแนะนำนั้นต้องให้กับบุคคลทุกวัยโดยทั่วถึง

2. มิติที่เกี่ยวข้องกับด้านต่าง ๆ ที่นักแนะแนวจะช่วยบุคคลแต่ละวัย ได้แก่ ด้านการศึกษา อาชีพ และส่วนตัว – สังคม นั่นคือ การแนะนำต้องครอบคลุมทั้งการแนะนำด้านการศึกษา การแนะนำด้านอาชีพ และการแนะนำด้านส่วนตัว – สังคม

3. มิติที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของนักแนะแนว ได้แก่ ภารกิจด้านบริการด้านบริหาร และด้านวิชาการ ซึ่งหมายถึงว่า นอกจากนักแนะแนวจะให้บริการทั้ง 5 แก่ผู้รับบริการ อันได้แก่ บริการศึกษา รวบรวมข้อมูลรายบุคคล บริการสนเทศ บริการปรึกษา บริการจัดวางตัวบุคคล และบริการติดตามและประเมินผลแล้วนักแนะแนวยังต้องมีหน้าที่ในการจัดการหรือบริหารงานแนะนำให้ลุล่วงอย่างมีประสิทธิภาพ กับต้องทำการวิจัยเพื่อแสวงหาองค์ความรู้ทางการแนะนำมาพัฒนาของตนเองด้วยแนวทางการปฏิบัติ

3.1 จัดระบบการแนะแนวทางวิชาการ และวิชาชีพภายในสถานศึกษาโดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และกระบวนการเรียนการสอน

3.2 ดำเนินการแนะแนวการศึกษา โดยความร่วมมือของครูทุกคนในสถานศึกษา

3.3 ติดตามและประเมินผลการจัดการระบบและกระบวนการแนะแนวการศึกษาในสถานศึกษา

3.4 ประสานความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์ด้านแนะแนวการศึกษากับสถานศึกษา หรือเครือข่ายการแนะแนวภายในเขตพื้นที่การศึกษา

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการแนะแนวการศึกษา สรุปได้ว่า การแนะแนวการศึกษาเป็นการให้คำแนะนำช่วยเหลือผู้เรียน เป็นกระบวนการที่จะช่วยให้บุคคลรู้จักและเข้าใจตนเอง เรียนรู้ที่จะเข้าใจสภาพแวดล้อม รู้จักวิธีการที่จะเผชิญกับปัญหา ตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง สามารถวางแผนการดำเนินชีวิตในอนาคตของตนเองได้อย่างถูกต้องและปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต

จากขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า แต่ละด้านล้วนแล้วแต่ส่งผลให้การบริหารสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อผู้เรียน ซึ่งผู้บริหารจะต้องบริหารจัดการอย่างมืออาชีพเพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งมีนักวิชาการและหน่วยงานทางการศึกษา ได้กล่าวถึงขอบข่ายของงานวิชาการไว้มากมาย แตกต่างกันไป ดังนี้

พิเชษฐ์ นนทพัล (2541, น. 23-29) ได้กล่าวถึงงานวิชาการว่า เป็นงานหลักที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องเข้าใจขอบข่ายงานวิชาการดังนี้

1. งานด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
2. งานด้านกระบวนการเรียนรู้
3. งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการสอน
4. งานการวัดและประเมินผล
5. งานห้องสมุด
6. งานนิเทศการศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, น. 100-106) ได้กำหนดเกณฑ์มาตรฐานการบริหารงานวิชาการมี 6 ด้านดังนี้

1. การวางแผนงานวิชาการ
2. หลักสูตรและการเรียนการสอน

3. การนิเทศ
4. สื่อการเรียนการสอน
5. การจัดนิทรรศการงานวิชาการ
6. การวัดและประเมินผล

จันทราณี สงวนนาม (2545, น. 59) ได้แบ่งวิชาการไว้เป็น 6 ด้าน คือ

1. หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร
2. การวิจัยในชั้นเรียน
3. การสอนซ่อมเสริม
4. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
5. การนิเทศภายในสถานศึกษา
6. การประกันคุณภาพการศึกษา

กมล ภู่งประเสริฐ (2545, น. 9-17) ได้แบ่งงานวิชาการเป็น 9 ด้าน คือ

1. การบริหารหลักสูตร
2. การบริหารการเรียนการสอน
3. การบริหารการประเมินผลการเรียน
4. การบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา
5. การบริหารการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา
6. การบริหารการวิจัยและพัฒนา
7. การบริหารโครงการทางวิชาการอื่นๆ
8. การบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ
9. การบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการของสถานศึกษา

กาญจนา ภาสุรพันธ์ (2545, น. 24-26) ได้พัฒนาตัวบ่งชี้ความพร้อมของสถานศึกษาต่อนโยบายการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาองค์ประกอบด้านวิชาการประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยคือ

1. การจัดการเกี่ยวหลักสูตร
2. การจัดกระบวนการเรียนการสอน
3. การจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอน
4. การจัดการนิเทศภายในสถานศึกษา
5. การจัดการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

บุญส่ง พุทธิรักษ์พงศ์ (2545, น. 29-50) ได้วิเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ซึ่งมีส่วนประกอบงานวิชาการจำนวน 7 องค์ประกอบดังนี้

1. งานหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้
2. งานการเรียนการสอน
3. งานวัสดุประกอบหลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน
4. งานการวัดผลและประเมินผล
5. งานห้องสมุด
6. งานนิเทศภายใน
7. งานประชุมอบรมทางวิชาการ

สุเทพ บุญเต็ม (2545, น. 33-40) ได้วิเคราะห์ภาระงานด้านวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีองค์ประกอบ 8 องค์ประกอบดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การประกันคุณภาพภายในและจัดทำมาตรฐานการศึกษา
4. การพัฒนาสื่อและการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
5. การส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้
6. การส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
7. การกำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน
8. การส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็งทางวิชาการ

งามพรรณ ธิปัตย์ (2546, น. 56-57) “ความคาดหวังของครูผู้สอนต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน จังหวัดสุราษฎร์ธานี” ประกอบด้วย

1. งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
2. งานการเรียนการสอน
3. งานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน
4. งานวัดผลและประเมินผล
5. งานห้องสมุด
6. งานนิเทศภายใน
7. งานอบรมทางวิชาการ

สัญญาชัย เสนาพิทักษ์ (2546, น. 90-92) ได้วิจัยเรื่องการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในอำเภอบ้านจอมบึง จังหวัดชลบุรีพบว่ามีการดำเนินการด้านงานวิชาการดังนี้

1. ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน
4. ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน

สมชาย จินตนาพันธ์ (2546, น. 11-12) ได้วิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า งานวิชาการประกอบด้วยขอบข่ายดังนี้

1. ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
2. ด้านกระบวนการเรียนรู้
3. ด้านสื่อการสอน
4. ด้านนิเทศภายใน
5. ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน
6. ด้านห้องสมุด
7. ด้านการประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาการ

สุวิมล โพธิ์กลิ่น (2549, น. 11-20) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กซึ่งมีองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ ในองค์ประกอบหลักที่ 2 คือขอบข่ายและภารกิจงานด้านวิชาการประกอบด้วยองค์ประกอบย่อยดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
2. การประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน
3. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
4. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
5. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
6. การจัดหาและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
7. การนิเทศการศึกษา
8. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ณรงค์ ฝิวอ่อน (2550, น. 24-30) ได้ศึกษาความต้องการนิเทศ งานวิชาการภายในสถานศึกษาของครูโรงเรียน สังกัด เมืองพัทยา งานวิชาการประกอบด้วย การจัดการและ

พัฒนาบุคลากร การพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การจัดการและพัฒนาบุคลากร
2. ด้านการพัฒนาหลักสูตร
3. ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้
4. ด้านสื่อการเรียนการสอน
5. ด้านการวัดผลและประเมินผล

เพชริน สงค์ประเสริฐ (2550, น. 101-103) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีม ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่างานวิชาการมีขอบข่ายดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมด้านความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

พัทธ์ธีรา รัตนชัย (2550, น. 39-41) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการตามแนวปฏิรูปการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (ช่วงชั้นที่ 3-4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เชียงรายเขต 1 พบว่า ขอบข่ายงานวิชาการมีดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา

9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

10. การส่งเสริมด้านความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

วิไลพร อภิบาลศรี (2551, น. 105-106) ได้วิจัยเรื่องความสามารถบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 2 พบว่า งานวิชาการที่ผู้บริหารปฏิบัติมีดังนี้

1. ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน
3. ด้านสื่อการเรียนการสอน
4. ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, น. 32) ได้เสนอขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา 12 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
6. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. ด้านการนิเทศการศึกษา
8. ด้านการแนะแนวการศึกษา
9. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ

สถานศึกษาอื่น

12. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2550, น. 29-51) ได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจงานวิชาการ ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฯ ออกเป็น 17 ด้าน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

2. การวางแผนงานด้านวิชาการ
3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา

4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
6. การวัดผล ประเมินผล และการดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
9. การนิเทศการศึกษา
10. การแนะแนว
11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและ

องค์กรอื่น

14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร

หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของ

สถานศึกษา

16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

Bridge and Nystrand (1977) แบ่งรูปแบบการบริหารงานวิชาการออกเป็น

5 ด้าน คือ

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะของสถานศึกษา
2. การกำหนดโปรแกรมการเรียนการสอนให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย
3. การพัฒนาและนำหลักสูตรของชาติไปใช้
4. การเลือกใช้และเตรียมอุปกรณ์และสื่อการสอน
5. การประเมินผลการสอน

Kimbrough and Nunney (1998) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 6 งาน ได้แก่

1. การกำหนดนโยบายและหลักการให้ชัดเจน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษา
3. การจัดระบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเป้าหมาย
4. การจัดองค์การของการเรียนการสอน
5. การประเมินผล

6. การจัดหาสิ่งสนับสนุนการเรียนการสอน

Soliman (1997) แบ่งรูปแบบการบริหารงานวิชาการออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. งานสอน (Teaching)
2. งานวิจัย (Research)
3. งานบริการวิชาการแก่สังคม (Community Service)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์กิจกรรมที่จัดขึ้นในสถานศึกษาซึ่งมีความสอดคล้องกับความหมายของงานวิชาการไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานวิชาการ ขอบข่ายของงานวิชาการ จากทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการมาเป็นกรอบในการสังเคราะห์องค์ประกอบหลัก ได้นำเสนอในตาราง 2.1 ดังนี้



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 2.1

ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบหลักของงานวิชาการในสถานศึกษา

องค์ประกอบของงานวิชาการ	พิเชษฐ์ นนทพล (2541)	ปรีชาพร วงศ์อนุตตรโรจน์ (2546)	จันทร์านี สงวนนาม (2545)	กมล ภูประเสริฐ (2545)	กาญจนา ภาสุรพันธ์ (2545)	บุญส่ง พุทธิรักษ์พงศ์(2545)	สุเทพ บุญเดิม (2545)	งามพรรณณ อิปัตย์ (2546)	สัณชัย เสนาพิทักษ์ (2546)	สมชาย จันทนาพันธ์ (2546)	สุวิมล โพธิ์กลิ่น (2549)	ณรงค์ ผิวอ่อน (2550)	เพชกรีน สงค์ประเสริฐ (2550)	พัทธ์ธีรา รัตนชัย (2550)	วีไลพร อภิบาลศรี (2551)	กระทรวงศึกษาธิการ(2546)	กระทรวงศึกษาธิการ (2550)	สพฐ. (2547)	Campbell and other (1977)	Kimbrough and Nunney	Soliman (1997)	ความถี่
1. การวางแผนงานวิชาการ		✓										✓				✓	✓					4
2. การจัดการเรียนการสอน		✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓						✓	✓	✓	✓	✓	✓	12
3. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	19
4. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	✓				✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				17
5. การวัดประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	✓	✓		✓		✓				✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓		10
6. การวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา			✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓		11
7. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ วัสดุอุปกรณ์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		9
8. การนิเทศการศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				16
9. การแนะแนว									✓		✓		✓	✓		✓	✓					7
10. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา			✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓		✓		✓	✓	✓	✓				15
11. การส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งทางวิชาการ							✓						✓	✓		✓	✓	✓				6

(ต่อ)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

องค์ประกอบของงานวิชาการ	พิเชษฐ์ นนทพิละ (2541) ปรียาพร วงศ์อนุตตรโรจน์ (2546) จันทร์านี สงวนนาม (2545) กมล ภูประเสริฐ (2545) กาญจนา ภาสุรพันธ์ (2545) บุญส่ง พุทธิรักษ์พงศ์(2545) สุเทพ บุญเดิม (2545) งามพรรณณ จิปต์ย์ (2546) สัณชัย เสมนาพิทักษ์ (2546) สมชาย จินตนาพันธ์ (2546) สุวิมล โพธิ์กลิ่น (2549) ณรงค์ ผิวอ่อน (2550) เพชริน สงค์ประเสริฐ (2550) พัทธ์ธีรา รัตนชัย (2550) วิไลพร อภิบาลศรี (2551) กระทรวงศึกษาธิการ(2546) กระทรวงศึกษาธิการ (2550) สพฐ. (2547) Campbell and other Kimbrough and Nunney Soliman (1997)	ความถี่
12. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการ กับสถานศึกษาและองค์กรอื่น		3
13. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงาน วิชาการของสถานศึกษา		2
14. การประชุมทางวิชาการ	✓	6
15. การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ใน สถานศึกษา		1
16. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงานและสถาน ประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	✓	5
17. การพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น		1

จากตาราง 2.1 พบว่า ค่าคะแนนความถี่ของ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และการนิเทศการศึกษา มีค่าสูงสุดรองลงมาคือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และ การพัฒนาระบบ การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา สำหรับการเลือกองค์ประกอบหลักผู้วิจัยใช้เกณฑ์ ความถี่ตั้งแต่ 7 (35 %) ขึ้นไป จากแหล่งข้อมูลที่ได้มาเป็นเกณฑ์ในการเลือกองค์ประกอบหลักครั้งนี้ และได้ 9 องค์ ประกอบหลัก จากนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดชื่อองค์ประกอบหลักเพื่อให้ความสอดคล้อง กับความหมายของงานวิชาการ ดังนี้ คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ 3) การนิเทศภายใน 4) การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 5) การวิจัยและ พัฒนาคูณภาพการศึกษา 6) การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน 7) การวัดและประเมินผล 8) การ พัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ และ 9) การแนะแนว

ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบหลักมีองค์ประกอบย่อยการดำเนินการเพื่อให้เกิดความ สะดวกในการบริหารจัดการและนำไปปฏิบัติ ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 , สพฐ. 2547 , กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 , พิเชษฐ ศรีหนารถ, 2543 , ประพันธ์ พรหมกุล, 2543 , บุญส่ง พุทธรัชพงษ์, 2545 , งามพรรณ ธิปัตย์, 2546 , ณรงค์ ผิวอ่อน, 2550 , สุเทพ บุญเติม, 2545 , สุวิมล โพธิ์กลิ่น, 2549 , กาญจนา สุร พันธ์, 2545 , สัญชัย เสนาพิทักษ์, 2546 , สมชาย จินตนาพันธ์, 2546 , เพชริน สงค์ประเสริฐ, 2550, พัทธิธรา รัตนชัย, 2550 , วิไลพร อภิบาลศรี, 2551 , กมล ภูประเสริฐ, 2545 , จันทรานี สงวนนาม. 2545 , Campbell and other, 1977 มีองค์ประกอบย่อยการดำเนินงาน ดังนี้

1. การประชุมทำความเข้าใจวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. การอบรมและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วม
3. การวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาและชุมชนจัดทำสาระ การเรียนรู้
4. การนิเทศการเรียนการสอนการจัดทำหน่วยและแผนการจัดการเรียนรู้
5. การติดตามประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 , สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 , กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 , พิเชษฐ ศรีหนารถ, 2543 , ประพันธ์ พรหมกุล, 2543 , บุญส่ง พุทธรัชพงษ์, 2545 , งามพรรณ ธิปัตย์, 2546 , ณรงค์ ผิวอ่อน, 2550 , สุเทพ บุญเติม, 2545 ; สุวิมล โพธิ์กลิ่น, 2549 , กาญจนา สุรพันธ์, 2545 , สัญชัย เสนาพิทักษ์, 2546 , สมชาย จินตนาพันธ์. 2546 , เพชริน สงค์ประเสริฐ, 2550 , พัทธิธรา รัตนชัย, 2550 , วิไลพร อภิบาลศรี, 2551 , จันทรานี สงวนนาม., 2545 มีองค์ประกอบย่อยการดำเนินงาน ดังนี้

1. การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน
2. การฝึกทักษะ กระบวนการคิด เพื่อให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็นและแก้ไขปัญหาได้
3. การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้และคุณธรรมไว้ทุกวิชา
4. การจัดกิจกรรมพัฒนาครูให้จัดทำแผนการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้
5. การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และการเรียนรู้

3. ด้านการนิเทศภายใน

กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 , สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 , กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 , พิเชษฐ์ ศรีหนารถ, 2543 , ประพันธ์ พรหมกุล, 2543 , บุญส่ง พุทธรักษ์พงศ์, 2545 , งามพรรณณ ธิปัตย์, 2546 , ณรงค์ ผิวอ่อน, 2550 , สุเทพ บุญเติม, 2545 , สุวิมล โพธิ์กลิ่น, 2549 , กาญจนา สุรพันธ์, 2545 , สมชาย จินตนาพันธ์, 2546 , เพชริน สงค์ประเสริฐ, 2550 , พัทธิธรา รัตนชัย, 2550 , วิไลพร อภิบาลศรี, 2551 , กมล ภูประเสริฐ, 2545. มีองค์ประกอบย่อยการดำเนินงาน ดังนี้

1. การวางแผน ดำเนินการ และจัดระบบนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอน
2. การนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย
3. การจัดระบบนิเทศภายในให้เชื่อมโยงกับการนิเทศการศึกษาของต้นสังกัด

4. การประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศการศึกษาภายใน

4. ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 , สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 , กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 , พิเชษฐ์ ศรีหนารถ, 2543 , ประพันธ์ พรหมกุล, 2543 , บุญส่ง พุทธรักษ์พงศ์, 2545 , งามพรรณณ ธิปัตย์, 2546 , สุเทพ บุญเติม, 2545 , สุวิมล โพธิ์กลิ่น, 2549 ; กาญจนา สุรพันธ์, 2545 , สมชาย จินตนาพันธ์, 2546 , เพชริน สงค์ประเสริฐ, 2550 , วิไลพร อภิบาลศรี, 2551 , กมล ภูประเสริฐ, 2545 , จันทราณี สงวนนาม. 2545. มีองค์ประกอบย่อยการดำเนินงาน ดังนี้

PDCA

1. การจัดทำแผนกลยุทธ์และดำเนินการตามวงจรการพัฒนาคุณภาพ
 2. การจัดระบบโครงสร้างเป้าหมายความสำเร็จตามมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา
 3. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ เอกลักษณ์ของสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 4. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศเป็นหมวดหมู่ ข้อมูลมีความสมบูรณ์และเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ
 5. การประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
 6. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาอย่างจริงจังต่อเนื่อง โดยครู ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม
 7. การประเมินคุณภาพการศึกษาภายในตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อรองรับการประเมินภายนอก
 8. การจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อสาธารณชน
5. ด้านการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 , สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547, กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 , สุเทพ บุญเติม, 2545 , สุวิมล โพธิ์กลิ่น, 2549 , เพชริน สงค์ประเสริฐ, 2550 , พัทธ์ธีรา รัตนชัย, 2550 , วิไลพร อภิบาลศรี, 2551 , กมล ภูประเสริฐ, 2545 , จันทรานี สงวนนาม, 2545 , Soliman, 1997 มีองค์ประกอบย่อยการดำเนินงาน ดังนี้
1. การกำหนดนโยบายและแนวทางใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทำงานของนักเรียนและครู
 2. การจัดอบรมพัฒนาครูให้มีความรู้ด้านการวิจัยในชั้นเรียน
 3. การส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนอย่างต่อเนื่อง
 4. การใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิด และการแก้ปัญหา
 5. การสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้
 6. ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 , กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, บุญส่ง พุทธรักษ์พงศ์, 2545 , งามพรรณ ธิปัตย์, 2546 , กาญจนา สุรพันธ์, 2545 , สัญชัย เสนาพิทักษ์, 2546 , สมชาย จินตนาพันธ์, 2546 , กมล ภูประเสริฐ, 2545 , จันทรานี สงวนนาม, 2545 , Campbell and other, 1977 , Kimbrough and Nunney, 1998 , Soliman, 1997. มีองค์ประกอบย่อยการดำเนินงาน ดังนี้

1. การส่งเสริมให้ครูผลิตและพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนการสอน
2. การสนับสนุนให้ครูจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการสอน
3. การประสานความร่วมมือกันในการผลิต จัดหา พัฒนา การใช้สื่อวัตกรรมการร่วมกับบุคคล องค์กร หน่วยงาน หรือสถาบันอื่น
4. การพัฒนาบุคลากรในเรื่องเกี่ยวกับพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนและ
5. การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อวัตกรรมการและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

6. ด้านการวัดและประเมินผล

กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 , สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 , กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 , สุวิมล โพธิ์กลิ่น, 2549 , สมชาย จินตนาพันธ์, 2546 , เพชริน สงค์ประเสริฐ, 2550 , พัทธิธรา รัตนชัย, 2550 , กมล ภูประเสริฐ, 2545 , Campbell and other, 1977 , Kimbrough and Nunney, 1998 มีองค์ประกอบย่อยการดำเนินงาน ดังนี้

1. การกำหนดระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา
2. การพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน
3. การจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผล
4. การส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย
5. การจัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

7. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 , กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 , พิเชษฐ์ ศรีหารณ, 2543 , งามพรรณ ธิปัตย์, 2546 , สุวิมล โพธิ์กลิ่น, 2549 , เพชริน สงค์ประเสริฐ, 2550 , พัทธิธรา รัตนชัย, 2550 , Campbell and other, 1977 , Kimbrough and Nunney, 1998. มีองค์ประกอบย่อยการดำเนินงาน ดังนี้

1. การวางแผน ดำเนินการ พัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้
2. การสำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
3. การส่งเสริมให้มีการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้และใช้แหล่งเรียนรู้
4. การจัดระบบแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
5. การส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอก

ผู้เรียน

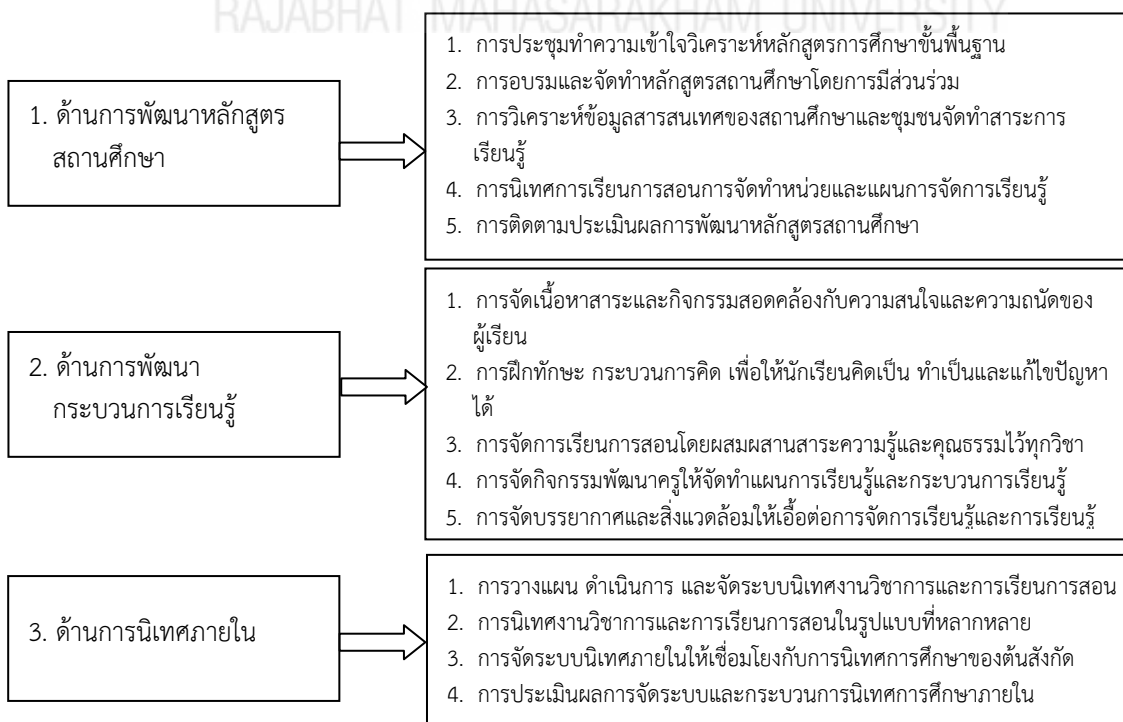
สถานศึกษา

9. ด้านการแนะแนว

กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 , กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 , ประพันธ์ พรหมกุล, 2543, สุวิมล โพธิ์กลิ่น, 2549 , สัญชัย เสนาพิทักษ์, 2546 , เพชริน สงค์ประเสริฐ, 2550 ,พัทธ์ธีรา รัตนชัย, 2550, มีองค์ประกอบย่อยการดำเนินงาน ดังนี้

1. การกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่มีการแนะแนวเป็นองค์ประกอบสำคัญ
2. การจัดระบบงาน กระบวนการ และโครงสร้างองค์กรแนะแนวของสถานศึกษา
3. การดำเนินการแนะแนวการศึกษาโดยความร่วมมือของครูทุกคน
4. การส่งเสริมและพัฒนาให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมเรื่องจิตวิทยาและการแนะแนว
5. การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลและสนับสนุนการดำเนินงานแนะแนว

ผลจากการสังเคราะห์ข้อบ่งชี้การบริหารงานวิชาการ สามารถสรุปเป็นองค์ประกอบของการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ได้ดังนี้





ภาพที่ 2.1 องค์ประกอบของการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก

2.3 กระบวนการ Six Sigma

2.3.1 ความหมายของซิกซ์ ซิกม่า

มีผู้ให้ความหมายของซิกซ์ ซิกม่า ไว้หลายท่าน ดังต่อไปนี้

เบร์ย์โฟเกิลทรี, คิวเพลโล และเมโดส์ (ณัฐพันธ์ เขจรนันท์, 2548, น. 16) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ซิกซ์ ซิกม่า คือ ส่วนผสมอันกลมกลืนกันระหว่างความฉลาดหลายๆ ด้านในการบริหารองค์การ โดยการพัฒนากลวิธีทางสถิติเพื่อใช้เป็นอาวุธขององค์การ เป้าหมายสูงสุดของซิกซ์ ซิกม่า นี้ ได้เน้นไปที่การนำเอาซิกซ์ ซิกม่า มาใช้เป็นกลยุทธ์ของกิจการ มากกว่าที่จะเป็นวิธีทางคุณภาพในการควบคุมกระบวนการ

Pande and Holpp (2002, p. 5) ได้ให้ความหมายว่า ซิกซ์ ซิกม่า จะเป็นข้อตกลงทางด้านการจัดการโดยรวม และเป็นวิธีการที่ชาญฉลาด การมุ่งเน้นที่ลูกค้า การปรับปรุงกระบวนการ และเป็นกฎเกณฑ์ของการวัดผลต่างๆ มากกว่าที่ใช้แค่ความรู้สึกว่ามีความสำคัญ

Breyfogle (1999, p. 3) ได้อธิบายว่า ซิกม่า (σ) เป็นตัวอักษรกรีกหมายถึง ความแปรปรวนซึ่งเป็นการวัดที่เจาะจงของเสียต่อหน่วย ระดับคุณภาพของซิกม่า จะเป็นตัวชี้วัดว่ามีของเสียเกิดขึ้นมากน้อยเพียงไร ในขณะที่ค่าของซิกม่าที่สูงขึ้น จะแสดงให้เห็นถึงกระบวนการที่มีโอกาสเกิดของเสียได้น้อยที่รับคุณภาพ 6 ซิกม่า จะเท่ากับมีปริมาณของเสียที่มีโอกาสเกิดขึ้นเพียง 3.4 ชิ้นต่อโอกาส 1 ล้านชิ้นสถาบันจรรยา (สิทธิศักดิ์ พุกษ์ปิติกุล, 2546, น. 16) กล่าวว่า ซิกซ์ ซิกม่า เป็นกลยุทธ์ของฝ่ายบริหารในการพัฒนาคุณภาพ เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า ซึ่งจะทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจสูงสุด และลดความสูญเสียที่ทำให้ลูกค้าเกิด ความไม่พึงพอใจเหลือน้อยที่สุด

ฮาร์รี่ (สิทธิศักดิ์ พุกษ์ปิติกุล, 2546, น. 16) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า ซิกซ์ ซิกม่า เป็นวิถีทางแห่งระบบคุณภาพแบบหลายมิติ ประกอบด้วยรูปแบบที่เป็นมาตรฐาน การจัดการที่เหมาะสมและการตอบสนองภารกิจขององค์การ ซึ่งทำให้ทั้งลูกค้าและผู้ผลิตได้ผลตอบแทนทั้งสองฝ่าย ไม่ว่าจะในด้านอรรถประโยชน์ ทรัพยากร และคุณค่าของผลิตภัณฑ์

สิทธิศักดิ์ พุกษ์ปิติกุล (2546, น. 16) ได้สรุปความหมายของซิกซ์ ซิกม่า ว่าเป็นกระบวนการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดคุณภาพสูงสุด และสามารถตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ พันธกิจ หรือภารกิจขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โชวตุริม (2545, น. 27) กล่าวถึงความสำคัญว่า ซิกซ์ ซิกม่า เป็นปรัชญาทางการบริหารที่มุ่งเน้นลดความผิดพลาด ลดความสูญเสีย และลดการแก้ไขตัวชิ้นงาน

จากความหมายและความสำคัญของซิกซ์ ซิกม่า สามารถสรุปและแยกเป็นประเด็นสำคัญได้สองประการ คือ ประการแรก ซิกซ์ ซิกม่า เป็นระบบการบริหารจัดการที่เป็นเครื่องมือในการ

ปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิผลขององค์กร ซึ่งในการบริหารองค์การเพื่อพัฒนาคุณภาพนั้น มุ่งเน้นการปรับปรุงกระบวนการและขีดความสามารถในการทำงานให้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด ลดความผิดพลาดในกระบวนการให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด เพื่อลดต้นทุนการผลิตและการให้ความสำคัญกับความพึงพอใจของลูกค้า โดยอาศัยการวิเคราะห์และตัดสินใจด้วยข้อมูลจากการประยุกต์กลวิธีทางสถิติทำให้ได้ผลที่สามารถวัดได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งที่เป็นการวัดประสิทธิผลของกระบวนการเป็นค่าสถิติหรือเป็นตัวเงิน หรือรายได้ หรือลดรายจ่าย ประการที่สอง ชิกซ์ ชิกม่า ในทางสถิติ หมายถึง การเกิดข้อผิดพลาด 3.4 ครั้งในโอกาส 1 ล้านครั้ง ซึ่งข้อผิดพลาดในความหมายนี้ คือ ผลของสิ่งใดๆ ที่เกิดขึ้นและไม่เป็นไปตามเป้าหมายขององค์การ ทั้งจากการผลิตและการบริการโดยมุ่งเน้นการตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้าเป็นหลัก หรือความแปรปรวนซึ่งเป็นการวัดที่เจาะจงของเสียต่อหน่วยระดับคุณภาพของชิกม่า (σ) จะเป็นตัวชี้วัดของเสียเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด ในขณะที่ระดับของชิกม่าที่สูงขึ้นจะแสดงให้เห็นถึงกระบวนการที่มีโอกาสเกิดของเสียได้น้อย

2.3.2 แนวคิดของชิกซ์ ชิกม่า

ศุภชัย สุวรรณนิษฐ (2549, น. 70 -71) ได้สรุปแนวคิดของ Six Sigma นั้นแท้จริงแล้วเป็นภาษาในวิชาสถิติ ซึ่งสัญลักษณ์ Sigma (σ) เป็นตัวอักษรในภาษากรีก ที่ใช้แทนความหมายของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งค่าของ Sigma ยิ่งสูงแสดงว่ามีความแปรปรวนของกระบวนการยิ่งสูง ทำให้มีพื้นที่ที่อยู่เหนือพื้นที่ในการยอมรับหรือในสเปกน้อยลง นั่นคือมีของเสียที่อยู่นอกเหนือขอบเขตที่ยอมรับได้น้อยลง โดยที่ในระดับ 6 Sigma นั้นจะยอมรับให้เกิดของเสียได้ทีปริมาณ 3.4 ชิ้นในการผลิต 1 ล้านชิ้น หรือที่เรียกว่า 3.4 ppm (Parts Per Million) ซึ่งหากเป็นไปตามเส้นโค้งการกระจายตัวแบบปกติ (Normal Distribution Curve) จริงๆ ทางสถิติที่ระดับ 6Sigma จะมีของเสียที่อยู่นอกขอบเขตของการยอมรับเท่ากับ 0.002 ชิ้นต่อ 1 ล้านชิ้นเท่านั้น แต่เหตุผลที่หลักการ Six Sigma ใช้อยู่ในปัจจุบัน มีการยอมรับของเสียที่ 3.4 ppm ก็เพราะว่าในขณะที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ความแปรปรวนในบริษัท Motorola นั้น ได้พบว่าไม่มีระบบการผลิตใดที่จะไม่ถูกรบกวนจากสภาพแวดล้อมภายนอก นั่นก็คือ เราไม่สามารถควบคุมปัจจัยภายนอก เพื่อที่จะไม่ส่งผลถึงความเบี่ยงเบนของข้อมูลได้ ซึ่งระบบที่ไม่มี ความแปรปรวนเลย จึงเป็นเพียงระบบในอุดมคติ (Idea System) ดังนั้น Motorola จึงทำการเก็บรวบรวมข้อมูลใหม่ในกระบวนการผลิต เพื่อหาความแปรปรวนที่เกิดจากปัจจัยภายนอก อันส่งผลถึงการคลาดเคลื่อนของค่ากึ่งกลาง ซึ่งได้ข้อสรุปจากการวิเคราะห์คือ ค่าเบี่ยงเบนของข้อมูลอันเนื่องจากปัจจัยภายนอกมีค่าอยู่ในช่วง 1.4 - 1.6 เท่าของ σ จึงนำค่าเฉลี่ยคือ 1.5 เท่าของ σ เป็นค่าความเบี่ยงเบนของค่ากึ่งกลางข้อมูลที่ยอมรับได้นำมาใช้ในทฤษฎี Six Sigma ซึ่งค่า 3.4 ppm จึงเป็นค่าความผิดพลาดที่ 4.5 เท่าของ σ ตามหลักสถิตินั่นเอง ซึ่ง Motorola ได้นำหลักการนี้มาใช้ เพื่อตั้งเป็นเป้าหมายในระบบการผลิตของบริษัทและพัฒนาวิธีการต่างๆ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายนั้น จนกลายเป็นระบบการ

จัดการที่มีประสิทธิภาพระบบหนึ่งในปัจจุบันและเป็นที่รู้จักไปทั่วโลกซิกซ์ ซิกม่าเป็นโปรแกรมทางด้านคุณภาพที่มุ่งให้กระบวนการผลิตหรือการปฏิบัติใดๆ มีข้อผิดพลาดเกิดขึ้นที่ 3.4 ครั้งต่อการผลิต หรือการปฏิบัติงาน 1 ล้านครั้ง ซึ่งหากจะฟังดูแล้ว คงเห็นว่าเป็นเรื่องที่คุณค่าสูงมากและคงยากต่อการปฏิบัติ และอาจจะเกิดข้อสงสัยขึ้นมาว่าและระดับคุณภาพที่สูงถึง 99% นั้นทำไมยังไม่เพียงพอในกระบวนการผลิตหรือการปฏิบัติงาน เพื่อให้คลายความสงสัยจะแสดงให้เห็นถึงตัวอย่างของข้อผิดพลาดที่เกิดจากระดับคุณภาพที่ 99% บริษัทแห่งหนึ่งดำเนินการธุรกิจให้บริการ โดยในแต่ละเดือนจะมีลูกค้ามาใช้บริการประมาณ 3,500 ราย ในการปฏิบัติงานที่ระดับคุณภาพ 99% นั้น จะมีลูกค้าที่เกิดความไม่พึงพอใจในเมื่อเทียบกับจำนวนที่ลูกค้าพอใจ แต่ข้อคิดหนึ่งซึ่งควรคำนึงถึงก็คือลูกค้าที่ไม่พึงพอใจในบริการนั้นจะบอกกล่าวไปยังคนอื่นๆ อีกอย่างน้อย 2 – 3 ราย ซึ่งคงจะมองเห็นถึงความเสียโอกาสในการขายของบริษัทนี้ได้อย่างมากมาย นี่คือตัวอย่างที่แสดงว่าระดับคุณภาพที่ 99% คงไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานในสภาวะแวดล้อมที่มีการแข่งขันอย่างสูงดังปัจจุบั หรืออีกตัวอย่างหนึ่งโรงพยาบาลแห่งหนึ่งให้บริการโดยมีลูกค้าเฉลี่ยเดือนละ 10,000 ราย หากให้สมมติฐานว่าลูกค้าทุกคนที่เข้ามาจะได้รับยาออกไป ดังนั้นที่ระดับการปฏิบัติงานที่คุณภาพ 99% ใน 1 ปี จะมีลูกค้าที่ได้รับยาผิดถึง 1,200 คน คงเป็นเรื่องที่เสี่ยงมากหากโรงพยาบาลนี้ยังคงปฏิบัติงานด้วยระดับคุณภาพเท่าเดิม

2.3.3 หลักการของซิกซ์ ซิกม่า

เพนดี (สิทธิศักดิ์ พุกษ์ปิตกุล, 2546, น. 18-20) ได้กล่าวถึงปรัชญาหรือหลักการสำคัญของกระบวนการพัฒนาคุณภาพแบบ ซิกซ์ ซิกม่า ประกอบด้วย

1. การยึดลูกค้าเป็นศูนย์กลาง การบริหารจัดการแบบซิกซ์ ซิกม่า พัฒนามาจากการพยายามลดข้อบกพร่องที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า การทราบความต้องการและความคาดหวังของลูกค้าจึงเป็นสิ่งที่สำคัญสูงสุด จึงถูกกำหนดให้อยู่ในขั้นตอนแรกของการพัฒนา

2. การบริหารจัดการโดยใช้ข้อมูลข้อเท็จจริง การบริหารจัดการแบบซิกซ์ ซิกม่า ยึดมั่นอยู่บนกลวิธีทางสถิติและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข้อเท็จจริง ขั้นตอนการพัฒนาจึงประกอบด้วย การวัดผล การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การทดสอบสมมุติฐาน การสรุปผล และการติดตามผล โดยอาศัยกลวิธีทางสถิติที่เหมาะสมในการช่วยตัดสินใจจากข้อเท็จจริง ซึ่งหลักการข้อนี้เป็นจุดเด่นที่สุด

3. การมุ่งเน้นกระบวนการ การบริหารจัดการแบบซิกซ์ ซิกม่า จะมองทุกอย่างเป็นกระบวนการ มุ่งเน้นการจัดการและการปรับปรุงกระบวนการเพื่อให้สามารถสร้างผลงานที่เป็นเลิศ เกิดข้อบกพร่องหรือสูญเสียน้อยที่สุด ประกอบด้วย การวิเคราะห์กระบวนการ การวัดผลกระบวนการ ตลอดจนการปรับปรุงกระบวนการอย่างต่อเนื่อง

4. เน้นการจัดการเชิงรุก การจัดการกับปัญหาแบบซิกซ์ ซิกม่า จะเป็นการค้นหาปัญหาหลักหรือปัญหาเรื้อรังขององค์กร โดยหาสาเหตุที่แท้จริงและกำจัดต้นตอของปัญหา เพื่อสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างถาวรและเป็นการแก้ปัญหาเชิงป้องกันเสมอ

5. เน้นการแก้ไขปัญหาแบบไร้พรมแดน โดยจะยึดปัญหาเป็นตัวตั้งจากนั้นวิเคราะห์ว่าปัญหาดังกล่าวเชื่อมโยงหรือเกี่ยวข้องกับหน่วยงานใดบ้าง ให้หน่วยงานนั้นๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ซึ่งจะเป็นการจัดการปัญหาแบบক্রমসায়ন และไร้พรมแดนระหว่างหน่วยงาน เพื่อให้ได้ผลงานที่เป็นเลิศของกระบวนการทั้งหมด ขจัดความซ้ำซ้อนและขั้นตอนที่ไม่จำเป็น จึงเป็นการส่งเสริมให้เกิดการทำงานร่วมกันเป็นทีมแบบক্রমসায়নทั่วทั้งองค์กร

6. เน้นภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมของฝ่ายบริหาร ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมของฝ่ายบริหารจัดการเป็นความต้องการอย่างยิ่ง เพราะทุกขั้นตอนตั้งแต่การกำหนดทิศทางเป้าหมายขององค์กร การค้นหาปัญหาหลัก การจัดโครงสร้างและการมอบหมายความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับผิดชอบ หลักการให้การสนับสนุนปัจจัยและทรัพยากรอย่างเพียงพอ ตลอดจนการควบคุมผลลัพธ์ที่ได้ให้ยั่งยืน

7. การมุ่งเน้นนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ การสร้างความพึงพอใจสูงสุด การทำให้เหนือความคาดหมายของลูกค้า และการสร้างผลงานที่เป็นเลิศ จำเป็นต้องมีนวัตกรรมหรือความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ โดยเฉพาะขั้นตอนการปรับปรุงให้ดีขึ้นหลังจากทราบความต้องการของลูกค้า

8. การมุ่งสู่ความเป็นเลิศ ไม่เกรงกลัวต่อการเปลี่ยนแปลงและอดทนต่อความล้มเหลวสิ่งที่เป็นจุดเด่นของการบริหารจัดการแบบซิกซ์ ซิกม่า คือ การพยายามเปรียบเทียบผลงานกับสถานะที่เกือบไร้ข้อบกพร่อง หรือที่เรียกว่าระดับ 6 Sigma ดังนั้น หัวใจของการพัฒนาจะต้องมีความมุ่งมั่นในความเป็นเลิศของผลลัพธ์ ซึ่งจะต้องไม่เกรงกลัวต่อการเปลี่ยนแปลง

2.3.4 วัตถุประสงค์ของซิกซ์ ซิกม่า

Pande and Holpp (2002, pp. 25-26) ได้กล่าวว่า จุดประสงค์ที่สำคัญของซิกซ์ ซิกม่า มุ่งเน้นในการให้ความสำคัญกับลูกค้าเป็นอันดับแรก มีเป้าหมายที่สำคัญ 3 ส่วน คือ

1. ปรับปรุงการสร้างความพึงพอใจ (Satisfaction) ให้แก่ลูกค้า
2. การลดรอบเวลา (Cycle Time)
3. การลดข้อบกพร่องต่างๆ ที่เกิดขึ้น

นิวแมน และคาวานาฟ (สิทธิศักดิ์ พุทธิพิติกุล, 2546, น. 17) แบ่งกระบวนการซิกซ์ ซิกม่า ออกเป็น 3 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบแรก คือ การปรับปรุงกระบวนการ (Process Improvement) เป็นการค้นหาโอกาสพัฒนาจากกระบวนการที่มีอยู่เดิม เพื่อคว่ามีปัญหา มีความสูญเสีย มีข้อบกพร่อง

โตบ้าง หรือมีประเด็นใดที่ยังตอบสนองความต้องการลูกค้าได้ไม่ดี และนำประเด็นเหล่านั้นมาทำการพัฒนาคุณภาพ โดยพยายามค้นหาสาเหตุหรือต้นตอของปัญหา และหาทางขจัดสาเหตุดังกล่าวทิ้งไป เมื่อพัฒนาจนได้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการแล้ว ก็หาทางควบคุมผลลัพธ์ให้ดำรงอยู่อย่างถาวร ซึ่งกระบวนการพัฒนาแบบนี้ นิยมเรียกว่าเป็น การพัฒนาคุณภาพแบบก้าวกระโดดสู่ระดับ 6 Sigma (Breakthrough Six Sigma)

องค์ประกอบที่สอง คือ การออกแบบกระบวนการ (Process design/Redesign) ในกรณีที่ต้องมีการเลือกที่จะออกแบบกระบวนการใหม่ พัฒนาสินค้าใหม่ เพิ่มบริการใหม่ แทนที่จะพยายามปรับปรุงข้อบกพร่องของกระบวนการเดิม หรือคิดว่าการปรับปรุงข้อบกพร่องของกระบวนการเดิมไม่เพียงพอที่จะเอาชนะคู่แข่งหรือความต้องการของลูกค้า องค์การสามารถที่จะเลือกพัฒนาด้วยการออกแบบกระบวนการใหม่ ให้สามารถสร้างความพึงพอใจสูงสุดแก่ลูกค้าและมีข้อบกพร่องน้อยที่สุด ซึ่งการออกแบบกระบวนการใหม่ให้เกิดคุณภาพสูงสุดนี้ นิยมเรียกว่าเป็น การออกแบบเพื่อคุณภาพระดับ 6 Sigma (Design for six sigma – DFSS)

องค์ประกอบที่สาม คือ การจัดการกระบวนการ (Process Management) กระบวนการ Six Sigma จะไม่สามารถสร้างสรรค์ผลลัพธ์ได้อย่างเต็มที่และยั่งยืน หากปราศจากการมีส่วนร่วมของฝ่ายบริหารจัดการ และการจัดการกระบวนการคุณภาพอย่างเหมาะสม หมายถึง การที่ฝ่ายบริหารจัดการมีการกำหนดทิศทางและกลยุทธ์ขององค์กร การใช้ภาวะผู้นำในการสร้างให้เกิดวัฒนธรรมในการพัฒนาคุณภาพแบบ Six Sigma การค้นหาความต้องการของลูกค้า การค้นหาโอกาสพัฒนาที่เป็นปัญหาหลักขององค์กร การวิเคราะห์และการติดตามผลการพัฒนาคุณภาพ ตลอดจนการพยายามควบคุมผลลัพธ์ที่ได้จากการพัฒนาให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนในองค์กร ซึ่งอาจเรียกองค์ประกอบที่สามนี้ว่าเป็นภาวะผู้นำเพื่อคุณภาพระดับ 6 Sigma (Six Sigma Leadership)

2.3.5 ขั้นตอนของซิกซ์ ซิกม่า

ขั้นตอนในระบบของซิกซ์ ซิกม่า มีการใช้ระเบียบวิธีการ (Six Sigma Methodology) มาช่วย โดยสร้างเครื่องมือในการบริหารคุณภาพที่เรียกว่า DMAIC Model ดังนี้ (วิทยา สุหฤตดำรง, 2546, น. 82-85)

1. D – Define เป็นการกำหนดว่าลูกค้าคือใคร สิ่งที่เป็นความต้องการและคาดหวังของลูกค้าคืออะไร กำหนดสิ่งที่เป็นจุดวิกฤตต่อคุณภาพที่มีต่อลูกค้า และกระบวนการหลักของธุรกิจที่มีความเกี่ยวข้องโดยกำหนดเป็นแผนภูมิการไหล (Process Map) หรือ SIPOC Diagram (Suppliers, Input, Process, Output, Customers) เพื่อที่จะมองภาพรวมของจุดบกพร่องทั้งกระบวนการ และกำหนดแผนการปรับปรุง การดำเนินงานลดข้อบกพร่องและเพิ่มประสิทธิภาพในส่วนที่เรียกว่า CTQ (Critical of Quality)

2. M – Measure การวัดสมรรถนะของกระบวนการหลัก (Performance of Core Process)

2.1 พัฒนาแผนการเก็บข้อมูลกระบวนการหลัก

2.2 รวบรวมข้อมูลจากหลายๆ แหล่ง เพื่อวัดชนิดของข้อบกพร่องและจัดทำ Matrix และความสัมพันธ์

2.3 เปรียบเทียบกับผลการสำรวจสิ่งที่ลูกค้าได้รับสินค้าและการบริการ และความพึงพอใจ เพื่อหาผลต่างในผลลัพธ์ที่ลูกค้าคาดหวังและต้องการ กับผลลัพธ์ปัจจุบัน หรือใช้เครื่องมือเปรียบเทียบกับอื่น ๆ เช่น FMEA (Failure Mode Effects Analysis), QFD (Quality Function Deployment)

3. A – Analyze การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รวบรวมมาเพื่อหารากของปัญหา (Root Causes) ของข้อบกพร่องและโอกาสสำหรับการปรับปรุง (Opportunity for Improvement) โดย

3.1 บ่งชี้ถึงผลต่างระหว่างคุณภาพที่คาดว่าจะทำได้กับผลงานที่กระทำ และผลงานของคุณภาพที่กระทำจริง และวิเคราะห์หาสาเหตุ ซึ่งหากมีผลต่างหรือช่องว่าง ก็แสดงว่ายังมีปัญหาหรืออุปสรรคและข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นอยู่ในช่องว่างนี้

3.2 หากการวิเคราะห์ถึงสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขที่เป็นส่วนที่สำคัญตามลำดับจากสาเหตุที่เกิดขึ้น ประเมินการออกแบบ ว่าขัดแย้งกับแผนที่จะทำการปรับปรุงคุณภาพหรือไม่

3.3 บ่งชี้ถึงแหล่งหรือต้นเหตุของความแปรปรวนของกระบวนการ และคุณภาพที่ส่งมอบให้กับลูกค้า

4. I – Improve ปรับปรุงกระบวนการและระบบ เพื่อแก้ไขปัญหาที่ต้นเหตุและค้นหาแนวทางเพื่อป้องกันข้อบกพร่อง โดยอาจจะออกแบบกระบวนการในการทำงานด้วยวิธีการใหม่ หรือใช้เทคโนโลยีและการทำงานที่มีระบบระเบียบมากขึ้น เพื่อให้เกิดการลดช่องว่างและให้ได้ตามคุณภาพที่คาดว่าจะทำได้กับผลงานที่กระทำ หรือบางครั้งก็เกิดจากความเข้าใจ และทักษะของผู้ปฏิบัติเพิ่มทักษะเองที่หากลไกในการป้องกันข้อผิดพลาด โดยระบบจะช่วยสร้างความเข้าใจในการปรับปรุงทุกระดับ ทำให้การปฏิบัติทุกขั้นตอนของการปรับปรุงง่ายขึ้นมาก การปรับปรุงระบบให้พิจารณาที่สาเหตุและกระบวนการ SIPOC ว่าสามารถปรับปรุงจุดใดได้บ้าง สาเหตุของปัญหาแต่ละขั้นตอน ซึ่งการปรับปรุงระบบไม่ใช่เป็นการจัดทำเอกสาร แต่เป็นการบอกขั้นตอนวิธีการของการปรับปรุงให้เห็นชัดเจน ดังนั้น ต้องศึกษาทั้งกระบวนการว่ามีจุดใดที่สามารถปรับปรุงให้ดีกว่า เร็วกว่า ต้นทุนต่ำกว่า และมีความเสี่ยงน้อยกว่า ทำการเปรียบเทียบประสิทธิภาพ ที่ดีที่สุดขององค์การอื่น

5. C – Control ควบคุมกระบวนการและระบบที่มีการปรับปรุงใหม่ ให้มีการดำเนินการเพื่อป้องกันการกลับมาของปัญหาเดิม มีการควบคุมและดำเนินการเฝ้าติดตาม อาจนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการควบคุมการทำงาน เช่น MRP (Material Resource Planning), ERP

(Enterprise Resource Planning) Internet เป็นต้น การควบคุมอีกอย่างหนึ่ง คือ ISO 9000 ที่มีองค์การภายนอก รับรองการบริหารระบบ ว่ามีระบบและบริหารระบบที่ถูกต้องหรือไม่ มาตรฐาน ISO 9000 เป็นการบริหารระบบที่ให้ปรับปรุงต่อเนื่อง โดยใช้เครื่องมือ PDCA แต่ ซิกซ์ ซิกมา เป็นการบริหารระบบที่ใช้เครื่องมือเน้นที่การปรับปรุงลดข้อบกพร่อง โดยใช้ DMAIC และบันทึกความก้าวหน้าเป็นสถิติแสดงให้เห็นอย่างเป็นรูปธรรม โดยไม่จำเป็นต้องมีองค์กรรับรองจากภายนอก (สิทธิศักดิ์ พุทธิพิทักษ์, 2546, น. 23)

ในการบริหารจัดการแบบซิกซ์ ซิกมา จะมีการจัดโครงสร้างการบริหารที่มีเอกลักษณ์ ทั้งนี้เพื่อให้แน่ใจว่า

1. ฝ่ายบริหารมีส่วนร่วมในการผลักดันสู่ความสำเร็จ
2. สอดคล้องกับปรัชญาการแก้ปัญหาแบบไร้พรมแดน
3. สามารถแก้ไขปัญหาคือข้อขัดแย้งต่างๆ ระหว่างการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. เกิดประสิทธิภาพสูงสุดทั้งในการพัฒนาและดำรงผลลัพธ์ของการพัฒนา จารึก ชูจิตติกุล (2548, น. 13) กล่าวว่า ซิกซ์ ซิกมา (Six Sigma) เป็นระเบียบวิธีการจัดการคุณภาพวิธีหนึ่ง ซึ่งมีแนวทางหลัก ๆ ได้แก่

4.1 ซิกซ์ ซิกมา มีเป้าหมายหลักสามประการ คือ เพิ่มความพึงพอใจของลูกค้า ลดเวลาวัฏจักรของกระบวนการ และลดความผิดพลาดให้เหลือเพียง 3.4 ครั้งในหนึ่งล้านครั้ง (99.99%)

4.2 วิธีการซิกซ์ ซิกมา ใช้ตัวแบบดีเมอิก (DMAIC) เป็นเครื่องมือในการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขคุณภาพ ซึ่งประกอบไปด้วยขั้นตอน คือ นิยาม (Define) วัดผล (Measure) วิเคราะห์ (Analyze) ปรับปรุง (Improve) และควบคุม (Control)

4.3 ใช้เทคนิคการสร้างภาพหรือไดอะแกรมระดับสูงของกระบวนการที่เรียกว่า ไชพอก (SIPOC = supplies, input, process, output, customer) เพื่อวาดภาพขั้นตอนกระบวนการให้เห็นชัดและอธิบายด้วยคำแสดงการกระทำ (action word) ประกอบสัญลักษณ์แบบผังงาน

4.4 การคำนวณระดับซิกมา จะวัดในสามด้าน คือ หน่วย ข้อผิดพลาด และโอกาส แล้วคำนวณค่าผิดพลาดต่อล้านครั้ง หรือดีพีเอ็มโอ (DPMO=Defect Per Million Opportunity) วรชัย เยาวปภาณี (2552, น. 463-491) อธิบายว่าในการประยุกต์ใช้ ซิกซ์ ซิกมา ในการปรับปรุงคุณภาพของกระบวนการนั้น มี ขั้นตอนพื้นฐาน 5 ขั้นตอนด้วยกันคือ การนิยาม (Define : D) การวัด (Measure : M) การวิเคราะห์ (Analyze : A) การปรับปรุง (improve : I) และการควบคุม (Control : C) โดยอาศัยฐานวงจรการควบคุมคุณภาพของเดมมิ่ง (Deming) คือ วางแผน

(Plan : P) ดาเนินการ (Do : D) ตรวจสอบหรือศึกษา (Check or Study : C or S) และปรับปรุง (Act : A) โดยได้อธิบายในแต่ละขั้นตอนไว้ ดังนี้

4.4.1 การนิยาม (Define) หมายถึง การนิยามขอบข่ายและเป้าหมายของโครงการปรับปรุงในพจน์ของความปรารถนาของลูกค้า และกระบวนการที่ตอบสนองความต้องการเหล่านั้น ปัจจัยนำเข้า ผลผลิตการส่งออก การควบคุม และทรัพยากร

4.4.2 การวัด (Measure) หมายถึง การวัดการปฏิบัติการในกระบวนการปัจจุบัน ปัจจัยนำเข้า ผลผลิตส่งออกและกระบวนการ และการคำนวณสมรรถนะของกระบวนการระยะสั้นและระยะยาว กับค่าชิกมา

4.4.3 การวิเคราะห์ (Analyze) หมายถึง การวิเคราะห์ช่องว่างระหว่างการปฏิบัติการในปัจจุบันกับที่ปรารถนา ลำดับความสำคัญของปัญหา และบ่งชี้สาเหตุที่เป็นรากของปัญหา กำหนดเกณฑ์ที่ใช้เป็นมาตรฐานสำหรับทำการเปรียบเทียบ (benchmarking) สมรรถนะของกระบวนการผลิตหรือบริการ

4.4.4 การปรับปรุง (Improve) หมายถึง การปรับปรุงผลเฉลยเพื่อแก้ปัญหา และป้องกันการเกิดปัญหาซ้ำ ทำให้บรรลุเป้าหมาย

4.4.5 การควบคุม (Control) หมายถึง การควบคุมกระบวนการปฏิบัติการให้คงไว้ซึ่งคุณภาพของผลผลิตตามมาตรฐานที่กำหนด ในการนี้จำเป็นต้องใช้กระบวนการควบคุมทางสถิติ (SPC) วรภัทร ภูเจริญ (2546, น. 14-15) อธิบายความหมายของ DMAIC ไว้ว่า 1) Define คือ ขั้นตอนของการนิยามหรือกำหนดปัญหา เลือกโครงการที่จะทำการปรับปรุงหรือออกแบบ ทั้งนี้เน้นความต้องการของลูกค้าเป็นหลักด้วย เพื่อให้โครงการที่เลือกจะทำนั้นเป็นเรื่องสำคัญ ๆ จริง ทำแล้วคุ้มค่า ตรงประเด็น ไม่เสียเวลาเปล่า 2) Measure คือ ขั้นตอนการวัด เช่น วัดความสามารถของกระบวนการวัด

2.3.6 การประยุกต์ใช้ Six Sigma

แนวทางการปรับปรุง Six Sigma นั้น คือ การวิเคราะห์ว่าอะไรเป็นสิ่งที่ทำให้ลูกค้าพอใจ หรือ อะไรเป็นสิ่งที่องค์กรสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้ และจะลดความผิดพลาดที่จะกระทบต่อลูกค้าได้อย่างไร สิ่งที่สร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้านั้นมาจากหลายองค์ประกอบ ซึ่งได้แก่ คุณภาพ องค์กรต้องมีกระบวนการการทดสอบคุณภาพการทำงาน การประกอบ การบรรจุหีบห่อ เป็นต้น ในด้านการส่งมอบนั้นองค์กรจะต้องกำหนดเวลาส่งมอบ รมัตรงวังเรื่องความเสียหายระหว่างการส่งมอบ และการออกใบเสร็จ เป็นต้น ในด้านการกำหนดราคานั้น สามารถกำหนดให้ถูกหรือแพงก็ได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณค่าที่ลูกค้ายอมรับ เป็นต้น

Six Sigma จะเป็นกระบวนการที่ทำให้การปรับปรุงองค์กรสำเร็จได้นั้นจะต้องขึ้นกับกระบวนการต่าง ๆ ดังนี้

1. การยอมรับการเปลี่ยนแปลงกระบวนการเนื่องจากกระบวนการทุกกระบวนการสามารถ ก่อให้เกิดความผิดพลาดได้ ดังนั้นจะต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการให้เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง

2. ความสามารถของพนักงานในการปรับปรุง ผู้บริหารระดับสูงต้องแสดงวิสัยทัศน์ และความเป็นผู้นำในด้านการปรับปรุงรวมทั้งคัดเลือกพนักงานที่มีความรู้และความสามารถในการปรับปรุง เพื่อให้เกิดความสำเร็จอย่างแท้จริง

3. โครงสร้างองค์การที่เหมาะสมองค์การจะต้องมีโครงสร้างการปรับปรุงชัดเจนโดยเฉพาะทีมบุคลากรปรับปรุงคุณภาพ จะต้องใช้เวลาเพียงพอเพื่อการวัดและวิเคราะห์ปัจจัยของความผิดพลาด ปรับปรุงเพื่อลดความผิดพลาดนั้น และควบคุมปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการทำงาน มีการจัดตั้งหน่วยงานรองรับต่อการประยุกต์ใช้ Six Sigma

4. การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การสื่อสารที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงจะต้องมีอยู่อย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องตลอดโครงการปรับปรุง เพื่อให้พนักงานที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการเห็นประโยชน์และอยากนำไปปฏิบัติตาม

5. การมีตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่ดีที่สุด คือ ระดับคุณภาพที่พนักงานทุกคนรับทราบ และพยายามหาแนวทางปรับปรุงเพื่อบรรลุซึ่งระดับคุณภาพ

จากจุดเด่นของ Six Sigma ที่มุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการหรือความพึงพอใจของลูกค้า ซึ่งผู้เกี่ยวข้องจะต้องนำความต้องการที่แท้จริงของลูกค้ามาตีความให้ถูกต้องตามหลักการของ Six Sigma แล้วนำไปปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงาน สามารถลดปริมาณของเสีย ประหยัดเวลา ขจัดขั้นตอนการทำงานต่างๆ ที่ไม่เกิดผลตอบแทน ลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น นอกจากนี้ การทำงานด้วย Six Sigma ทุกขั้นตอน จะต้องมีการวัดหรือประเมินเป็นตัวเลขที่ชัดเจน สามารถตรวจสอบได้ จึงส่งผลให้สามารถประเมินความคุ้มค่าในการลงทุนออกมาเป็นตัวเลขได้ง่าย เราจึงสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม และท้ายที่สุดการทำ Six Sigma จะส่งผลให้สินค้าและบริการมีคุณภาพได้มาตรฐานมีความสม่ำเสมอสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้มากขึ้น ซึ่งเท่ากับทำให้บริษัทมีรายได้และกำไรเพิ่มขึ้นนั่นเอง

2.4 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work Shop)

การดำเนินกิจกรรมในองค์กรให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายได้นั้น ขึ้นอยู่กับคุณภาพของกำลังคน ดังนั้นจึงถือว่าทรัพยากรมนุษย์มีค่ายิ่ง องค์กรต้องมีความรู้ความสามารถเจตคติ ที่ดีมีทักษะในการปฏิบัติงาน การประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นวิธีการพัฒนาบุคลากรวิธีการที่วิธีหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้

ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการมีความรู้ความเข้าใจ ความสามารถ ทักษะต่างๆ เพื่อพัฒนาองค์กรต่อไป

2.4.1 ความหมายของการประชุมเชิงปฏิบัติการ

วิจิตร อาวะกุล (2537, น. 24) กล่าวว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการ คือ กระบวนการที่ส่งเสริมสมรรถภาพของบุคคลให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลโดยตรงไปยังผลงานของสถาบัน สังคม ประชาชน

อำนาจ เดชชัยศรี (2542, น. 12) กล่าวว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เข้ารับการประชุมได้มีความรู้ความเข้าใจ ความสามารถและเกิดทักษะจากประสบการณ์ตลอดจนเกิดเจตคติที่ดีและถูกต้องต่อกิจกรรมต่างๆ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของงานที่มีผลต่อความเจริญขององค์กร

พิจิตร ราชบุตร (2543, น. 42) กล่าวว่า การฝึกอบรมจะต้องมีความสำคัญเพียงใดพิจารณาได้จากประโยชน์ของการฝึกอบรมที่ประมวลไว้ว่า การฝึกอบรมจะทำให้ระบบวิธีการปฏิบัติงานดียิ่งขึ้น ลดค่าใช้จ่าย แรงงานและเวลาในการปฏิบัติงานน้อยลง ช่วยแบ่งเบาภาระ การปฏิบัติงานของผู้บริหารเกิดการประสานงานที่ดี

จากความหมายที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ถูกจัดขึ้นอย่างเป็นระบบ เพื่อช่วยเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ ทักษะหรือความชำนาญอันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและเจตคติ สามารถปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.4.2 ความสำคัญของการประชุมเชิงปฏิบัติการ

เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง (2543, น. 168) กล่าวว่า หลังจากการปฐมนิเทศและบรรจุพนักงานที่เหมาะสมแล้ว พนักงานใหม่อาจไม่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างพึงพอใจ ถึงแม้พนักงาน จะมีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้ว ในการทำงานใหม่ก็ต้องประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น ความสามารถของพนักงานกับความต้องการของงานจะต้องให้สมดุลกัน โดยอาศัยการปฐมนิเทศการฝึกอบรม

พิจิตร ราชบุตร (2543, น. 42) กล่าวว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการ จะต้องมีความสำคัญเพียงใดพิจารณาได้จากประโยชน์ของการฝึกอบรมที่ประมวลไว้ว่า การฝึกอบรมจะทำให้ระบบวิธีการ ปฏิบัติงานดียิ่งขึ้น ลดค่าใช้จ่าย แรงงานและเวลาในการปฏิบัติงานน้อยลง ช่วยแบ่งเบาภาระการปฏิบัติงานของผู้บริหารเกิดการประสานงานที่ดี

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (2547, น. 163) กล่าวถึงความสำคัญของการประชุมเชิงปฏิบัติการว่าจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานใหม่และผู้มีประสบการณ์มาแล้วทำงานได้ดีขึ้น ทั้งทางคุณภาพและ

ปริมาณ เพราะรู้วิธีการทำงานที่ถูกต้องรู้จักใช้เครื่องมือช่วยในการทำงาน สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพการทำงานได้ดี

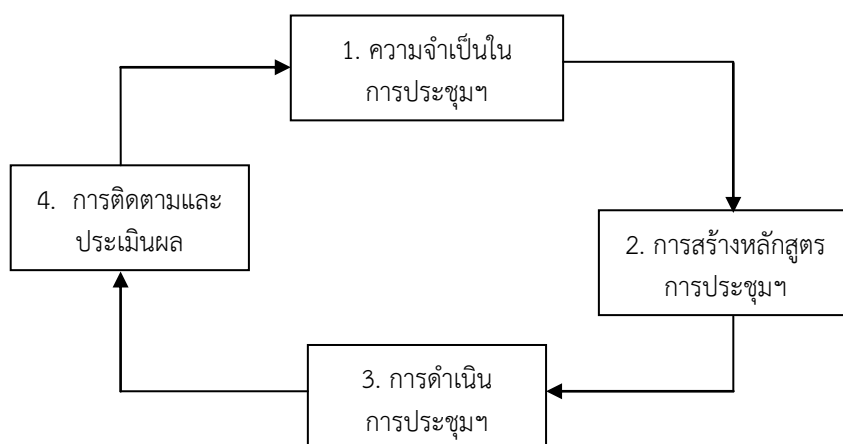
จากความสำคัญของการประชุมเชิงปฏิบัติการ ที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการ นั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาองค์กร เพราะการประชุมเชิงปฏิบัติการ จะทำให้บุคลากรได้รับการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะและเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ

2.4.3 กระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ

การฝึกอบรมเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง จึงจะบังเกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งแบ่งได้หลายขั้นตอนดังนี้

กรีซ อัมโภชน์ (2538, น. 9-10) กล่าวถึงกระบวนการในการประชุมเชิงปฏิบัติการว่าประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 4 ขั้นตอน คือ

1. การหาความจำเป็นในการประชุมเชิงปฏิบัติการ คือ ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาว่า ผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้ความเข้าใจ
2. การสร้างหลักสูตรและโครงการ การประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นการกำหนดหัวข้อวิชา วิธีการฝึกอบรมและระยะเวลาให้สอดคล้องกับความจำเป็นในการประชุมเชิงปฏิบัติการ
3. การดำเนินการ ประชุมเชิงปฏิบัติการ คือ ลงมือฝึกอบรมผู้เข้ารับการประชุม
4. การประเมินและติดตาม เป็นการประเมินการเรียนรู้ของผู้ผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อติดตามดูว่า ผู้ผ่านการประชุมไปแล้ว สามารถนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติงานจริงได้เพียงใดเมื่อนำมาจัดเป็นแผนภูมิภาพกระบวนการ การประชุมเชิงปฏิบัติการได้ดังต่อไปนี้ (กรีซ อัมโภชน์, 2538, น. 9-10)



ภาพที่ 2.2 กระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2545, น. 2 – 18) ได้กำหนดกระบวนการ หรือขั้นตอนในการประชุมเชิงปฏิบัติการ ไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การหาความจำเป็นในการประชุมเชิงปฏิบัติการ
2. การกำหนดหลักสูตรและโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ
3. การดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ
4. การประเมินการประชุมเชิงปฏิบัติการ
5. การติดตามผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ

จกกลนี้ ชูติมาเทวินทร์ (2542, น. 20-27) กล่าวว่า กระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการที่เป็นวงจรต่อเนื่องสอดคล้องกันนั้นจะมีกระแสเดียวกัน หากแต่จะแตกต่างกันในหลากหลายของขั้นตอน ซึ่งควรประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการประเมินความจำเป็นในการประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการวิเคราะห์ เพื่อตัดสินใจ หรือชี้ขาดถึงปัญหาต่างๆ ที่เป็นความจำเป็นในการประชุมเชิงปฏิบัติการ
2. ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรการออกแบบหลักสูตรและการวางแผน เตรียมความพร้อม

3. ขั้นตอนการปฏิบัติการประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นขั้นตอนของการดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการที่ทุกอย่างได้ถูกเตรียมพร้อมเอาไว้แล้วอย่างดี

4. ขั้นตอนการประเมินผลและติดตามผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ
5. ขั้นตอนการทบทวนและวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการ

สมชาย หิรัญกิตติ (2542, น. 159) เสนอขั้นตอนในการประชุมเชิงปฏิบัติการไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นวิเคราะห์ความต้องการ (Need Analysis)
 - 1.1 รวบรวมทักษะที่เป็นงานเฉพาะที่จำเป็นต้องปรับปรุงในการปฏิบัติงาน
 - 1.2 วิเคราะห์ผู้เข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้แน่ใจว่า ผลการอบรมเหมาะสมกับผู้เข้ารับการอบรมด้านการศึกษา ประสบการณ์ ทักษะ เจตคติ และแรงจูงใจ
 - 1.3 ใช้งานวิจัยพัฒนาความรู้เฉพาะด้านและการวางแผนในแนวทางการปฏิบัติงาน
2. ขั้นตอนออกแบบเนื้อหา (Instructional Design)
 - 2.1 รวบรวมจุดประสงค์ วิธีการสอน สื่อ คำอธิบายลักษณะและจัดเรียงลำดับของเนื้อหา ยกตัวอย่าง การทำแบบฝึกหัดและกิจกรรม จัดเป็นหลักสูตร
 - 2.2 จัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ให้พร้อมสำหรับการอบรม เช่น คู่มือการประชุมเชิงปฏิบัติการ เอกสารประกอบการอบรม เป็นต้น

3. ขั้นทำให้เกิดความเที่ยงตรง (Validation)

ฝึกซ้อมการนำเสนอ และทดสอบความถูกต้อง ก่อนการนำเสนอจริง ต่อผู้เข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้แน่ใจว่าแผนงานมีความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

4. ขั้นปฏิบัติ (Implementation)

ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการและฝึกปฏิบัติ ที่มุ่งนำเสนอความรู้และทักษะ ในการปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ มีคุณภาพ มีประสิทธิผล โดยยึดความสำคัญของแผนงานทั้งหมดและแก้ไขข้อบกพร่องให้เรียบร้อย

5. ขั้นประเมินผลและติดตามผล (Evaluation and Follow-up) โดยทำการประเมินความสำเร็จของแผนงาน ดังนี้

5.1 ปฏิกริยาของผู้เข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Reaction) โดยการบันทึกพฤติกรรมของผู้เข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการ

5.2 การเรียนรู้ (Learning) โดยใช้เครื่องมือวัดก่อนและหลังฝึกอบรม

5.3 พฤติกรรม (Behavior) โดยการสังเกตการปฏิบัติงาน ทักษะ และ การนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน

5.4 ผลลัพธ์ (Results) โดยพิจารณาผลของการปฏิบัติงาน ความต้องการประชุมเชิงปฏิบัติการเพิ่มเติม ซึ่งเป็นการประเมินความสำเร็จหรือความล้มเหลวของแผนงาน

อานวย เดชชัยศรี (2542, น. 12-13) กล่าวถึง กระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการไว้ว่า ก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการต้องมีการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการพัฒนาและพิจารณาข้อบกพร่องทั้งเตรียมกิจกรรมต่าง ๆ ให้รอบคอบ ขณะทำการอบรมต้องละลายพฤติกรรมและขจัดปัญหาข้อข้องใจ ผู้เข้ารับการประชุม ติดตามมาให้ได้ หลังจากการประชุมเชิงปฏิบัติการมีการติดตามข้อมูลและประเมินเพื่อหลักฐานข้อมูลในการปรับปรุงครั้งต่อไป

เข้มทอง แสงวง (2544, น. 21) กล่าวถึงกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติว่ามี 5 ขั้นตอน คือ การหาความจำเป็นในการประชุมเชิงปฏิบัติการ การกำหนดหลักสูตรและแผนการประชุมเชิงปฏิบัติการ การดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ การประเมินผลการประชุมเชิงปฏิบัติการและการติดตามผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ พร้อมทั้งสรุปขั้นตอนการประชุมเชิงปฏิบัติการไว้เป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. หาความจำเป็นจำเป็นของการประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการค้นหาสถานการณ์ และปัญหาของหน่วยงานในการที่จะพัฒนาบุคลากรโดยวิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญของกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการ ความจำเป็นในการฝึกอบรมของแต่ละหน่วยงานมีความไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาคนจะให้เป็นอย่างใด

เพื่อประโยชน์อะไร แต่อย่างไร ก็ตาม ทุกหน่วยงานจะต้องมีการวิเคราะห์หาความต้องการของหน่วยงาน เพื่อนำเข้าไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ของการประชุมเชิงปฏิบัติการ

2. สร้างหลักสูตรการประชุมเชิงปฏิบัติการ

3. ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการตามที่กำหนดไว้ในแผนงานและโครงการซึ่งแบ่งไว้เป็นระยะ คือ

3.1 ก่อนดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการ จะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

3.1.1 ติดต่อสถานที่การประชุมเชิงปฏิบัติการ

3.1.2 ติดต่อวิทยากร

3.1.3 เตรียมเอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการ

3.1.4 เตรียมงบประมาณค่าใช้จ่ายต่าง ๆ

3.2 ระหว่างการประชุมเชิงปฏิบัติการให้ดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

3.2.1 การตรวจสอบความเรียบร้อยทั่วไป

3.2.2 การลงทะเบียน

3.2.3 จัดพิธีกร

3.2.4 ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการให้เป็นระบบ

4. การประเมินผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการแสวงหาคำตอบผลจากการประชุมเชิงปฏิบัติการมีประสิทธิภาพเพียงใด เป็นการประเมินทั้งระบบของโครงการ ซึ่งการประเมินผลการดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการมีดังนี้

4.1 ประเมินก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการ

4.2 ประเมินระหว่างการประชุมเชิงปฏิบัติการ

4.3 ประเมินหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการหรือสิ้นสุดการประชุมเชิง

ปฏิบัติการ

สรุปได้ว่า กระบวนการหรือขั้นตอนในการประชุมเชิงปฏิบัติการมีขั้นตอนหลัก ๆ ที่สำคัญอยู่ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการหาความจำเป็นในการประชุมเชิงปฏิบัติการ ขั้นตอนการกำหนดหลักสูตรและโครงการในการประชุมเชิงปฏิบัติการ ขั้นตอนดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการและขั้นประเมินผลติดตามผลการอบรม ซึ่งหากจะสามารถกำหนดได้มากกว่านี้ได้ตามกระบวนการของแต่ละบุคคล

5. เทคนิควิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการ

การประชุมเชิงปฏิบัติการได้นำมาใช้แพร่หลายในการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประชุมเชิงปฏิบัติการบุคลากรประจำการ ซึ่งการฝึกอบรมบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ จะต้องดำเนินการทั้งในระหว่างปฏิบัติที่หน่วยงาน (On the Job Training)

และจัดอบรมนอกสถานที่ทำงาน (Off the Job Training) การประชุมเชิงปฏิบัติการทั้ง 2 แบบ จะทำให้การทำงานของผู้ได้บังคับบัญชาที่มีผลงานที่มีคุณภาพสูง เกิดจากปัจจัยสำคัญ 3 ประการ คือ “แนวคิดและทัศนคติ ความตั้งใจ ความสามารถ”

ปรกรณ์ ศรีดอนไผ่ (2533, น. 109-114) กล่าวว่า เทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการสามารถ แบ่งได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. เทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการที่เน้นวิทยากรเป็นศูนย์การเรียนรู้
2. เทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการที่เน้นกลุ่มผู้เข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เป็นการใช้เทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการที่ให้บทบาทและความสำคัญจะอยู่ที่ผู้เข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นสำคัญ ได้แก่ การประชุมเชิงวิชาการ เกม การบริหาร การใช้กิจกรรมกลุ่ม การปฏิบัติงานในเวลาจำกัด

3. เทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการใช้วัสดุทัศนูปกรณ์เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เทคนิคที่ใช้วัสดุทัศนูปกรณ์เป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติให้กับผู้เข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการ

4. เทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการเรียนรู้เป็นรายบุคคล เป็นเทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการเน้นการเปลี่ยนแปลงความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติของผู้เข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นรายบุคคล เช่น การสอนแบบ Coaching การใช้โปรแกรมสำเร็จรูป การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การประชุมเชิงปฏิบัติการ ทางไปรษณีย์

ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ (2538, น. 84) กล่าวว่า การพูดเพียงอย่างเดียวไม่ช่วยให้ผู้เข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว และอาจเกิดความรู้สึกลบสนในการนำไปปฏิบัติ ซึ่งแสดงว่าเทคนิคไม่เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เข้ารับการอบรม ในทางตรงข้ามถ้าเลือกใช้เทคนิคที่เหมาะสม เช่น ใช้การสาธิต และการฝึกปฏิบัติย่อมก่อให้เกิดผลมากมาย เช่น รวดเร็ว ไม่สิ้นเปลือง บรรยากาศดีผู้เข้ารับการอบรมเข้าใจถูกต้องเต็มที่ และเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ในการประชุมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งแบ่งเทคนิคการอบรมไว้ 3 ประการดังต่อไปนี้

1. แบ่งตามลักษณะกิจกรรม ได้แก่
 - 1.1 เทคนิคการพูด
 - 1.2 เทคนิควิธีใช้วิธีการแสดงให้ดู
 - 1.3 เทคนิควิธีลงมือปฏิบัติ
2. แบ่งตามจำนวนผู้เข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการ ได้แก่
 - 2.1 เทคนิคที่ใช้กับคนกลุ่มใหญ่
 - 2.2 เทคนิคที่ใช้กับคนกลุ่มเล็ก
 - 2.3 เทคนิคที่ใช้กับรายบุคคล

3. แบ่งตามบทบาท ได้แก่

3.1 เทคนิคที่เน้นบทบาทวิทยากร

3.2 เทคนิคที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการประชุมเชิง

ปฏิบัติการ

3.3 เทคนิคที่เน้นการพัฒนาตนเองเป็นรายบุคคล

ในการพิจารณาเลือกใช้เทคนิคใด ผู้ให้การประชุมเชิงปฏิบัติการต้องวิเคราะห์ ตรวจสอบความจำเป็นและวัตถุประสงค์ของการประชุมเชิงปฏิบัติการเสียก่อนเพื่อความสะดวกอาจพิจารณา ดังตาราง 2.2

ตารางที่ 2.2

เทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์	เทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการที่ควรใช้
1. เน้นการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ	การบรรยาย การอภิปราย กรณีศึกษา การใช้โปรแกรมสำเร็จรูป การสาธิต การสอน โดยใช้ ภาพยนตร์/วีดีโอ การสอนทางไปรษณีย์ ฯลฯ
2. เน้นการเปลี่ยนแปลงเจตคติ	บทบาทสมมติ สถานการณ์จำลอง เกมการบริหาร กิจกรรมกลุ่ม การอภิปราย ฯลฯ
3. เน้นพัฒนาทักษะ ความสามารถทางกาย	การฝึกปฏิบัติ การสาธิต ฯลฯ

ส่วนความสอดคล้องกับเทคนิคต่าง ๆ กับหลักการเรียนรู้ ผู้ให้การประชุมเชิงปฏิบัติการควรคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การใช้เทคนิคที่เปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมมีส่วนร่วมมากขึ้น โดยใช้เทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบเน้นกลุ่มผู้เข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้

2. ความเหมาะสมที่สอดคล้องกับระดับการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการ

3. การเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการทราบผลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อเป็นแรงเสริม (Reinforcement) ในการเรียนรู้นั้น ควรใช้เทคนิคการใช้กิจกรรมกลุ่ม การแสดงบทบาทสมมติ การประชุมเชิงปฏิบัติการ

4. การนำความรู้ไปปรับเปลี่ยนเป็นการปฏิบัติจริงควรใช้การฝึกปฏิบัติมากกว่า การบรรยาย การสัมมนา หรืออภิปราย

5. ประเภทของเทคนิคการประชุมเชิงปฏิบัติการ

เข็มทอง แสง (2544, น. 18-21) สรุปประเภทการประชุมเชิงปฏิบัติการไว้

4 ประการ คือ

1. การประชุมเชิงปฏิบัติการก่อนเข้าทำงาน เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม ซึ่งฝึกอบรมก่อนเข้าทำงาน
2. การประชุมเชิงปฏิบัติการปฐมนิเทศ เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการบุคคลที่บรรจุใหม่ หรือโอน มาปฏิบัติงานใหม่ เพื่อการตอบรับ แนะนำ ชี้แจงวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และแนวทางโครงการ ให้กับบุคลากรในหน่วยงาน
3. การประชุมเชิงปฏิบัติการก่อนทำงาน เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการบุคลากรหลังได้ปฏิบัติงานในองค์การเรียบร้อยแล้ว เพื่อให้บุคลากรมีความรู้ ทักษะและประสบการณ์เพิ่มขึ้น
4. การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการที่มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงาน ให้กับบุคลากรที่ได้รับเลื่อนตำแหน่ง เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับองค์การ ซึ่งฝึกอบรมจะมี 2 ลักษณะ คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อประเมินเข้าสู่ตำแหน่ง และการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ก่อนเข้ารับตำแหน่งใหม่

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (2547, น. 164) ได้แยกประเภทการประชุมเชิงปฏิบัติการตามลักษณะของผู้เข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการไว้ดังนี้

1. การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบปฐมนิเทศ (Induction or Orientation) เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการให้แก่ผู้เข้าทำงานใหม่ เพื่อให้รู้ระเบียบแบบแผน รู้อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานต่างๆภายในองค์การ
2. การประชุมเชิงปฏิบัติการโดยการให้ทำงาน (On the Job Training) เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการที่นิยมกันมาก เพราะเป็นการสอนให้มีความทำงานจริงๆ ผู้เข้ารับการอบรมจะต้องเข้าใจและจดจำ วิธีการทำงาน โดยผู้สอนจะต้องอธิบายหลักการให้ทราบเสียก่อน แล้วจึงสอนเทคนิคในการปฏิบัติ
3. การประชุมเชิงปฏิบัติการในห้องทดลองปฏิบัติงาน (Vestibule Training) คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการที่ให้ผู้เข้ารับการอบรมทดลองกระทำ หรือทดลองปฏิบัติงาน ซึ่งจัดขึ้นในห้องที่มีลักษณะคล้ายกับสถานที่ทำงานจริง ทั้งเครื่องมือและสภาพการทำงาน

4. การฝึกหัดช่างฝีมือ (Apprenticeship Training) เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการของคณาจารย์ประเภทช่างฝีมือทางความรู้ ความชำนาญ อาจใช้วิธีให้เป็นลูกมือ งานที่ต้องฝึกอบรม ได้แก่ งานช่างประเภทต่าง ๆ

5. การฝึกงาน (Internship Training) เป็นการฝึกนักเรียน นักศึกษาในองค์การที่มีลักษณะงานตามหลักสูตรที่เรียนมา โดยจุดมุ่งหมายให้ผู้เข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการมีความรู้สมดุลง ทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติ

6. การประชุมเชิงปฏิบัติการพิเศษ (Special Purpose Program) เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการที่นายจ้างจัดขึ้นเพื่อฝึกอบรมพนักงานของตน โดยมีจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งนายจ้างจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายทั้งหมด หรืออาจพนักงานของตนออกไปฝึกงานกับสถานการศึกษาหรือองค์การอื่น ๆ

สรุปว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการมีหลายประเภท จำแนกตามวัตถุประสงค์ของการประชุมเชิงปฏิบัติการ ได้ดังนี้

1. การประชุมเชิงปฏิบัติการเข้าทำงานใหม่ เป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่บุคลากรก่อนที่จะปฏิบัติงาน เนื่องจากสถาบันการศึกษาไม่สามารถจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของ ทุกหน่วยงานได้ หน่วยงานจึงมีความจำเป็นต้องฝึกอบรมบุคลากรใหม่ให้มีความรู้ความสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม

2. การประชุมเชิงปฏิบัติการหลังจากเข้าทำงานใหม่ เป็นการพัฒนาความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการเชิงปฏิบัติเฉพาะเรื่อง การประชุมเชิงปฏิบัติการก่อนเลื่อนตำแหน่ง เป็นต้น

6. การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)

การประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นเทคนิควิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการประเภทหนึ่งที่เน้นบทบาทของผู้เข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นศูนย์กลางในการประชุมเชิงปฏิบัติการ ได้มีผู้นิยามและแนวคิดไว้ ดังต่อไปนี้

ภิญโญ สาร (2526, น. 18) กล่าวว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เป็นการให้ผู้เข้ารับการประชุม ฟังการบรรยายในภาคเช้าและเข้าห้องปฏิบัติตามเรื่องที่เรียน ในภาคบ่ายเป็นการฝึกปฏิบัติตามหลักทฤษฎีที่ได้เรียนมา เท่ากับได้ประยุกต์ทฤษฎีกับภาคปฏิบัติอย่างเต็มที่ ที่ได้เรียนรู้มาใหม่ๆ ทำให้ผู้เข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการมีโอกาสที่จะเข้าใจและจำได้

วิน เชื้อโพธิ์ทัก (2537, น. 69) กล่าวว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการจัดให้ผู้เข้ารับการประชุมนอบรมลงมือปฏิบัติในสิ่งที่เรียนรู้ไปแล้วจากวิทยากร เป็นการจัดโอกาสให้

ผู้เข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการได้ทดลองกระทำด้วยตนเอง เพื่อตรวจสอบความเข้าใจหรือทักษะในเรื่องนั้น ๆ จึงจะเป็นประโยชน์ในการแก้ไขข้อผิดพลาดและเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะต่อไป

จากแนวทางการประชุมเชิงปฏิบัติการ สรุปได้ว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นการจัดให้ผู้เข้ารับการประชุมการประชุมเชิงปฏิบัติการได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้เกิดประสบการณ์ทางด้านการนำไปใช้ปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงานยิ่งขึ้น

2.5 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

การสนทนากลุ่มเป็นเทคนิคการรวบรวมข้อมูลด้านความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมของมนุษย์รวมทั้งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนั้น คำตอบที่ได้จากการสนทนากลุ่มจะเป็นคำตอบในเชิงเหตุผล แรงจูงใจ ตลอดจนการตัดสินใจของบุคคลและรวมถึงทัศนคติต่อปรากฏการณ์หรือสิ่งต่าง ๆ ที่เราสนใจศึกษา เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้เข้าร่วมสนทนากับผู้วิจัยและระหว่างผู้ร่วมสนทนาด้วยกันเอง ทุกคนมีอิสระในการอภิปรายประเด็นปัญหาได้อย่างเต็มที่ตามที่ตนเองมีประสบการณ์เพื่อถ่ายทอดให้สมาชิกกลุ่มได้รับทราบ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ในการรวบรวมข้อมูลวิธีนี้ ผู้วิจัยจะต้องนัดหมายให้สมาชิกรวมกัน ณ ที่ใดที่หนึ่ง สมาชิกที่ร่วมสนทนาจะต้องเป็นผู้มีความรู้มีประสบการณ์และเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ถูกวิจัยศึกษาและมีภูมิหลังใกล้เคียงกันมากที่สุด การสนทนากลุ่มจะดำเนินการและควบคุมด้วยบุคคลที่เรียกว่าผู้นำการสนทนา ซึ่งเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการสนทนากลุ่ม เพราะเป็นผู้ดำเนินการสนทนาให้ดำเนินการไปตามทิศทางของงานวิจัย จะต้องเป็นบุคคลช่างพูดช่างคุย และเข้ากับบุคคลได้ทุกระดับ และต้องเป็นบุคคลที่มีไหวพริบดีสามารถยกประเด็นที่เกิดจากการสนทนากันมาตั้งเป็นคำถาม ซักถามกันต่อไปได้อีก จะทำให้รายละเอียดในทางลึกมากยิ่งขึ้น การสนทนากลุ่มนิยมใช้กันมากในการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยตลาด

2.5.1 ความหมายของการจัดสนทนากลุ่ม

โยธิน แสงวดี (2530, น. 47) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การสนทนากลุ่มเป็นเทคนิคอันหนึ่งในการวิจัยเชิงคุณภาพ มีลักษณะเป็นการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง และเป็นอิสระในหัวข้อที่กำหนดให้ของกลุ่มบุคคลที่ได้รับการเลือกสรรในวงสนทนาจะมีพิธีกร เป็นผู้ดำเนินการสนทนาให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระที่ต้องการ และเป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนด สาระจากการสนทนากลุ่มจะมีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์ และอยู่ในเทปบันทึกเสียง เพื่อนำไปวิเคราะห์หาข้อสรุปของหัวข้อวิจัยนั้น

วรรณิ วงษ์เอก (2531, น. 400) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การสนทนากลุ่ม เป็นการนั่งสนทนากันระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์เป็นกลุ่ม ในระหว่างการสนทนากันของผู้ให้สัมภาษณ์นั้น มีผู้ดำเนินการสนทนาเป็นผู้คอยจุดประเด็นการสนทนา เพื่อเป็นการชักจูงใจให้บุคคลกลุ่มนี้ได้แสดงความคิดเห็นต่อประเด็น ในการสนทนาดังกล่าว มีลักษณะเปิดกว้างที่จะให้ผู้เข้าร่วมสนทนาแต่ละคนวิพากษ์วิจารณ์ หรือมีข้อสงสัย ถามผู้ร่วมสนทนาคนอื่น ๆ หรือตอบข้อวิพากษ์นั้น ๆ ได้รวมทั้งตั้งผู้ดำเนินการสนทนาด้วย การที่ผู้ร่วมสนทนาเหล่านี้มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในระหว่างการสนทนานั้น จะเป็นสิ่งที่เร้าใจให้เกิดการสนทนาในระดับลึกยิ่งขึ้นในแต่ละประเด็น

วีรสิทธิ์ สิทธิไตรย์ และโยธิน แสงวดี (2536, น. 2) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การสนทนากลุ่ม คือ การรวบรวมข้อมูลจากการนั่งสนทนากับผู้ให้ข้อมูลเป็นกลุ่มซึ่งผู้ร่วมสนทนากลุ่มนี้ได้มาจากการเลือกสรรตามหลักเกณฑ์ที่นักวิจัยกำหนดไว้ว่า จะเป็นผู้สามารถให้คำตอบตรงประเด็น และสามารถตอบวัตถุประสงค์ที่สนใจศึกษามากที่สุด

จากนิยามดังกล่าว สรุปได้ว่าการสนทนากลุ่ม เป็นวิธีการศึกษาเชิงหนึ่งที่เชิญผู้เข้าร่วมสนทนามาสนทนาในประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยสนใจจะศึกษาโดย ผู้ร่วมสนทนาจะต้องเป็นผู้รู้ในเรื่องที่จะศึกษานั้นเป็นอย่างดี ในกลุ่มสนทนาจะมีผู้ดำเนินการสนทนาเป็นประเด็นคำถามและใช้พลวัตรกลุ่มในการกระตุ้นให้ผู้สนทนาได้แสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง

2.5.2 ความสำคัญของการสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่มมีความสำคัญ ดังนี้

2.5.2.1 เทคนิคการสนทนากลุ่มจะช่วยประหยัดเวลาว่าการสัมภาษณ์รายบุคคล กลุ่มมีโอกาสได้พูดคุยสนทนาซักถาม ถกประเด็นต่างๆ ได้ชัดเจน ได้เรียนรู้แง่มุมของคนภายในกลุ่มด้วยกันเกิดภาวะความรู้สึกร่วมรับรู้ ประเด็นต่างๆ ซึ่งสภาพการณ์นี้จะไม่เกิดในการสัมภาษณ์รายบุคคลและการสนทนากลุ่มในสนามก็สามารถพูดคุยจัดทำได้ง่ายๆ อย่างไรก็ตาม หัวข้อที่จะใช้ในการสนทนากลุ่มควรจะต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มหรือสาธารณะชน มิใช่เรื่องส่วนบุคคลหรือเรื่องอาจก่อความรู้สึกอับอายซึ่งคนในกลุ่มจะพูดจาได้ ไม่ต้องหวาดระแวงและระวังความรู้สึกของคนในกลุ่ม

2.5.2.2 คุณภาพข้อมูลขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของกลุ่มว่ามีความเป็นกันเองอย่างไร พูดจากัน อยากร่วมแสดงความคิดเห็นและไม่มีผู้ใดผูกขาดการพูด หรือมีท่าทางใช้อำนาจเหนือความคิดผู้ใด ฯลฯ และสิ่งสำคัญที่สุดคือ ความสามารถและประสบการณ์ของผู้นำสนทนาว่าจะสามารถในการจัดการกลุ่มให้เกิดการพูดคุยดำเนินไปอย่างราบรื่นสนุกสนานทุกคนกระตือรือร้น เวลาผ่านไปอย่างไม่เบื่อหน่าย รวมทั้งได้เนื้อหาข้อมูลครบถ้วนตามหัวข้อที่ต้องการ

2.5.2.3 มีความคล่องตัวในการแสดงความคิดเห็นโต้ตอบกันอย่างต่อเนื่อง ในบางครั้งมีแนวความคิดใหม่ ๆ เกิดขึ้นในกลุ่มเป็นการสร้างโอกาสในการพัฒนาแนวความคิดใหม่ ๆ ที่มีศักยภาพ

2.5.2.4 การมีผู้นิยมการใช้การสนทนากลุ่มกันอย่างแพร่หลายนั้น เป็นเพราะเชื่อกันว่าเสียค่าใช้จ่ายน้อย นอกจากนี้ยังมีความรวดเร็วในการรายงานผล ทั้งนี้ถ้าหากผู้วิจัยไม่ต้องการบันทึกที่ถอดออกมาจากเทปก็จะทราบผลอย่างรวดเร็ว ๆ ของการวิจัยนั้น ๆ ภายในเวลาเพียง 2-3 วันเท่านั้น

สรุปได้ว่า การสนทนากลุ่ม เป็นเทคนิคในการวิจัยอย่างหนึ่งที่น่ามาใช้เพื่อต้องการความคิดเห็นของผู้ทรงวุฒิในสาขาต่าง ๆ ในเรื่องที่ต้องการให้ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มดังกล่าวได้มาแสดงความคิดเห็นและประเมินรูปแบบที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นมาเพื่อให้มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการ

2.5.3 องค์ประกอบในการสนทนากลุ่ม

ในการดำเนินการสนทนากลุ่ม มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

2.5.3 บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

2.5.3.1 ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ผู้ดำเนินการสนทนาจะต้องเป็นผู้ที่พูดและฟังภาษาท้องถิ่นได้ เป็นผู้มีบุคลิกดี สุภาพ อ่อนน้อม และมีมนุษยสัมพันธ์ดี ผู้ดำเนินการสนทนาจะต้องเป็นผู้รู้ความต้องการและวัตถุประสงค์ของการศึกษา ชุมชนในแต่ละครั้งเป็นอย่างดีด้วย

2.5.3.2 ผู้จดบันทึกการสนทนา (Note – Taker) ผู้จดบันทึกการสนทนาจะต้องรู้วิธีว่า ทำอย่างไรจึงจะจดบันทึกได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะจะต้องจดบันทึกบรรยากาศที่เกิดขึ้นในระหว่างการสนทนาด้วย

2.5.3.3 ผู้ช่วย (Assistant) ผู้ช่วยจะเป็นผู้ทำหน้าที่ช่วยเหลือทั่วไปในขั้นเตรียมการ การจัดสนทนากลุ่ม เช่น เตรียมสถานที่ จัดสถานที่ บันทึกเสียง เป็นต้น

2.5.3.4 แนวทางในการสนทนากลุ่ม ควรต้องจัดแนวทางในการสนทนากลุ่มและการจัดลำดับหัวข้อในการสนทนา ในทางปฏิบัติอาจยืดหยุ่นได้จากบรรยากาศในการสนทนาที่เกิดขึ้น ซึ่งผู้ดำเนินการสนทนา อาจจะได้ประเด็นซึ่งไม่ได้คาดคิดเอาไว้ก่อนจากผู้เข้าร่วมสนทนา ผู้ดำเนินการสนทนา สามารถซักต่อได้

2.5.3.5 อุปกรณ์สนาม อุปกรณ์สนามที่ควรเตรียม ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง เทปเปล่า แบตเตอรี่แห่ง สมุดบันทึก และดินสอ เป็นต้น

2.5.3.6 แบบฟอร์มสำหรับคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ควรจัดเตรียมแบบฟอร์มสำหรับคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มไว้ด้วย

2.5.3.7 ส่งเสริมสร้างบรรยากาศ ควรจัดเตรียมสิ่งของสำหรับส่งเสริมสร้างบรรยากาศ เช่น เครื่องดื่ม ของขบเคี้ยว บุหรี่ เป็นต้น ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองระหว่างผู้มีส่วนร่วมในการสนทนาได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

2.5.3.8 ของสนทนาคุณแก่ผู้ที่ร่วมสนทนา เพื่อเป็นการตอบแทนผู้เข้าร่วมสนทนาแม้จะเป็นสิ่งที่เล็กน้อย แต่ในทางจิตวิทยาแล้ว เป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับการแสดงออกซึ่งความมีน้ำใจของผู้ที่ทำการสนทนา

2.5.3.9 สถานที่และระยะเวลา อาจจะเป็นบ้าน ศาลา วัด ไตรรั่มไม้ ที่มีอากาศถ่ายเทสะดวก ห่างไกลจากความพลุกพล่าน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสนทนาได้มีสมาธิในเรื่องต่าง ๆ ที่กำลังสนทนากัน ส่วนระยะเวลาในการสนทนาโดยทั่วไปไม่ควรเกิน 2 ชั่วโมงต่อ 1 กลุ่ม

สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญในการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย บุคลากรที่เกี่ยวข้อง แนวทางในการสนทนากลุ่ม อุปกรณ์สนาม แบบฟอร์มสำหรับคัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม ส่งเสริมสร้างบรรยากาศ ของสนทนาคุณแก่ผู้ที่ร่วมสนทนา และสถานที่และระยะเวลา

2.5.4 ประโยชน์ของการสนทนากลุ่ม

นักการศึกษาได้กล่าวถึงประโยชน์ของการสนทนากลุ่ม ดังนี้

1. ใช้ในการศึกษาความคิดเห็น ทศนคติ ความรู้สึก การรับรู้ ความเชื่อ และพฤติกรรม
2. ใช้ในการกำหนดสมมติฐานใหม่ๆ
3. ใช้ในการกำหนดคำถามต่างๆที่ใช้ในแบบสอบถาม
4. ใช้ค้นหาคำตอบที่ยังคลุมเครือ หรือยังไม่แน่ชัดของการวิจัยแบบสำรวจ เพื่อช่วยให้งานวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
5. ใช้ในการประเมินผลทางด้านธุรกิจ

สรุปได้ว่า การสนทนากลุ่ม มีประโยชน์ในการศึกษาความคิดเห็น เพื่อชักจูงให้กลุ่มเกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือแนวทางการสนทนาอย่างกว้างขวางละเอียดลึกซึ้ง

2.5.5 ข้อดีของการจัดสนทนากลุ่ม

1. ผู้เก็บข้อมูล เป็นผู้ได้รับการประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นอย่างดี
2. เป็นการเผชิญหน้ากันในลักษณะกลุ่มมากกว่าการสัมภาษณ์ตัวต่อตัว
3. ให้มีปฏิริยาโต้ตอบกันได้
4. บรรยากาศของการคุยกันเป็นกลุ่มจะช่วยลดความกลัวที่จะแสดงความคิดเห็นส่วนตัว
5. เป็นวิธีการเก็บข้อมูลที่เสียค่าใช้จ่ายน้อย ทำง่าย ประเด็นปัญหาที่ Controversial (ขัดแย้งกัน) / Sensitive (ไวต่อความรู้สึก) สามารถใช้ได้ดี ให้ความยืดหยุ่นในการค้นหาประเด็นหรือสืบค้นลึกในข้อมูลบางอย่าง

6. ข้อมูลมีชีวิตชีวา
7. ได้ข้อมูลอย่างรวดเร็ว ประหยัดเวลา
8. มีการตรวจสอบข้อมูลกันเอง (Triangulation)
9. สามารถเห็นปฏิกิริยา / สัมพันธภาพภายในกลุ่ม
10. ผู้วิจัยมีโอกาสสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับสมาชิก

สรุปได้ว่า การสนทนากลุ่มมีข้อดีเนื่องจากผู้ ในการจัดสนทนากลุ่ม ผู้เข้าร่วมสนทนาจะมีลักษณะความเป็นอยู่ใกล้เคียงกัน จึงไม่ค่อยรู้สึกขัดใจหรือมีความยำเกรง และลักษณะการสนทนากลุ่ม เป็นการเปิดโอกาสให้มีปฏิกิริยาโต้ตอบกัน ทำให้ผู้ทำการศึกษาสามารถวิเคราะห์ประเมินปัญหาต่าง ๆ ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ถ้าหากในประเด็นต่าง ๆ ยังไม่ชัดเจนเพียงพอ ก็สามารถซักถามต่อเพื่อหาคำอธิบายได้

2.5.6 ข้อจำกัดในการสนทนากลุ่ม

1. ถ้าในการสนทนากลุ่ม มีผู้ร่วมสนทนาเพียงไม่กี่คนที่แสดงความคิดเห็นอยู่ตลอดเวลา จะทำให้ข้อมูล ที่ได้เป็นเพียงความคิดเห็นของคนส่วนน้อยเท่านั้น ดังนั้นจึงต้องระวังไม่ให้เกิดการผูกขาดการสนทนาขึ้น
2. พฤติกรรมบางอย่างซึ่งเป็นที่ไม่ยอมรับในชุมชนอาจไม่ได้รับการเปิดเผยในกลุ่มสนทนา ในกรณีนี้ใช้การสัมภาษณ์ตัวต่อตัวจะดีกว่า
3. ถ้าผู้ดำเนินในการสนทนาคุมเกมไม่ได้ การสนทนากลุ่มจะไม่ราบรื่น
4. ไม่เหมาะกับประเด็นที่อ่อนไหว เป็นความลับ เป็นส่วนตัว ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม
5. จำกัดเวลา (ครั้งละไม่เกิน 2 ชั่วโมง) และจำนวนประเด็น (ไม่ควรเกิน 5 ประเด็น/ 10 คำถาม)

สรุปได้ว่า จากข้อดีและข้อจำกัดของการจัดสนทนากลุ่ม สรุปได้ว่า ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นจะต้องใช้อย่างระมัดระวัง โดยจะต้องคำนึงถึง การเลือกผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม นั้นควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม เพื่อให้การดำเนินการสนทนากลุ่มดำเนินไปโดยราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การสนทนากลุ่ม เป็นวิธีการศึกษาชุมชนอีกวิธีหนึ่งที่ประหยัดเงินและเวลา แต่ต้องมีการวางแผนเตรียมการอย่างเหมาะสม และเรื่องที่สนทนากลุ่มนั้นเป็นเรื่องที่กลุ่มให้ความสนใจด้วยการสนทนากลุ่ม จึงเป็นการนั่งสนทนากันระหว่างผู้ให้สัมภาษณ์เป็นกลุ่มตามปกติประมาณ 6 – 12 คน แต่ในบางกรณีอาจมีข้อยกเว้นให้มีได้ประมาณ 4 – 5 คน ในระหว่างการสนทนาจะมีผู้ดำเนินการสนทนาเป็นผู้คอยจุดประเด็นการสนทนาเพื่อเป็นการชักจูงใจให้บุคคลกลุ่มนี้ได้แสดงความคิดเห็นต่อประเด็น หรือแนวทางในการสนทนาให้ได้กว้างขวางลึกซึ้งและละเอียดที่สุดเท่าที่จะ

ทำได้และต้องสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเองด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลในลักษณะที่มีเนื้อหาสาระหรือเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.6 บริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่ถนนถีนานนท์ ตำบลโพทองอำเภอเมืองจังหวัดกาฬสินธุ์ 46000 มีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับชั้น ม.1 – ม.6 ในระดับเขตพื้นที่ โดยปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดและกระทรวงศึกษาธิการมอบหมายให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐบาลภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่รับผิดชอบครอบคลุมพื้นที่ 18 อำเภอในจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ 1) อำเภอเมือง 2) อำเภอสมเด็จ 3) อำเภอห้วยผึ้ง 4) อำเภอกุฉินารายณ์ 5) อำเภอเขาวง 6) อำเภอนาคู 7) อำเภอนามน 8) อำเภอดอนจาน 9) อำเภอกมลาไสย 10) อำเภอร่องคำ 11) อำเภอฆ้องชัย 12) อำเภอยางตลาด 13) อำเภอห้วยเม็ก 14) อำเภอท่าคันโท 15) อำเภอหนองกุงศรี 16) อำเภอสหัสขันธ์ 17) อำเภอคำม่วงและ 18) อำเภอสามชัย

2.6.1 ผู้บริหารการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 24

2.6.1 นายภูมิชน วัฒนะ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา

2.6.2 นายสิทธิชัย โภคาทรัพย์ ช่วยกำกับ ดูแลงานกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล การศึกษา

2.6.3 นายมรกต กลัดสะอาด ช่วยกำกับ ดูแลงานกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา และกลุ่มอำนวยการ

2.6.4 นายวิจิตร ภูวรรณ ช่วยกำกับ ดูแลงานกลุ่มบริหารงานบุคคล

2.6.5 นายปริญญา จุฑาสงษ์ ช่วยกำกับ ดูแลงานกลุ่มนโยบายและแผน และกลุ่มบริหารการเงินและสินทรัพย์ากรบริหาร

2.6.2 โครงสร้างการบริหารงาน

แบ่งการบริหารงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาก่อเป็นกลุ่มงาน 7 กลุ่มงาน ได้แก่

2.6.2.1 กลุ่มอำนวยการนายเจสดา ขวัญสกุล เป็นผู้อำนวยการกลุ่ม

2.6.2.2 กลุ่มบริหารงานบุคคลนายปกรณ์ศักดิ์ ถิ่นอภัย เป็นผู้อำนวยการกลุ่ม

2.6.2.3 กลุ่มนโยบายและแผนนายธีระพร ภาคมฤกษ์เป็นผู้อำนวยการกลุ่ม

2.6.2.4 กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษานายทรัพย์ นาทองบ่อ เป็นผู้อำนวยการกลุ่ม

2.6.2.5 กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษานายทักษิณ ทักซิมา เป็นผู้อำนวยการกลุ่ม

2.6.2.6 กลุ่มบริหารการเงินและสินทรัพย์ นางปิยพร สุจิตกุล เป็นผู้อำนวยการกลุ่ม

2.6.2.7 หน่วยตรวจสอบภายในนายสมชัย ชูศรีนาคเป็นหัวหน้าหน่วย

2.6.3 จำนวนบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24

2.6.3.1 ผู้บริการการศึกษา จำนวน 5 คน

2.6.3.2 บุคลากรทางการศึกษา 38 ค (1) ศึกษาพิเศษจำนวน 11 คน

2.6.3.3 บุคลากรทางการศึกษา 38 ค (2) จำนวน 32 คน

2.6.3.4 ลูกจ้าง จำนวน 6 คน

2.6.4 สถานศึกษาศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 24

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 มีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน 55 โรงเรียน มีครูและบุคลากรทางการศึกษา 2,542 คน นักเรียน 38,903 คน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.3

สถานศึกษา ผู้บริหาร และนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต24

ที่	ชื่อสถานศึกษา	ชื่อผู้บริหารสถานศึกษา	นักเรียน
1.	กาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์	นายเสน่ห์ คำสมหมาย	3,792
2.	อนุกูลนารี	นายสมชาย เชาว์พานิช	3,524
3.	เมืองเหนือวิทยาคม	นายทรงศักดิ์ ชาวไพร	124
4.	หนองสอพิทยาคม	นายปราโมทย์ วังสะอาด	164
5.	เหล่านาแกวิทยานุสรณ์	นายนิคม วิชัยโย	164
6.	แก่งนาจานพิทยาคม	นายบรรจง วันทา	109
7.	เมืองกาฬสินธุ์	นายธีระ ลูกอินทร์	1,483
8.	กมลาไสย	นายสุรปรีชา ลาภบุญเรือง	2,215
9.	ฟ้าแดดวิทย์วิทยาคม	นางสาวทศพร ทักซิมา	279
10.	ธัญญาพัฒน์วิทย์	นายวรุตม์ เขจรสัจย์	81
11.	ดอนไทรงามพิทยาคม	นายเรืองศักดิ์ โพธิ์หล้า	307
12.	โคกสีเมือง	นายเทิดทูน วรวะไล	156
13.	ร่องคำ	นายวิรัตน์ โสโรสง	2,114

(ต่อ)

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

ที่	ชื่อสถานศึกษา	ชื่อผู้บริหารสถานศึกษา	นักเรียน
14.	ดอนจาน	นายชูศักดิ์ สารผล	528
15.	จำปาหลวง	นายอดุลย์ศักดิ์ ศรีปัญญา	190
16.	ห้วยเม็กพิทยาคม	นายพูลศักดิ์ เสนฤทธิ์	1,083
17.	หัวหินวัฒนาลัย	นายรัฐตินันท์ ศิลาจันทร์	210
18.	วังลิ้นฟ้าพิทยาคม	นายเผด็จชัย ศรีโท	130
19.	คำเจริญพิทยาคม	นายกุลธวัช จันทร์ปะทักซ์	84
20.	หนองกงศรีวิทยาการ	นายบุญกานัญจน์ ภูเงิน	1,282
21.	หนองบัวไชยวารพิทยาสรรพ	นายธวัชชัย สำราญวงศ์	111
22.	มัธยมภูฮังพัฒนวิทย์	นายเวียงชัย ราชฤทธิ์	269
23.	ยางตลาดพิทยาคม	นายสมบัติ คุ้มครอง	1,588
24.	โนนสูงพิทยาคม	นายอานนท์ นนทวัน	196
25.	วังมนวิทยาการ	นายชินกรรณ์ แก้วรักษา	93
26.	เขาพระนอนพิทยาคม	นายปริญญา ทองเสน	162
27.	ฮ่องชัยพิทยาคม	นางรติกรรณ์ แสบงบาล	153
28.	เหล่ากลางพิทยาคม	นายสาโรจน์ จันทร์บุตร	300
29.	ไตรรัตน์พิทยาคม	นายชาญชัย ตัณฑสิทธิ์	261
30.	ท่าคันโทวิทยาการ	นายเอกลักษณ์ สาระปริง	986
31.	ดงกลางพัฒนศึกษา	นายมานิต วรสิทธิ์กรรณ์	60
32.	นามะเขือศึกษา	นายธวัชชัย เพ็งสูง	140
33.	สหพันธ์ศึกษา	นายเทิดเกียรติ ชันพิมูล	1,070
34.	คำม่วง	นางจารุวรรณรัตน์มาลี	1,251
35.	โนนศิลาพิทยาคม	นายวิเชียร ด่านขุนทด	265
36.	สามชัย	นายภูมิศักดิ์ แสนกันยา	841
37.	สมเด็จพระพิทยาคม	นายสงกรานต์ พันโนราช	2,554
38.	มหาไชยพิทยาคม	นายวิริยะ ศรีกุล	172
39.	ประชารัตน์พัฒนศึกษา	นายสุพัฒน์ บุตรดีภักดี	132
40.	แก้วเสด็จพิทยาคม	นายกนก ยนต์ชัย	179

(ต่อ)

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

ที่	ชื่อสถานศึกษา	ชื่อผู้บริหารสถานศึกษา	นักเรียน
41.	บัวสามัคคีพิทยาสรรพ์	นายอิสรพล ปิ่นขจร	96
42.	ผาเสวยรังสรรค์	นายนิพนธ์ ชนาสิทธิ์	137
43.	ห้วยผึ้งพิทยาคม	นายสมเล็บ คุ่มหินลาด	695
44.	นิคมหนองแก้วญาณเวทียา	นายธนเทพ วิเศษสอน	83
45.	บ้านนาкупพัฒนา กรป.กลางอุปถัมภ์	นายชูชัย ประทุมพันธ์	866
46.	บ่อแก้วญาณเวทียพัฒนา	นายอุดม กัสมัง	122
47.	นามนพิทยาคม	นายอัคเรศ ป้องกัน	368
48.	มอสวนชิงพิทยาสรรพ์	นายวิโรสิทธิ์ พิณธุนิบัติร	161
49.	กุฉินารายณ์	นายพิสิฐพงศ์ แจ่มใส	1,029
50.	สามขาสว่างวิทย์	นายประพันธ์ศักดิ์ ภูศรีฐาน	432
51.	นาโครีพิทยาสรรพ์	นางทวิภรณ์วรชิน	369
52.	โนนคำวิทยา	นางรดา ฉายผาด	247
53.	เขาวงพิทยาคาร	นายสัญญาชาติ ตาลชัย	1,038
54.	กาญจนานิกษิษวิทยาลัย กาฬสินธุ์	นางบุญหนา บุญเรือง	535
55.	พุทธโธภาวนาประชาสรรค์	นายธีรภัทร วงษ์สว่าง	115

2.6.5 สหวิทยาเขต

เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 24 ได้ประกาศจัดตั้งสหวิทยาเขต เพื่อสนองนโยบายการบริหารงานจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 และช่วยเหลือกันในด้านบริหารจัดการศึกษาจำนวน 8 สหวิทยาเขต โดยมีสถานศึกษาในสหวิทยาเขตละไม่เกิน 8 โรงเรียน (กลุ่มนิเทศ ติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24, 2558, น. 20-22) ซึ่งมีรายละเอียด ดังปรากฏในตารางที่ 2.4

ตารางที่ 2.4

สหวิทยาเขต สถานศึกษาและผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

ที่	ชื่อสหวิทยาเขต	สถานศึกษา	ที่ตั้ง /อำเภอ	ประธานสหวิทยาเขต เลขานุการสหวิทยาเขต
1	สหวิทยาเขตเมือง กาฬสินธุ์	1.กาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์	เมืองกาฬสินธุ์	ประธานสหวิทยาเขต
		2.อนุคุณนารี	”	นายสมชาย เชาว์พานิช
		3.เมืองเหนือวิทยาคม	”	เลขานุการสหวิทยาเขต
		4.หนองสอพิทยาคม	”	นายธีระ ลูกอินทร์
		5.เหล่านาแก้ววิทยานุสรณ์	”	
		6.แก่นนาจันพิทยาคม	”	
		7.เมืองกาฬสินธุ์	”	
2	สหวิทยาเขตเมือง ฟ้าแดด	1.กมลาไสย	กมลาไสย	ประธานสหวิทยาเขต
		2.ฟ้าแดดวิทยาคม	”	นายสุรปรีชา ลาภบุญเรือง
		3.ธัญญาพัฒน์วิทย์	”	เลขานุการสหวิทยาเขต
		4.ดอนไทรงามพิทยาคม	”	นายชูชัย ประทุมพันธ์
		5.โคกสีเมือง	”	
		6.ร่องคำ	ร่องคำ	
		7.ดอนจาน	ดอนจาน	
		8.จำปาหลวง	”	
3	สหวิทยาเขตห้วย เม็กหนองกุงศรี	1.ห้วยเม็กพิทยาคม	ห้วยเม็ก	ประธานสหวิทยาเขต
		2.ห้วยหินวัฒนาลัย	”	นายปฎนกาญจน์ ภูเงิน
		3.วังลิ้นฟ้าวิทยาคม	”	เลขานุการสหวิทยาเขต
		4.คำเจริญวิทยาคม	”	นายเวียงชัย ราชฤทธิ์
		5.หนองกุงศรีวิทยาการ	หนองกุงศรี	
		6.หนองบัวไชยวารพิทยาสรรพ์	”	
		7.มัธยมภูฮังพัฒน์วิทย์	”	
4	สหวิทยาเขต ยางตลาดซ้อง ชัย	1.ยางตลาดวิทยาคม	ยางตลาด	ประธานสหวิทยาเขต
		2.โนนสูงพิทยาคม	”	นายสมบัติ คุ่มครอง
		3.วังมนวิทยาการ	”	เลขานุการสหวิทยาเขต
		4.เขาพระนอนวิทยาคม	”	นายชินกรรณ์ แก้วรักษา
		5.ซ้องชัยวิทยาคม	ซ้องชัย	
		6.เหล่ากลางวิทยาคม	”	
		7.ไตรรัตน์วิทยาคม	”	

(ต่อ)

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

ที่	ชื่อสหวิทยาเขต	สถานศึกษา	ที่ตั้ง /อำเภอ	ประธานสหวิทยาเขต เลขานุการสหวิทยาเขต
5	สหวิทยาเขต ท่าม่วงชัยขันธุ์	1. ท่าคันโทวิทยาการ	ท่าคันโท	ประธานสหวิทยาเขต
		2. ดงกลางพัฒนศึกษา	"	นายเทิดเกียรติ ชันพิมูล
		3. นามะเขือศึกษา	สหัสขันธ์	เลขานุการสหวิทยาเขต
		4. สหัสขันธ์ศึกษา	"	นายเอกลักษณ์ สาระปรัง
		5. คำม่วง	คำม่วง	
		6. โนนศิลาพิทยาคม	"	
		7. สามชัย	สามชัย	
6	สหวิทยาเขตสมเด็จพระ	1. สมเด็จพระพิทยาคม	สมเด็จพระ	ประธานสหวิทยาเขต
		2. มหาไชยพิทยาคม	"	นายสงกรานต์ พันโนราช
		3. ประชาวิวัฒน์พัฒนศึกษา	"	เลขานุการสหวิทยาเขต
		4. แก้วเสด็จพิทยาคม	"	นายกนก ยนต์ชัย
		5. บัวสามัคคีพิทยาสรรพ์	"	
		6. ผาเสวยรังสรรค์	"	
7	สหวิทยาเขต พลังผึ้ง	1. ห้วยผึ้งพิทยาคม	ห้วยผึ้ง	ประธานสหวิทยาเขต
		2. นิคมหนองแก้วญาณเวทีย	"	นายเรืองศักดิ์ โพธิ์หล้า
		3. บ้านนาคูพัฒนา กรป.กลาง	นาคู	เลขานุการสหวิทยาเขต
		4. อุดมภูมิ	"	นายอัคเรศ ป้องกัน
		5. บ่อแก้วญาณเวทีพัฒนา	นามน	
		6. นามนพิทยาคม	"	
8	สหวิทยาเขตดวง นารายณ์	1. กุณินารายณ์	กุณินารายณ์	ประธานสหวิทยาเขต
		2. สามขาสว่างวิทย์	"	นางบุญหนา บุญเรือง
		3. นาไคร้พิทยาสรรพ์	"	เลขานุการสหวิทยาเขต
		4. โนนคำวิทยา	"	นางทวีภรณ์วรชิน
		5. เขาวงพิทยาคาร	"	
		6. กาญจนานิเชกวิทยาลัย กาฬสินธุ์	เขาวง	
		7. พุทโธภาวนาประชาสรรค์	"	

หมายเหตุ. (กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 24, 2558 : 20-22)

สถานศึกษามีหน้าที่จัดการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ให้กับประชากรในพื้นที่ บริการให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการให้มีคุณภาพมาตรฐาน ตามที่กำหนดโดยแบ่งการบริหารงานในสถานศึกษาออกเป็น 4 กลุ่มงาน ได้แก่ งานบริหารทั่วไปงาน บริหารวิชาการงานบริหารงบประมาณและงานบริหารงานบุคคลในแต่ละสถานศึกษาจะมีผู้อำนวยการ สถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, น. 54) นอกจากนี้ในโครงสร้างการบริหารงานในสถานศึกษายังมีรองผู้อำนวยการสถานศึกษา และหัวหน้างานทั้ง 4 กลุ่มงาน ร่วมเป็นคณะทำงานในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา เป็น ฝ่ายบริหารของสถานศึกษาและถือว่าเป็นระดับผู้นำในสถานศึกษาด้วย

2.6.6 ข้อมูลผลการทดสอบระดับชาติของโรงเรียนขนาดเล็ก

ตารางที่ 2.5

เปรียบเทียบคะแนน ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินำพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2558 ระดับประเทศ – ระดับเขตพื้นที่

วิชา	คะแนนเฉลี่ย		ผลต่าง
	ระดับประเทศ	ระดับเขตพื้นที่	
ภาษาไทย	42.64	42.32	- 0.32
สังคมศึกษาฯ	46.24	44.63	- 1.61
ภาษาอังกฤษ	30.62	27.92	- 2.70
คณิตศาสตร์	32.40	29.59	- 2.81
วิทยาศาสตร์	37.63	36.20	- 1.43
เฉลี่ย	37.91	36.13	- 1.78

ตารางที่ 2.6

เปรียบเทียบคะแนน ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2558 ระดับประเทศ – ระดับเขตพื้นที่

วิชา	คะแนนเฉลี่ย (\bar{X})		ผลต่าง
	ระดับประเทศ	ระดับเขตพื้นที่	
ภาษาไทย	49.36	44.55	- 4.81
สังคมศึกษาฯ	39.70	37.39	- 2.31
ภาษาอังกฤษ	24.98	20.30	- 4.68
คณิตศาสตร์	26.59	22.49	- 4.10
วิทยาศาสตร์	33.40	31.52	- 1.88
เฉลี่ย	34.81	31.25	- 3.56

จากข้อมูลผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) ประจำปีการศึกษา 2558 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 แสดงให้เห็นว่าการบริหารงานวิชาการยังขาดประสิทธิภาพ ส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมกลุ่มวิชา ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ การศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก ย่อมจะใช้เป็นเครื่องมือพัฒนาการศึกษาของชาติได้ประการหนึ่งด้วยเหตุผลทั้งหมดที่ได้กล่าวมา จึงเป็นเหตุจูงใจให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าการวิจัย เรื่อง การประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 เพื่อเสนอเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดให้มีประสิทธิภาพ อันจะทำให้สถานศึกษามีคุณภาพมาตรฐานมีความพร้อมสำหรับการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) และการประเมินคุณภาพภายนอก และได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาในที่สุด

ตารางที่ 2.7

สรุปขั้นตอนการวิจัย เรื่อง การประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

คำถาม/ระยะการวิจัย	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือวิจัย	ผลลัพธ์
คำถาม1 องค์ประกอบในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สพม.24 มีอะไรบ้าง ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สพม.24	เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สพม.24	1. ศึกษาเอกสาร 2. สัมภาษณ์องค์ประกอบที่ทำการศึกษ 3. สร้างเครื่องมือวิจัย 4. ทาคุณภาพเครื่องมือ 5. เก็บรวบรวมข้อมูล 6. วิเคราะห์ข้อมูล 7. แปลผล สรุป และเขียนรายงานวิจัย ระยะที่ 1	1. โรงเรียนขนาดเล็ก 20 โรงเรียนละ 3 คน (ผู้บริหาร, หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, ครูผู้สอน) รวม 60 คน 2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 9 คน (ผู้บริหาร, หัวหน้าฝ่ายวิชาการ, ครูผู้สอน)	- แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์	ระดับความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สพม.24 และแนวทางในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิภาพ
คำถาม2 การประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สพม.24 เป็นอย่างไร ระยะที่ 2 การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สพม.24 โดยประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma	เพื่อประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สพม.24	1. คัดเลือกผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ 2. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแนวทาง 3. นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ 4. เก็บรวบรวมข้อมูล 5. วิเคราะห์ข้อมูล 6. แปลผล สรุป และเขียนรายงานวิจัยระยะที่ 2	1. กลุ่มผู้ร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ 10 คน - ผอ. และรอง ผอ.ฝ่ายวิชาการ จำนวน 5 คน - หัวหน้างานวิชาการ และครูวิชาการ 5 คน	- แนวทางในการประชุมเชิงปฏิบัติการ	แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สพม.24 โดยการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma

(ต่อ)

ตารางที่ 2.7 (ต่อ)

คำถาม/ระยะการวิจัย	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือวิจัย	ผลลัพธ์
<p>คำถาม3 ผลการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กเป็นอย่างไร</p> <p>ระยะที่ 3 การศึกษาผลการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สพม.24</p>	<p>เพื่อศึกษาผลการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สพม.24</p>	<ol style="list-style-type: none"> คัดเลือกตัวชี้วัดสำหรับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการตามกระบวนการของ Six Sigma จัดทำโครงการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการตามกระบวนการของ Six Sigma สอบถามความพึงพอใจของคณะครูที่มีต่อการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการ เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล แปลผล สรุป และเขียนรายงานวิจัยระยะที่ 3 	<p>คณะครูโรงเรียนโนนสูงวิทยาคม สพม.24</p>	<p>- แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการ</p>	<p>ได้ผลการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก</p>

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผู้วิจัยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบในการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก

ระยะที่ 2 การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma

ระยะที่ 3 การศึกษาผลการพัฒนาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้วิจัยขอเสนอแผนภูมิขั้นตอนการดำเนินการวิจัย (Flow chart) ดังนี้



ภาพที่ 3.1 แผนภูมิขั้นตอนการดำเนินการวิจัย (Flow Chart)

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบในการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก

1. คำถามการวิจัย

องค์ประกอบในการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 มีอะไรบ้าง

2. วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

3. เป้าหมาย

องค์ประกอบในการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

4. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.1 ประชากร ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จำนวน 55 โรงเรียน (แต่ละโรงเรียนจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน) รวม 165 คน

4.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 20 โรงเรียน (แต่ละโรงเรียนจำนวน 3 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน) รวม 60 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งรายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

- 4.2.1 โรงเรียนนาไคร้พิทยาสรรพ์
- 4.2.2 โรงเรียนฟ้าแดดสูงยางวิทยาการ
- 4.2.3 โรงเรียนพุทโธภาวนาประชาสรรค์
- 4.2.4 โรงเรียนเมืองเหนือวิทยาคม
- 4.2.5 โรงเรียนมอสวนชิงพิทยาสรรพ์
- 4.2.6 โรงเรียน นามะเชื้อพัฒนศึกษา
- 4.2.7 โรงเรียนบัวสามัคคีพิทยาสรรพ์
- 4.2.8 โรงเรียนหัวหินวัฒนาลัย
- 4.2.9 โรงเรียนไตรรัตน์วิทยาคม
- 4.2.10 โรงเรียนมัธยมภูฮังพัฒนวิทย์
- 4.2.11 โรงเรียนดงกลางพัฒนศึกษา
- 4.2.12 โรงเรียนสามขาสว่างวิทย์
- 4.2.13 โรงเรียนเหล่ากลางวิทยาคม

- 4.2.14 โรงเรียนคำเจริญวิทยาคม
- 4.2.15 โรงเรียนหนองบัวไชยวารพิทยาสรรพ์
- 4.2.16 โรงเรียนบ่อแก้วญาณเวทีพัฒนา
- 4.2.17 โรงเรียนห้อยชัยวิทยาคม
- 4.2.18 โรงเรียนวังลิ้นฟ้าวิทยาคม
- 4.2.19 โรงเรียนวังมนวิทยาคาร
- 4.2.20 โรงเรียนเขาพระนอนวิทยาคม

4.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Performance Person) เป็นกลุ่มบุคคลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วย ผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จำนวน 3 โรงเรียนละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 9 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากโรงเรียนขนาดเล็กที่มีผลการปฏิบัติงานวิชาการที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ซึ่งพิจารณาจากคุณสมบัติ ดังนี้

4.3.1 มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าระดับชาติ

4.3.2 โรงเรียน/ครูผู้สอน/นักเรียน ได้รับรางวัลระดับชาติ

4.3.3 มีผลการปฏิบัติงานวิชาการที่เป็นเลิศ (Best Practice)

รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่

4.3.3.1 โรงเรียนคำเจริญวิทยาคม

4.3.3.2 โรงเรียนนาไคร้พิทยาสรรพ์

4.3.3.3 โรงเรียนฟ้าแดดสูงยางวิทยาคาร

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.1 แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

5.2 แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง

6. ตัวแปรที่ทำการศึกษา ได้แก่

6.1 การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก จำนวน 9 ด้าน ดังนี้

6.1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

6.1.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

6.1.3 ด้านการนิเทศภายใน

- 6.1.4 ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 6.1.5 ด้านการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 6.1.6 ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน
- 6.1.7 ด้านการวัดและประเมินผล
- 6.1.8 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้
- 6.1.9 ด้านการแนะแนว

7. สถานที่

7.1 โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จำนวน 20 โรงเรียน ศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม

7.2 เลือก 3 โรงเรียน จาก 20 โรงเรียน ศึกษาโดยการสัมภาษณ์

8. ระยะเวลาที่ทำการวิจัย

ใช้เวลาดำเนินการวิจัย 4 เดือนโดยประมาณ (พฤษภาคม 2559- สิงหาคม 2559)

9. วิธีดำเนินการวิจัย

9.1 ศึกษาเอกสาร หลักการแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับขอบข่ายของการบริหารจัดการงานวิชาการ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

9.2 วิเคราะห์และสังเคราะห์ เอกสาร หลักการแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ตัวแปรที่จะทำการศึกษา หรือเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือเพื่อทำการศึกษาต่อไป

9.3 สร้างเครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย

9.3.1 แบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบในการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นการศึกษาระดับความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบในการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม มีลักษณะเป็นแบบคำถามปลายเปิด (Opened End) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็น

9.3.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างเพื่อศึกษา

แนวคิด วิธีการ ตลอดจนองค์ประกอบที่ใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาขนาดเล็กจนประสบผลสำเร็จและมีคุณภาพ

9.4 หากคุณภาพของเครื่องมือ ขอบหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ โดยพิจารณาค่าความสอดคล้องระหว่างประเด็นคำถามย่อยกับประเด็นหลัก (IOC : Index of Item – Objective Congruence) รายชื่อผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

9.4.1 ดร.ปุกกาญจน์ ภูเงิน ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองกุงศรีวิทยาคาร อำเภอห้วยเม็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

9.4.2 ดร.วิโรจน์ ค้อไผ่ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านชัยศรี อำเภอห้วยเม็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

9.4.3 ดร.เสนส์ คำสมหมาย ผู้อำนวยการโรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ อำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

9.4.4 ดร.ชาตรี ถาวรรัช ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลกาฬสินธุ์ อำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

9.4.5 ดร.กันตา พรานป่า ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนกาฬสินธุ์พิทยาสรรพ์ อำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

9.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

9.5.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ ศึกษาระดับความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบในการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

9.5.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านงานวิชาการ จำนวน 3 โรงเรียน

9.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

9.6.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ

9.6.1.1 ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์โดยหาความถี่ คิดเป็นร้อยละ

9.6.1.2 ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย

9.6.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

9.7 ทำการแปลผล สรุปและเขียนรายงานการวิจัยในระยะที่ 1

10. ผลลัพธ์

ระดับความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบในการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 และแนวทางในการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิภาพ

ระยะที่ 2 การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma

1. คำถามการวิจัย

การประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 เป็นอย่างไร

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

3. เป้าหมาย

ได้แนวทางการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

4. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work Shop) ประกอบด้วยบุคคล 2 กลุ่ม คือ

4.1 กลุ่มผู้บริหาร ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ จำนวน 5 คน

4.2 กลุ่มครูผู้สอน ได้แก่ หัวหน้างานวิชาการ และครูวิชาการ จำนวน 5 คน

เป็นคณะทำงานที่มาร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work Shop) เพื่อสร้างแนวทางการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายวิชาการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูวิชาการ ที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับงานวิชาการ และมีความสมัครใจเข้าร่วมในการสร้างแนวทางการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก รวมจำนวน 10 คน ซึ่งรายชื่อกลุ่มผู้ร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย

กลุ่มผู้บริหาร จำนวน 5 คน ได้แก่

1. นายกุลธวัช จันทร์ประทีภษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนคำเจริญวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
2. นายจิรัฐตินันท์ ศิลาจันทร์ ผู้อำนวยการโรงเรียนหัวหินวัฒนาลัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
3. นายชินกรณ แก้วรักษา ผู้อำนวยการโรงเรียนวังมนวิทยาคารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
4. นายสาโรช จันทร์บุตร ผู้อำนวยการโรงเรียนเหล่ากลางวิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
5. นายชาญชัย ตัณฑสิทธิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนไตรรัตน์วิทยาคมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

กลุ่มครูผู้สอน จำนวน 5 คน ได้แก่

1. นางอุ้นเรือน ช่างนอก ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนโนนสูงพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
2. นายเศวตสิทธิ์ มูลสาระ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนคำเจริญวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
3. นางสาวดวงจันทร์ ภูยาดาว ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวังมนวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
4. นางรวิกร ไชยคำ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนหัวหินวัฒนาลัยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
5. นายเกียรติยศ ขุนพิทย์ทอง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเหล่ากลางวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แนวทางในการประชุมเชิงปฏิบัติการ

6. ตัวแปรที่ทำการศึกษา

- 6.1 องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยของการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก
- 6.2 แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กโดยการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma

7. สถานที่

ห้องประชุม โรงเรียนโนนสูงพิทยาคม อำเภอยางตลาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work Shop)

8. ระยะเวลาที่ทำการวิจัย

ใช้เวลาดำเนินการวิจัย 2 เดือน (กันยายน 2559- ตุลาคม 2559)

9. วิธีดำเนินการวิจัย

9.1 คัดเลือกคณะทำงานเพื่อมาร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work Shop) สร้างแนวทางการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายวิชาการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูวิชาการ ที่มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับงานวิชาการ และมีความสมัครใจเข้าร่วม จำนวน 10 คน

9.2 ประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work Shop) สร้างแนวทางการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ตามองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อย ของการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยยึดตามกระบวนการ Six Sigma 5 ขั้นตอน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1

รายละเอียดกระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก

กระบวนการ Six Sigma	คำอธิบาย
D - Define Target	เป็นการกำหนดว่าเป้าหมายคือใคร สิ่งที่เป็นความต้องการและคาดหวังคืออะไร กำหนดสิ่งที่เป็นปัญหา อุปสรรคต่อคุณภาพของเป้าหมาย เพื่อที่จะมองภาพรวมของปัญหาทั้งกระบวนการ และกำหนดแผนการปรับปรุง การดำเนินงาน ลดข้อบกพร่องและเพิ่มประสิทธิภาพ
M - Measure	การวัดความสามารถของกระบวนการ โดยพัฒนาแผนการเก็บข้อมูล จากหลายๆ แหล่ง เพื่อวัดปัญหา ข้อบกพร่อง และจัดทำ Matrix และความสัมพันธ์ นำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อหาผลต่างในผลลัพธ์ที่คาดหวังและต้องการ กับผลลัพธ์ปัจจุบัน
A - Analyze	การวิเคราะห์สาเหตุปัญหา โดยการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับรวบรวมมาเพื่อหาสาเหตุของปัญหา และแนวทางสำหรับการปรับปรุง โดยบ่งชี้ถึงผลต่างระหว่างคุณภาพที่คาดหวังกับสภาพปัจจุบัน และทำการวิเคราะห์ถึงสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไข ว่าต้องทำอะไรก่อนหลัง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ
I - Improve	การปรับปรุงโดยเน้นที่สาเหตุของปัญหา คือ ปรับปรุงกระบวนการและระบบ เพื่อแก้ไขปัญหาที่สาเหตุ และค้นหาแนวทางเพื่อป้องกันโดยการออกแบบกระบวนการทำงานใหม่ อาจใช้เทคโนโลยี หรือเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ เพื่อให้การทำงานมีคุณภาพมากขึ้น และได้ผลงานตามเป้าหมายที่ตั้งไว้
C - Control	การควบคุมกระบวนการที่มีผลกระทบ คือ การควบคุมกระบวนการและระบบที่มีการปรับปรุงใหม่ ให้มีการดำเนินการเพื่อป้องกันการกลับมาของปัญหาเดิม มีการควบคุมและดำเนินการเฝ้าติดตาม อาจนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการควบคุมการทำงานเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนา

9.3 นำแนวทางการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ที่จัดทำขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

9.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

รวบรวมข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาแนวทางการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้มีความถูกต้องสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

9.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากข้อเสนอแนะ ทำการวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

9.7 ทำการแปลผล สรุปและเขียนรายงานการวิจัยในระยะที่ 2

10. ผลลัพธ์

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma

ระยะที่ 3 การศึกษาผลการพัฒนาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก

1. คำถามการวิจัย

ผลการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 เป็นอย่างไร

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

3. เป้าหมาย

ระดับความพึงพอใจของคณะครูที่มีต่อแนวทางการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

4. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

4.1 โรงเรียนเป้าหมายในการทดลอง การประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก คือ โรงเรียนโนนสูงวิทยาคม อำเภอขามเฒ่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

4.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ คือ คณะครู โรงเรียนโนนสูงวิทยาคม อำเภอขามเฒ่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 22 คน

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

6. ตัวแปรที่ทำการศึกษา

ระดับความพึงพอใจของคณะครูที่มีต่อการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma เพื่อพัฒนาคุณภาพ การบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก

7. สถานที่

โรงเรียนโนนสูงวิทยาคม

8. ระยะเวลาที่ทำการวิจัย

ใช้เวลาดำเนินการวิจัยประมาณ 5 เดือน (พฤศจิกายน 2559 – มีนาคม 2560)

9. วิธีดำเนินการวิจัย

9.1 สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับคณะครูโรงเรียนเป้าหมายในการทดลองและกำหนดประเด็นการทดลอง

9.2 ทำการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการโดยการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก

9.3 ศึกษาผลการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการโดยการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma

9.3.1 จัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก

9.3.2 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ไปสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

9.4.3 นำข้อมูลที่ได้รับคืนมาวิเคราะห์

9.4 หากคุณภาพของเครื่องมือ ขอบหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ คือ แบบสอบถามความพึงพอใจ โดยพิจารณาค่าความสอดคล้องระหว่างประเด็นคำถามย่อยกับประเด็นหลัก (IOC : Index of Item – Objective Congruence) และพิจารณาในประเด็นความถูกต้องเหมาะสม และความครอบคลุมของเครื่องมือ

9.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ไปสอบถามความพึงพอใจของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

9.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจ วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย

9.7 ทำการแปลผล สรุปและเขียนรายงานการวิจัยในระยะที่ 3

10. ผลลัพธ์

ได้ผลการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 3.2

ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบหลักของงานวิชาการในสถานศึกษา

องค์ประกอบของงานวิชาการ	พิเชษฐ์ นนทพิริยะ (2541)	ปรีชาพร วงศ์อนุตตรโรจน์ (2546)	จันทร์พรานี สงวนนาม (2545)	กมล ภูประเสริฐ (2545)	กาญจนา ภาสุพันธ์ (2545)	บุญส่ง พุทธิรักษ์พงศ์ (2545)	สุเทพ บุญเต็ม (2545)	งามพรรณณ จิปีตย์ (2546)	สัณชัย เสนาพิทักษ์ (2546)	สมชาย จันทนาพันธ์ (2546)	สุวิมล โพธิ์กลิ่น (2549)	ณรงค์ ฝิวอ่อน (2550)	เพชริน สงค์ประเสริฐ (2550)	พัทธธีรา รัตนชัย (2550)	วิไลพร อภิบาลศรี (2551)	กระทรวงศึกษาธิการ (2546)	กระทรวงศึกษาธิการ (2550)	สพฐ. (2547)	Campbell and other (1977)	Kimbrough and Nunney	Soliman (1997)	ความถี่
1. การวางแผนงานวิชาการ		✓										✓				✓	✓		✓			4
2. การจัดการเรียนการสอน		✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓							✓	✓	✓	✓	✓	12
3. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			19
4. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	✓				✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				17
5. การวัดประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		10
6. การวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา			✓	✓			✓				✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓		11
7. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้วัสดุอุปกรณ์	✓	✓				✓		✓			✓		✓	✓		✓	✓		✓	✓		9
8. การนิเทศการศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				16
9. การแนะแนว									✓		✓		✓	✓		✓	✓					7

(ต่อ)

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

องค์ประกอบของงานวิชาการ	พิเชษฐ์ นนทิพละ (2541) ปรยาพร วงศ์อนุตตรเจริญ (2546)	จันทร์ภาณี สงวนนาม (2545)	กมล ภูประเสริฐ (2545)	กาญจนา ภาสุรพันธ์ (2545)	บุญส่ง พุทธิรักษ์พงศ์(2545)	สุเทพ บุญเต็ม (2545)	งามพรรณณ อิปิษฐ์ (2546)	สัณชัย เสนาพิทักษ์ (2546)	สมชาย จินตนาพันธ์ (2546)	สุวิมล โพธิ์กลิ่น (2549)	ณรงค์ ผิวอ่อน (2550)	เพชริน สงค์ประเสริฐ (2550)	พัทธ์ธีรา รัตนชัย (2550)	วิไลพร อภิบาลศรี (2551)	กระทรวงศึกษาธิการ(2546)	กระทรวงศึกษาธิการ (2550)	สพฐ. (2547)	Campbell and other	Kimbrough and Nunney	Soliman (1997)	ความถี่
10. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา		✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓		✓		✓	✓	✓	✓				15
11. การส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งทาง วิชาการ						✓						✓	✓		✓	✓	✓				6
12. การประสานความร่วมมือในการพัฒนา วิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น										✓					✓	✓					3
13. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ งานวิชาการของสถานศึกษา						✓									✓	✓					2
14. การประชุมทางวิชาการ		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓						✓	✓					6
15. การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ใน สถานศึกษา																✓					1
16. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่ บุคคล ครอบครั้ว องค์กรหน่วยงานและสถาน ประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	✓										✓				✓	✓			✓		5

(ต่อ)

17. การพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	องค์ประกอบของงานวิชาการ	พิเชษฐ์ นนทพิริยะ (2541) ปรียาพร วงศ์อนุดตเรจิน (2546) จันทราณี สงวนนาม (2545) กมล ภูประเสริฐ (2545) กาญจนา ภาสุรพันธ์ (2545) บุญส่ง พุทธิรักษ์พงศ์(2545) สุเทพ บุญเดิม (2545) งามพรรณณ อีปัติย์ (2546) สัญชัย เสนาพิทักษ์ (2546) สมชาย จินตนาพันธ์ (2546) สุวิมล โพธิ์กลิ่น (2549) ณรงค์ ฝิวอ่อน (2550) เพชริน สงค์ประเสริฐ (2550) พัทธิธรา รัตน์ชัย (2550) วิไลพร อภิบาลศรี (2551) กระทรวงศึกษาธิการ(2546) กระทรวงศึกษาธิการ (2550) สพร. (2547) Campbell and other Kimbrough and Nunney Soliman (1997)	✓	ความถี่	1
--	-------------------------	---	---	---------	---

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์การวิจัย 3 ประการคือ เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก และเพื่อศึกษาผลการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ผู้วิจัยจึงขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบในการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก

ระยะที่ 2 ผลการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma

ระยะที่ 3 ผลการพัฒนาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาค้นคว้าองค์ประกอบในการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก

1. ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบการบริหารจัดการงานวิชาการ

ผู้วิจัยได้ศึกษาขอบข่ายและภารกิจงาน การบริหารงานวิชาการ ของนักวิชาการและหน่วยงานที่รับผิดชอบทางการศึกษาซึ่งจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, น. 32 , สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547, น. 1-5 , กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, น. 29-51 , พิเชษฐ ศรีหนารณ, 2543, น. 23-29 , ประพันธ์ พรหมกุล, 2543, น. 100-106 , บุญส่ง พุทธรักษ์พงศ์, 2545, น. 29-50 , งามพรรณณ ธิปไตย , 2546, น. 56-57 , ณรงค์ ผิวอ่อน, 2550, น. 24-30 , สุเทพ บุญเต็ม, 2545, น. 33-34 , สุวิมล โพธิ์กลีน, 2549, น. 11-20 , กาญจนา ภาสุรพันธ์, 2545, น. 24-26 , สัญชัย เสนาพิทักษ์, 2546, น. 90-92 , สมชาย จินตนาพันธ์, 2546, น. 11-12 , เพชริน สงค์ประเสริฐ, 2550, น. 101-103 , พัทธิธีรา รัตนชัย, 2550, น. 39-41 , วิไลพร อภิบาลศรี, 2551, น. 105-106 ,

กมล ภูประเสริฐ, 2545, น. 9-17 , จันทรานี สงวนนาม, 2545, น. 59) แล้วนำมาสังเคราะห์เป็น ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปได้ 9 ด้าน ดังนี้ (รายละเอียดของ เนื้อหาในบทที่ 2 หน้า 48 ถึง 61)

- 1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีองค์ประกอบย่อยการดำเนินงาน ดังนี้
 - 1.1.1 การประชุมทำความเข้าใจวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 1.1.2 การอบรมและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วม
 - 1.1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาและชุมชนจัดทำสาระการ
เรียนรู้
 - 1.1.4 การนิเทศการเรียนการสอนการจัดทำหน่วยและแผนการจัดการเรียนรู้
 - 1.1.5 การติดตามประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 1.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีองค์ประกอบย่อยการดำเนินงาน ดังนี้
 - 1.2.1 การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของ
ผู้เรียน
 - 1.2.2 การฝึกทักษะ กระบวนการคิด เพื่อให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็นและแก้ไข
ปัญหาได้
 - 1.2.3 การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้และคุณธรรมไว้ทุกวิชา
 - 1.2.4 การจัดกิจกรรมพัฒนาครูให้จัดทำแผนการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้
 - 1.2.5 การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และการเรียนรู้
- 1.3 ด้านการนิเทศภายใน มีองค์ประกอบย่อยการดำเนินงาน ดังนี้
 - 1.3.1 การวางแผน ดำเนินการ และจัดระบบนิเทศงานวิชาการและการเรียนการ
สอน
 - 1.3.2 การนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย
 - 1.3.3 การจัดระบบนิเทศภายในให้เชื่อมโยงกับการนิเทศการศึกษาของต้นสังกัด
 - 1.3.4 การประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศการศึกษาภายใน
- 1.4 ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีองค์ประกอบย่อยการดำเนินงาน ดังนี้
 - 1.4.1 การจัดทำแผนกลยุทธ์และดำเนินการตามวงจรการพัฒนาคุณภาพ PDCA
 - 1.4.2 การจัดระบบโครงสร้างเป้าหมายความสำเร็จตามมาตรฐานการประเมิน
 - 1.4.3 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐาน
การศึกษาต่าง ๆ
 - 1.4.4 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศเป็นหมวดหมู่ ข้อมูลมีความสมบูรณ์
 - 1.4.5 การประสานงานกับ สมศ. เพื่อได้ข้อมูลมาพื้นฐานในการพัฒนา

- 1.4.6 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาอย่างจริงจังต่อเนื่อง
- 1.4.7 การประเมินคุณภาพการศึกษาภายในตามมาตรฐานที่กำหนด
- 1.4.8 การจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด
- 1.5 ด้านการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีองค์ประกอบย่อยการดำเนินงาน ดังนี้
- 1.5.1 การกำหนดนโยบายและแนวทางใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้
- 1.5.2 การจัดอบรมพัฒนาครูให้มีความรู้ด้านการวิจัยในชั้นเรียน
- 1.5.3 การส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาักเรียนอย่างต่อเนื่อง
- 1.5.4 การใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิด และการแก้ปัญหา
- 1.5.5 การสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้
- 1.6 ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน มีองค์ประกอบย่อยการดำเนินงาน ดังนี้
- 1.6.1 การส่งเสริมให้ครูผลิตและพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเรียนการสอน
- 1.6.2 การสนับสนุนให้ครูจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการสอน
- 1.6.3 การประสานความร่วมมือกันในการผลิต จัดหา พัฒนา การใช้สื่อนวัตกรรม
- 1.6.4 การพัฒนาบุคลากรในเรื่องเกี่ยวกับพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเรียนการสอน
- 1.6.5 การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
- 1.7 ด้านการวัดและประเมินผล มีองค์ประกอบย่อยการดำเนินงาน ดังนี้
- 1.7.1 การกำหนดระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา
- 1.7.2 การพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน
- 1.7.3 การจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผล
- 1.7.4 การส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย
- 1.7.5 การจัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
- 1.8 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ มีองค์ประกอบย่อยการดำเนินงาน ดังนี้
- 1.8.1 การวางแผนดำเนินการ พัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้
- 1.8.2 การสำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 1.8.3 การส่งเสริมให้มีการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้และใช้แหล่งเรียนรู้
- 1.8.4 การจัดระบบแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
- 1.8.5 การส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกสถานศึกษา

- 1.9 ด้านการแนะแนว มีองค์ประกอบย่อยการดำเนินงาน ดังนี้
- 1.9.1 การกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่มีการแนะแนวเป็นองค์ประกอบสำคัญ
- 1.9.2 การจัดระบบงาน กระบวนการและโครงสร้างองค์กรแนะแนวของสถานศึกษา
- 1.9.3 การดำเนินการแนะแนวการศึกษาโดยความร่วมมือของครูทุกคน
- 1.9.4 การส่งเสริมและพัฒนาให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมเรื่องจิตวิทยาและการแนะแนว
- 1.9.5 การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลและสนับสนุนการดำเนินงานแนะแนว

1.2 ผลการศึกษาระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสังเคราะห์ข้อบ่งชี้การบริหารจัดการงานวิชาการในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในเชิงทฤษฎี (Theoretical Model) มาเป็นกรอบการวิจัยโดยได้ทำเป็นแบบสอบถามเพื่อศึกษาระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 สอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน จาก 20 โรงเรียน จำนวน 60 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำไปเทียบกับเกณฑ์แปลความหมายที่กำหนดไว้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลตามตารางที่ 4.1-4.10 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1

ผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยรวม

การบริหารจัดการงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก	ระดับปัญหา		แปลผล
	\bar{x}	S.D	
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.57	1.18	มาก
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	3.61	0.90	มาก
3. ด้านการนิเทศภายใน	3.59	0.82	มาก
4. ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	3.53	0.98	มาก
5. ด้านการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.57	0.80	มาก
6. ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	3.59	0.80	มาก
7. ด้านการวัดและประเมินผล	3.56	1.11	มาก
8. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้	3.47	0.90	ปานกลาง
9. ด้านการแนะแนว	3.55	0.89	มาก
รวม	3.56	0.94	มาก

จากตารางที่ 4.1 พบว่าระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นราย ด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับปัญหาการบริหารจัดการมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ 1) ด้านการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ 2) ด้านการนิเทศภายในและ 3) ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนส่วนด้าน ที่มีระดับปัญหาการบริหารจัดการน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้

ตารางที่ 4.2

ผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

การบริหารจัดการงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก	ระดับปัญหา		แปลผล
	\bar{x}	S.D	
1. การวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.67	0.93	มาก
2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วม	3.48	0.98	ปานกลาง
3. การวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาและชุมชนเพื่อจัดทำ สาระการเรียนรู้	3.50	0.79	ปานกลาง
4. การนิเทศการเรียนการสอนการจัดทำหน่วยและแผนการจัดการ การเรียนรู้	3.57	0.74	มาก
5. การติดตามประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.65	0.80	มาก
รวม	3.57	1.18	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่าระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับปัญหาการบริหารจัดการมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ 1) การวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) การติดตามประเมินผลการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา และ 3) การนิเทศการเรียนการสอนการจัดทำหน่วยและแผนการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีระดับปัญหาการบริหารจัดการน้อยที่สุด คือ การอบรมและจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วม

ตารางที่ 4.3

ผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้

การบริหารจัดการงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก	ระดับปัญหา		แปลผล
	\bar{x}	S.D	
1. การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน	3.67	0.86	มาก
2. การฝึกทักษะ กระบวนการคิด เพื่อให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็นและแก้ไขปัญหาได้	3.72	0.85	มาก
3. การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้และคุณธรรมไว้ทุกวิชา	3.52	1.00	มาก
4. การจัดกิจกรรมพัฒนาครูให้จัดทำแผนการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้	3.62	0.76	มาก
5. การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และการเรียนรู้	3.53	1.02	มาก
รวม	3.61	0.90	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับปัญหาการบริหารจัดการมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ 1) การฝึกทักษะกระบวนการคิด เพื่อให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็นและแก้ไขปัญหาได้ 2) การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน และ 3) การจัดกิจกรรมพัฒนาครูให้จัดทำแผนการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีระดับปัญหาการบริหารจัดการน้อยที่สุด คือ การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้และคุณธรรมไว้ทุกวิชา

ตารางที่ 4.4

ผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการนิเทศภายใน

การบริหารจัดการงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก	ระดับปัญหา		แปลผล
	\bar{x}	S.D	
1. การวางแผน ดำเนินการและจัดระบบนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอน	3.50	0.83	ปานกลาง
2. การนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย	3.80	0.73	มาก
3. การจัดระบบนิเทศภายในให้เชื่อมโยงกับการนิเทศการศึกษาของต้นสังกัด	3.60	0.81	มาก
4. การประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศการศึกษาภายใน	3.45	0.87	ปานกลาง
รวม	3.59	0.82	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่าระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการนิเทศภายในโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับปัญหาการบริหารจัดการมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ 1) การนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย 2) การจัดระบบนิเทศภายในให้เชื่อมโยงกับการนิเทศการศึกษาของต้นสังกัด และ 3) การวางแผน ดำเนินการ และจัดระบบนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนตามลำดับ ส่วนข้อที่มีระดับปัญหาการบริหารจัดการน้อยที่สุด คือ การประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศการศึกษาภายใน

ตารางที่ 4.5

ผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การบริหารจัดการงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก	ระดับปัญหา		แปลผล
	\bar{x}	S.D	
1. การจัดทำแผนกลยุทธ์และดำเนินการตามวงจรการพัฒนาคุณภาพ PDCA	3.63	0.86	มาก
2. การจัดระบบโครงสร้างเป้าหมายความสำเร็จตามมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา	3.53	1.11	มาก
3. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.73	1.07	มาก
4. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศเป็นหมวดหมู่ ข้อมูลมีความสมบูรณ์	3.63	0.90	มาก
5. การประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.)	3.35	0.88	ปานกลาง
6. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาอย่างจริงจังต่อเนื่อง โดยครู และบุคลากรทางการศึกษา	3.48	0.77	ปานกลาง
7. การประเมินคุณภาพการศึกษาภายในตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก	3.52	0.93	มาก
8. การจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด	3.33	1.20	ปานกลาง
รวม	3.53	0.98	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่าระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับปัญหาการบริหารจัดการมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) การจัดทำแผนกลยุทธ์และดำเนินการตามวงจรพัฒนาคุณภาพ PDCA และ 3) การจัดระบบบริหารและสารสนเทศเป็นหมวดหมู่ ข้อมูลมีความสมบูรณ์ ส่วนข้อที่มีระดับปัญหาการบริหารจัดการน้อยที่สุด คือ การจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด

ตารางที่ 4.6

ผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การบริหารจัดการงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก	ระดับปัญหา		แปลผล
	\bar{x}	S.D	
1. การกำหนดนโยบายและแนวทางใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้	3.53	0.81	มาก
2. การจัดอบรมพัฒนาครูให้มีความรู้ด้านการวิจัยในชั้นเรียน	3.37	0.92	ปานกลาง
3. การส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง	3.72	0.74	มาก
4. การใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิด และการแก้ปัญหา	3.68	0.65	มาก
5. การสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้	3.53	0.85	มาก
รวม	3.57	0.80	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่าระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับปัญหาการบริหารจัดการมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ 1) การส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง 2) การใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิด และการแก้ปัญหาและ 3) การกำหนดนโยบายและแนวทางใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และการสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีระดับปัญหาการบริหารจัดการน้อยที่สุด คือ การจัดอบรมพัฒนาครูให้มีความรู้ด้านการวิจัยในชั้นเรียน

ตารางที่ 4.7

ผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

การบริหารจัดการงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก	ระดับปัญหา		แปลผล
	\bar{x}	S.D	
1. การส่งเสริมให้ครูผลิตและพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนการสอน	3.58	0.81	มาก
2. การสนับสนุนให้ครูจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการสอน	3.52	0.85	มาก
3. การประสานความร่วมมือกันในการผลิต จัดหา พัฒนา การใช้สื่อ นวัตกรรมร่วมกัน	3.58	0.81	มาก
4. การพัฒนาบุคลากรในเรื่องเกี่ยวกับพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียน การสอน	3.78	0.80	มาก
5. การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการศึกษา	3.47	0.70	ปานกลาง
รวม	3.59	0.80	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่าระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับปัญหาการบริหารจัดการมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ 1) การพัฒนาบุคลากรในเรื่องเกี่ยวกับพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนการสอน 2) การส่งเสริมให้ครูผลิตและพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนและ 3) การประสานความร่วมมือกันในการผลิต จัดหาพัฒนา การใช้สื่อนวัตกรรมร่วมกัน ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีระดับปัญหาการบริหารจัดการน้อยที่สุด คือ การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ตารางที่ 4.8

ผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการวัดและประเมินผล

การบริหารจัดการงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก	ระดับปัญหา		แปลผล
	\bar{x}	S.D	
1. การกำหนดระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา	3.58	1.34	มาก
2. การพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน	3.53	0.87	มาก
3. การจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผล	3.63	1.18	มาก
4. การส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย	3.68	1.14	มาก
5. การจัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน	3.35	0.95	ปานกลาง
รวม	3.56	1.11	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่าระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการวัดและประเมินผล โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับปัญหาการบริหารจัดการมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ 1) การส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย 2) การจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผลและ 3) การกำหนดระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีระดับปัญหาการบริหารจัดการน้อยที่สุด คือ การจัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน

ตารางที่ 4.9

ผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้

การบริหารจัดการงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก	ระดับปัญหา		แปลผล
	\bar{x}	S.D	
1. การวางแผน ดำเนินการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้	3.50	0.93	ปานกลาง
2. การสำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา	3.30	0.96	ปานกลาง
3. การส่งเสริมให้มีการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้และใช้แหล่งเรียนรู้	3.50	0.87	ปานกลาง
4. การจัดระบบแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน	3.47	0.87	ปานกลาง
5. การส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา	3.60	0.85	มาก
รวม	3.47	0.90	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.9 พบว่าระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับปัญหาการบริหารจัดการมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ 1) การส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกสถานศึกษา 2) การวางแผนดำเนินการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ และ 3) การส่งเสริมให้มีการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้และใช้แหล่งเรียนรู้ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีระดับปัญหาการบริหารจัดการน้อยที่สุด คือ การสำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ตารางที่ 4.10

ผลการวิเคราะห์ระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการแนะแนว

การบริหารจัดการงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดเล็ก	ระดับปัญหา		แปลผล
	\bar{x}	S.D	
1. การกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่มีการแนะแนวเป็นองค์ประกอบสำคัญ	3.75	1.02	มาก
2. การจัดระบบงาน กระบวนการ และโครงสร้างองค์กรแนะแนวของสถานศึกษา	3.38	0.96	ปานกลาง
3. การดำเนินการแนะแนวการศึกษาโดยความร่วมมือของครูทุกคน	3.70	0.93	มาก
4. การส่งเสริมและพัฒนาให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมเรื่องจิตวิทยาและการแนะแนว	3.45	0.83	ปานกลาง
5. การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลและสนับสนุนการดำเนินงานแนะแนว	3.45	0.62	ปานกลาง
รวม	3.55	0.89	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่าระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านการแนะแนว โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับปัญหาการบริหารจัดการมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ 1) การกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่มีการแนะแนวเป็นองค์ประกอบสำคัญ 2) การดำเนินการแนะแนวการศึกษาโดยความร่วมมือของครูทุกคน และ 3) การส่งเสริมและพัฒนาให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมเรื่องจิตวิทยาและการแนะแนว และการนิเทศกำกับติดตามประเมินผลและสนับสนุนการดำเนินงานแนะแนวตามลำดับ ส่วนข้อที่มีระดับปัญหาการบริหารจัดการน้อยที่สุด คือ การจัดระบบงาน กระบวนการ และโครงสร้างองค์กรแนะแนวของสถานศึกษา

1.3 ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ในข้อ 1.2 โดยเลือกเอา 3 ประเด็นย่อยของแต่ละประเด็นหลัก ที่มีระดับปัญหามากที่สุดในการบริหารจัดการงานวิชาการ ผู้วิจัยขอสรุปประเด็นที่คัดเลือกมาเป็นประเด็นคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ ดังนี้

องค์ประกอบย่อยทางการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กที่ถูกคัดเลือกมาเป็นประเด็นคำถาม สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
 - 1.1 การประชุมทำความเข้าใจวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 1.2 ติดตามประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
 - 1.3 การนิเทศการเรียนการสอนการจัดทำหน่วยและแผนการจัดการเรียนรู้
2. ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - 2.1 การฝึกทักษะกระบวนการคิด เพื่อให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้
 - 2.2 การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน
 - 2.3 การจัดกิจกรรมพัฒนาครูให้จัดทำแผนการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้
3. ด้านการนิเทศภายใน
 - 3.1 การนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย
 - 3.2 การจัดระบบนิเทศภายในให้เชื่อมโยงกับการนิเทศการศึกษาของต้นสังกัด
 - 3.3 วางแผน ดำเนินการ และจัดระบบนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอน
4. ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 - 4.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมสอดคล้องกับมาตรฐานช่วงชั้นที่หลักสูตรกำหนด
 - 4.2 การจัดทำแผนกลยุทธ์และดำเนินงานตามวงจรการพัฒนาคุณภาพ PDCA
 - 4.3 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศเป็นหมวดหมู่ ข้อมูลมีความสมบูรณ์
5. ด้านการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 - 5.1 การส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง
 - 5.2 การใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดและแก้ปัญหา

5.3 การกำหนดนโยบายและแนวทางการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้

6. ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

6.1 การพัฒนาบุคลากรในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนการสอน

6.2 การส่งเสริมให้ครูผลิตและพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนการสอน

6.3 การประสานความร่วมมือ ในการผลิต จัดทำ พัฒนา การใช้สื่อวัตกรรมการร่วมกัน

7. ด้านการวัดและประเมินผล

7.1 การส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย

7.2 การจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผล

7.3 การกำหนดระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา

8. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้

8.1 การส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกสถานศึกษา

8.2 การวางแผน ดำเนินการ พัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้

8.3 การส่งเสริมให้มีการจัดสร้าง พัฒนา และใช้แหล่งเรียนรู้

9. ด้านการแนะแนว

9.1 การกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่มีการแนะแนวเป็นองค์ประกอบสำคัญ

9.2 การดำเนินการแนะแนวการศึกษาโดยความร่วมมือของครูทุกคน

9.3 การส่งเสริมและพัฒนาให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมเรื่องจิตวิทยาและการแนะแนว

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน ในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีผลการปฏิบัติงานวิชาการที่เป็นเลิศ (Best Practice) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ซึ่งพิจารณาจากคุณสมบัติ ดังนี้ คือ 1) มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับชาติ 2) โรงเรียน/ครูผู้สอน/นักเรียน ได้รับรางวัลระดับชาติ และ 3) มีผลการปฏิบัติงานวิชาการที่เป็นเลิศ (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน เพื่อต้องการทราบข้อมูลเกี่ยวกับ 1) ปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กตามข้อข่ายทั้ง 9 ด้าน 2) แนวทางแก้ไขปัญหา และ 3) ปัจจัยที่ทำให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งรายชื่อ

โรงเรียนที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย 1) โรงเรียนฟ้าแดดสูงยางวิทยาคาร 2) โรงเรียนนาโคกพิทยาสรรพ์ และ 3) โรงเรียนคำเจริญวิทยาคม ผู้วิจัยขอเสนอข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยการยกตัวอย่างคำพูดที่สำคัญของผู้ให้การสัมภาษณ์ พอสังเขป ดังนี้

1. โรงเรียนฟ้าแดดสูงยางวิทยาคาร

1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ปัญหาในการดำเนินงาน

“...หน่วยงานต้นสังกัดมีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรบ่อยทำให้ครูเกิดความสับสนในการปฏิบัติตาม และการจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรค่อนข้างมาก เสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการมาก ครูขาดความเข้าใจ ในการวิเคราะห์หลักสูตร ขาดการนิเทศ กำกับ ติดตามในการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ...”

KP.0101 ; 16 ส.ค.59

“...การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนและชุมชนทำได้ค่อนข้างยาก และบางครั้งมีปัญหาในการนำไปใช้ปฏิบัติ...”

KP.0102 ; 16 ส.ค.59

“...ครูยังไม่มีความรู้ความเข้าใจและสามารถวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน...”

KP.0103 ; 16 ส.ค.59

แนวทางการแก้ปัญหา

“...จัดอบรมให้ความรู้ครูเกี่ยวกับความเลื่อนไหวของหลักสูตร และมีการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรตามหนังสือสั่งการของหน่วยงานต้นสังกัด นอกจากนี้ยังมีการส่งครูเข้ารับการอบรมตามที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดให้แล้วให้ครูที่ผ่านการอบรมนำความรู้มาขยายผลให้ครูคนอื่นทราบรวมถึงการนิเทศ ติดตามอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0101 ; 16 ส.ค.59

“...ควรจัดประชุมครูเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกันในการวิเคราะห์หลักสูตร...”

KP.0102 ; 16 ส.ค.59

“...ให้หัวหน้ากลุ่มสาระ จัดประชุมกลุ่มสาระเพื่อทบทวนตรวจสอบ การวิเคราะห์หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0103 ; 16 ส.ค.59

ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ

“...การจัดการประชุม ชี้แจง ทบทวนความเข้าใจในการวิเคราะห์หลักสูตรรวมถึงการกำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0101 ; 16 ส.ค.59

“...หัวหน้ากลุ่มสาระกำกับติดตาม และนิเทศอย่างต่อเนื่อง เกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตรและการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา...”

KP.0102 ; 16 ส.ค.59

“...ให้ครูศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากบุคคล หรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรสถานศึกษา...”

KP.0103 ; 16 ส.ค.59

1.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ปัญหาในการดำเนินงาน

“...ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนและไม่นำแผนการเรียนรู้มาใช้อย่างแท้จริง...”

KP.0101 ; 16 ส.ค.59

“...ครูจัดการเรียนการสอนไม่เป็นตามแผนการจัดการเรียนรู้และไม่นำปัญหาที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น...”

KP.0102 ; 16 ส.ค.59

“...ครูจัดการเรียนการสอนไม่หลากหลาย ทำให้นักเรียนไม่สนใจ และไม่ให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนของครู...”

KP.0103 ; 16 ส.ค.59

แนวทางการแก้ปัญหา

“...จัดอบรมให้ความรู้ครูเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิดของนักเรียน และส่งครูเข้ารับการอบรมตามที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดให้แล้วให้ครูที่ผ่านการอบรมนำความรู้มาขยายผลให้ครูคนอื่นทราบ...”

KP.0101 ; 16 ส.ค.59

“...ประชุมชี้แจงให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนการสอนและควรให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อสร้างความสนใจให้กับนักเรียน...”

KP.0102 ; 16 ส.ค.59

“...ตรวจสอบการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของครู...”

KP.0103 ; 16 ส.ค.59

ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ

“...การกำกับ การติดตาม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการนิเทศการสอนของครู ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ได้รับองค์ความรู้ และปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ดียิ่งๆขึ้นไป...”

KP.0101 ; 16 ส.ค.59

“...การนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู โดยงานวิชาการของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0102 ; 16 ส.ค.59

“...การเยี่ยมชมชั้นเรียนของงานวิชาการขณะครูทำการสอน ทำให้นักเรียนพัฒนาตนเองอยู่เสมอ...”

KP.0103 ; 16 ส.ค.59

1.3 ด้านการนิเทศภายใน

ปัญหาในการดำเนินงาน

“...โรงเรียนขาดการนิเทศการสอน หรืองานวิชาการอย่างเป็นระบบ เพราะมีกิจกรรม และต้องปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดเยอะทำให้การนิเทศไม่ต่อเนื่อง และไม่ใช่นโยบาย...”

KP.0101 ; 16 ส.ค.59

“...ครูมีภาระด้านการสอนและงานพิเศษเป็นจำนวนมาก ควรจะทำการนิเทศครูต้องใช้เวลาานาน ทำให้การนิเทศการสอนของครูไม่สม่ำเสมอ...”

KP.0102 ; 16 ส.ค.59

“...ผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศมีเวลาไม่ตรงกัน ทำให้การนิเทศไม่เป็นไปตามแผนการนิเทศที่ได้วางไว้...”

KP.0103 ; 16 ส.ค.59

แนวทางการแก้ปัญหา

“...จัดทำแผนการนิเทศการสอนของครูร่วมกับการนิเทศงานอื่นๆ เพื่อให้ครูได้รับการนิเทศงานอื่นๆ ไปพร้อมกัน...”

KP.0101 ; 16 ส.ค.59

“...ให้หัวหน้ากลุ่มสาระ นิเทศงานการสอนของครูในกลุ่มสาระเดียวกัน...”

KP.0102 ; 16 ส.ค.59

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

“...การมีแผนการนิเทศที่ชัดเจน รวมถึงการนิเทศอย่างจริงจัง จะทำให้ครูได้รับการกระตุ้น ในการทำงานและสามารถพัฒนางานของครูได้...”

KP.0101 ; 16 ส.ค.59

“...กำกับ ติดตาม และนิเทศงานสอนของครูอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0102 ; 16 ส.ค.59

“...การนิเทศอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0103 ; 16 ส.ค.59

1.4 ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ปัญหาในการดำเนินงาน

“...โรงเรียนขาดการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องตามวงจรการพัฒนาคุณภาพ PDCA และการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ไม่เป็นระบบ ขาดความถูกต้องและสมบูรณ์...”

KP.0101 ; 16 ส.ค.59

“...โรงเรียนไม่ได้มีแผนงานการตรวจสอบและทบทวน ในเรื่องการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา...”

KP.0102 ; 16 ส.ค.59

“...สารสนเทศของโรงเรียนยังไม่มีมีการเก็บรวบรวมเป็นหมวดหมู่เป็นระบบที่ถูกต้อง ทันสมัย และเป็นปัจจุบัน...”

KP.0103 ; 16 ส.ค.59

แนวทางการแก้ปัญหา

“...จัดอบรมให้ความรู้ครูเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน และควรจัดทำปฏิทินในการดำเนินการอย่างชัดเจน จัดระบบข้อมูลสารสนเทศให้สมบูรณ์และเป็นปัจจุบัน...”

KP.0101 ; 16 ส.ค.59

“...ร่วมการประเมินการประกันคุณภาพภายในกับหน่วยงานต้นสังกัด
...”

KP.0102 ; 16 ส.ค.59

“...ให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยนำหัวข้อย่อยที่มีความสัมพันธ์กับงานการสอนและงานในหน้าที่รับผิดชอบของครูแต่ละคนมาจัดทำเอกสารและผลงานในการดำเนินการของโรงเรียน...”

KP.0103 ; 16 ส.ค.59

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

“...การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากรภายในโรงเรียนให้เห็นความสำคัญเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน การมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนในการทำงานรวมถึงการกำกับติดตาม และนิเทศงานที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0101 ; 16 ส.ค.59

“...การติดตามตรวจสอบ การปฏิบัติงานของครูอย่างต่อเนื่อง ทำให้ครูมีการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน...”

KP.0102 ; 16 ส.ค.59

“...มีการตรวจสอบการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของครูอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ข้อมูลอย่างถูกต้อง เป็นปัจจุบันและทันต่อการใช้งาน...”

KP.0103 ; 16 ส.ค.59

1.5 ด้านการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ปัญหาในการดำเนินงาน

“...ครูส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการศึกษาวิจัยในชั้นเรียนไม่นำผลการวิจัยมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนอย่างแท้จริง และโรงเรียนไม่ได้กำหนดนโยบายให้ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้...”

KP.0101 ; 16 ส.ค.59

“...ครูไม่มีความรู้ความเข้าใจ ในการทำวิจัยอย่างเป็นระบบตามกระบวนการหรือขั้นตอนของการวิจัย...”

KP.0102 ; 16 ส.ค.59

“...ครูไม่มีทักษะในการทำวิจัย...”

KP.0103 ; 16 ส.ค.59

แนวทางการแก้ปัญหา

“...การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาครูเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน และกำหนดให้ครูทุกคนทำวิจัยในชั้นเรียนและทำการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนานักเรียนอย่างจริงจัง...”

KP.0101 ; 16 ส.ค.59

“...ส่งครูเข้ารับการอบรมเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถทำการวิจัยได้...”

KP.0102 ; 16 ส.ค.59

“...ส่งครูเข้ารับการอบรมในการทำการวิจัยและนำมาขยายผลให้ครูในโรงเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และให้ครูหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ...”

KP.0103 ; 16 ส.ค.59

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

“...ให้ครูทำการวิจัยและส่งผลงานการวิจัยของครูอย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 เรื่อง...”

KP.0101 ; 16 ส.ค.59

“...นิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการวิจัยของครูอย่างต่อเนื่องเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาในการทำวิจัยของครู...”

KP.0102 ; 16 ส.ค.59

“...ตรวจผลงานการวิจัยของครู และเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง และพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นไป...”

KP.0103 ; 16 ส.ค.59

1.6 ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

ปัญหาในการดำเนินงาน

“...ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตและพัฒนาสื่อนวัตกรรม การเรียนการสอนและทางโรงเรียนก็ขาดงบประมาณในการสนับสนุนให้ครูจัดหาสื่อและเทคโนโลยีใหม่ๆ มาเพื่อใช้ในการสอน...”

KP.0101 ; 16 ส.ค.59

“...ครูยังจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยครูอธิบายอย่างเดียว โดยได้นำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน...”

KP.0102 ; 16 ส.ค.59

“...ครูบางคนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมถึงการผลิตสื่อในการจัดการเรียนการสอนด้วย...”

KP.0101 ; 16 ส.ค.59

แนวทางการแก้ปัญหา

“...การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาครูเกี่ยวกับการผลิตและพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของครู โดยการนิเทศ กำกับติดตามของผู้บริหารอย่างใกล้ชิด...”

KP.0101 ; 16 ส.ค.59

“...ส่งครูรับการอบรมเรื่องการใช้สื่อและเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งการผลิตสื่อการสอน...”

KP.0102 ; 16 ส.ค.59

“...กำกับ ติดตาม นิเทศ และประเมินผล การใช้สื่อ การผลิตสื่อของครู อย่างต่อเนื่อง...”

KP.0103 ; 16 ส.ค.59

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

“...การใฝ่รู้ของครูเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรวมถึงการผลิตสื่อต่างๆ...”

KP.0101 ; 16 ส.ค.59

“...การมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ในการผลิตและใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอน...”

KP.0102 ; 16 ส.ค.59

“...การกำกับ ติดตาม และนิเทศอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ครูผลิตและใช้สื่อในการเรียนการสอนอย่างจริงจัง...”

KP.0103 ; 16 ส.ค.59

1.7 ด้านการวัดและประเมินผล

ปัญหาในการดำเนินงาน

“...ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน และขาดความหลากหลายในการใช้วิธีการต่างๆ ในการวัดและประเมินผล การเรียน...”

KP.0101 ; 16 ส.ค.59

“...ครูยังไม่เข้าใจในระเบียบการวัดผลประเมินผล การเรียนของนักเรียน และดำเนินการวัดและประเมินผล การเรียนของนักเรียนไม่หลากหลายวิธี...”

KP.0102 ; 16 ส.ค.59

“...ครูวัดผลประเมินผล การเรียนของนักเรียนไม่หลากหลาย...”

KP.0103 ; 16 ส.ค.59

แนวทางการแก้ปัญหา

“...ควรใช้การนิเทศกำกับติดตามผลการวัดและประเมินผล การพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผล การจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผล และการจัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลประเมินผลครูทุกคน ...”

KP.0101 ; 16 ส.ค.59

“...ประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจในระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียนให้ครูได้รับทราบ และเข้าใจสามารถวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียนได้อย่างถูกต้องและมีความหลากหลาย...”

KP.0102 ; 16 ส.ค.59

“...ตรวจสอบ เอกสารหลักฐาน การวัดผลประเมินผลของครู เพื่อประเมินผล และเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข...”

KP.0103 ; 16 ส.ค.59

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

“...การประชุมเพื่อสร้างความตระหนักและความเข้าใจ ในระเบียบว่าด้วยการวัดผลประเมินผลให้กับครู...”

KP.0101 ; 16 ส.ค.59

“...การกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ เอกสารหลักฐานการดำเนินงาน การวัดผลและประเมินผลของครูอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0102 ; 16 ส.ค.59

“...การนิเทศกำกับ ติดตาม การวัดผลและประเมินผลของครูอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0103 ; 16 ส.ค.59

1.8 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้

ปัญหาในการดำเนินงาน

“...โรงเรียนขาดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ทันสมัยน่าสนใจ และครูไม่ใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้...”

KP.0101 ; 16 ส.ค.59

“...โรงเรียนไม่มีแผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง และครูไม่มีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้...”

KP.0102 ; 16 ส.ค.59

“...ครูไม่ใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน...”

KP.0103 ; 16 ส.ค.59

แนวทางการแก้ปัญหา

“...การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาครู เกี่ยวกับการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้และใช้แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งการจัดระบบแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน...”

KP.0101 ; 16 ส.ค.59

“...ควรจัดทำแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมในแหล่งเรียนรู้...”

KP.0102 ; 16 ส.ค.59

“...ให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน...”

KP.0103 ; 16 ส.ค.59

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

“...กำหนดแผนงาน โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาลงในแผนปฏิบัติการในแต่ละปีการศึกษา เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง...”

KP.0101 ; 16 ส.ค.59

“...จัดทำข้อมูลแหล่งเรียนรู้ภายใน ภายนอกโรงเรียนให้เป็นปัจจุบัน

...”

KP.0102 ; 16 ส.ค.59

“...ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนเป็นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน...”

KP.0103 ; 16 ส.ค.59

1.9 ด้านการแนะแนว

ปัญหาในการดำเนินงาน

“...โรงเรียนไม่ให้ความสำคัญกับงานแนะแนว และครูขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องจิตวิทยาและการแนะแนว...”

KP.0101 ; 16 ส.ค.59

“...ครูไม่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการแนะแนวนักเรียน...”

KP.0102 ; 16 ส.ค.59

“...ครูไม่มีความรู้เรื่องจิตวิทยาและการแนะแนว...”

KP.0103 ; 16 ส.ค.59

แนวทางการแก้ปัญหา

“...การกำหนดให้งานแนะแนวเป็นองค์ประกอบหนึ่งของนโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียน และต้องจัดทำคู่มือฯ และออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานแนะแนว ทุกปีการศึกษา...”

KP.0101 ; 16 ส.ค.59

“...การส่งครูเข้ารับการอบรมเรื่องจิตวิทยาและการแนะแนว และนำมาขยายผลให้กับครูทุกคนได้มีความรู้ความเข้าใจ...”

KP.0102 ; 16 ส.ค.59

“...การให้ครูศึกษาหาความรู้จากบุคคลและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพื่อความเข้าใจมากยิ่งขึ้นและสามารถแนะแนวได้...”

KP.0103 ; 16 ส.ค.59

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

“...การให้ความสำคัญของงานแนะแนวของผู้บริหาร ผู้ที่รับมอบหมาย และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคณะครูทุกคน...”

KP.0101 ; 16 ส.ค.59

“...การมีส่วนร่วมของคณะครูทุกคนในการแนะแนว...”

KP.0102 ; 16 ส.ค.59

ประเด็นปัจจัยที่ทำให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จในการบริหารงาน
วิชาการ

“...(การบริหารจัดการสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งแล้งงานวิชาการ เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน นอกจากนั้นผมจะสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ เพื่อระดมความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการในรูปแบบต่าง ๆ ...”

KP.0101 ; 16 ส.ค.59

“...การดำเนินงานวิชาการให้ประสบผลสำเร็จนั้นจะต้องเกิดจากความร่วมมือของคณะครูทุกคนในโรงเรียน ไม่ใช่งานของผู้บริหาร หรือครูคนใดคนหนึ่ง ดังนั้นการสร้างทีมงานวิชาการให้เข้มแข็งจึงเป็นปัจจัยที่ช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้การดำเนินงานวิชาการประสบผลสำเร็จโดยมีฝ่ายบริหารคอยสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ ...”

KP.0102 ; 16 ส.ค.59

“...ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ สามารถสร้างทีมงานวิชาการให้เข้มแข็ง และเน้นการมีส่วนร่วมจากครูทุกคน ยอมรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร...”

KP.0101 ; 16 ส.ค.59

ประเด็นแนวทางในการดำเนินการบริหารจัดการงานวิชาการใน
สถานศึกษา

“...ก่อนปิดภาคเรียนแต่ละปีการศึกษา ผมจะประชุมครูเพื่อนำข้อมูลผลการปฏิบัติงาน และสภาพปัญหาที่พบในการบริหารงานวิชาการ มากำหนดกลยุทธ์แนวทางการพัฒนาในปีการศึกษาต่อไป โดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคนในโรงเรียน...”

KP.0101 ; 16 ส.ค.59

“...ฝ่ายวิชาการจะมีการสรุปผลการดำเนินงาน และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามกิจกรรม และโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการเพื่อเตรียมข้อมูลนำเสนอต่อผู้บริหารและคณะครูเมื่อสิ้นปีการศึกษา...”

KP.0102 ; 16 ส.ค.59

“...การปฏิบัติงานวิชาการที่ดีที่สุด คือ ต้องดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับงานวิชาการเป็นอันดับแรก ส่วนงานอื่นก็สำคัญรองลงมา และในขณะเดียวกันต้องนิเทศ กำกับติดตามผลการดำเนินกิจกรรมตามโครงการด้วย...”

KP.0103 ; 16 ส.ค.59

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหา สามารถสรุปวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของโรงเรียนฟ้าแดดสูงยางวิทยาการ สพม. 24 ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.11

Best Practice ของโรงเรียนฟ้าแดดสูงยางวิทยาการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เขต 24

ที่	การบริหารจัดการ	วิธีการปฏิบัติจนเกิดผล ปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ(แนวทาง)	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
1.	ด้านการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา	1. การจัดอบรมให้ความรู้กับครู 2. การจัดประชุมชี้แจงเพื่อสร้าง ความรู้ความเข้าใจ	1. การนิเทศ กำกับ ติดตาม อย่าง ต่อเนื่อง
2.	ด้านการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้	1. การจัดอบรมให้ความรู้กับครู 2. การประชุมชี้แจง สร้างความรู้ ความเข้าใจ	1. การนิเทศ กำกับ ติดตาม
3.	ด้านการนิเทศภายใน	1. การจัดแผนการนิเทศ	1. การกำกับ ติดตามและนิเทศ อย่างต่อเนื่อง

(ต่อ)

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ที่	การบริหารจัดการ	วิธีการปฏิบัติจนเกิดผล ปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (แนวทาง)	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
4.	ด้านการประกัน คุณภาพภายใน สถานศึกษา	1. การจัดอบรมให้ความรู้กับครู 2. ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการประกัน คุณภาพภายใน	1. การสร้างองค์ความรู้ความเข้าใจ กับบุคลากร 2. การติดตามตรวจสอบ อย่างต่อเนื่อง
5.	ด้านการวิจัยและ พัฒนาคุณภาพ การศึกษา	1. การส่งครูเข้ารับการอบรมเพื่อให้มี ความรู้ความเข้าใจ 2. การให้ครูหาความรู้เพิ่มเติมจาก แหล่งเรียนรู้ต่างๆ	1. การนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลอย่าง ต่อเนื่อง
6.	ด้านการพัฒนาการจัด การเรียนการสอน	1. การส่งครูเข้ารับการอบรม 2. การกำกับ ติดตาม นิเทศและ ประเมินผลการใช้สื่อ	1. การมีส่วนร่วมของครูทุกคน 2. การกำกับ นิเทศ ติดตามงาน อย่างต่อเนื่อง
7.	ด้านการวัดและ ประเมินผล	1. การประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความ เข้าใจ 2. การตรวจสอบเอกสารหลักฐาน	1. การสร้างความตระหนักและ ความเข้าใจร่วมกัน 2. การนิเทศ กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ
8.	ด้านการพัฒนาและ ส่งเสริมแหล่งเรียนรู้	1. การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ 2. การจัดทำแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้	1. การกำหนดแผนการ/โครงการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ลงใน แผนปฏิบัติการในแต่ละปี
9.	ด้านการแนะแนว	1. การส่งครูเข้ารับการอบรม 2. การให้ครูศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ	1. การมีส่วนร่วมของครูทุกคน 2. ผู้บริหารให้ความสำคัญของงาน แนะแนว

สิ่งที่เกิดจากผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ 1) เป็นโรงเรียนดีประจำอำเภอและได้รับรางวัล
เป็นโรงเรียนต้นแบบ โรงเรียนในฝันรุ่นที่ 3 พ.ศ. 2557 และ 2) ได้รับรางวัลห้องสมุด 3 ดี โรงเรียน
ขนาดเล็กยอดเยี่ยม พ.ศ. 2556

2. โรงเรียนนาไคร้พิทยาสรรพ์

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ปัญหาในการดำเนินงาน

“...ครูบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์หลักสูตรฯ ขาดการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร และสาระการเรียนรู้ในหลักสูตร สถานศึกษาไม่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและชุมชน...”

KP.0201 ; 17 ส.ค.59

“...ครูขาดความเข้าใจในการวิเคราะห์หลักสูตร หลักสูตรของ สถานศึกษาไม่ได้มีการประเมินหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0202 ; 17 ส.ค.59

“...โรงเรียนไม่ได้มีการวิเคราะห์หลักสูตรและประเมินการใช้หลักสูตร อย่างต่อเนื่อง...”

KP.0203 ; 17 ส.ค.59

แนวทางการแก้ปัญหา

“...การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาครูเกี่ยวกับการวิเคราะห์ หลักสูตรฯ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรฯ รวมถึงการติดตามการใช้ หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0201 ; 17 ส.ค.59

“...ส่งครูเข้ารับการอบรมการวิเคราะห์หลักสูตร แล้วนำมาขยายผล ให้กับครูในโรงเรียน...”

KP.0202 ; 17 ส.ค.59

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

“...การให้ความรู้ความเข้าใจกับครูในการวิเคราะห์หลักสูตร รวมไปถึง การนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0201 ; 17 ส.ค.59

“...การกำกับ ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0202 ; 17 ส.ค.59

“...การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตรร่วมกันของ
คณะครู...”

KP.0203 ; 17 ส.ค.59

2.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ปัญหาในการดำเนินงาน

“...ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเนื้อหาสาระไม่น่าสนใจ ไม่ตรงกับ
ความสนใจและความถนัดของผู้เรียนและบางคนยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดทำแผนการ
เรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นพัฒนาทักษะกระบวนการคิด...”

KP.0201 ; 17 ส.ค.59

“...ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่หลากหลาย ไม่สร้างแรงจูงใจ
ของนักเรียนในการเรียนรู้...”

KP.0202 ; 17 ส.ค.59

“...ครูไม่นำแผนการจัดการเรียนรู้ มาใช้ในการจัดกิจกรรมในห้องเรียน
อย่างแท้จริง...”

KP.0203 ; 17 ส.ค.59

แนวทางการแก้ปัญหา

“...การนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ...”

KP.0201 ; 17 ส.ค.59

“...ส่งครูเข้าอบรมเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่าง
หลากหลาย...”

KP.0202 ; 17 ส.ค.59

“...ตรวจสอบ นิเทศการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ของครูอย่าง
ต่อเนื่อง...”

KP.0203 ; 17 ส.ค.59

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

“...ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร...”

KP.0201 ; 17 ส.ค.59

“...การกำกับ ติดตาม นิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู
อย่างสม่ำเสมอ”

KP.0202 ; 17 ส.ค.59

2.3 ด้านการนิเทศภายใน

ปัญหาในการดำเนินงาน

“...การนิเทศภายในของโรงเรียนไม่เชื่อมโยงกับการนิเทศการศึกษา
ของต้นสังกัดและขาดการวางแผน การจัดระบบนิเทศงานวิชาการ...”

KP.0201 ; 17 ส.ค.59

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

“...โรงเรียนไม่ได้วางแผนการนิเทศอย่างเป็นระบบ...”

KP.0202 ; 17 ส.ค.59

“...ครูไม่ได้รับการนิเทศงานวิชาการอย่างเป็นระบบ...”

KP.0203 ; 17 ส.ค.59

แนวทางการแก้ปัญหา

“...ควรถูกกำหนดรูปแบบ และปฏิทินการประเมินผลการจัดระบบและ
กระบวนการนิเทศการศึกษาภายในอย่างเป็นระบบ...”

KP.0201 ; 17 ส.ค.59

“...ควรมีการวางแผนการนิเทศกำกับ ติดตามอย่างเป็นระบบ...”

KP.0202 ; 17 ส.ค.59

“...ควรประชุมชี้แจงทำความเข้าใจและครูทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศงานวิชาการ”

KP.0203 ; 17 ส.ค.59

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

“...มีการประชุมชี้แจงแนวทางการนิเทศงานวิชาการภายใน โดยการมีส่วนร่วมของครูทุกคนในการวางแผนและนิเทศงานวิชาการร่วมกัน...”

KP.0201 ; 17 ส.ค.59

“...การจัดทำปฏิทินการนิเทศงานวิชาการและดำเนินการตามกำหนดการ

...”

KP.0202 ; 17 ส.ค.59

“...การติดตามกำกับและนิเทศงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0203 ; 17 ส.ค.59

2.4 ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ปัญหาในการดำเนินงาน

“...ระบบข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เกี่ยวกับงานประกันคุณภาพภายในไม่เป็นระบบ ขาดความถูกต้องและสมบูรณ์...”

KP.0201 ; 17 ส.ค.59

“...ขาดการกำกับ ติดตามในด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทำให้การจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไม่มีความต่อเนื่อง...”

KP.0202 ; 17 ส.ค.59

“...ครูขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการประกันคุณภาพ ทำให้การดำเนินงานในการจัดเตรียมเอกสาร หลักฐานไม่มีความสมบูรณ์...”

KP.0203 ; 17 ส.ค.59

แนวทางการแก้ปัญหา

“...จัดอบรมให้ความรู้ครูเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน และควรจัดทำปฏิทินในการดำเนินการอย่างชัดเจน...”

KP.0201 ; 17 ส.ค.59

“...จัดอบรมครูเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน...”

KP.0202 ; 17 ส.ค.59

“...จัดทำปฏิทินการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อสะดวกในการกำกับติดตามและนิเทศ...”

KP.0203 ; 17 ส.ค.59

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

“...การกำกับติดตามและนิเทศงานประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0201 ; 17 ส.ค.59

“...การจัดทำปฏิทินการตรวจสอบผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและดำเนินการตามปฏิทินอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0202 ; 17 ส.ค.59

“...การให้ความร่วมมือของครูทุกคน ในการจัดทำเอกสารหลักฐานในการดำเนินงาน...”

KP.0203 ; 17 ส.ค.59

2.5 ด้านการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ปัญหาในการดำเนินงาน

“...ครูขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการวิจัยในชั้นเรียนและไม่นำผลการวิจัยมาแก้ปัญหาและพัฒนานักเรียน...”

KP.0201 ; 17 ส.ค.59

“...ขาดการกำกับติดตามและนิเทศงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง ทำให้ครูไม่ทำการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาของนักเรียน...”

KP.0202 ; 17 ส.ค.59

“...ครูไม่นำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาและแก้ปัญหาของนักเรียนอย่างจริงจัง...”

KP.0203 ; 17 ส.ค.59

แนวทางการแก้ปัญหา

“...การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาครูเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน และกำหนดให้ครูทุกคนทำวิจัยในชั้นเรียนและนำผลการวิจัยมาพัฒนานักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้...”

KP.0201 ; 17 ส.ค.59

“...ตรวจสอบผลงานการทำวิจัยของครูอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0202 ; 17 ส.ค.59

“...ส่งครูเข้ารับการอบรมเพื่อให้มีความรู้ด้านการวิจัยและการนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน...”

KP.0203 ; 17 ส.ค.59

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

“...การสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักให้กับครู ให้ความสำคัญของการวิจัยและการนำผลการวิจัยมาใช้กับนักเรียน...”

KP.0201 ; 17 ส.ค.59

“...การตรวจสอบ กำกับ ติดตามและนิเทศงานด้านการวิจัยอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0202 ; 17 ส.ค.59

“...การตรวจสอบผลงานวิจัยของครูอย่างต่อเนื่องและจริงจัง...”

KP.0203 ; 17 ส.ค.59

2.6 ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

ปัญหาในการดำเนินงาน

“...ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตและพัฒนาสื่อนวัตกรรม
การเรียนการสอนและทางโรงเรียนก็ขาดงบประมาณในการสนับสนุนให้ครูจัดหาสื่อและเทคโนโลยี
ใหม่ๆ มาเพื่อใช้ในการสอน...”

KP.0201 ; 17 ส.ค.59

“...ครูขาดความรู้ความเข้าใจและไม่สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีใหม่ๆมาใช้
ในการจัดการเรียนการสอนได้...”

KP.0202 ; 17 ส.ค.59

“...ครูไม่ผลิตสื่อ เพื่อใช้ในการสอนของครู และไม่แสวงหาเพื่อเรียนรู้ใน
การผลิตสื่อ...”

KP.0203 ; 17 ส.ค.59

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แนวทางการแก้ปัญหา

“...การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาครูเกี่ยวกับการผลิตและพัฒนาสื่อ
นวัตกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อ
การศึกษาของครู โดยการนิเทศ กำกับติดตามของผู้บริหารอย่างใกล้ชิด...”

KP.0201 ; 17 ส.ค.59

“...การส่งครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการใช้ การผลิตสื่อเทคโนโลยีใหม่ๆ
เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน...”

KP.0202 ; 17 ส.ค.59

“...การตรวจสอบผลการใช้สื่อ ผลิตสื่อของครู...”

KP.0203 ; 17 ส.ค.59

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

“...การส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมการใช้และผลิตสื่อและการกำกับ ติดตาม นิเทศการใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0201 ; 17 ส.ค.59

“...การจัดทำแผนการนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้และผลิตสื่อของครู เพื่อสร้างแรงกระตุ้นของครูในการผลิตและใช้สื่ออย่างต่อเนื่อง...”

KP.0202 ; 17 ส.ค.59

“...การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการใช้และผลิตสื่อของครูในโรงเรียน...”

KP.0203 ; 17 ส.ค.59

2.7 ด้านการวัดและประเมินผล

ปัญหาในการดำเนินงาน

“...ครูใช้วิธีการ ในการวัดและประเมินผลการเรียนไม่หลากหลาย...”

KP.0201 ; 17 ส.ค.59

“...ครูไม่มีวิธีการ หรือกระบวนการอย่างหลากหลายวิธีในการวัดและ ประเมินผลนักเรียน...”

KP.0202 ; 17 ส.ค.59

“...ครูไม่เข้าใจในระเบียบการวัดและประเมินผลนักเรียน...”

KP.0203 ; 17 ส.ค.59

แนวทางการแก้ปัญหา

“...ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาครูด้านการวัดและประเมินผล และ การจัดทำเอกสารหลักฐานในการประเมินผลผู้เรียน...”

KP.0201 ; 17 ส.ค.59

“...การประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการวัดและประเมินผล และแนวทางวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน...”

KP.0202 ; 17 ส.ค.59

“...การตรวจสอบเอกสารในการวัดและประเมินผลของครู ว่าถูกต้องตามระเบียบการวัดและประเมินผลหรือไม่...”

KP.0203 ; 17 ส.ค.59

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

“...การจัดอบรมหรือประชุมชี้แจงให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ ในระเบียบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน แนวทางและวิธีการวัดผลประเมินผลของนักเรียน เพื่อให้ครูสามารถวัดและประเมินผลของนักเรียนได้อย่างถูกต้องและหลากหลายวิธีการ...”

KP.0201 ; 17 ส.ค.59

“...การส่งครูเข้ารับการอบรมและตรวจสอบ กำกับ ติดตาม และนิเทศการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0202 ; 17 ส.ค.59

“...การจัดทำปฏิทินการนิเทศงานด้านการวัดและประเมินผลของครูอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0203 ; 17 ส.ค.59

2.8 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้

ปัญหาในการดำเนินงาน

“...ครูไม่ใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และโรงเรียนไม่พัฒนาแหล่งเรียนรู้สำหรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้...”

KP.0201 ; 17 ส.ค.59

“...โรงเรียนไม่ได้จัดทำข้อมูลแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ง่ายและสะดวกในการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน...”

KP.0202 ; 17 ส.ค.59

“...ครูไม่ได้จัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา...”

KP.0203 ; 17 ส.ค.59

แนวทางการแก้ปัญหา

“...การจัดทำปฏิทินหรือตารางการนำนักเรียนไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาและผู้บริหารควรนิเทศกำกับติดตามอย่างต่อเนื่องและควรจัดทำแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนอย่างหลากหลาย...”

KP.0201 ; 17 ส.ค.59

“...การจัดทำแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและจัดทำข้อมูลระบบสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอก เพื่อสะดวกในการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน...”

KP.0202 ; 17 ส.ค.59

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

“...การจัดทำแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียนรวมทั้งการจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ภายใน และภายนอก เพื่อเป็นข้อมูลให้ครูใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน...”

KP.0201 ; 17 ส.ค.59

“...โรงเรียนมีแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และครูมีการใช้แหล่งเรียนรู้ภายนอก ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน...”

KP.0202 ; 17 ส.ค.59

“...ครูมีการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน...”

KP.0203 ; 17 ส.ค.59

2.9 ด้านการแนะแนว

ปัญหาในการดำเนินงาน

“...ครูไม่ให้ความสำคัญกับงานแนะแนว และครูขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องจิตวิทยาและการแนะแนว...”

KP.0201 ; 17 ส.ค.59

“...ครูไม่มีความรู้เรื่องการแนะแนวทำให้การดำเนินการสอน”

KP.0202 ; 17 ส.ค.59

“...ครูจัดกิจกรรมอื่นในการแนะแนว...”

KP.0203 ; 17 ส.ค.59

แนวทางการแก้ปัญหา

“...การกำหนดให้งานแนะแนวเป็นองค์ประกอบหนึ่งของนโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียน และต้องจัดทำคู่มือฯ และออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานแนะแนวทุกปีการศึกษารวมทั้งนิเทศ กำกับ ติดตามการแนะแนวอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0201 ; 17 ส.ค.59

“...การส่งบุคลากร ที่ทำงานแนะแนวเข้ารับการอบรมและนำมาขยายผลในโรงเรียน...”

KP.0202 ; 17 ส.ค.59

“...การประชุมครูเพื่อสร้างความเข้าใจในการแนะแนว...”

KP.0203 ; 17 ส.ค.59

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

“...ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางวิชาการโดยเฉพาะงานแนะแนว และต้องสร้างความเข้าใจที่ดีให้กับครูและบุคลากร ในการดำเนินงานด้านแนะแนวให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน...”

KP.0201 ; 17 ส.ค.59

“...มีการติดตามและนิเทศงานแนะแนวอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0202 ; 17 ส.ค.59

ประเด็นแนวทางในการดำเนินการบริหารจัดการงานวิชาการใน
สถานศึกษา

“...เน้นการปฏิบัติตามกิจกรรมที่ระบุในโครงการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง
และเมื่อดำเนินโครงการเสร็จแล้วจะต้องมีการรายงานผลการดำเนินงานพร้อมทั้งปัญหาอุปสรรค
ต่าง ๆ ให้ผมทราบ...”

KP.0201 ; 17 ส.ค.59

“...เน้นการปฏิบัติงานวิชาการให้ครอบคลุมตามขอบข่ายงานวิชาการและ
โครงการหรือกิจกรรมที่ปฏิบัติต้องมีความต่อเนื่องในแต่ละปีการศึกษา แต่ถ้าโครงการหรือกิจกรรม
ไหนที่ไม่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนอย่างแท้จริงก็ต้องมีการปรับเปลี่ยนหรืออาจยกเลิกไป...”

KP.0202 ; 17 ส.ค.59

“...การนำกิจกรรมในโครงการต่าง ๆ ไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังและ
ต่อเนื่อง และมีการสรุปรายงานผลการดำเนินงานต่อผู้บริหารทราบเมื่อสิ้นปีงบประมาณ ...”

KP.0203 ; 17 ส.ค.59

ประเด็นปัจจัยที่ทำให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จในการบริหารงาน
วิชาการ

“...โรงเรียนเราเน้นการสร้างภาคเครือข่ายทั้งในและนอกโรงเรียนเพื่อหา
แนวร่วมในการระดมความร่วมมือทั้งในด้านของงบประมาณและแรงงาน มาช่วยในการพัฒนางาน
วิชาการของโรงเรียน เพราะโรงเรียนขนาดเล็กก็มีปัญหาในเรื่องของงบประมาณ...”

KP.0201 ; 17 ส.ค.59

“...โรงเรียนของเราเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมทั้งจากคณะครู
เครือข่ายผู้ปกครอง และองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ทำให้งานวิชาการของเราสามารถประสบผลสำเร็จได้
ผู้ปกครองก็มีความพึงพอใจต่อผลงานของลูกหลานที่สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพไม่แพ้โรงเรียน
ขนาดใหญ่...”

KP.0202 ; 17 ส.ค.59

“...การสร้างแรงจูงใจของผู้บริหาร การสร้างทีมงานที่เข้มแข็งและการสร้างภาคีเครือข่ายเป็นจุดแข็งของโรงเรียนของเราที่ประสบผลสำเร็จในด้านงานวิชาการ...”

KP.0203 ; 17 ส.ค.59

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหา สามารถสรุปวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของโรงเรียนนาครีพิทยาสรรพ์ สพม. 24 ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.12

Best Practice ของโรงเรียนนาครีพิทยาสรรพ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

ที่	การบริหารจัดการ	วิธีการปฏิบัติจนเกิดผล ปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ(แนวทาง)	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
1.	ด้านการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา	1. การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ 2. การส่งครูเข้ารับการอบรม	1. การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับ ครู 2. การนิเทศ กำกับ ติดตามและ ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง 3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของ คณะครู
2.	ด้านการพัฒนากระบวนการ เรียนรู้	1. การส่งครูเข้ารับการอบรม 2. การตรวจสอบ การนิเทศการ เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง	1. ความเป็นผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหาร 2. การกำกับ ติดตามและนิเทศงาน อย่างต่อเนื่อง
3.	ด้านการนิเทศภายใน	1. การวางแผนนิเทศกำกับติดตาม งานอย่างเป็นระบบ 2. การประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ 3. การมีส่วนร่วมของครู	1. การประชุมชี้แจงแนวทางการ นิเทศงานวิชาการ 2. การมีส่วนร่วมของครูในการ วางแผน 3. การจัดทำปฏิทินการนิเทศงาน วิชาการ 4. การกำกับติดตามและนิเทศอย่าง ต่อเนื่อง
4.	ด้านการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา	1. การจัดอบรมให้ความรู้ 2. การจัดทำปฏิทินการดำเนินงาน 3. การกำกับติดตามและนิเทศ	1. การกำกับติดตามและนิเทศ 2. การจัดทำปฏิทินตรวจสอบการ ดำเนินงาน 3. การให้ความร่วมมือของครู

(ต่อ)

ตารางที่ 2.12 (ต่อ)

ที่	การบริหารจัดการ	วิธีการปฏิบัติจนเกิดผล ปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ(แนวทาง)	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
5.	ด้านการวิจัยและพัฒนา คุณภาพการศึกษา	1. การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ 2. การตรวจสอบงานวิจัยของครู	1. การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับ ครู 2. การตรวจสอบ กำกับติดตามอย่าง ต่อเนื่อง 3. การตรวจสอบผลงานการวิจัย
6.	ด้านการพัฒนาการ จัดการเรียนการสอน	1.การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ 2.การส่งครูเข้ารับการอบรม 3. การตรวจสอบการใช้สื่อการผลิตสื่อ ของครู	1. การส่งครูเข้ารับการอบรม 2. การจัดทำแผนการนิเทศกำกับ ติดตาม 3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของครู
7.	ด้านการวัดและ ประเมินผล	1. การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ 2. การประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความ เข้าใจ 3. การตรวจสอบเอกสาร	1. การส่งครูเข้ารับการอบรม 2. การประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ 3. การนิเทศอย่างต่อเนื่อง
8.	ด้านการพัฒนาและ ส่งเสริมแหล่งเรียนรู้	1. การจัดทำแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 2. การจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่ง เรียนรู้	1. การจัดทำแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 2. การจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่ง เรียนรู้
9.	ด้านการแนะนำ	1. การส่งบุคลากรเข้ารับการอบรม 2. การประชุมครูเพื่อสร้างความเข้าใจ	1. ความเป็นผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหาร 2. การสร้างความเข้าใจให้กับครู 9. การติดตามและนิเทศอย่าง ต่อเนื่อง

สิ่งที่เกิดจากผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ 1. ผ่านการประเมินโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนดี
ประจำตำบล 2. ผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษาจาก สมศ. รอบ 3 3. ผลการสอบ O-NET ม. 3 ปี
การศึกษา 2558 วิชาภาษาไทยและวิทยาศาสตร์ได้ ลำดับที่ 1 ของ สพม. 24

3. โรงเรียนคำเจริญวิทยาคม

3.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ปัญหาในการดำเนินงาน

“...ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขาดการมีส่วนร่วมของครูและคณะกรรมการสถานศึกษา ทำให้หลักสูตรท้องถิ่นไม่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน...”

KP.0301 ; 18 ส.ค.59

“...ขาดการติดตามประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและไม่มีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรในส่วนที่พบว่าเป็นปัญหา...”

KP.0302 ; 18 ส.ค.59

“...ครูไม่มีความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์หลักสูตร...”

KP.0303 ; 18 ส.ค.59

แนวทางการแก้ปัญหา

“...ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาครูเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตรสถานศึกษา และการปรับปรุงพัฒนาพัฒนาหลักสูตรฯ รวมถึงการนิเทศ กำกับ ติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการจัดทำแผนการเรียนรู้ด้วย...”

KP.0301 ; 18 ส.ค.59

“...ประชุมครูเพื่อสร้างความเข้าใจและสามารถวิเคราะห์หลักสูตรได้ และนิเทศ ติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0302 ; 18 ส.ค.59

“...ส่งครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตร...”

KP.0303 ; 18 ส.ค.59

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

“...การสร้างให้ครูมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการวิเคราะห์หลักสูตร...”

KP.0301 ; 18 ส.ค.59

“...การให้ครูปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรเป็นประจำทุกปี..”

KP.0302 ; 18 ส.ค.59

“...การติดตามและนิเทศเกี่ยวกับหลักสูตรเป็นประจำ...”

KP.0303 ; 18 ส.ค.59

3.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ปัญหาในการดำเนินงาน

“...บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในและนอกห้องเรียนไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และการเรียนรู้ของนักเรียนและครูส่วนใหญ่ ไม่ได้รับการพัฒนาเรื่องจัดการทำแผนการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ส่งผลให้ครูไม่สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ต้องเอามาจากที่สำนักพิมพ์ต่าง ๆ จัดทำขึ้นและครูไม่จัดกระบวนการเรียนรู้ที่ฝึกให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น และมีความสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน...”

KP.0301 ; 18 ส.ค.59

“...ครูไม่จัดทำ แผนการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลายเพื่อจูงใจผู้เรียนที่อยากจะเรียนรู้...”

KP.0302 ; 18 ส.ค.59

“...ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ตรงกับแผนการจัดการเรียนรู้”

KP.0303 ; 18 ส.ค.59

แนวทางการแก้ปัญหา

“...จัดอบรมให้ความรู้ครูเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการคิดของนักเรียนและสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน...”

KP.0301 ; 18 ส.ค.59

“...สร้างความเข้าใจให้กับครู ในการเห็นความสำคัญของการจัดกระบวนการเรียนรู้ ในห้องเรียน เพื่อกระตุ้นความอยากรู้ของนักเรียน และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริง...”

KP.0302 ; 18 ส.ค.59

“...ตรวจสอบ ติดตาม นิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0303 ; 18 ส.ค.59

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

“...ความเอาใจใส่ของครู และความร่วมมือของครูทุกคนในการจัดทำแผนการเรียนรู้ และใช้สอนจริง รวมทั้งการนิเทศ ติดตาม อย่างต่อเนื่อง...”

KP.0301 ; 18 ส.ค.59

“...การตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ของครู อย่างต่อเนื่อง รวมถึงการกำกับ ติดตาม และนิเทศ...”

KP.0302 ; 18 ส.ค.59

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3.3 ด้านการนิเทศภายใน ปัญหาในการดำเนินงาน

“...ผู้บริหารมีภาระหน้าที่มากในการดำเนินงานตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ทำให้ไม่มีเวลาในการออกนิเทศครูผู้สอน และโรงเรียนไม่มีแผนการนิเทศภายใน...”

KP.0301 ; 18 ส.ค.59

“...โรงเรียนไม่มีแผนการนิเทศงานวิชาการอย่างเป็นระบบ...”

KP.0302 ; 18 ส.ค.59

แนวทางการแก้ปัญหา

“...ควรกำหนดรูปแบบ และปฏิทินการประเมินผลการจัดระบบ และกระบวนการนิเทศการศึกษาภายในอย่างเป็นระบบและมอบหมายให้หัวหน้าฝ่ายวิชาการทำการ นิเทศแทนในกรณีที่ผู้บริหารไม่อยู่หรือติดภารกิจทางราชการอย่างอื่น...”

KP.0301 ; 18 ส.ค.59

“...จัดทำปฏิทินการนิเทศงานอย่างมีระบบ รวมทั้งจัดทำอย่างต่อเนื่อง ...”

KP.0302 ; 18 ส.ค.59

“...กำกับ ติดตาม นิเทศงานอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0303 ; 18 ส.ค.59

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

“...จัดทำแผนการนิเทศอย่างเป็นระบบ และนิเทศอย่างต่อเนื่อง”

KP.0301 ; 18 ส.ค.59

“...ทำการนิเทศอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0302 ; 18 ส.ค.59

“...จัดทำแผนการนิเทศ โดยให้ครูมีส่วนร่วมและรับรู้ รวมถึง ตรวจสอบและนิเทศงานอย่างต่อเนื่อง”

KP.0303 ; 18 ส.ค.59

3.4 ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ปัญหาในการดำเนินงาน

“...โรงเรียนไม่ได้ดำเนินการตามแผนกลยุทธ์แต่ดำเนินการตาม นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด นอกจากนั้นการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ ไม่เป็นระบบ ขาด ความถูกต้องและสมบูรณ์...”

KP.0301 ; 18 ส.ค.59

“...โรงเรียนได้รับการประเมินการประกันคุณภาพจากต้นสังกัด แต่ภายในโรงเรียนไม่ได้จัดทำกรประกันคุณภาพเพื่อเตรียมการประเมิน ทำให้ขาดเอกสารหลักฐานหรือร่องรอยการดำเนินงาน..”

KP.0302 ; 18 ส.ค.59

“...โรงเรียนไม่มีการดำเนินการติดตาม ตรวจสอบการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0303 ; 18 ส.ค.59

แนวทางการแก้ปัญหา

“...จัดอบรมให้ความรู้ครูเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน และควรจัดทำปฏิทินในการดำเนินการอย่างชัดเจน...”

KP.0301 ; 18 ส.ค.59

“...จัดเตรียมงานประกันคุณภาพภายใน ในแต่ละประเด็นที่ตรงกับการปฏิบัติงานสอนของครูและงานในหน้าที่ เพื่อให้ง่ายและสะดวกต่อการจัดทำข้อมูล...”

KP.0302 ; 18 ส.ค.59

“...มีแผนการนิเทศ กำกับ ติดตาม งานประกันคุณภาพภายในที่ชัดเจนและต่อเนื่อง...”

KP.0303 ; 18 ส.ค.59

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

“...การจัดอบรมเพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ และการนิเทศติดตามงานอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0301 ; 18 ส.ค.59

“...การมีส่วนร่วมของครูและการให้ความร่วมมือ ในการจัดเตรียมข้อมูลในงานประกันคุณภาพภายใน...”

KP.0302 ; 18 ส.ค.59

“...การกำกับ ติดตาม และนิเทศงานประกันอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0303 ; 18 ส.ค.59

3.5 ด้านการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ปัญหาในการดำเนินงาน

“...ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน และโรงเรียน
ไม่ได้กำหนดนโยบายให้ใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้...”

KP.0301 ; 18 ส.ค.59

“...ครูไม่มีความเข้าใจเรื่องการวิจัย และไม่สามารถดำเนินการวิจัยได้

...”

KP.0302 ; 18 ส.ค.59

“...ครูไม่ได้ตรวจสอบผลงานวิจัย และนิเทศเกี่ยวกับงานวิจัยของครู

...”

KP.0303 ; 18 ส.ค.59

แนวทางการแก้ปัญหา

“...ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาครูเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน และกำหนดให้ครูทุกคน
ทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยปีละ 1 เรื่อง...”

KP.0301 ; 18 ส.ค.59

“...สร้างความตระหนัก ความเข้าใจให้กับครู ได้เห็นความสำคัญของการวิจัย รวมทั้ง
กำกับ ติดตาม การวิจัยอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0302 ; 18 ส.ค.59

“...กำกับ ตรวจสอบ ติดตาม และนิเทศงานวิจัยของครูอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0303 ; 18 ส.ค.59

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

“...การส่งครูเข้ารับการอบรมและนำผลมาขยายผลสู่ครูในโรงเรียน และการกำกับ ติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0301 ; 18 ส.ค.59

“...การจัดทำแผนการนิเทศ การวิจัยอย่างต่อเนื่องทำให้ครูได้ทำการวิจัยและส่งผลงานด้านการวิจัย...”

KP.0302 ; 18 ส.ค.59

“...การติดตาม ตรวจสอบและนิเทศ อย่างต่อเนื่อง...”

KP.0303 ; 18 ส.ค.59

3.6 ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

ปัญหาในการดำเนินงาน

“...ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในการผลิตและพัฒนาสื่อนวัตกรรม การเรียนการสอนที่ทันสมัยและเร้าความสนใจของผู้เรียน...”

KP.0301 ; 18 ส.ค.59

“...ครูใช้สื่อ เทคโนโลยี ในการจัดการเรียนการสอน ไม่หลากหลาย รวมทั้งไม่ได้ผลิตสื่อใช้ด้วยตัวเอง...”

KP.0302 ; 18 ส.ค.59

“...ครูไม่มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถใช้สื่อเทคโนโลยี ในการจัดการเรียนการสอน”

KP.0303 ; 18 ส.ค.59

แนวทางการแก้ปัญหา

“...การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาครูเกี่ยวกับการผลิตและพัฒนา สื่อนวัตกรรมการเรียนการสอน และการใช้สื่อออนไลน์ในการสอน...”

KP.0301 ; 18 ส.ค.59

“...การให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เกี่ยวกับการใช้สื่อ เทคโนโลยี
ต่างๆ ในการสอน...”

KP.0302 ; 18 ส.ค.59

“...การกำกับ ติดตามและนิเทศการใช้สื่อของครูอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0303 ; 18 ส.ค.59

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

“...การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการใช้
สื่อ และผลิตสื่อการสอนได้...”

KP.0301 ; 18 ส.ค.59

“...การจัดทำแผนการนิเทศการใช้สื่อและการผลิตสื่อ...”

KP.0302 ; 18 ส.ค.59

“...การกำกับ ติดตาม และนิเทศอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0303 ; 18 ส.ค.59

3.7 ด้านการวัดและประเมินผล
ปัญหาในการดำเนินงาน
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

“...ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลตาม
สภาพจริง และการจัดทำเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน...”

KP.0301 ; 18 ส.ค.59

“...ครูวัดและประเมินผลโดยไม่มีวิธีการที่หลากหลาย...”

KP.0302 ; 18 ส.ค.59

“...ครูยังไม่เข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการวัดและประเมินผลเท่าที่ควร...”

KP.0303 ; 18 ส.ค.59

แนวทางการแก้ปัญหา

“...ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาครูเกี่ยวกับระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา การพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน การจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผล การดำเนินการวัดผลและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย และการจัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน...”

KP.0301 ; 18 ส.ค.59

“...สร้างความรู้ความเข้าใจกับครูเกี่ยวกับระเบียบการวัดและประเมินผล รวมทั้งวิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย...”

KP.0302 ; 18 ส.ค.59

“...กำกับ ติดตาม การวัดและประเมินผลของครูอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0303 ; 18 ส.ค.59

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

“...การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับครู เพื่อให้ครูเข้าใจ สามารถวัดและประเมินผลด้วยวิธีการที่หลากหลาย...”

KP.0301 ; 18 ส.ค.59

“...การตรวจสอบ ร่องรอย หลักฐานการทำงานของครูเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล...”

KP.0302 ; 18 ส.ค.59

“...การติดตามและนิเทศ อย่างต่อเนื่อง..”

KP.0303 ; 18 ส.ค.59

3.8 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้

ปัญหาในการดำเนินงาน

“...โรงเรียนขาดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ทันสมัยน่าสนใจ และครูไม่ใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้...”

KP.0301 ; 18 ส.ค.59

“...โรงเรียนไม่มีแผนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องทุกปี...”

KP.0302 ; 18 ส.ค.59

“...โรงเรียนไม่ได้ทำข้อมูลแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกที่เป็นปัจจุบัน...”

KP.0303 ; 18 ส.ค.59

แนวทางการแก้ปัญหา

“...ควรนิเทศกำกับติดตามผลการวางแผน ดำเนินการ พัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ การจัดทำข้อมูลแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา การพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ของครูทุกคน การจัดระบบแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียน และการวิเคราะห์หลักสูตรภาคเรียนละ 1 ครั้ง...”

KP.0301 ; 18 ส.ค.59

“...วางแผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และจัดทำแผนการพัฒนาลงในแผนปฏิบัติการประจำปี รวมทั้งจัดทำข้อมูลแหล่งเรียนรู้ให้เป็นปัจจุบัน...”

KP.0302 ; 18 ส.ค.59

“...สร้างความเข้าใจให้กับครูในการใช้แหล่งเรียนรู้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรวมทั้งนิเทศ ติดตาม การใช้แหล่งเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0303 ; 18 ส.ค.59

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

“...การสร้างให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญในการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียน...”

KP.0301 ; 18 ส.ค.59

“...จัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอก เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน...”

KP.0302 ; 18 ส.ค.59

“...การนิเทศ ติดตาม การใช้แหล่งเรียนรู้ของครูอย่างต่อเนื่อง...”

KP.0303 ; 18 ส.ค.59

3.9 ด้านการแนะแนว

ปัญหาในการดำเนินงาน

“...ครูไม่ให้ความสำคัญกับงานแนะแนว และไม่มีครูที่จบวิชาเอกการแนะแนว และขาดการการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลและสนับสนุนการดำเนินงานแนะแนว...”

KP.0301 ; 18 ส.ค.59

“...ครูไม่มีความรู้ความเข้าใจและไม่ให้ความสำคัญของการแนะแนว...”

KP.0302 ; 18 ส.ค.59

“...โรงเรียนไม่ได้มีครูสาขาแนะแนว...”

KP.0303 ; 18 ส.ค.59

แนวทางการแก้ปัญหา

“...การส่งครูที่รับผิดชอบงานแนะแนวเข้ารับการอบรมแล้วนำความรู้มาขยายผลให้ครูคนอื่นทราบและการนิเทศกำกับติดตามการดำเนินการแนะแนวการศึกษาของครู...”

KP.0301 ; 18 ส.ค.59

“...ส่งครูเข้ารับการอบรมการแนะแนว เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถดำเนินการด้านการแนะแนวได้...”

KP.0302 ; 18 ส.ค.59

“...กำกับ ติดตาม การดำเนินการด้านการแนะแนว...”

KP.0303 ; 18 ส.ค.59

ปัจจัยที่ทำให้ประสบผลสำเร็จ

“...การส่งครูเข้ารับการอบรมเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและนำมาขยายผลให้กับครูทุกคน รวมทั้งการติดตาม และนิเทศงาน ด้านการแนะแนวอย่างสม่ำเสมอ...”

KP.0301 ; 18 ส.ค.59

“...การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของครู ด้านการแนะแนว...”

KP.0302 ; 18 ส.ค.59

“...การตรวจสอบ ติดตามและนิเทศงานแนะแนวอย่างสม่ำเสมอ...”

KP.0303 ; 18 ส.ค.59

สถานศึกษา

ประเด็นแนวทางในการดำเนินการบริหารจัดการงานวิชาการใน
 “...การปฏิบัติงานตามแผนงาน โครงการ และกิจกรรม ที่คณะครูทุกคนในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิด และการนิเทศกำกับติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สุดท้ายคือการสรุปผลรายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาในปีการศึกษาต่อไป...”

KP.0301 ; 18 ส.ค.59

“...ผมและผู้อำนวยการจะเปิดโอกาสให้คณะครูทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นตลอดจนการเสนอกิจกรรม โครงการเกี่ยวกับงานวิชาการที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนและครูทุกคนที่รับผิดชอบโครงการต่าง ๆ จะต้องรายงานผลการดำเนินงานต่อฝ่ายบริหารทราบเมื่อดำเนินโครงการเสร็จสิ้น...”

KP.0302 ; 18 ส.ค.59

“...โรงเรียนของเราผู้บริหารจะให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการเสนอ กิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ตามขอบข่ายงานวิชาการ และท่านจะคอย นิเทศ กำกับ ติดตาม และให้ รายงานผลเมื่อดำเนินโครงการเสร็จสิ้น...”

KP.0303 ; 18 ส.ค.59

ประเด็นปัจจัยที่ทำให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จในการบริหารงาน วิชาการ

“...โรงเรียนของเราประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการงานวิชาการ ได้ทั้งที่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก เพราะผมเน้นในเรื่องของการมีส่วนร่วม การสร้างภาคีเครือข่าย ภายนอกโรงเรียน และการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างใกล้ชิดแบบกัลยาณมิตร...”

KP.0301 ; 18 ส.ค.59

“...การประสานงาน ทำความเข้าใจ และการสื่อสารภายในองค์กร ระหว่างผู้บริหารและครูทำให้การบริหารงานวิชาการประสบผลสำเร็จ ครูต้องทราบว่าผู้บริหาร ต้องการอะไร ผู้บริหารต้องทราบว่าครูต้องการอะไร ถ้าเกิดความร่วมมือ เกิดความเข้าใจ การ บริหารงานวิชาการก็จะประสบผลสำเร็จได้...”

KP.0302 ; 18 ส.ค.59

“...การที่ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการ สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ เพื่อประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการ และที่สำคัญคือยอมรับฟังความคิดเห็นของครู เป็นสิ่งที่ทำให้งานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กของ เราประสบความสำเร็จ...”

KP.0303 ; 18 ส.ค.59

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหา สามารถสรุปวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของโรงเรียนคำเจริญวิทยาคม สพม. 24 ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.13

Best Practice ของโรงเรียนคำเจริญวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

ที่	การบริหารจัดการ	วิธีการปฏิบัติจนเกิดผล ปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ(แนวทาง)	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
1.	ด้านการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา	1. การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ 2. การส่งครูเข้ารับการอบรม 3. การนิเทศกำกับ ติดตาม ประเมินผล	1. การสร้างความรู้ความเข้าใจ 2. การติดตามและนิเทศ
2.	ด้านการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้	1. การจัดอบรม 2. การสร้างความรู้ความเข้าใจ 3. การตรวจสอบ ติดตาม นิเทศ	1. ความร่วมมือของครู 2. การนิเทศ ติดตาม อย่างต่อเนื่อง 3. การตรวจสอบผลงานของครู
3.	ด้านการนิเทศภายใน	1. การจัดทำปฏิทินการนิเทศอย่างเป็นระบบ 2. การกำกับ ติดตาม และนิเทศงาน อย่างต่อเนื่อง	1. การจัดทำแผนการนิเทศอย่างเป็นระบบ 2. การตรวจสอบและนิเทศอย่างต่อเนื่อง 3. การมีส่วนร่วมของครู
4.	ด้านการประกัน คุณภาพภายใน สถานศึกษา	1. การส่งครูเข้ารับการอบรม 2. การมอบหมายงานประกัน คุณภาพภายในที่ตรงกับงานสอน และงานในหน้าที่รับผิดชอบของ ครู 3. การนิเทศ กำกับ ติดตาม อย่าง ต่อเนื่อง	1. การจัดอบรมครู 2. การมีส่วนร่วมของครู 3. การกำกับติดตามและนิเทศ
5.	ด้านการวิจัยและพัฒนา คุณภาพการศึกษา	1. การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ 2. การสร้างความตระหนักและความ เข้าใจให้กับครู 3. การกำกับติดตามและนิเทศ	1. การส่งครูเข้ารับการอบรม 2. การจัดทำแผนการนิเทศงานวิจัย 3. การติดตามตรวจสอบและนิเทศ อย่างต่อเนื่อง
6.	ด้านการพัฒนาการ จัดการเรียนการสอน	1. การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ 2. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของ คณะครู 3. การกำกับติดตามและนิเทศ	1. การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ 2. การจัดทำแผนการนิเทศ 3. การกำกับ ติดตามและนิเทศ
7.	ด้านการวัดและ ประเมินผล	1. การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ 2. การสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ครู 3. การกำกับ ติดตาม อย่างต่อเนื่อง	1. การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ 2. การตรวจสอบร่องรอยหลักฐาน การทำงาน 3. การติดตามและนิเทศ

(ต่อ)

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ที่	การบริหารจัดการ	วิธีการปฏิบัติจนเกิดผล ปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ(แนวทาง)	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
8.	ด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้	1. การวางแผนการดำเนินการพัฒนา 2. การสร้างความเข้าใจในการใช้แหล่งเรียนรู้ 3. การนิเทศ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้	1. การสร้างความตระหนักกับครูในการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ 2. การจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3. การติดตามและนิเทศการใช้แหล่งเรียนรู้
9.	ด้านการแนะแนว	1. การส่งครูเข้ารับการอบรม 2. การกำกับติดตามการดำเนินการด้านการแนะแนวของครู	1. การส่งครูเข้ารับการอบรม 2. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของครู 3. การตรวจสอบ ติดตามและนิเทศ

สิ่งที่เกิดขึ้นจากผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ 1) ได้เป็นโรงเรียนดีประจำตำบล 2) ผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษา สมศ. รอบ 3 3) ผลการสอบ O-NET ม.3 ปีการศึกษา 2557 สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศทุกกลุ่มสาระ

ตารางที่ 4.14

สรุปผล Best Practice โรงเรียนฟ้าแดดสูงยางวิทยาคาร โรงเรียนนาโคกพิทยาสรรพ์ โรงเรียนคำเจริญวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

ที่	การบริหารจัดการ	วิธีการปฏิบัติจนเกิดผล ปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ(แนวทาง)	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
1.	ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	1. การส่งครูเข้ารับการอบรม 2. การอบรมเชิงปฏิบัติการ 3. การนิเทศ	1. การสร้างความรู้ความเข้าใจ 2. การนิเทศ กำกับ ติดตาม 3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของครู
2.	ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	1. การส่งครูเข้ารับการอบรม 2. การประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ 3. การตรวจสอบ ติดตามและนิเทศ	1. การเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร 2. การนิเทศ กำกับ ติดตามงานอย่างต่อเนื่อง
3.	ด้านการนิเทศภายใน	1. การจัดทำแผนการนิเทศ	1. การจัดทำแผนการนิเทศ

(ต่อ)

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

ที่	การบริหารจัดการ	วิธีการปฏิบัติจนเกิดผล ปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ(แนวทาง)	ปัจจัยแห่งความสำเร็จ
		2. การตรวจสอบและนิเทศ	2. การมีส่วนร่วมของครู 3. การกำกับ ติดตามและนิเทศ
4.	ด้านการประกันคุณภาพ ภายใน	1. การส่งครูเข้ารับการอบรม 2. การมีส่วนร่วมของครูทุกคน 3. การกำกับ ติดตามและนิเทศ	1. การจัดอบรมครูเพื่อสร้างความรู้ ความรู้ความเข้าใจ 2. การมีส่วนร่วมของครู 3. การกำกับ ติดตามและนิเทศ
5.	ด้านการวิจัยและพัฒนา คุณภาพการศึกษา	1. การส่งครูเข้ารับการอบรม การอบรมเชิงปฏิบัติการ 2. การตรวจสอบ กำกับ ติดตาม อย่างต่อเนื่อง	1. การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับ ครู 2. การตรวจสอบ กำกับ ติดตามและ นิเทศ
6.	ด้านการพัฒนาการ จัดการเรียนการสอน	1. การส่งครูเข้ารับการอบรม 2. การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ 3. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 4. การกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และนิเทศ	1. การจัดทำแผนการนิเทศ 2. การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ 3. การกำกับติดตามและนิเทศ
7.	ด้านการวัดและ ประเมินผล	1. การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ 2. การประชุมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ 3. การกำกับ ติดตาม และ ตรวจสอบสอบเอกสาร	1. การประชุมเพื่อสร้างความรู้ความ เข้าใจ 2. การกำกับ ติดตาม ตรวจสอบและ นิเทศ
8.	ด้านการพัฒนาและ ส่งเสริมแหล่งเรียนรู้	1. การจัดทำแผนพัฒนาแหล่ง เรียนรู้ 2. การจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่ง เรียนรู้	1. การจัดทำแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 2. การจัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่ง เรียนรู้ 3. การติดตาม และนิเทศการใช้แหล่ง เรียนรู้
9.	ด้านการแนะแนว	1. การส่งครูเข้ารับการอบรม 2. การประชุมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ 3. การกำกับ ติดตาม การดำเนินงาน	1. ความเป็นผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหาร 2. การมีส่วนร่วมของครูในการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 3. การกำกับ ติดตาม ตรวจสอบและ นิเทศ

จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กทั้ง 3 โรงเรียน ที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. แนวทางในการดำเนินการบริหารจัดการงานวิชาการในสถานศึกษา
 - 1.1 การส่งครูที่มีบทบาทภาระหน้าที่รับผิดชอบที่ตรงกับงานที่ได้รับมอบหมาย
 - 1.2 การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในงานหน้าที่รับผิดชอบ
 - 1.3 การประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน
 - 1.4 การจัดทำแผนการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ นิเทศ และแผนการพัฒนารูปแบบอย่างต่อเนื่อง
 2. ปัจจัยที่ทำให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จในการบริหารงานวิชาการ
 - 2.1 ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ
 - 2.2 การจัดประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ในการปฏิบัติงานให้กับครู
 - 2.3 การมีส่วนร่วมของคณะครูในการทำงาน รวมถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
 - 2.4 การจัดทำแผนการนิเทศ กำกับ ตรวจสอบและติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
- ผู้วิจัยจะนำข้อมูลจากการสรุปผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน แนวทางในการดำเนินการบริหารจัดการงานวิชาการและปัจจัยที่ทำให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จในการบริหารงานวิชาการ ไปบูรณาการในขั้นตอนของการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในระยะ ที่ 2 ต่อไป

ระยะที่ 2 ผลการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากผลการศึกษาระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 และผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กทั้ง 3 โรงเรียน ที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาระดับปัญหาการบริหารจัดการงานวิชาการของ

โรงเรียนขนาดเล็ก ได้คัดเลือกประเด็นย่อยที่มีระดับปัญหามากที่สุดในการบริหารจัดการงานวิชาการของแต่ละประเด็นหลัก มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work Shop) ได้ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
 - 1.1 การประชุมทำความเข้าใจวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 1.2 ติดตามประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
 - 1.3 การนิเทศการเรียนการสอนการจัดทำหน่วยและแผนการจัดการเรียนรู้
 - 1.4 การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
 - 2.1 การฝึกทักษะกระบวนการคิด เพื่อให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้
 - 2.2 การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน
 - 2.3 การจัดกิจกรรมพัฒนาครูให้จัดทำแผนการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้
 - 2.4 การประชุมทำความเข้าใจด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. ด้านการนิเทศภายใน
 - 3.1 การนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย
 - 3.2 การจัดระบบนิเทศภายในให้เชื่อมโยงกับการนิเทศการศึกษาของต้นสังกัด
 - 3.3 วางแผน ดำเนินการ และจัดระบบนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอน
 - 3.4 การมีส่วนร่วมของครูในด้านการนิเทศภายใน
4. ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 - 4.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมสอดคล้องกับมาตรฐานช่วงชั้นที่หลักสูตรกำหนด
 - 4.2 การจัดทำแผนกลยุทธ์และดำเนินงานตามวงจรการพัฒนาคุณภาพ PDCA
 - 4.3 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศเป็นหมวดหมู่ ข้อมูลมีความสมบูรณ์
 - 4.4 การจัดอบรมและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน
5. ด้านการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 - 5.1 การส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนานักเรียนอย่าง
 - 5.2 การใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดและแก้ปัญหา
 - 5.3 การกำหนดนโยบายและแนวทางการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้

- 5.4 การจักระบบนิเทศ กำกับ ติดตามด้านการวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
6. ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน
 - 6.1 การพัฒนาบุคลากรในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนการสอน
 - 6.2 การส่งเสริมให้ครูผลิตและพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนการสอน
 - 6.3 การประสานความร่วมมือ ในการผลิต จัดหา พัฒนา การใช้สื่อวัตกรรมการร่วมกัน
 - 6.4 การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการพัฒนาการเรียนการสอน
7. ด้านการวัดและประเมินผล
 - 7.1 การส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดและประเมินผลด้วยวิธีที่หลากหลาย
 - 7.2 การจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผล
 - 7.3 การกำหนดระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา
 - 7.4 การประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจด้านการวัดและประเมินผล
8. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้
 - 8.1 การส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกสถานศึกษา
 - 8.2 การวางแผน ดำเนินการ พัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้
 - 8.3 การส่งเสริมให้มีการจัดสร้าง พัฒนา และใช้แหล่งเรียนรู้
 - 8.4 การจัดทำแผนในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
9. ด้านการแนะแนว
 - 9.1 การกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่มีการแนะแนวเป็นองค์ประกอบสำคัญ
 - 9.2 การดำเนินการแนะแนวการศึกษาโดยความร่วมมือของครูทุกคน
 - 9.3 การส่งเสริมและพัฒนาให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมเรื่องจิตวิทยาและการแนะแนว
 - 9.4 การนิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

จากนั้นผู้วิจัยได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work Shop) เพื่อสร้างแนวทางในการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษาฝ่ายวิชาการ หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูวิชาการ ที่มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ และมีความสมัครใจเข้าร่วมในการสร้างแนวทางในการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก รวม จำนวน 10 คน ซึ่งประกอบไปด้วย

กลุ่มผู้บริหาร/รองผู้บริหารฝ่ายวิชาการ จำนวน 5 คน ได้แก่

1. ผู้อำนวยการโรงเรียนคำเจริญพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 24
2. ผู้อำนวยการโรงเรียนหัวหินวัฒนาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 24
3. ผู้อำนวยการโรงเรียนวังมนวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 24
4. ผู้อำนวยการโรงเรียนเหล่ากลางวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 24
5. ผู้อำนวยการโรงเรียนไตรรัตน์วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 24

กลุ่มหัวหน้าวิชาการ/ครูผู้สอน จำนวน 5 คน ได้แก่

1. ครูโรงเรียนโนนสูงพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต
24
2. ครูโรงเรียนคำเจริญพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต
24
3. ครูโรงเรียนวังมนวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต
24
4. ครูโรงเรียนหัวหินวัฒนาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต
24
5. ครูโรงเรียนเหล่ากลางวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา
เขต 24

ที่ประชุมเชิงปฏิบัติการ(Workshop) ลงความเห็นตรงกันว่าควรวิเคราะห์และพิจารณาว่าแต่ละประเด็นย่อยขององค์ประกอบหลักมีความเหมาะสมหรือควรทำแต่ละประเด็นให้มีความชัดเจน มีความเป็นเอกภาพ สะดวกในการทำความเข้าใจและปฏิบัติ เพื่อนำไปพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการโรงเรียนต่อไป ผลการประชุมพิจารณาได้ข้อสรุปดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
 - 1.1 การวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา
 - 1.2 การประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
 - 1.3 การจัดแผนการจัดการเรียนรู้
 - 1.14การนิเทศการจัดการเรียนการสอน

2. ด้านการพัฒนาการเรียนรู้
 - 2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้
 - 2.2 การจัดเนื้อหาสาระในรายวิชาเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน
3. ด้านการนิเทศภายใน
 - 3.1 การนิเทศวิชาการ
 - 3.2 การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย
4. ด้านการประกันภายในคุณภาพสถานศึกษา
 - 4.1 การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 4.12 การจัดทำแผนการนิเทศการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ
 - 4.13 การจัดระบบบริหารสารสนเทศให้ถูกต้องทันสมัย
5. ด้านการวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 - 5.1 การส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยเพื่อแก้ไขและพัฒนาผู้เรียน
 - 5.2 การวิจัยในชั้นเรียน
6. ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน
 - 6.1 การพัฒนาให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ ในการใช้สื่อวัตกรรมการเรียนการสอน
 - 6.2 การส่งเสริมให้ครูผลิตพัฒนาสื่อทางการเรียนการสอน
7. ด้านการวัดผลประเมินผล
 - 7.1 การพัฒนาให้ครูสามารถวัดและประเมินผลนักเรียนอย่างหลากหลาย
 - 7.2 การพัฒนาให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในระเบียบการวัดผล ประเมินผลนักเรียน
8. ด้านการส่งเสริมพัฒนา แหล่งเรียนรู้
 - 8.1 การส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 8.2 การจัดทำแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา
9. ด้านการแนะแนว
 - 9.1 ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ จิตวิทยาและการแนะแนว

9.12 การแนะแนว

เพื่อให้การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการ สามารถวัดและประเมินผลได้ ที่ประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) จึงได้ปรับประเด็นการพัฒนาให้อยู่ในรูปของตัวชี้วัด (Key Performance Indicators : KPI) เพื่อสะดวกในการจัดทำกระบวนการ Six Sigma ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
 - 1.1 จำนวนครูที่สามารถวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา
 - 1.2 จำนวนครูที่ปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง
 - 1.3 จำนวนครูที่สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ถูกต้อง
 - 1.4 จำนวนครั้งที่ครูได้รับการนิเทศการจัดการเรียนการสอน
2. ด้านการพัฒนาการเรียนรู้อ
 - 2.1 จำนวนครูที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้
 - 2.2 จำนวนวิชาที่ได้จัดเนื้อหาสาระในรายวิชาเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับ ความสนใจและความถนัดของผู้เรียน
3. ด้านการนิเทศภายใน
 - 3.1 จำนวนครั้งที่มีการนิเทศงานวิชาการ
 - 3.2 ร้อยละของครูที่จัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย
4. ด้านการประกันภายในคุณภาพสถานศึกษา
 - 4.1 จำนวนครูที่ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 4.2 จำนวนโครงการตามแผนการนิเทศการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อย่างเป็นระบบ
 - 4.3 จำนวนครั้งที่ได้รับการพัฒนาเรื่องการจัดระบบบริหารสารสนเทศให้ ถูกต้องทันสมัย
5. ด้านการวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
 - 5.1 จำนวนครูที่ได้รับการส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยเพื่อแก้ไขและพัฒนาผู้เรียน
 - 5.2 จำนวนผลงานวิจัยในชั้นเรียนที่ครูทำได้สำเร็จ
6. ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน
 - 6.1 จำนวนครูที่ได้รับการพัฒนาให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ ในการใช้สื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน
 - 6.2 จำนวนครูที่สามารถผลิตพัฒนาสื่อทางการเรียนการสอน

7. ด้านการวัดผลประเมินผล

7.1 จำนวนครูที่ได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถวัดและประเมินผลนักเรียน
อย่างหลากหลาย

7.2 จำนวนครูที่มีความรู้ความเข้าใจในระเบียบการวัดผล ประเมินผลนักเรียน

8. ด้านการส่งเสริมพัฒนา แหล่งเรียนรู้

8.1 จำนวนครูที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาใน
การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

8.2 จำนวนโครงการที่ใช้พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา

9. ด้านการแนะแนว

9.1 จำนวนครูที่ได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจ จิตวิทยาการแนะ
แนว

9.2 จำนวนครูที่สามารถแนะแนวได้

จากนั้นที่ประชุม (Work Shop) ได้กำหนดแนวทางพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ
งานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma โดยได้นำแนว
ทางการพัฒนาที่ได้จากการสัมมนาเชิงลึก ประกอบการจัดทำแนวทางครั้งนี้ด้วย ผลการจัดทำ
แนวทางปรากฏผลดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ตารางที่ 4.15

จำนวนครูที่สามารถวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา

กระบวนการ	คำอธิบาย
Define : D	การวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาในที่นี้หมายถึง การทำให้ครูมีความรู้ความ เข้าใจ สามารถวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง เพื่อนำมาใช้เป็นหลักสูตร สถานศึกษาในรายวิชาที่ทำการสอนได้ วิธีการ จัดประชุม, ทดสอบความรู้, สัมมนาเชิงลึก, สอบถาม เครื่องมือ : แบบบันทึกการประชุม, แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ, แบบสัมมนาเชิงลึก
Measure : M	ระยะเวลา : ก่อนเปิดภาคเรียนในแต่ละปีการศึกษา ผู้ให้ข้อมูล : ครู สถานที่ให้ข้อมูล : โรงเรียน, หอประชุมโรงเรียน ผู้วัด/ประเมิน : งานวิชาการ

(ต่อ)

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

กระบวนการ	คำอธิบาย
Analyze : A	คุณภาพเครื่องมือ : การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หาค่า IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ วิธีการวิเคราะห์ : การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหา (Content Analysis) ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย(\bar{X}), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เกณฑ์การประเมิน : มีหลักสูตรสถานศึกษาในรายวิชาที่ทำการสอน ทุกรายวิชาสำหรับแบบทดสอบต้องผ่านการ ทดสอบ 60% ของจำนวนข้อสอบ
Improve : I	1. ส่งครูเข้าอบรมเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตรเพิ่มเติมในสถาบันที่เชื่อถือได้ 2. จัดอบรมเชิงปฏิบัติพัฒนาครูเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตร 3. หาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น สื่อออนไลน์, ตำราทางวิชาการ 4. จัดนิเทศการวิเคราะห์หลักสูตรของครูอย่างต่อเนื่อง
Control : C	มีการกำกับติดตามและนิเทศเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

ตารางที่ 4.16

จำนวนครูที่สามารถปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

กระบวนการ	คำอธิบาย
Define : D	การประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึงการที่สถานศึกษาโดยงาน วิชาการหรือผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับกลุ่มงาน งานหลักสูตรสถานศึกษาดำเนินการ ติดตามและประเมินการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง วิธีการ : จัดประชุม, สอบถาม, สัมภาษณ์เชิงลึก เครื่องมือ : แบบบันทึกการประชุม, แบบสอบถาม, แบบสัมภาษณ์เชิงลึก
Measure : M	ระยะเวลา : สิ้นสุดแต่ละภาคเรียน ผู้ให้ข้อมูล : ครู สถานที่ให้ข้อมูล : โรงเรียน ผู้วัด/ประเมิน : งานวิชาการ คุณภาพเครื่องมือ : การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หาค่า IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ
Analyze : A	วิธีการวิเคราะห์ : การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหา (Content Analysis) ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย(\bar{X}), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

(ต่อ)

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

กระบวนการ	คำอธิบาย
Improve : I	<p>เกณฑ์การประเมิน : มีหลักฐานการแก้ไขการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรในรายวิชาที่ทำการสอนทุกรายวิชา</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จัดประชุมชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจและทบทวนการใช้หลักสูตรของครูอย่างต่อเนื่อง 2. ส่งครูเข้าอบรมเกี่ยวกับความสอดคล้องของหลักสูตรสถานศึกษากับมาตรฐานช่วงชั้นของหลักสูตรแกนกลางในสถาบันที่เชื่อถือได้ 3. ให้ครูหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น สื่อออนไลน์, ตำราทางวิชาการ
Control : C	<p>นิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง</p>

ตารางที่ 4.17

จำนวนครูที่สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง

กระบวนการ	คำอธิบาย
Define : D	<p>การจัดแผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง การที่ครูมีความรู้ความเข้าใจและสามารถวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา มากำหนดเป็นคำอธิบายรายวิชาและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้</p>
Measure : M	<p>วิธีการ : จัดประชุม, สัมภาษณ์เชิงลึก, สอบถาม</p> <p>เครื่องมือ : แบบบันทึกการประชุม, แบบสัมภาษณ์เชิงลึก, แบบสอบถาม</p> <p>ระยะเวลา : ตลอดปีการศึกษา</p> <p>ผู้ให้ข้อมูล : ครู</p> <p>สถานที่ให้ข้อมูล : โรงเรียน</p> <p>ผู้วัด/ประเมิน : งานวิชาการ</p> <p>คุณภาพเครื่องมือ : การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หาค่า IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ</p>
Analyze : A	<p>วิธีการวิเคราะห์ : การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหา (Content Analysis)</p> <p>เกณฑ์การประเมิน : ครูทุกคนมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาที่รับผิดชอบ</p>
Improve : I	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดประชุมเชิงปฏิบัติเพื่อทำความเข้าใจและสามารถวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษามากำหนดเป็นคำอธิบายรายวิชา และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ในรายวิชาที่ทำการสอน

(ต่อ)

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

กระบวนการ	คำอธิบาย
Control : C	<p>2. ส่งครูเข้าอบรมในสถาบันที่เชื่อถือได้</p> <p>3. ให้ครูค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น หนังสือ, สื่อออนไลน์ จัดตารางกำกับ ติดตาม ประเมินผล และนิเทศการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของครู อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง</p>

ตารางที่ 4.18

จำนวนครั้งที่ครูได้รับการนิเทศการจัดการเรียนการสอน

กระบวนการ	คำอธิบาย
Define : D	<p>การนิเทศการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การที่งานวิชาการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการกำกับติดตาม ประเมินผล และนิเทศ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในโรงเรียน</p> <p>วิธีการ : สอบถาม, นิเทศในห้องเรียน</p> <p>เครื่องมือ : แบบสอบถาม, แบบบันทึกการนิเทศห้องเรียน</p>
Measure : M	<p>ระยะเวลา: ตลอดปีการศึกษา</p> <p>ผู้ให้ข้อมูล : ครู</p> <p>สถานที่ให้ข้อมูล : โรงเรียน</p> <p>ผู้วัด/ประเมิน : งานวิชาการ</p> <p>คุณภาพเครื่องมือ : การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หาค่า IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ</p> <p>วิธีการวิเคราะห์ : วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหา</p>
Analyze : A	<p>(Content Analysis)</p> <p>เกณฑ์การประเมิน : ครูทุกคนได้รับการนิเทศการจัดทำหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ให้ มีความสอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชาและหลักสูตรสถานศึกษา</p>
Improve : I	<p>1. จัดประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับความสอดคล้องของหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้คำอธิบายรายวิชา และหลักสูตรสถานศึกษาในแต่ละรายวิชา</p> <p>2. ให้ครูหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่นหนังสือ, สื่อออนไลน์ งานวิชาการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจัดทำตารางการนิเทศ ตลอดปีการศึกษาและ</p>
Control : C	<p>ควรเยี่ยมชั้นเรียนในขณะครูทำการสอน อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง</p>

2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ตารางที่ 4.19

จำนวนครูที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้

กระบวนการ	คำอธิบาย
Define : D	การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้ หมายถึง การที่ครูสามารถออกแบบการเรียนรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้แล้วให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้ สามารถร่วมทำกิจกรรมและค้นหาคำตอบได้ด้วยตัวเอง วิธีการ : จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เครื่องมือ : แบบบันทึกการประชุม
Measure : M	ระยะเวลา : ก่อนเปิดภาคเรียนใหม่ ผู้ให้ข้อมูล : ครู สถานที่ให้ข้อมูล : โรงเรียน ผู้วัด/ประเมิน : งานวิชาการ คุณภาพเครื่องมือ : การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) วิธีการวิเคราะห์ : การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหา
Analyze : A	(Content Analysis) เกณฑ์การประเมิน : ครูทุกคนออกแบบการเรียนรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้นักเรียน คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้
Improve : I	1. ส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมกับสถาบันที่เชื่อถือได้ 2. ให้ครูหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น หนังสือ, สื่อออนไลน์
Control : C	กำกับ ติดตาม และนิเทศ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

ตารางที่ 4.20

จำนวนวิชาที่ได้จัดเนื้อหาสาระในรายวิชาเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน

กระบวนการ	คำอธิบาย
Define : D	<p>สาระเพิ่มเติม หมายถึง การที่งานวิชาการจัดทำรายวิชาเพิ่มเติมไว้อย่างหลากหลาย เพื่อให้ให้นักเรียนได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ</p> <p>วิธีการ : สอบถาม, จัดประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำรายวิชาเพิ่มเติม</p> <p>เครื่องมือ : แบบสอบถาม, แบบบันทึกการประชุม</p>
Measure : M	<p>ระยะเวลา : ก่อนเปิดภาคเรียนใหม่</p> <p>ผู้ให้ข้อมูล : ครู, นักเรียน</p> <p>สถานที่ให้ข้อมูล : โรงเรียน</p> <p>ผู้วัด/ประเมิน : งานวิชาการ</p> <p>คุณภาพเครื่องมือ : การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)</p> <p>หาค่า IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ</p> <p>วิธีการวิเคราะห์ : การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหา</p>
Analyze : A	<p>(Content Analysis) ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย (\bar{X}), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)</p> <p>เกณฑ์การประเมิน : มีรายวิชาเพิ่มเติมในแต่ละระดับชั้น อย่างน้อย 10 รายวิชา</p>
Improve : I	<ol style="list-style-type: none"> 1. สืบหาความสนใจและความต้องการในการเรียนรายวิชาเพิ่มเติมของนักเรียนเป็นประจำทุกปีการศึกษา/ทุกภาคเรียน 2. ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการพัฒนาในองค์ความรู้ที่ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกเพื่อนำความรู้ใหม่ ๆ มาจัดทำเป็นรายวิชาเพิ่มเติมอย่างหลากหลาย 3. ให้ครูหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น หนังสือ, สื่อออนไลน์
Control : C	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดทำแบบสำรวจความสนใจและความถนัดในการเรียนรายวิชาเพิ่มเติมของนักเรียนเพื่อการเตรียมการในการเปิดรายวิชาเพิ่มเติม ทุกภาคเรียน 2. นิเทศ กำกับ ติดตาม การจัดกิจกรรมการเรียนรายวิชาเพิ่มเติม อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

3. ด้านการนิเทศภายใน

ตารางที่ 4.21

จำนวนครั้งที่มีการนิเทศงานวิชาการ

กระบวนการ	คำอธิบาย
Define : D	การนิเทศงานวิชาการ หมายถึงการที่กลุ่มบริหารงานวิชาการหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย มีการกำกับติดตาม ประเมินผล และนิเทศงานที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ เพื่อตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพในการบริหารงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง
Measure : M	วิธีการ : สอบถาม, สัมภาษณ์เชิงลึก เครื่องมือ : แบบสอบถาม, แบบสัมภาษณ์เชิงลึก ระยะเวลา : ตลอดปีการศึกษา ผู้ให้ข้อมูล : ครู สถานที่ให้ข้อมูล : โรงเรียน ผู้วัด/ประเมิน : งานวิชาการ คุณภาพเครื่องมือ : การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หาค่า IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ
Analyze : A	วิธีการวิเคราะห์ : การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหา (Content Analysis)
Improve : I	เกณฑ์การประเมิน : ครูทุกคนได้รับการนิเทศงานวิชาการ 1. ส่งครูเข้าอบรมและพัฒนางานวิชาการอย่างต่อเนื่อง 2. จัดทำแผนการนิเทศงานวิชาการอย่างสม่ำเสมอ 3. ให้ครูหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองในงานวิชาการที่รับผิดชอบจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่นหนังสือ, สื่อออนไลน์
Control : C	1. จัดทำแผนการนิเทศงานวิชาการในแต่ละภาคเรียน 2. กำกับ ติดตาม ประเมินผล และนิเทศงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง ครู 1 คน ได้รับการนิเทศ อย่างน้อย 1 ครั้ง/ภาคเรียน

ตารางที่ 4.22

ร้อยละของครูที่จัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย

กระบวนการ	คำอธิบาย
Define : D	การจัดการเรียนการสอนรูปแบบที่หลากหลาย หมายถึงการที่ครูผู้สอน มีความรู้ ความเข้าใจ ในรูปแบบการสอน แบบต่างๆแล้วสามารถ นำรูปแบบการสอนมาใช้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับนักเรียน
Measure : M	วิธีการ : ประชุมเชิงปฏิบัติการ เครื่องมือ : แบบบันทึกการประชุม ระยะเวลา : ก่อนเปิดภาคเรียนใหม่ ผู้ให้ข้อมูล : ครู สถานที่ให้ข้อมูล : โรงเรียน ผู้วัด/ประเมิน : งานวิชาการ คุณภาพเครื่องมือ : การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) วิธีการวิเคราะห์ : การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหา
Analyze : A	(Content Analysis) เกณฑ์การประเมิน : ครูทุกคนมีการจัดการเรียนการสอน อย่างน้อย 3 แบบ
Improve : I	1. ส่งครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับ การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ จาก สถาบันที่เชื่อถือได้ 2. ให้ครูศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆเกี่ยวกับการสอนในรูปแบบ ต่างๆ จากหนังสือทางวิชาการ, สื่อออนไลน์
Control : C	กำกับ ติดตาม ประเมินผล และนิเทศรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างน้อย คนละ 1 ครั้งต่อภาคเรียน

4. ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ตารางที่ 4.23

จำนวนครูที่ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระบวนการ	คำอธิบาย
Define : D	<p>มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำหรือกำหนดเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาสำหรับสถานศึกษา นำไปใช้เป็นเป้าหมายหรือกรอบทิศทางการกำหนดค่ามาตรฐานของสถานศึกษา เพื่อใช้ในการประเมินตนเองว่าสามารถบริหารการศึกษาในสถานศึกษา ได้บรรลุเป้าหมายหรือไม่และมีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือไม่</p> <p>วิธีการ : จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ, สอบถาม</p> <p>เครื่องมือ : แบบบันทึกการประชุม, แบบสอบถาม</p> <p>ระยะเวลา : หลังสิ้นสุดปีการศึกษา</p> <p>ผู้ให้ข้อมูล : ครู</p> <p>สถานที่ให้ข้อมูล : โรงเรียน</p> <p>ผู้วัด/ประเมิน : งานวิชาการ</p> <p>คุณภาพเครื่องมือ : การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หาค่า IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ</p>
Analyze : A	<p>วิธีการวิเคราะห์ : การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหา (Content Analysis) ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย (\bar{X}), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)</p> <p>เกณฑ์การประเมิน : ครูทุกคนได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p>
Improve : I	<ol style="list-style-type: none"> 1. ครูทบทวนคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา เพื่อความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลังสิ้นสุดปีการศึกษาเป็นประจำทุกปี 2. ส่งบุคลากรที่รับผิดชอบด้านวิชาการศึกษาดูงานสถานศึกษาอื่นเพื่อเทียบเคียงเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานการศึกษา 2. ให้งานวิชาการศึกษาข้อมูลหรือหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น สื่อออนไลน์, ตำราวิชาการ
Control : C	<p>ตรวจสอบกำกับติดตาม เกี่ยวกับ การกำหนดคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อย ปีการศึกษาละ 1 ครั้ง</p>

ตารางที่ 4.24

จำนวนโครงการตามแผนการนิเทศการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ

กระบวนการ	คำอธิบาย
Define : D	<p>แผนการนิเทศการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ หมายถึง การจัดทำแผนการดำเนินงาน การกำกับติดตาม การตรวจสอบ และการประเมินผลเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยมีรายละเอียด ขั้นตอน วิธีการในการดำเนินงานที่ชัดเจน</p> <p>วิธีการ : ประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนการนิเทศ</p> <p>เครื่องมือ : แบบบันทึกการประชุม</p>
Measure : M	<p>ระยะเวลา : ก่อนเปิดภาคเรียน</p> <p>ผู้ให้ข้อมูล : ครู</p> <p>สถานที่ให้ข้อมูล : โรงเรียน</p> <p>ผู้วัด/ประเมิน : งานวิชาการ</p> <p>คุณภาพเครื่องมือ : การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)</p> <p>วิธีการวิเคราะห์ : การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหา</p>
Analyze : A	<p>(Content Analysis)</p> <p>เกณฑ์การประเมิน : มีแผนการนิเทศการประกันคุณภาพในสถานศึกษา</p>
Improve : I	<ol style="list-style-type: none"> 1. ส่งบุคลากรศึกษาดูงาน เรื่องการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จากโรงเรียนอื่น เพื่อเทียบเคียงและนำมาพัฒนาในสถานศึกษา 2. ให้บุคลากรที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น สื่อออนไลน์, ตำราวิชาการ
Control : C	<p>ดำเนินการนิเทศ งานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง</p>

ตารางที่ 4.25

จำนวนครูที่ได้รับการพัฒนาเรื่องการจัดทำระบบบริหารสารสนเทศให้ถูกต้อง และทันสมัย

กระบวนการ	คำอธิบาย
Define : D	ระบบบริหารสารสนเทศถูกต้องทันสมัย หมายถึงการที่สถานศึกษาจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการด้านการจัดการศึกษา และประมวลผลข้อมูลเป็นสารสนเทศทางการศึกษาเพื่อใช้เป็นแหล่งอ้างอิง ผลการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน วิธีการ : จัดประชุม ปฏิบัติการจัดทำสารสนเทศ เครื่องมือ : แบบบันทึกการประชุม
Measure : M	ระยะเวลา : ตลอดปีการศึกษา ผู้ให้ข้อมูล : ครู, นักเรียน, บุคลากร สถานที่ให้ข้อมูล : โรงเรียน ผู้วัด/ประเมิน : งานวิชาการ คุณภาพเครื่องมือ : การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) วิธีการวิเคราะห์ : การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหา
Analyze : A	(Content Analysis) เกณฑ์การประเมิน : ครูทุกคนมีการปรับปรุงและพัฒนางานมีสารสนเทศให้มีความถูกต้องและทันสมัยเป็น ปัจจุบัน
Improve : I	ให้ครูที่รับผิดชอบสารสนเทศของสถานศึกษา ตรวจสอบ ปรับปรุงและแก้ไขข้อมูล อย่างต่อเนื่อง เพื่อความถูกต้องและทันต่อการใช้งาน
Control : C	ติดตาม ตรวจสอบ ข้อมูล สารสนเทศของสถานศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

5. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ตารางที่ 4.26

จำนวนครูที่ได้รับการส่งเสริมให้ทำการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน

กระบวนการ	คำอธิบาย
Define : D	<p>การทำการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน หมายถึง การที่สถานศึกษา ส่งเสริมให้ครูดำเนิน ทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน</p> <p>วิธีการ : จัดประชุม, สอบถาม</p> <p>เครื่องมือ : แบบบันทึกการประชุม, แบบสอบถาม</p>
Measure : M	<p>ระยะเวลา : ตลอดปีการศึกษา</p> <p>ผู้ให้ข้อมูล : ครู</p> <p>สถานที่ให้ข้อมูล : โรงเรียน</p> <p>ผู้วัด/ประเมิน : งานวิชาการ</p> <p>คุณภาพเครื่องมือ : การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)</p> <p>หาค่า IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ</p> <p>วิธีการวิเคราะห์ : การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหา</p>
Analyze : A	<p>(Content Analysis) ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย(\bar{X}), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)</p> <p>เกณฑ์การประเมิน : ครูทุกคนได้ทำการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาผู้เรียน</p>
Improve : I	<p>1. ก่อนเปิดภาคเรียนหรือสิ้นสุดภาคเรียนควรประชุมระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของนักเรียนและแนวทางปรับปรุงพัฒนานักเรียนว่ามีอะไรบ้าง เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำงานวิจัย</p> <p>2. ให้ครูหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการวิจัยในแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น หนังสือ, สื่อออนไลน์</p>
Control : C	<p>กำกับ ติดตาม ประเมินผลและนิเทศการทำการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนา นักเรียนอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง</p>

ตารางที่ 4.27

จำนวนงานวิจัยในชั้นเรียนที่ครูทำได้สำเร็จ

กระบวนการ	คำอธิบาย
Define : D	งานวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง การที่ครูทำการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน ได้ดำเนินการวิจัยเสร็จสิ้นและผลการวิจัยประสบผลสำเร็จ เป็นแบบอย่างงานวิจัยเพื่อให้ครูและบุคลากรที่มีความสนใจได้ศึกษาค้นคว้า วิธีการ : สอบถาม , จัดประชุม เครื่องมือ : แบบสอบถาม, แบบบันทึกการประชุม
Measure : M	ระยะเวลา : ตลอดปีการศึกษา ผู้ให้ข้อมูล : ครู สถานที่ให้ข้อมูล : โรงเรียน ผู้วัด/ประเมิน : งานวิชาการ คุณภาพเครื่องมือ : การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หาค่า IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ
Analyze : A	วิธีการวิเคราะห์ : การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหา (Content Analysis) ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย (\bar{X}), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เกณฑ์การประเมิน : ครูทุกคนมีผลงานการวิจัยเพื่อพัฒนาและแก้ปัญหาผู้เรียน
Improve : I	1. ส่งครูเข้าอบรมในสถาบันที่เชื่อถือได้ 2. ให้ครูหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น หนังสือ, สื่อออนไลน์
Control : C	นิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนานักเรียนของครู อย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

6. ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

ตารางที่ 4.28

จำนวนครูที่ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อนวัตกรรมทางการเรียนการสอน

กระบวนการ	คำอธิบาย
Define : D	ความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อ นวัตกรรมทางการเรียนการสอน หมายถึง การที่ครูได้รับการพัฒนาตนเองจนมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถใช้สื่อนวัตกรรมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ วิธีการ : จัดอบรมพัฒนาครู, สอบถาม, ทดสอบ
Measure : M	เครื่องมือ : แบบสอบถาม, แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ ระยะเวลา : ตลอดปีการศึกษา

(ต่อ)

ตารางที่ 4.28 (ต่อ)

กระบวนการ	คำอธิบาย
Analyze : A	<p>ผู้ให้ข้อมูล : ครู สถานที่ให้ข้อมูล : โรงเรียน ผู้วัด/ประเมิน : งานวิชาการ คุณภาพเครื่องมือ : การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หาค่า IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ วิธีการวิเคราะห์ : การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหา (Content Analysis) เกณฑ์การประเมิน : 1. แบบทดสอบต้องผ่าน 60% ของจำนวนข้อสอบ 2. ครูทุกคนสามารถใช้สื่อ นวัตกรรมในการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้</p>
Improve : I	<p>1. ส่งครูเข้าอบรมและพัฒนาในการใช้สื่อ นวัตกรรม อย่างหลากหลาย ใน สถาบันที่น่าเชื่อถือได้ เพื่อเพิ่มความสามารถของครู 2. ให้ครูศึกษาเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น สื่อออนไลน์</p>
Control : C	<p>กำกับ ติดตามและนิเทศการใช้สื่อของครู อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง</p>

ตารางที่ 4.29

จำนวนครูที่สามารถผลิตสื่อทางการเรียนการสอน

กระบวนการ	คำอธิบาย
Define : D	<p>การผลิตพัฒนาสื่อทางการเรียนการสอน หมายถึง การที่ครูสามารถผลิตและใช้ สื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้</p>
Measure : M	<p>วิธีการ : จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เครื่องมือ : แบบบันทึกการประชุม ระยะเวลา : ตลอดปีการศึกษา</p>
Analyze : A	<p>ผู้ให้ข้อมูล : ครู สถานที่ให้ข้อมูล : โรงเรียน ผู้วัด/ประเมิน : งานวิชาการ คุณภาพเครื่องมือ : การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หาค่า IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ วิธีการวิเคราะห์ : การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหา (Content Analysis) เกณฑ์การประเมิน : ครูทุกคนสามารถผลิตสื่อการสอนได้ อย่างน้อยคนละ 1 ชิ้นงาน</p>

(ต่อ)

ตารางที่ 4.29 (ต่อ)

กระบวนการ	คำอธิบาย
Improve : I	1. สร้างภาคี เครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานการศึกษาอื่น ในการผลิตสื่อทางการเรียนการสอนร่วมกัน
	2. ส่งครูเข้าอบรมการผลิตสื่อกับสถาบันที่น่าเชื่อถือได้
	3. ให้ครูศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น สื่อออนไลน์
Control : C	กำกับ ติดตามและนิเทศการใช้สื่อของครู อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

7. ด้านการวัดผลและประเมินผล

ตารางที่ 4.30

จำนวนครูที่ได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถวัดและประเมินผลนักเรียนอย่างหลากหลาย

กระบวนการ	คำอธิบาย
Define : D	การวัดผลประเมินผลอย่างหลากหลาย หมายถึง การที่ครูมีความรู้ความเข้าใจใน เทคนิค วิธีการ รูปแบบ การวัดผลประเมินผลและสามารถดำเนินการวัดและประเมินผลของนักเรียน ด้วยเทคนิค วิธีการ รูปแบบต่างๆ อย่างหลากหลาย
Measure : M	วิธีการ : จัดประชุม, สอบถาม, สัมภาษณ์เชิงลึก, ทดสอบ เครื่องมือ : แบบบันทึกการประชุม ระยะเวลา : ตลอดปีการศึกษา ผู้ให้ข้อมูล : ครู สถานที่ให้ข้อมูล : โรงเรียน ผู้วัด/ประเมิน : งานวิชาการ คุณภาพเครื่องมือ : การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หาค่า IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ วิธีการวิเคราะห์ : การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหา
Analyze : A	(Content Analysis) ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย(\bar{X}), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เกณฑ์การประเมิน : 1. แบบทดสอบต้องผ่าน 60% ของจำนวนข้อสอบ 2. ครูทุกคนสามารถวัดผล ประเมินผลนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย
Improve : I	1. ส่งครูเข้าอบรมในสถาบันที่น่าเชื่อถือได้ 2. ประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจกับครูก่อนเปิดภาคเรียนทุกครั้ง 2. ให้ครูศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น สื่อออนไลน์, หนังสือ
Control : C	กำกับ ติดตามและนิเทศการใช้สื่อของครู อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

ตารางที่ 4.31

จำนวนครูที่มีความรู้ความเข้าใจ ในระเบียบการวัดผล ประเมินผลนักเรียน

กระบวนการ	คำอธิบาย
Define : D	<p>ความรู้ความเข้าใจในระเบียบการวัดประเมินผลนักเรียน หมายถึง การที่ครูมีความรู้ความเข้าใจในระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลของนักเรียน และสามารถปฏิบัติตามระเบียบได้อย่างถูกต้อง</p> <p>วิธีการ : จัดประชุม, สอบถาม</p> <p>เครื่องมือ : แบบบันทึกการประชุม, แบบสอบถาม</p>
Measure : M	<p>ระยะเวลา : ตลอดปีการศึกษา</p> <p>ผู้ให้ข้อมูล : ครู</p> <p>สถานที่ให้ข้อมูล : โรงเรียน</p> <p>ผู้วัด/ประเมิน : งานวิชาการ</p> <p>คุณภาพเครื่องมือ : การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หาค่า IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ</p> <p>วิธีการวิเคราะห์ : การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหา</p>
Analyze : A	<p>(Content Analysis) ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย(\bar{X}), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)</p> <p>เกณฑ์การประเมิน : ครูทุกคนเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามระเบียบการวัดผลประเมินผลได้อย่างถูกต้อง</p>
Improve : I	<ol style="list-style-type: none"> ส่งครูที่รับผิดชอบด้านการวัดผลและประเมินผลเข้าอบรมในสถาบันที่นำเชื่อถือและนำมาขยายผลในโรงเรียน ให้ครูศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น หนังสือทางวิชาการ, สื่อออนไลน์
Control : C	<p>ตรวจสอบ กำกับ ติดตามและนิเทศการวัดและประเมินผลของครู อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง</p>

8. ด้านการส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ตารางที่ 4.32

จำนวนครูที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั่วไปและนอกสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

กระบวนการ	คำอธิบาย
Define : D	<p>การส่งเสริมให้ใช้แหล่งเรียนรู้ หมายถึง การที่สถานศึกษาทำการรวบรวมข้อมูลแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลให้ครู ใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน</p> <p>วิธีการ : จัดประชุมปฏิบัติการ, สอบถาม</p> <p>เครื่องมือ : แบบบันทึกการประชุม, แบบสอบถาม</p>
Measure : M	<p>ระยะเวลา : ตลอดปีการศึกษา</p> <p>ผู้ให้ข้อมูล : ครู, ชุมชน</p> <p>สถานที่ให้ข้อมูล : โรงเรียน</p> <p>ผู้วัด/ประเมิน : งานวิชาการ</p> <p>คุณภาพเครื่องมือ : การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)</p> <p>หาค่า IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ</p> <p>วิธีการวิเคราะห์ : การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหา</p>
Analyze : A	<p>(Content Analysis)</p> <p>เกณฑ์การประเมิน : สถานศึกษามีการจัดทำข้อมูลแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างเป็นระบบเป็นปัจจุบัน และครูทุกคนใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน</p>
Improve: I	<p>1. ควรทำการสำรวจข้อมูลแหล่งเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องเพื่อความเป็นปัจจุบันและทันสมัย</p> <p>2. ให้ครูสืบค้นหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่น หนังสือ, สื่อออนไลน์</p>
Control : C	<p>ตรวจสอบ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ของครู อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง</p>

ตารางที่ 4.33

จำนวนโครงการที่ใช้พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา

กระบวนการ	คำอธิบาย
Define : D	<p>แผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา หมายถึง การที่สถานศึกษาได้กำหนด แผนงาน/โครงการ/พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ลงในแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการประจำปี และสามารถดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้</p> <p>วิธีการ : จัดประชุม, สอบถาม</p> <p>เครื่องมือ : แบบบันทึกการประชุม, แบบสอบถาม</p>
Measure : M	<p>ระยะเวลา : ก่อนเปิดภาคเรียนใหม่</p> <p>ผู้ให้ข้อมูล : ครู</p> <p>สถานที่ให้ข้อมูล : โรงเรียน</p> <p>ผู้วัด/ประเมิน : งานวิชาการ</p> <p>คุณภาพเครื่องมือ : การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หาค่า IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ</p>
Analyze : A	<p>วิธีการวิเคราะห์ : การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหา (Content Analysis)</p> <p>เกณฑ์การประเมิน : มีแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา อย่างน้อย 3 โครงการ / ปี</p>
Improve : I	<p>1. กำหนดการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ระยะ 3 ปี เพื่อความต่อเนื่อง ในการพัฒนา</p> <p>2. ให้ครูผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สืบค้นหาจากแหล่งเรียนรู้ ต่างๆ เพิ่มเติมเพื่อความหลากหลายในแนวทาง วิธีการ และรูปแบบ การพัฒนา</p>
Control : C	<p>กำกับ ติดตามการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง</p>

9. ด้านการแนะแนว

ตารางที่ 4.34

จำนวนครูที่ได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้ ความเข้าใจจิตวิทยาการแนะแนว

กระบวนการ	คำอธิบาย
Define : D	<p>ความรู้ ความเข้าใจจิตวิทยาและการแนะแนว หมายถึง การที่สถานศึกษา สร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้กับครู ในเรื่องจิตวิทยา การแนะแนว เพื่อให้ครู สามารถใช้จิตวิทยา การแนะแนว ในการส่งเสริม พัฒนา และปรับปรุง นักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน</p> <p>วิธีการ : จัดประชุม, สอบถาม</p> <p>เครื่องมือ : แบบบันทึกการประชุม, แบบสอบถาม</p>
Measure : M	<p>ระยะเวลา : ตลอดปีการศึกษา</p> <p>ผู้ให้ข้อมูล : ครู</p> <p>สถานที่ให้ข้อมูล : โรงเรียน</p> <p>ผู้วัด/ประเมิน : งานวิชาการ</p> <p>คุณภาพเครื่องมือ : การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หาค่า IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ</p>
Analyze : A	<p>วิธีการวิเคราะห์ : การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหา (Content Analysis)</p> <p>เกณฑ์การประเมิน : ครูทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถใช้ จิตวิทยาและการแนะแนวในการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน</p>
Improve : I	<p>1. ส่งครูเข้าอบรมในสถาบันที่เชื่อถือได้</p> <p>2. ก่อนเปิดภาคเรียนใหม่ทุกครั้งควรสร้างความเข้าใจ กับครูในเรื่องจิตวิทยา และการแนะแนว</p> <p>3. ให้ครูศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ เช่น หนังสือ, สื่อออนไลน์ นิเทศ กับ ติดตาม การใช้จิตวิทยาและการแนะแนวของครู อย่างน้อยภาค</p>
Control : C	<p>เรียนละ 1 ครั้ง</p>

ตารางที่ 4.35

จำนวนครูที่สามารถแนะแนวได้

กระบวนการ	คำอธิบาย
Define : D	<p>การแนะแนว หมายถึง การที่สถานศึกษามีการวางแผนการแนะแนว เพื่อให้ครูสามารถแนะแนวให้นักเรียนได้รู้ และเข้าใจตนเอง รู้จักวางแผนในการศึกษาในการประกอบอาชีพ และรู้จักปรับตัวใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข</p> <p>วิธีการ : การจัดประชุม</p> <p>เครื่องมือ : แบบบันทึกการประชุม</p>
Measure : M	<p>ระยะเวลา : ตลอดปีการศึกษา</p> <p>ผู้ให้ข้อมูล : ครู</p> <p>สถานที่ให้ข้อมูล : โรงเรียน</p> <p>ผู้วัด/ประเมิน : งานวิชาการ</p> <p>คุณภาพเครื่องมือ : การหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)</p> <p>หาค่า IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ</p>
Analyze : A	<p>วิธีการวิเคราะห์ : การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหา (Content Analysis)</p> <p>เกณฑ์การประเมิน : มีแผนการนิเทศ การแนะแนวสำหรับครูทุกคน และครูทุกคนสามารถแนะแนวให้กับนักเรียนได้</p>
Improve : I	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประชุมสร้างความเข้าใจในความสำคัญของการแนะแนวก่อนเปิดภาคเรียนทุกครั้ง 2. ส่งครูเข้ารับการอบรม เรื่องงานแนะแนวในสถาบันที่น่าเชื่อถือได้ 3. ให้ครูหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เช่นหนังสือ, สื่อออนไลน์
Control : C	<p>กำกับ ติดตาม และนิเทศ การแนะแนวของครูอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง</p>

ระยะที่ 3 ผลการพัฒนากิจการบริการจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก

เมื่อได้แนวทางการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กตามกระบวนการของ Six Sigma แล้วผู้วิจัยและคณะครูโรงเรียนโนนสูงพิทยาคมได้ร่วมกันพิจารณาเพื่อกำหนดประเด็นสำหรับการทดลองใช้แนวทางดังกล่าว ที่ประชุมได้พิจารณากันอย่างรอบคอบ รอบด้าน โดยพิจารณาถึงความเหมาะสม(ตามบริบท เวลา สถานที่) ความเป็นไปได้และความพร้อมของสถานศึกษาที่จะทำการทดลอง ผลการพิจารณาคัดเลือกได้ข้อสรุปดังนี้

ตารางที่ 4.36

การพิจารณาคัดเลือกตัวชี้วัดสำหรับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการตามกระบวนการของ Six Sigma

ตัวชี้วัดสำหรับการพัฒนา	ตัวชี้วัดที่ได้รับการคัดเลือกสำหรับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการตามกระบวนการของ Six Sigma	ปรับให้อยู่ในรูปของโครงการเพื่อพัฒนา
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา		
1.1 จำนวนครั้งที่จัดอบรมการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา	-	-
1.2 จำนวนครั้งที่จัดอบรมการประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	-	-
1.3 จำนวนครูที่สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ถูกต้อง	1.3 จำนวนครูที่สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ถูกต้อง	โครงการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
1.4 จำนวนครั้งที่ครูได้รับการนิเทศการจัดการเรียนการสอน	-	-
2. ด้านการพัฒนาการเรียนรู้		
2.1 จำนวนครูที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนคิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาได้	-	-
2.2 จำนวนวิชาที่ได้จัดเนื้อหาสาระในรายวิชาเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน	-	-

(ต่อ)

ตารางที่ 4.36 (ต่อ)

ตัวชี้วัดสำหรับการพัฒนา	ตัวชี้วัดที่ได้รับการคัดเลือกสำหรับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการตามกระบวนการของ Six Sigma	ปรับให้อยู่ในรูปของโครงการเพื่อพัฒนา
3. ด้านการนิเทศภายใน		
3.1 จำนวนครั้งที่มีการนิเทศงานวิชาการ	-	-
3.2 ร้อยละของครูที่จัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย	-	-
4. ด้านการประกันภายในคุณภาพสถานศึกษา		
4.1 จำนวนครูที่ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน	-	-
4.2 จำนวนโครงการตามแผนการนิเทศการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ	-	-
4.3 จำนวนครูที่ได้รับการพัฒนาเรื่องการจัดระบบบริหารสารสนเทศให้ถูกต้องทันสมัย	-	-
5. ด้านการวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา		
5.1 จำนวนครูที่ได้รับการส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยเพื่อแก้ไขและพัฒนาผู้เรียน	-	โครงการจัดทำงานวิจัยในชั้นเรียน
5.2 จำนวนผลงานวิจัยในชั้นเรียนที่ครูทำได้สำเร็จ	5.2 จำนวนผลงานวิจัยในชั้นเรียนที่ครูทำได้สำเร็จ	ชั้นเรียนอย่างมีคุณภาพ

(ต่อ)

ตารางที่ 4.36 (ต่อ)

ตัวชี้วัดสำหรับการพัฒนา	ตัวชี้วัดที่ได้รับการคัดเลือกสำหรับการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการตามกระบวนการของ Six Sigma	ปรับให้อยู่ในรูปของโครงการเพื่อพัฒนา
6. ด้านการพัฒนาการจัดการเรียน		
การสอน		
6.1 จำนวนครูที่ได้รับการพัฒนาให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ ในการใช้สื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน	-	-
6.2 จำนวนครูที่สามารถผลิตพัฒนาสื่อทางการเรียนการสอน	-	-
7. ด้านการวัดผลประเมินผล		
7.1 จำนวนครูที่ได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถวัดและประเมินผลนักเรียนอย่างหลากหลาย	-	-
7.2 จำนวนครูที่มีความรู้ความเข้าใจ ในระเบียบการวัดผล ประเมินผลนักเรียน	-	-
8. ด้านการส่งเสริมพัฒนา แหล่งเรียนรู้		
8.1 จำนวนครั้งที่ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	-	-
8.2 จำนวนโครงการที่ใช้พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา	8.2 จำนวนโครงการที่ใช้พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา	โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา
9. ด้านการแนะแนว		
9.1 จำนวนครูที่ได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจ จิตวิทยาการแนะแนว		
9.2 จำนวนครั้งที่ครูสามารถแนะแนวได้		

ผู้วิจัยได้ร่วมกับคณะครูโรงเรียนโนนสูงพิทยาคมในการพัฒนาตัวชี้วัด ที่ได้รับการคัดเลือก มาพัฒนาตามกระบวนการของ Six Sigma โดยจัดทำในรูปของโครงการพัฒนาดังนี้

1. โครงการพัฒนาการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
2. โครงการจัดทำงานวิจัยในชั้นเรียนอย่างมีคุณภาพ
3. โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา

ผู้วิจัยขอเสนอรายละเอียด ผลการดำเนินงาน การสรุปผล ดังนี้

1. โครงการพัฒนาการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้วัตถุประสงค์
 - 1.1 เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์หลักสูตรได้อย่างถูกต้อง
 - 1.2 เพื่อให้ครูสามารถจัดทำคำอธิบายรายวิชา
 - 1.3 เพื่อให้ครูนำคำอธิบายรายวิชามาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้วิธีการ
 - 1.4 จัดประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับคณะครู
 - 1.5 จัดประชุมปฏิบัติการเพื่อให้ครูสามารถจัดทำคำอธิบายรายวิชาได้
 - 1.6 จัดประชุมปฏิบัติการเพื่อให้ครูสามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้การ

วัดผลประเมินผล

- 1.7 ใช้แบบสอบถามในการวัดความรู้ความเข้าใจ
- 1.8 การตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ของครูทุกคนผลการดำเนินงาน
- 1.10 ครูทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์หลักสูตรและสามารถจัดทำ

คำอธิบายรายวิชาได้

- 1.11 ครูทุกคนสามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ปัญหาอุปสรรค

ครูทุกคนสามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ แต่ครูบางคนไม่นำแผนการจัดการ เรียนรู้ไปใช้อย่างแท้จริง ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน

ผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้ประเมินผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดย มอบหมายให้ครูผู้สอนทั้ง 22 คน จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้และระดับชั้น ที่ รับผิดชอบ แล้วนำส่งที่ฝ่ายวิชาการ ประกอบไปด้วย 3 คน ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการ 2) รอง ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานวิชาการ 3) หัวหน้ากลุ่มสาระ เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องและ ประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งผลปรากฏว่า ครูทั้ง 22 คน สามารถจัดทำแผนการ จัดการเรียนรู้ได้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 100 รายละเอียดผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการ เรียนรู้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.37

สรุปผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนจำนวน 22 คน

ข้อความ	\bar{X}	S	ระดับคุณภาพ
1. ด้านการเตรียมการสอนและการจัดทำแผนการสอน	4.32	0.45	มาก
2. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน	4.34	0.54	มาก
3. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน	4.37	0.36	มาก
4. ด้านการวัดและประเมินผล	4.36	0.52	มาก
โดยรวม	4.35	0.58	มาก

จากตารางที่ 4.37 พบว่า ผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนจำนวน 22 คน โดยรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล, ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านการเตรียมการสอนและการจัดทำแผนการสอน ตามลำดับ

2. โครงการจัดทำงานวิจัยในชั้นเรียนอย่างมีคุณภาพวัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำงานวิจัยในชั้นเรียน

2.2 เพื่อให้ครูสามารถกำหนดหัวข้องานวิจัยที่ตรงกับปัญหาและความจำเป็นใน

การพัฒนานักเรียน

2.3 เพื่อให้ครูสามารถดำเนินการวิจัยให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนและกระบวนการของการวิจัยวิธีการ

2.4 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำงานวิจัย

2.5 ตรวจสอบผลงานวิจัยของครูทุกคนการวัดผลประเมินผล

2.6 ใช้แบบสอบถามในการวัดความรู้ความเข้าใจ

2.7 การตรวจสอบผลงานวิจัยของครูทุกคนผลการดำเนินการ

2.8 ครูทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในการงานวิจัยในชั้นเรียน

2.9 ครูทุกคนมีผลงานวิจัยในชั้นเรียนคนละ 1 ผลงานต่อภาคเรียน

ผลการดำเนินงานโครงการจัดทำงานวิจัยในชั้นเรียนอย่างมีคุณภาพ

ผู้วิจัยได้ประเมินผลการดำเนินงานโครงการจัดทำงานวิจัยในชั้นเรียนอย่างมีคุณภาพโดยมอบหมายให้ครูผู้สอนทั้ง 22 คน จัดทำวิจัยในชั้นเรียน ในวิชา และระดับชั้นรับผิดชอบ แล้วนำส่งที่ฝ่ายวิชาการ ประกอบไปด้วย 3 คน ได้แก่ 1) ผู้อำนวยการ 2) รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานวิชาการ 3) หัวหน้ากลุ่มสาระ เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องและประเมินคุณภาพของงานวิจัยใน

ชั้นเรียนที่จัดทำขึ้น ซึ่งผลปรากฏว่า ครูทั้ง 22 คน สามารถจัดทำวิจัยในชั้นเรียนได้คนละ 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 100 รายละเอียดผลการประเมินคุณภาพของวิจัยในชั้นเรียนดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.38

สรุปผลการประเมินคุณภาพของงานวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนจำนวน 22 คน

ข้อความ	\bar{X}	S	ระดับคุณภาพ
1. ชื่อเรื่องสอดคล้องกับปัญหาวิจัย	4.59	0.50	มากที่สุด
2. ชื่อเรื่องชัดเจนและสื่อความหมายตรงกับเรื่องที่ทำ	4.55	0.51	มากที่สุด
3. ความสำคัญและความจำเป็นของปัญหาชัดเจน	4.71	0.46	มากที่สุด
4. วัตถุประสงค์มีความชัดเจน วัดได้ สอดคล้องกับปัญหา	4.55	0.51	มากที่สุด
5. การกำหนดขอบเขต เนื้อหา กลุ่มตัวอย่าง เวลา และ ตัวแปรที่ศึกษา ชัดเจน	4.55	0.51	มากที่สุด
6. วิธีดำเนินการวิจัยมีความเป็นไปได้ที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ และเลือกใช้เครื่องมือเหมาะสม	4.64	0.49	มากที่สุด
7. การรวบรวมข้อมูลมีความชัดเจนน่าเชื่อถือ มีประสิทธิภาพ	4.55	0.51	มากที่สุด
8. ผลการวิจัยสอดคล้องตามวัตถุประสงค์	4.68	0.48	มากที่สุด
9. ผลการวิจัยตอบคำถาม ปัญหาที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอน	4.50	0.51	มากที่สุด
10. ข้อเสนอแนะเป็นรูปธรรม สามารถนำไปใช้ได้จริง	4.55	0.51	มากที่สุด
โดยรวม	4.59	0.50	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.38 พบว่า ผลการประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนจำนวน 22 คน โดยรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกัน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อ 3 ความสำคัญและความจำเป็นของปัญหาชัดเจน รองลงมาคือ ข้อ 8 ผลการวิจัยสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ และ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และข้อ 1 ชื่อเรื่องสอดคล้องกับปัญหาวิจัยตามลำดับ

3. โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา

3.1 วัตถุประสงค์

- 3.1.1 เพื่อให้สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน
- 3.1.2 เพื่อให้สถานศึกษามีความสวยงาม น่าอยู่ น่าเรียน

3.2 วิธีกร

- 3.2.1 จัดทำแผนงาน/โครงการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา
- 3.2.2 ดำเนินการพัฒนาตามแผนงาน/โครงการ

3.3 การวัดผลประเมินผล

3.3.1 การสอบถามความพึงพอใจของครู นักเรียน

3.4 ผลการดำเนินการ

สถานศึกษามีแผนงาน/โครงการในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และสามารถพัฒนาและดำเนินการตามโครงการ ส่งผลให้สถานศึกษามีความสวยงาม น่าอยู่ น่าเรียน และเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนของครูและนักเรียน

ผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา

ผู้วิจัยร่วมกับคณะครูได้ดำเนินงานโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยโรงเรียนโนนสูงพิทยาคมได้จัดทำโครงการเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา จำนวน 3 กิจกรรม ประกอบด้วยกิจกรรม ดังนี้

1. กิจกรรมการพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต
2. กิจกรรมการพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ในโรงเรียน
3. กิจกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน

พบว่าโครงการดังกล่าวทำให้สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ เกิดความร่มรื่นสวยงามและเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ภายหลังดำเนินการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการ ผู้วิจัยได้สอบถามความพึงพอใจของคณะครูโรงเรียนโนนสูงพิทยาคม ที่มีต่อการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผล ดังนี้

ตารางที่ 4.39

ระดับความพึงพอใจของครูที่มีต่อการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D	แปลผล
1. กระบวนการ Six Sigma ช่วยให้การบริหารจัดการงานวิชาการมีคุณภาพสูงขึ้น	4.50	0.51	มาก
2. กระบวนการ Six Sigma ช่วยให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาในการบริหารจัดการงานวิชาการได้ชัดเจนขึ้น	4.15	0.59	มาก
3. กระบวนการ Six Sigma ช่วยให้ระบุปัญหางานวิชาการตรงประเด็น	4.30	0.57	มาก
4. กระบวนการ Six Sigma ช่วยให้มองกระบวนการแก้ปัญหางานวิชาการอย่างเป็นระบบ	4.45	0.51	มาก
5. การประยุกต์กระบวนการ Six Sigma มาใช้พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการทำให้ทุกคนมีส่วนร่วม	4.35	0.49	มาก

(ต่อ)

ตารางที่ 4.39 (ต่อ)

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D	แปลผล
7. กระบวนการ Six Sigma ช่วยปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการงานวิชาการ	4.30	0.47	มาก
6. กระบวนการ Six Sigma สร้างความเข้าใจให้กับคณะครูในการพัฒนางานวิชาการ	4.25	0.55	มาก
8. กระบวนการ Six Sigma ช่วยควบคุมการบริหารจัดการงานวิชาการให้มีความต่อเนื่อง	4.40	0.50	มาก
9. การประยุกต์กระบวนการ Six Sigma มาใช้พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการช่วยให้การพัฒนาเกิดความยั่งยืน	4.15	0.67	มาก
10. กระบวนการ Six Sigma สามารถตรวจสอบผลการดำเนินการโดยการวัดได้อย่างชัดเจน	4.20	0.70	มาก
โดยรวม	4.31	0.56	มาก

จากตารางที่ 4.39 พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กระบวนการ Six Sigma ช่วยให้การบริหารจัดการงานวิชาการมีคุณภาพสูงขึ้น รองลงมาคือ กระบวนการ Six Sigma ช่วยควบคุมการบริหารจัดการงานวิชาการให้มีความต่อเนื่อง และการประยุกต์กระบวนการ Six Sigma มาใช้พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการทำให้ทุกคนมีส่วนร่วม ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ กระบวนการ Six Sigma ช่วยให้ผู้สามารถวิเคราะห์ปัญหาในการบริหารจัดการงานวิชาการได้ชัดเจนขึ้น และการประยุกต์กระบวนการ Six Sigma มาใช้พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการช่วยให้การพัฒนาเกิดความยั่งยืน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การดำเนินการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

5.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

5.1.1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

5.1.2 เพื่อประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

5.1.3 เพื่อศึกษาผลการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

5.2 สรุปผล

5.2.1 องค์ประกอบในการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สรุปได้ 9 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีองค์ประกอบย่อยการดำเนินงาน 3) ด้านการนิเทศภายใน 4) ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 5) ด้านการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6) ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน 7) ด้านการวัดและประเมินผล 8) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ และ 9) ด้านการแนะแนว

5.2.2 ผลการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กโดยประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ดำเนินการตามกระบวนการ DMAIC คือ Define : D เป็นการอธิบายรายละเอียดต่าง ๆ ของเป้าหมาย และขอบเขตของงานวิชาการเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน

Measure : M เป็นอธิบายถึงวิธีการวัด การใช้เครื่องมือ วิธีการเก็บระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ใครเป็นผู้เก็บ ใครให้ข้อมูล ตลอดจนสถานที่ Analyze : A เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูล และกำหนดเกณฑ์การประเมิน Improve : I เป็นการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ ตามลักษณะที่ต้องการ จะทำการพัฒนา และ Control : C เป็นการควบคุม เพื่อที่จะรักษาระดับคุณภาพทางวิชาการ เพื่อให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดไป ประกอบด้วย

5.2.2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

- 1) การวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา
- 2) การประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 3) การจัดแผนการจัดการเรียนรู้
- 4) การนิเทศการจัดการเรียนการสอน

5.2.2.2 ด้านการพัฒนาการเรียนรูู้

- 1) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้
- 2) การจัดเนื้อหาสาระในรายวิชาเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับความสนใจและความ

ถนัดของผู้เรียน

5.2.2.3 ด้านการนิเทศภายใน

- 1) การนิเทศวิชาการ
- 2) การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย

5.2.2.4 ด้านการประกันภายในคุณภาพสถานศึกษา

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

- 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐาน

การศึกษาขั้นพื้นฐาน

- 2) การจัดทำแผนการนิเทศการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็น

ระบบ

- 3) การจัดระบบบริหารสารสนเทศให้ถูกต้องทันสมัย

5.2.2.5 ด้านการวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

- 1) การส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยเพื่อแก้ไขและพัฒนาผู้เรียน
- 2) การวิจัยในชั้นเรียน

5.2.2.6 ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

สอน

- 1) การพัฒนาให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ ในการใช้สื่อวัตกรรมการเรียนการสอน

- 2) การส่งเสริมให้ครูผลิตพัฒนาสื่อทางการเรียนการสอน

5.2.2.7 ด้านการวัดผลประเมินผล

- 1) การพัฒนาให้ครูสามารถวัดและประเมินผลนักเรียนอย่างหลากหลาย
- 2) การพัฒนาให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในระเบียบการวัดผล ประเมินผล

นักเรียน

5.2.2.8 ด้านการส่งเสริมพัฒนา แหล่งเรียนรู้

1) การส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

- 2) การจัดทำแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา

5.2.2.9 ด้านการแนะแนว

- 1) ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ จิตวิทยาและการแนะแนว
- 2) การแนะแนว

5.2.3 ผลการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ปรากฏว่า คณะครูโรงเรียนโนนสูงพิทยาคมนำตัวชี้วัดที่ได้รับการคัดเลือกมาพัฒนาตามกระบวนการของ Six Sigma โดยจัดทำในรูปของโครงการการปรากฏผลดังนี้ 1) โครงการพัฒนาการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูทั้ง 22 คน สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 100 2) โครงการจัดทำงานวิจัยในชั้นเรียนอย่างมีคุณภาพ พบว่า ครูสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้สำเร็จจำนวน 22 เรื่อง 3) โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนโนนสูงพิทยาคมจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา จำนวน 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมพัฒนาห้องสมุด กิจกรรมพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์ในโรงเรียน และกิจกรรมพัฒนาแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา พบว่าโครงการดังกล่าวทำให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน สถานศึกษามีความร่มรื่น สวยงาม และเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูและนักเรียน

5.3 อภิปรายผล

5.3.1 องค์ประกอบในการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สรุปได้ 9 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีองค์ประกอบย่อยการดำเนินงาน 3) ด้านการนิเทศภายใน 4) ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 5) ด้านการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา 6) ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน 7) ด้านการวัดและประเมินผล 8) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ และ 9) ด้านการแนะแนว

ซึ่งมีความครอบคลุมตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการซึ่งถือเป็นพันธกิจของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับ มาตรา 36 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2550, น. 24) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญของการบริหารการศึกษาทุกระดับ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรับผิดชอบ ผู้บริหารการศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ประมวลการสอน อุปกรณ์การสอน การจัดทำตารางสอน แบบเรียน ห้องสมุดโรงเรียน การวัดผลการศึกษา การสอนต่างๆ ที่ทันสมัยอยู่เสมอ งานวิชาการจะชี้ให้เห็นถึงคุณค่าและคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของหน่วยงานนั้นๆ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความเอาใจใส่งานวิชาการเป็นพิเศษ และเชื่อว่าการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนการสอนในโรงเรียน สอดคล้องกับที่ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, น. 18) ได้ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการว่า หมายถึง การจัดกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน และองค์ประกอบในการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้ยังครอบคลุมและสอดคล้องกับความหมายของการบริหารงานวิชาการที่ รุจีร์ ภูสาระ และจันทรานี สงวนนาม, 2545, น. 56 , วัลลภ กันทรัพย์, 2545, น. 7 , กมล ธิโสภา, 2540, น. 82) ได้ให้ความหมายที่สอดคล้องกันว่า การบริหารงานวิชาการเป็นการบริหารกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

5.3.2 ผลการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผู้วิจัยได้นำองค์ประกอบของการบริหารจัดการงานวิชาการทั้ง 9 ด้าน มาจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work Shop) กำหนดประเด็นเพื่อจัดทำตัวชี้วัดได้ดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตัวชี้วัดประกอบด้วย จำนวนครั้งที่จัดอบรมการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา จำนวนครั้งที่จัดอบรมการประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จำนวนครูที่สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ถูกต้อง และจำนวนครั้งที่ครูได้รับการนิเทศการจัดการเรียนการสอน 2) ด้านการพัฒนาการเรียนรู้อัตโนมัติประกอบด้วย จำนวนครูที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ และจำนวนวิชาที่ได้จัดเนื้อหาสาระในรายวิชาเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน 3) ด้านการนิเทศภายใน ตัวชี้วัดประกอบด้วยจำนวนครั้งที่มีการนิเทศงานวิชาการ และร้อยละของครูที่จัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย 4) ด้านการประกันภายในคุณภาพสถานศึกษา ตัวชี้วัดประกอบด้วยจำนวนครูที่ได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนโครงการตามแผนการนิเทศการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ และจำนวนครูที่ได้รับการพัฒนาเรื่องการจัดระบบบริหารสารสนเทศให้ถูกต้องทันสมัย

5) ด้านการวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตัวชี้วัดประกอบด้วยจำนวนครูที่ได้รับการส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยเพื่อแก้ไขและพัฒนาผู้เรียน และจำนวนผลงานวิจัยในชั้นเรียนที่ครูทำได้สำเร็จ

6) ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ตัวชี้วัดประกอบด้วยจำนวนครูที่ได้รับการพัฒนาให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการใช้สื่อนวัตกรรมการเรียนการสอน และจำนวนครูที่สามารถผลิตพัฒนาสื่อทางการเรียนการสอน

7) ด้านการวัดผลประเมินผล ตัวชี้วัดประกอบด้วยจำนวนครูที่ได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถวัดและประเมินผลนักเรียนอย่างหลากหลาย และจำนวนครูที่มีความรู้ความเข้าใจในระเบียบการวัดผล ประเมินผลนักเรียน

8) ด้านการส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ตัวชี้วัดประกอบด้วยจำนวนครั้งที่ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ จำนวนโครงการที่ใช้พัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา และ9) ด้านการแนะแนว ตัวชี้วัดประกอบด้วย จำนวนครูที่ได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจจิตวิทยาการแนะแนว และจำนวนครั้งที่ครูสามารถแนะแนวได้ จากนั้นผู้วิจัยได้นำตัวชี้วัดทั้ง 21 ตัวชี้วัด มาพัฒนาคุณภาพทางวิชาการตามกระบวนการ Six Sigma ดำเนินการตามกระบวนการ DMAIC คือ Define : D เป็นการอธิบายรายละเอียดต่าง ๆ ของเป้าหมาย และขอบเขตของงานวิชาการเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน Measure : M เป็นอธิบายถึงวิธีการวัด การใช้เครื่องมือ วิธีการเก็บระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ใครเป็นผู้เก็บ ใครให้ข้อมูล ตลอดจนสถานที่ Analyze : A เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูล และกำหนดเกณฑ์การประเมิน Improve : I เป็นการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ ตามลักษณะที่ต้องการ จะทำการพัฒนา และ Control : C เป็นการควบคุม เพื่อที่จะรักษาระดับคุณภาพทางวิชาการ เพื่อให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่องตลอดไป ซึ่งผลการดำเนินการดังกล่าวทำให้ได้แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนัก งานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ซึ่งสอดคล้องกับความหมายและความสำคัญของซิกซ์ ซิกม่า ที่ สิทธิศักดิ์ พุกษ์ปิติกุล (2546, น. 16) ได้สรุปไว้ว่า ซิกซ์ ซิกม่า เป็นกระบวนการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดคุณภาพสูงสุด และสามารถตอบสนองต่อวิสัยทัศน์ พันธกิจ หรือภารกิจขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.3.3 ผลการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนัก งานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 คณะครูโรงเรียนโนนสูงพิทยาคมนำตัวชี้วัดที่ได้รับการคัดเลือกมาพัฒนาตามกระบวนการของ Six Sigma โดยจัดทำในรูปของโครงการ ผลปรากฏว่าทุกโครงการสามารถดำเนินงานได้บรรลุตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ โดยผลการดำเนินงานของโครงการพัฒนาการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูทั้ง 22 คน สามารถจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้ถูกต้อง คิดเป็นร้อยละ 100 ผลการดำเนินงานของโครงการจัดทำงานวิจัยในชั้นเรียนอย่างมีคุณภาพ พบว่า ครูสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้สำเร็จจำนวน 22 เรื่อง ผลการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนโนนสูงพิทยาคมจัดทำโครงการเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาจำนวน 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมพัฒนาห้องสมุดมีชีวิต กิจกรรมการพัฒนาสวน

พฤกษศาสตร์ในโรงเรียน กิจกรรมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน ส่งผลให้สถานศึกษามีความสวยงาม น่าอยู่ น่าเรียน และเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนของครูและนักเรียน และผลการประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กระบวนการ Six Sigma ช่วยให้การบริหารจัดการงานวิชาการมีคุณภาพสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า แนวความคิดการบริหารปรับปรุงองค์การแบบ Six Sigma มีความแตกต่างจากแนวความคิดในการบริหารแบบเดิม ที่เน้นการปรับปรุงการทำงานโดยเริ่มจากผู้บริหาร แล้วจึงกระจายให้หน่วยงานต่าง ๆ ในองค์การปรับปรุง โดยขาดระบบการให้คำปรึกษาแนะนำและการช่วยเหลือที่เหมาะสม ซึ่งประโยชน์ในการนำ Six Sigma ไปใช้ในองค์กร นั้นมีหลายประการ ดังนี้คือ 1) สามารถแก้ไขปัญหาย่างเป็นระบบ และเสริมสร้างกลยุทธ์ใหม่ให้ธุรกิจ 2) บริหารจัดการและพัฒนาองค์กรโดยใช้ข้อมูลจริง และใช้หลักการทางสถิติซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับสากล 3) สร้างทีมงานในองค์กรให้แข็งแกร่ง โดยประสานความร่วมมือของพนักงานแต่ละส่วนซึ่งมีผลการปฏิบัติงานโดดเด่น และสามารถวัดผลได้ 4) เพิ่มผลประกอบการด้านการเงินจากโครงการประหยัดต้นทุน เพิ่มผลกำไรจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์และขยายการดำเนินงานเพื่อเพิ่มผลกำไร พร้อมทั้งมุ่งเน้นการตอบสนองความพึงพอใจของลูกค้า และ 5) พัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพสูงขึ้น และปรับปรุงองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2549, น. 2) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จักรกฤษณ์ ยืนสุข (2560, น. 176) พบว่า การพัฒนาครูที่ดีของท้องถิ่นโดยกระบวนการ Six Sigma มีความเหมาะสม มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ มนทิรา ไชยเผือก (2552) พบว่า แนวทางการประยุกต์ใช้วิธีการบริหารจัดการแบบ Six Sigma ในสถานศึกษา มีความถูกต้องทางหลักวิชาการ มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้

5.4 ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อผู้สนใจในการนำผลการวิจัยไปใช้ หรือในการทำการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

5.4.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

5.4.1.1 จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ด้านที่มีระดับปัญหาการบริหารจัดการมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ดังนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้ครูสามารถพัฒนากระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5.4.1.2 ผลการวิจัยพบว่าแนวทางในการดำเนินการบริหารจัดการงานวิชาการในสถานศึกษา ได้แก่ การส่งครูที่มีบทบาทภาระหน้าที่รับผิดชอบที่ตรงกับงานที่ได้รับมอบหมาย การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในงานหน้าที่รับผิดชอบ การประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานและการจัดทำแผนการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ นิเทศ และแผนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรนำแนวทางดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติเพื่อส่งผลต่อคุณภาพของการบริหารจัดการงานวิชาการในสถานศึกษา

5.4.1.3 ปัจจัยที่ทำให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จในการบริหารงานวิชาการนั้นผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ นอกจากนั้นต้องจัดประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ในการปฏิบัติงานให้กับครูเปิดโอกาสให้คณะครูมีส่วนร่วมในการทำงาน รวมถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และต้องมีการจัดทำแผนการนิเทศ กำกับ ตรวจสอบและติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

5.4.2 ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

5.4.2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาด้านอื่น ๆ เช่น ด้านบริหารงานทั่วไป งานบุคคล งานการเงิน เป็นต้น

5.4.2.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จต่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้ได้สารสนเทศที่จำเป็นต่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กแล้วนำผลการศึกษาไปพัฒนาโดยใช้กระบวนการ Six Sigma

5.4.2.3 ควรศึกษาโรงเรียนที่มีปัญหาการบริหารงานวิชาการ โดยใช้กระบวนการ Six Sigma เป็นกรณีศึกษา โดยเน้นวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก

5.4.2.4 ควรทำวิจัยเชิงนโยบายเพื่อให้ข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานระดับนโยบายว่าการบริหารจัดการสถานศึกษาควรใช้กระบวนการ Six Sigma เข้าบริหารจัดการได้ทุกกลุ่มงาน



บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กมล ธิโสภา. (2540). *การจัดการโรงเรียน*. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- กมล ภูประเสริฐโสภา. (2545). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : เมธีทิป.
- กมล ศิริบรรณโสภา. (2539). *เอกสารพัฒนาความรู้การบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา ชุดที่ 9/2539*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- กรมวิชาการโสภา. (2539). *การประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการโสภา. (2542). *การประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการโสภา. (2541). *คู่มือการนิเทศงานแนะแนวในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรมวิชาการโสภา. (2546). *วารสารวิชาการ*. 6(9) : 17 – 23.
- กรมสามัญศึกษา. (2545). *คู่มือการบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : กรมสามัญศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้
คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนด
หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กรีช อัมโภชน. (2538). *การสร้างหลักสูตรและโครงการฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒน
บริหารศาสตร์.
- กษมา วรวรรณ ฌ อยุธยา. (2541). *การประกันคุณภาพการศึกษา, การปฏิรูปการศึกษา*. 1(1) :
16 – 18.
- กังวล เทียนกันท์เทศน์. (2540). *การวัด การวิเคราะห์ การประเมินทางการศึกษาเบื้องต้น*.
กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- กันยรัตน์ คมวัชร. (2547). *การนำ Six Sigma มาประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา,
วารสารประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*. 5(1) : 21.
- กาญจนา ภาสุรพันธ์. (2545). *การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ธรรพการพิมพ์.
- กิติมา ปรีดีติลก. (2542). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : อักษรพัฒนา.
- เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง. (2543). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. พิมพ์ครั้งที่ 2, ขอนแก่น :
หจก. โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.

- เข็มทอง แสงวง. (2544). *ความต้องการและปัญหาการพัฒนาบุคลากรของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด*. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์ และมาเรียม นิลพันธุ์. (2542). *รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาและการจัดทำคู่มือปฏิบัติงานอาสาสมัครท้องถิ่นในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม (อส.มศ.)*. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- งามพรรณณ ธิปัตย์. (2564). *ความคาดหวังของครูผู้สอนต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จงกลณี ชุตินาเทวินทร. (2542). *การศึกษายอบรมเชิงพัฒนา*. กรุงเทพฯ : พี. เอ. ลีฟวิง.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ : บั๊กพอยท์.
- จารึก ชุกิตติกุล. (2548). *เทคโนโลยีสารสนเทศคุณภาพ : ปรัชญา สาระ และวิทยานิพนธ์, วารสารคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีขั้นสูง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี*. (8)13.
- จินดา รัตนพันธ์. (2559). *นวัตกรรมบริหาร Six Sigma ประยุกต์เพื่อการศึกษา*. สืบค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/240360>
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). *การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : อสอินเพรส.
- เฉลียว พันธุ์สีดา. (2539). *คู่มือการบริหารงานห้องสมุดโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : คอนฟอร์ม.
- ชัยพลกษัย เสรีรักษ์. (2538). *เกมสิ่งแวดล้อม*. กระบี่ : โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของกระทรวงศึกษาธิการ จังหวัดกระบี่.
- ช่อรัตร์ดา เกสทอง. (2550). *การนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธธานี*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). นครสวรรค์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ชูศรี สุวรรณโชติ. (2546). *หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย.
- ไชวตุริม, เอส. (2545). *Six Sigma พลังพลิกฟื้นธุรกิจ = Six Sigma Energy to Restore Business*. (สุริยะ เลิศวัฒน์พงษ์ชัย, แปล). กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ณรงค์ ผิวอ่อน. (2550). *ความต้องการการนิเทศงานวิชาการภายในสถานศึกษาของครูโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ณัฐพันธ์ เขจรนนท์. (2548). *คู่มือปฏิบัติSix Sigma เพื่อสร้างความเป็นเลิศในองค์กร*. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

- ณัฐริกา วอแพง. (2548). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- दनัย เทียนพุ่ม. (2540). *วิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ : บุ๊คแบงค์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). *ความเปนมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : แอล. ที. เพรส จำกัด.
- เทพชัย แผงพงษ์. (2539). *การจัดบริการแนะแนวในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี : กรณีผู้บริหารสถานศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทิพาดี เมฆสุวรรณค์. (2541). *การปฏิรูประบบราชการ : ยุทธศาสตร์สำคัญของการเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- นิพนธ์ กินาวงศ์. (2543). *หลักการบริหารการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บัญชา อึ้งสกุล. (2541). *ยุทธศาสตร์การนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา, วารสารวิชาการ*. 1(1) : 59-60.
- เบญจพร แก้วมีศรี. (2545). *การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญเกื้อ ควรหาเวช. (2531). *นวัตกรรมการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : เจริญวิทยาการพิมพ์.
- บุญมี เณรยอด. (2546). *หลักการพัฒนาหลักสูตร*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญส่ง พุทธรักษ์พงศ์. (2545). *การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เบญจพร แก้วมีศรี. (2545). *การนำเสนอรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปกรณ ศรีดอนไผ่. (2533). *บทบาททางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าสายวิชาและครูในเขตการศึกษา 6*. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- ประเวศ วะสี. (2541). *ปฏิรูปการศึกษา ยกเครื่องทางปัญญาทางรอดจากความหายนะ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : สดศรี-สฤกษ์ดีวงษ์.
- ปรีชา ช้างขวัญยืน. (2539). *เทคนิคการเขียนและผลิตตำรา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริม.
- พนัส หันนาคินทร์. (2542). *หลักการบริหารโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- พัทธ์ธีรา รัตนชัย. (2550). *พฤติกรรมกรรมการบริหารงานวิชาการตามแนวปฏิรูปการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา (ช่วงชั้นที่ 1-2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1*. (ปริญญาานิพนธ์ การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงราย : มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- พิจิตร ราชบุตร. (2543). *หลักการฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- พิชัย เสี่ยมจิตต์. (2542). *การบริหารเฉพาะด้านในสถานศึกษา*. อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- พิเชษฐ์ นนท์พละ. (2541). *คู่มือสอบแนวใหม่ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา*. ม.ป.ท.
- เพชริน สงค์ประเสริฐ. (2550). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ. (2542). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภิญโญ สาธร. (2526). *การบริหารงานบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : จรัสสินทวงศ์.
- ภิญโญ สาธร. (2553). *การบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ศ.ส.การพิมพ์.
- มณฑิรา ไชยเผือก. (2552). *การศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้วิธีการบริหารจัดการแบบซิกซ์ ซิกม่าในสถานศึกษา*. (วิทยานิพนธ์บริหารการศึกษามหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. (2547). *รายงานการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง การพัฒนาเครือข่ายห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ในอนาคต*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สนเทศและหอสมุดมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ยรรยง ผิวอ่อน. (2553). *เอกสารประกอบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตรโรงเรียนพุทธศักราช 2553*. ม.ป.ท.
- ยุทธนา ปฐมวรชาติ. (2544). *การวิจัยในชั้นเรียน : แนวคิดการปฏิรูปสู่การพัฒนาผู้เรียนที่แท้จริง*, *วารสารวิชาการ*. 4 (10) : 59.

- โยธิน แสงวดี. (2530). *การสนทนากลุ่มปฏิบัติการเหนือตำราการวิจัยทางสังคม*. กรุงเทพฯ :
เสมาธรรม.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2549). *การจัดการสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ : Diamond in business world.
- รุจิร ภู่อาระ และจันทรานี สงวนนาม. (2545). *การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ :
บุ๊คพอยท์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). *การปฏิวัติการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ : มติชน.
- ลักขณา สิริวัฒน์. (2543). *การแนะแนวเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์.
- วรชัย เยาวภาณี. (2552). *กระบวนการคุณภาพซิกซ์ ซิกมา*. คณะเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 463-491.
- วรภัทร์ ภูเจริญ. (2546). *เข้าใจ Six Sigma*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- วิชัญญ์ เขาว์ดำรง. (2542). *รูปแบบการพัฒนาลักษณะความเป็นครูวิชาชีพของนิสิตนักศึกษาครุศาสตร์
ศึกษาศาสตร์*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลลภ กันทรัพย์. (2545). *แนวคิดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- วิจิตร อวาทกุล. (2537). *การฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิทยา สุทธิดำรง. (2546). *Six Sigma for Everyone*. กรุงเทพฯ : อี. ไอ สแควร์พับลิชชิง.
- วิน เชื้อโพธิ์หัก. (2537). *การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วิไลพร อภิบาลศรี. (2551). *ความสามารถในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
กลุ่มเครือข่ายนครินทร์ อำเภอดำเนินสะดวก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2*.
(วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วีรสิทธิ์ สิทธิไตรย์ และโยธิน แสงวดี. (2536). *การสนทนากลุ่ม : ความเป็นมาและระเบียบวิธี*.
ม.ป.ท.
- ศิริ ถิอาสนา. (2557). *เทคนิคการจัดการคุณภาพแนวใหม่ : แนวคิด หลักการสู่การบริหารจัดการ
คุณภาพการศึกษา (Benchmarking, Balanced Scorecard and Learn Six sigma)*.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2545). *ทฤษฎีการประเมิน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2546). *โมเดลเชิงสาเหตุ : การสร้างและการวิเคราะห์(รวมบทความทางวิธี
วิทยาการวิจัยเล่ม 1)*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภชัย สุวรรณนิษฐ. (2549). *การนำเสนอรูปแบบการจัดการแบบซิกซ์ซิกมา
ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา*. (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต). ชลบุรี :
บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยบูรพา.

- สงัด อุทรานันท์. (2540). *การบริหารการศึกษาหลักการทฤษฎีและปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : มิตรสยาม.
- สมชาย หิรัญกิตติ. (2542). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์ฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ :
ธีระพลมและไซเท็กซ์.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2541). *การวัดผลการศึกษา*. กทม. : ประสานการพิมพ์.
- สมบูรณ์ ตันยะ. (2545). *การประเมินทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2543). *หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : มิตรภาพการพิมพ์
และสติวดีโอ.
- สนอง เครือมาก. (2539). *คู่มือปฏิบัติราชการ*. นครสวรรค์ : เรียนดี.
- สมาน อัครภูมิ. (2537). *การพัฒนารูปแบบการบริหารการประถมศึกษาในระดับจังหวัด*.
(วิทยานิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมาน อัครภูมิ. (2549). *การบริหารการศึกษาแนวใหม่*. อุบลราชธานี : อุบลกิจ อ็อบเซ็ค การพิมพ์.
- สิทธิศักดิ์ พุกษ์ปิตกุล. (2546). *การพัฒนาคุณภาพแบบก้าวกระโดดด้วยวิธี Six Sigma*.
กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2554). *หลักการ ทฤษฎี และนวัตกรรมการบริหารการศึกษา*.
มหาสารคาม : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุนน อมรวินวัฒน์. (2545). *รายงานผลการดำเนินโครงการนำร่องระดับชาติ เรื่อง การปฏิรูปกระบวนการ
การเรียนรู้ในโรงเรียนนำร่อง : รูปแบบที่คัดสรร*. กรุงเทพฯ : เอสพีเคเปเปอร์แอนฟอร์ม.
- สุวิมล โพธิ์กลิ่น. (2549). *การพัฒนาแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพ
การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก*. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เสรี ชัดเข้ม. (2538). *แบบจำลอง, ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*. 9(2) : 12-14.
- โสภณ โสมดี และ อกันตรี โสตะจินดา. (2545). *การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน, วารสารวิชาการ กรมวิชาการ*. 5 (1) : 14 – 15.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. (2558). *แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา 2558*.
กลุ่มนโยบายและแผน เอกสารหมายเลข 3/2558.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2541). *การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา*.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2545). *การปฏิรูปการเรียนรู้โรงเรียนนำร่อง;
ในรูปแบบที่คัดสรร*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). *กรอบแนวทางการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2550). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 10* (พ.ศ. 2550 – 2554). กรุงเทพฯ : อรรถพลการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2553). *รายงานการประชุมคณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- หวน พิณรุฬห์. (2545). *มนุษย์สัมพันธ์ในการทำงาน*. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.
- อนุชิต เจริญใจ. (2545). *คู่มือการจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณลักษณะคนดีของนักเรียนนักศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- อมรา เล็กเริงสินธุ์. (2537). *หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3) : วิทยาลัยครูสวนดุสิต.
- อาคม จันทสุนทร. (2538). *การบริหารกิจกรรมการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์.
- อารีรัตน์ วัฒนสิน. (2540). *การประกันคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อำนาจ เดชชัยศรี. (2542). *สื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.
- อำนาจ เกาตระกุล. (2541). *แผนการสอนทฤษฎี แผนการสอนปฏิบัติ และแผนการสอนทฤษฎีและปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2540). *หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : เอสดีเพรส.
- อุทุมพร จามรมาร. (2541). *เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการการประเมินคุณภาพระดับอุดมศึกษา (Quality Assurance in Higher Education)*. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย.
- อุทุมพร จามรมาน. (2541). โมเดล (Model), วิชาการ.1(3) : 22-26.
- เอกภูมิ ไกรมาก. (2541). *การสร้างคู่มือในการจัดหาและใช้ประโยชน์วิทยากรท้องถิ่นสอนวิชาช่างอุตสาหกรรม ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา*. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อำนาจวิทย์ ชูวงศ์. (2525). *ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : วิ.เจ.พรีนติ้ง.
- อำภา บุญช่วย. (2537). *การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- Keeves, J. P. (1988). *Model and Model Building Education Research Methodology and Measurement : An International Handbook*. Oxford : Pergamon.

- Stufflebeam, D.L., Madaus, G. F. and Scriven, M. S. (2000). *Evaluation Model : Viewpoints on Education and Human Services Evaluation*. Norwell, MA : Kluwer Academic.
- Breyfogle III, F.W. (1999). *Implementing Six Sigma : Smarter Solution Using Statistical Methods*. New York : John Wiley & Sons.
- Breyfogle III, F.W. J.M., Cupello & B. Meadows. (2001). *Managing Six Sigma*. New York : John Wiley & Sons.
- Hani Soliman. (1997). Academic Workload and Quality, *Assessment and Evaluation in Higher Education*. 22(2) : 135.
- Pande, P. & L. Holpp. (2002). *What is Six Sigma ?*. New York : McGraw-Hill.
- Ralph B. Kimbrough and Michael Nunney. (1998). *Education Administration*. 3rd ed. New York : Macmillan Publishing Company.
- Ronald F. Campbell, Edwin M. Bridge and Raphael O .Nystrand. (1997). *Introduction to Education Administration*. Boston Allyn and Bacon.



ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ผู้บริหาร หัวหน้าวิชาการ และครูผู้สอน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง

การประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของ
โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

คำชี้แจงทั่วไปในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามมุ่งศึกษาความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานวิชาการในสถานศึกษาของท่าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 อันดับ คือ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) และน้อยที่สุด (1) โดยสอบถามตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 9 ด้าน

2. การตอบแบบสอบถามขอความกรุณาท่านได้ตอบตามความเป็นจริงและตอบให้ครบทุกข้อ เพราะคำตอบที่ไม่สมบูรณ์จะไม่สามารถนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้ และขอรับรองว่าคำตอบของท่านจะไม่กระทบถึงตัวท่าน เพราะผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับและเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวมทั้งนี้ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานวิชาการให้มีคุณภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อนักเรียนต่อไป

3. ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ อย่างครบถ้วนและสมบูรณ์

นายอานนท์ นนทวัน

นักศึกษาปริญญาเอก สาขาการบริหารจัดการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ตามความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

สถานภาพ

- () ผู้บริหารสถานศึกษา
 () หัวหน้าฝ่ายวิชาการ
 () ครูผู้สอน

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่าสภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ทั้ง 9 ด้าน มีระดับปัญหาอยู่ในระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติตามความเป็นจริง โดยกำหนดค่าคะแนนตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- 5 หมายถึง ท่านเห็นว่ามีปัญหาในการบริหารจัดการงานวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด
 4 หมายถึง ท่านเห็นว่ามีปัญหาในการบริหารจัดการงานวิชาการอยู่ในระดับมาก
 3 หมายถึง ท่านเห็นว่ามีปัญหาในการบริหารจัดการงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง
 2 หมายถึง ท่านเห็นว่ามีปัญหาในการบริหารจัดการงานวิชาการอยู่ในระดับน้อย
 1 หมายถึง ท่านเห็นว่าไม่มีปัญหาในการบริหารจัดการงานวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

สภาพการบริหารจัดการงานวิชาการ	ระดับปัญหาในการบริหารจัดการงานวิชาการ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
0. การติดตามประเมินผลการจัดทำและการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา		✓			

จากตัวอย่างข้อ 0 หมายถึง ท่านเห็นว่า สถานศึกษาขนาดเล็กมีการบริหารจัดการงานวิชาการในเรื่อง การติดตามประเมินผลการจัดทำและการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

การบริหารจัดการงานวิชาการ ของสถานศึกษาขนาดเล็ก	ระดับปัญหาในการบริหาร จัดการงานวิชาการ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา					
1. การวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน					
2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วม					
3. การวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษาและชุมชน เพื่อจัดทำสาระการเรียนรู้					
4. การนิเทศการเรียนการสอนการจัดทำหน่วยและแผนการ จัดการเรียนรู้					
5. การติดตามประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา					
2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้					
1. การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมสอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน					
2. การฝึกทักษะ กระบวนการคิด เพื่อให้นักเรียนคิดเป็น ทำ เป็นและแก้ไขปัญหาได้					
3. การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้และ คุณธรรมไว้ทุกวิชา					
4. การจัดกิจกรรมพัฒนาครูให้จัดทำแผนการเรียนรู้และ กระบวนการเรียนรู้					
5. การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการ เรียนรู้และการเรียนรู้					
3) ด้านการนิเทศภายใน					
1. การวางแผน ดำเนินการ และจัดระบบนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอน					
2. การนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในรูปแบบที่ หลากหลาย					
3. การจัดระบบนิเทศภายในให้เชื่อมโยงกับการนิเทศ การศึกษาของต้นสังกัด					
4. การประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศ การศึกษาภายใน					

สภาพการบริหารจัดการงานวิชาการ	ระดับปัญหาในการบริหาร จัดการงานวิชาการ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
4) ด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา					
1. การจัดทำแผนกลยุทธ์และดำเนินการตามวงจรการพัฒนาคุณภาพ PDCA					
2. การจัดระบบโครงสร้างเป้าหมายความสำเร็จตามมาตรฐาน การประเมินคุณภาพการศึกษา					
3. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมสอดคล้องกับมาตรฐาน การศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน					
4. การจัดระบบบริหารและสารสนเทศเป็นหมวดหมู่ ข้อมูลมีความ สมบูรณ์					
5. การประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา (สมศ.)					
6. การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาอย่างจริงจังต่อเนื่อง โดยครู และบุคลากรทางการศึกษา					
7. การประเมินคุณภาพการศึกษาภายในตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อ รองรับการประเมินคุณภาพภายนอก					
8. การจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) เสนอต่อ หน่วยงานต้นสังกัด					
5) ด้านการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
1. การกำหนดนโยบายและแนวทางใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการเรียนรู้					
2. การจัดอบรมพัฒนาครูให้มีความรู้ด้านการวิจัยในชั้นเรียน					
3. การส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนา นักเรียนอย่างต่อเนื่อง					
4. การใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิด และการ แก้ปัญหา					
5. การสนับสนุนให้ครูนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้					

สภาพการบริหารจัดการงานวิชาการ	ระดับปัญหาในการบริหาร จัดการงานวิชาการ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
6) ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน					
1. การส่งเสริมให้ครูผลิตและพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนการสอน					
2. การสนับสนุนให้ครูจัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการสอน					
3. การประสานความร่วมมือกันในการผลิต จัดหา พัฒนา การใช้สื่อ นวัตกรรมร่วมกัน					
4. การพัฒนาบุคลากรในเรื่องเกี่ยวกับพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนการ สอน					
5. การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา					
7) ด้านการวัดและประเมินผล					
1. การกำหนดระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา					
2. การพัฒนาเครื่องมือวัดผลและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน					
3. การจัดทำเอกสารหลักฐานการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและ ประเมินผล					
4. การส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลด้วยวิธีการที่ หลากหลาย					
5. การจัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการ เรียน					
8) ด้านการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้					
1. การวางแผน ดำเนินการ พัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้					
2. การสำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา					
3. การส่งเสริมให้มีการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้และใช้แหล่งเรียนรู้					
4. การจัดระบบแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน					
5. การส่งเสริมให้ครูและผู้เรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ ทั้งในและนอกสถานศึกษา					
9) ด้านการแนะแนว					
1. การกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาที่มีการแนะแนวเป็นองค์ประกอบ สำคัญ					
2. การจัดระบบงาน กระบวนการ และโครงสร้างองค์กรแนะแนว ของ สถานศึกษา					

สภาพการบริหารจัดการงานวิชาการ	ระดับปัญหาในการบริหาร จัดการงานวิชาการ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
3. การดำเนินการแนะแนวการศึกษาโดยความร่วมมือของครูทุกคน					
4. การส่งเสริมและพัฒนาให้ครูได้รับความรู้เพิ่มเติมเรื่องจิตวิทยาและการ แนะแนว					
5. การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล และสนับสนุนการดำเนินงานแนะ แนว					

ขอบคุณทุกท่านที่ตอบแบบสอบถามจนครบทุกข้อทุกข้อ



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย เรื่อง

การประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของ
โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปในการสัมภาษณ์

ชื่อผู้ถูกสัมภาษณ์ ตำแหน่ง

วันที่ เดือน.....พ.ศ. ตั้งแต่เวลา.....ถึง.....

สถานที่สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ประเด็นในการสัมภาษณ์

ท่านมีปัญหาและแนวทางในการดำเนินการบริหารจัดการงานวิชาการในสถานศึกษาของท่านใน
ด้านต่าง ๆ ต่อไปนี้อย่างไรบ้าง

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

1.1 ปัญหาในการดำเนินงาน

.....
.....

1.2 แนวทางการแก้ปัญหา

.....
.....

1.3 ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ

.....
.....

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2.1 ปัญหาในการดำเนินงาน

.....
.....

2.2 แนวทางการแก้ปัญหา

.....
.....

2.3 ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ

.....
.....



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3. การนิเทศภายใน

3.1 ปัญหาในการดำเนินงาน

.....
.....

3.2 แนวทางการแก้ปัญหา

.....
.....

3.3 ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ

.....
.....

4. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

4.1 ปัญหาในการดำเนินงาน

.....
.....

4.2 แนวทางการแก้ปัญหา

.....
.....

4.3 ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ

.....
.....

5. การวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5.1 ปัญหาในการดำเนินงาน

.....
.....

5.2 แนวทางการแก้ปัญหา

.....
.....

5.3 ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ

.....
.....



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

6. การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

6.1 ปัญหาในการดำเนินงาน

.....
.....

6.2 แนวทางการแก้ปัญหา

.....
.....

6.3 ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ

.....
.....

7. การวัดและประเมินผล

7.1 ปัญหาในการดำเนินงาน

.....
.....

7.2 แนวทางการแก้ปัญหา

.....
.....

7.3 ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ

.....
.....

8. การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้

8.1 ปัญหาในการดำเนินงาน

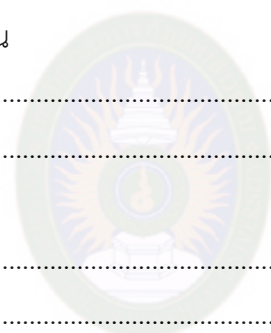
.....
.....

8.2 แนวทางการแก้ปัญหา

.....
.....

8.3 ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ

.....
.....



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

9. การแนะแนว

9.1 ปัญหาในการดำเนินงาน

.....
.....

9.2 แนวทางการแก้ปัญหา

.....
.....

9.3 ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ

.....
.....

ปัจจัยที่ทำให้สถานศึกษาของท่านประสบผลสำเร็จในการบริหารงานวิชาการมีอะไรบ้าง

.....
.....
.....

ลงชื่อ ผู้สัมภาษณ์
(.....)

แบบประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

วิชา เรื่อง

ชื่อผู้สอน

ชั้น.....วันที่.....เดือน.....พ.ศ. เวลา

คำชี้แจง ให้กาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการปฏิบัติ ตามผลการสังเกตการณ์สอนของแต่ละข้อ ให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อ ที่	การพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อการอ่านออกเขียน ได้	ระดับการปฏิบัติ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1 ด้านการเตรียมการสอน และการจัดทำแผนการสอน						
	1.1 กำหนดจุดประสงค์ชัดเจน					
	1.2 กำหนดเนื้อหาสอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
	1.3 กำหนดกิจกรรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
	1.4 กำหนดเวลาสอดคล้องกับกิจกรรม					
	1.5 สื่อการเรียนสอดคล้องกับกิจกรรม					
	1.6 การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับ วัตถุประสงค์และกิจกรรม					
2 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน						
	2.1 การนำเข้าสู่บทเรียน					
	2.2 ความสนใจของนักเรียน					
	2.3 เวลานำเข้าสู่บทเรียนเหมาะสม					
	2.4 กิจกรรมการสอนตรงตามวัตถุประสงค์					
	2.5 การสอนครอบคลุมเนื้อหา					
	2.6 นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม					
	2.7 นักเรียนมีความสนใจ					
	2.8 มีการฝึกทักษะ ฟัง พูด อ่าน เขียนและการดู					
	2.9 มีการสอนเน้นกระบวนการกลุ่ม					

	2.10 นักเรียนได้แสดงออกกันทั่วถึง					
ข้อ ที่	การพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อการอ่านออกเขียน ได้	ระดับการปฏิบัติ				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
3 ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน						
	3.1 ใช้สื่อการสอนสอดคล้องกับกิจกรรม					
	3.2 นักเรียนเป็นผู้ใช้สื่อ					
	3.3 เหมาะสมกับกิจกรรมการสอน					
	3.4 เพียงพอกับจำนวนนักเรียน					
	3.5 เหมาะสมกับวัยของนักเรียน					
4 ด้านการวัดและการประเมินผล						
	4.1 กิจกรรมวัดผลและประเมินผลหลากหลายวิธี					
	4.2 การวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์					
	4.3 เครื่องมือที่วัดและประเมินผลที่เหมาะสม					
	4.4 การมอบหมายงานในสมุดฝึก					
	4.5 การประเมินสอดคล้องกับความแตกต่าง ระหว่างบุคคล					

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบประเมินคุณภาพของงานวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน

เรื่อง

ชื่อผู้วิจัย

คำชี้แจง ให้กาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับคุณภาพของงานวิจัยในชั้นเรียน ตามความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อที่	หัวข้อการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ชื่อเรื่องสอดคล้องกับปัญหาวิจัย					
2	ชื่อเรื่องชัดเจนและสื่อความหมายตรงกับเรื่องที่ทำ					
3	ความสำคัญและความจำเป็นของปัญหาชัดเจน					
4	วัตถุประสงค์มีความชัดเจน วัดได้ สอดคล้องกับปัญหา					
5	การกำหนดขอบเขต เนื้อหา กลุ่มตัวอย่าง เวลา และ ตัวแปรที่ศึกษา ชัดเจน					
6	วิธีดำเนินการวิจัยมีความเป็นไปได้ที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ และเลือกใช้เครื่องมือเหมาะสม					
7	การรวบรวมข้อมูลมีความชัดเจนน่าเชื่อถือ มีประสิทธิภาพ					
8	ผลการวิจัยสอดคล้องตามวัตถุประสงค์					
9	ผลการวิจัยตอบคำถาม ปัญหาที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอน					
10	ข้อเสนอแนะเป็นรูปธรรม สามารถนำไปใช้ได้จริง					

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

**แบบสอบถามความพึงพอใจของครูที่มีต่อการประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma
ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก**

คำชี้แจง ให้กาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความรู้สึกที่แท้จริงของท่านมากที่สุดที่มีต่อการ
ประยุกต์ใช้

กระบวนการ Six Sigma ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	กระบวนการ Six Sigma ช่วยให้การจัดการงานวิชาการมีคุณภาพสูงขึ้น					
2	กระบวนการ Six Sigma ช่วยให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาในการจัดการงานวิชาการได้ชัดเจนขึ้น					
3	กระบวนการ Six Sigma ช่วยให้ระบุปัญหาทางวิชาการตรงประเด็น					
4	กระบวนการ Six Sigma ช่วยให้มองกระบวนการแก้ปัญหาทางวิชาการอย่างเป็นระบบ					
5	การประยุกต์กระบวนการ Six Sigma มาใช้พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการทำให้ทุกคนมีส่วนร่วม					
6	กระบวนการ Six Sigma สร้างความเข้าใจให้กับคณะครูในการพัฒนางานวิชาการ					
7	กระบวนการ Six Sigma ช่วยปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการงานวิชาการ					
8	กระบวนการ Six Sigma ช่วยควบคุมการบริหารจัดการงานวิชาการให้มีความต่อเนื่อง					
9	การประยุกต์กระบวนการ Six Sigma มาใช้พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการช่วยให้การพัฒนาเกิดความยั่งยืน					
10	กระบวนการ Six Sigma สามารถตรวจสอบผลการดำเนินการโดยการวัดได้อย่างชัดเจน					

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....
.....

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY



ภาคผนวก ข

ข้อมูลผู้รับการสัมภาษณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ข้อมูลผู้รับการสัมภาษณ์

ที่	โรงเรียน	ตำแหน่ง	รหัส(Code)
1	โรงเรียนฟ้าแดดสูงยางวิทยาการ	ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าวิชาการ ครูผู้สอน	K.P.0101 K.P.0102 K.P.0103
2	โรงเรียนนาไคร้พิทยาสรรพ์	ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าวิชาการ ครูผู้สอน	K.P.0201 K.P.0202 K.P.0203
3	โรงเรียนคำเจริญวิทยาคม	ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าวิชาการ ครูผู้สอน	K.P.0301 K.P.0302 K.P.0303

หมายเหตุ. K.P. หมายถึง Key Person (บุคคลสำคัญที่ถูกสัมภาษณ์)



ภาคผนวก ค

ภาพประกอบการดำเนินการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ภาพที่ ค.1 สัมภาษณ์ผู้บริหาร หัวหน้าวิชาการ ครูผู้สอน และศึกษาผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ
โรงเรียนฟ้าแดดสูงยางพิทยาคมวันที่ 16 สิงหาคม 2559




ภาพที่ ค.2 สัมภาษณ์ผู้บริหาร หัวหน้าวิชาการ ครูผู้สอน และศึกษาผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ
โรงเรียนคำเจริญวิทยาคมวันที่ 18 สิงหาคม 2559



ภาพที่ ค.3 สัมภาษณ์ผู้บริหาร หัวหน้าวิชาการ ครูผู้สอน และศึกษาผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ
โรงเรียนคำเจริญวิทยาคมวันที่ 18 สิงหาคม 2559



ภาพที่ ค.4 ประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work Shop) การประยุกต์ใช้กระบวนการ Six sigma
ในการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการวันที่ 10 -11 ตุลาคม 2559



ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ ศส.๐๕๕๐.๐๖/ว ๕๕๐๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๕๕๐๐๑

๒ สิงหาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขออนุญาตให้ผู้วิจัยใช้สถานที่ทดลองเก็บรวบรวมข้อมูล (Try Out)

เรียน

ด้วย นายอาบนต์ นมพันธ์ รหัสประจำตัว ๕๗๗๒๑๐๒๐๐๑๑๘ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๔” เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงขออนุญาตให้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยกับประชากร และกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการ จำนวน ๒๐ คน หัวหน้างานวิชาการ จำนวน ๒๐ คน ครูผู้สอน จำนวน ๒๐ คน รวมทั้งหมด ๖๐ คน โรงเรียนขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๔ เพื่อนำข้อมูลไปทำการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ศิริวัฒน์ เชียมแสง)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะครุศาสตร์
โทรศัพท์ ๐-๕๓๗๒-๒๑๑๑๑ ต่อ ๑๒๗



ที่ ศธ. ๐๕๕๐.๐๒/ว ๕๓๙๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อ.เมือง จ.มหาสารคาม ๕๙๐๐๐

๒ สิงหาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน

ด้วย นายอานนท์ นนทวิน รหัสประจำตัว ๕๗๕๒๑๐๒๐๐๑๑๔ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา รูปแบบการศึกษานอกเวลาราชการ ศูนย์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การประยุกต์ใช้กระบวนการ Six Sigma เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๔" เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย บรรลุตามวัตถุประสงค์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาการวิจัย

- เพื่อ ตรวจสอบความถูกต้องคำเนื้อหา ภาษา
- ตรวจสอบด้านการวัดและประเมินผล
- ตรวจสอบด้านสถิติ การวิจัย
- อื่นๆ ระบุ.....

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.ธีระวัฒน์ เขียมแสง)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา
คณะครุศาสตร์
โทรศัพท์ ๐ -๕๓๗๒-๒๑๑๘ ต่อ ๑๖๗



ภาคผนวก จ

แผนงาน/โครงการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

โครงการพัฒนาการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

ประเภทโครงการ ใหม่ ต่อเนื่อง

กลุ่มบริหารวิชาการ

สนองนโยบาย กลยุทธ์องค์กร ข้อที่ 1, 3, 4

กลยุทธ์แผนงาน ข้อที่ 1.1, 3.2, 4.1

กลยุทธ์ สพฐ. ข้อที่ 1, 4, 5

กลยุทธ์โรงเรียนในฝัน ข้อที่ 1, 3, 4

มาตรฐานการประกันคุณภาพภายใน มาตรฐานที่ 9, 10

1. หลักการและเหตุผล

การที่สถานศึกษาจะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามนโยบายในการปฏิรูปการศึกษานั้น สิ่งที่เป็นหัวใจสำคัญ คือการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด และบุคคลที่สามารถทำให้การศึกษาเกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดคือครูผู้สอน เพราะครูผู้สอนเป็นตัวกำหนดประสิทธิภาพของนักเรียน ภารกิจหลักที่สำคัญของสถานศึกษา คือการดำเนินการให้มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้สามารถสร้างเสริมนักเรียนให้มีพัฒนาการทุกด้าน ดังนั้นครูผู้สอนจึงควรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในด้านจัดกระบวนการเรียนรู้และมีความรู้ทางวิชาการที่ทันต่อเหตุการณ์ การส่งเสริมเทคนิคการจัดการเรียนการสอนและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจึงเป็นนวัตกรรมที่มีจุดมุ่งหมายให้ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการศึกษา ซึ่งบุคลากรที่สำคัญที่จะเป็นผู้ปฏิบัติภารกิจหลักนี้ให้บรรลุวัตถุประสงค์คือ ครูผู้สอน การอบรมพัฒนาบุคลากรด้านเทคนิคการจัดการเรียนการสอนและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง และเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุผลตามนโยบายของการจัดการศึกษาภายในโรงเรียน ดังนั้นการอบรมพัฒนาบุคลากรด้านเทคนิคการจัดการเรียนการสอนและการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ถือว่าเป็นยุทธศาสตร์สำคัญควบคู่กับการปฏิรูปการเรียนรู้และแผนพัฒนาโรงเรียนโนนสูงพิทยาคม ที่มุ่งส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้รับการพัฒนาเป็นครูมืออาชีพอย่างจริงจัง

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูผู้สอนเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักสูตรและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. เพื่อให้ครูผู้สอนเกิดความรู้ความเข้าใจในคำอธิบายรายวิชาและสามารถนำมาเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้

3. เป้าหมาย

เชิงคุณภาพ

1. ครูทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจ มีความสามารถในการจัดการวิเคราะห์หลักสูตร จัดทำคำอธิบายรายวิชา และสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้

เชิงปริมาณ

1. ครูผู้สอนทุกคนสามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ได้

4. ระยะเวลาดำเนินการ

วันเริ่มต้นโครงการ วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559

วันสิ้นสุดโครงการ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2560

5. วิธีดำเนินงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	ระยะเวลา ดำเนินการ	งบประมาณ (บาท)	ผู้รับผิดชอบ
1. ชั้นเตรียมการ - เขียนแผนงานโครงการเสนอผู้อำนวยการ เพื่ออนุมัติ	1 พ.ย. 59	-	นางอุ๋นเรื่อน ช่าง นอก
2. ชั้นดำเนินการ - จัดประชุมปฏิบัติการ	11 พ.ย. 59	1,000	
3. ชั้นติดตามและประเมินผล - แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจ - การตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ของ ครูทุกคน	-	-	

6. แหล่งงบประมาณ/ค่าใช้จ่าย

โครงการนี้ ใช้งบประมาณทั้งสิ้น เป็นเงิน 1,000 บาท จำแนกตามรายการค่าใช้จ่ายโดยสรุป ดังนี้

กิจกรรม	แหล่งเงินงบประมาณ / จำนวนเงิน			รวม	หมายเหตุ
	เงินอุดหนุน	เงินรายได้ฯ	เงินสมาคม		
1. เอกสารประกอบการอบรม	500	-	-	500	
2. ค่าอาหาร- เครื่องดื่ม	500	-	-	500	
	1,000	-	-	1,000	

7. ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางอุ๋นเรื่อน ช่างนอก

8. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มบริหารวิชาการ

9. สถานที่ดำเนินงาน

โรงเรียนโนนสูงพิทยาคม

10. การติดตามผลและประเมินผล

- 1) จากแบบทดสอบ
- 2) จากผลการตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ของครูทุกคน

11. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ครูทุกคนสามารถวิเคราะห์หลักสูตรมากำหนดเป็นคำอธิบายรายวิชาได้
- 2) ครูทุกคนสามารถนำคำอธิบายรายวิชามาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ได้
- 3) ครูทุกคนสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามแผนการจัดการเรียนรู้ของตนเอง

ผู้เสนอโครงการ

ผู้เห็นชอบโครงการ

ลงชื่อ.....

ลงชื่อ.....

(นางอุ๋นเรื่อน ช่างนอก)

(นายจุดประสงค์ ทองน้อย)

รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ

หัวหน้างานกลุ่มงานแผนงาน

ผลการพิจารณาโครงการ

- อนุมัติ ชะลอโครงการไว้ก่อน
- ระงับโครงการ เนื่องจาก.....

ลงชื่อ.....

(นายอานนท์ นนทวัน)

ผู้อำนวยการโรงเรียนโนนสูงพิทยาคม

โครงการจัดทำงานจัดทำงานวิจัยในชั้นเรียนอย่างมีคุณภาพ

ประเภทโครงการ ใหม่ ต่อเนื่อง

กลุ่มบริหารวิชาการ

สนองกลยุทธ์ กลยุทธ์ ที่ 1 เร่งรัดพัฒนาระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีและภูมิปัญญาท้องถิ่นในกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย

สนองมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานโรงเรียน มาตรฐานที่ 1, 4, 5, 7

1. หลักการและเหตุผล

พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความสำคัญกับการวิจัย โดยกำหนดให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอน สามารถจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรอบรู้และใช้การวิจัย เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ดังนั้นครูในยุคปัจจุบัน จึงต้องปรับเปลี่ยนบทบาทให้เป็นผู้รอบรู้และสามารถทำวิจัยได้

การวิจัยในชั้นเรียนเป็นนวัตกรรมรูปแบบหนึ่ง นำมาใช้เพื่อแก้ปัญหาในชั้นเรียน ประโยชน์ในการทำวิจัยไม่เพียงแต่จะช่วยพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพแต่ยังช่วยพัฒนาวิชาชีพครูให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น ทั้งนี้การพัฒนาการเรียนการสอน ถือว่าเป็นงานหลักของโรงเรียน ที่จะส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพ สิ่งสำคัญที่จะทำให้การพัฒนาการเรียนการสอนมีคุณภาพ คือ ครูผู้สอนจะต้องรู้จักเด็กเป็นรายบุคคล และจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาการเรียนการสอน โรงเรียนโนนสูงพิทยาคม จึงได้จัดโครงการนี้ขึ้น เพื่อให้ครูทุกคนได้จัดทำวิจัยในชั้นเรียน พัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง ส่งผลให้นักเรียนได้รับการส่งเสริม พัฒนา แก้ปัญหา การเรียนและส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อให้ครูผู้สอน มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนและนำผลการวิจัยไปใช้
- 2.2 เพื่อให้ครูผู้สอนมีทักษะและกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอน

3. เป้าหมาย

3.1 เชิงปริมาณ

ร้อยละ 100 ของครูผู้สอนโรงเรียนโนนสูงพิทยาคม มีการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน ภาคเรียน ละ 1 เรื่อง

3.2 เชิงคุณภาพ

ครูทุกคนมีทักษะในการทำวิจัย เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน ภาคเรียนละ 1 งานวิจัย

4. ระยะเวลาดำเนินการ

วันเริ่มต้นโครงการ วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559

วันสิ้นสุดโครงการ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2560

5. วิธีดำเนินงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	ระยะเวลา ดำเนินการ	งบประมาณ (บาท)	ผู้รับผิดชอบ
1. ขั้นเตรียมการ - เขียนแผนงานโครงการเสนอ ผู้อำนวยการเพื่ออนุมัติ	พ.ย. 59	-	นางอุ๋นเรือน ช่างนอก
2. ขั้นดำเนินการ - จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ	พ.ย.59 - ธ.ค. 59	1,000	
3. ขั้นติดตามและประเมินผล - แบบทดสอบถาม - การตรวจผลงานวิจัยของครูทุกคน	-	-	

6. แหล่งงบประมาณ/ค่าใช้จ่าย

โครงการนี้ ใช้งบประมาณทั้งสิ้น เป็นเงิน 1,000 บาท จำแนกตามรายการค่าใช้จ่ายโดยสรุป ดังนี้

กิจกรรม	แหล่งเงินงบประมาณ /จำนวนเงิน			รวม	หมายเหตุ
	เงินอุดหนุน	เงินรายได้ฯ	เงินสมาคม		
1. เอกสารประกอบการอบรม	500	-	-	500	
2. ค่าอาหาร- เครื่องดื่ม	500	-	-	500	
	1,000	-	-	1,000	

7. ผู้รับผิดชอบโครงการ

นางอุ๋นเรื่อน ช่างนอก

8. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มบริหารวิชาการ

9. สถานที่ดำเนินงาน

โรงเรียนโนนสูงพิทยาคม

10. การติดตามผลและประเมินผล

- 1) จากแบบทดสอบ
- 2) จากผลการตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ของครูทุกคน

11. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ครูทุกคนมีความรู้ความเข้าใจในการทำวิจัย
- 2) ครูทุกคนมีงานวิจัยในการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนอย่างน้อยคนละ 1 งาน ต่อภาค

เรียน

ผู้เสนอโครงการ

ผู้เห็นชอบโครงการ

ลงชื่อ.....

ลงชื่อ.....

(นางอุ๋นเรื่อน ช่างนอก)

(นายจุดประสงค์ ทองน้อย)

รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ

หัวหน้างานกลุ่มงานแผนงาน

ผลการพิจารณาโครงการ

- อนุมัติ ชะลอโครงการไว้ก่อน
 ระงับโครงการ เนื่องจาก.....

ลงชื่อ.....

(นายอานนท์ นนทวัน)

ผู้อำนวยการโรงเรียนโนนสูงพิทยาคม



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

โครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา

ประเภทโครงการ ใหม่ ต่อเนื่อง

กลุ่มบริหารวิชาการ

สนองกลยุทธ์โรงเรียน ข้อที่ 1 พัฒนาคุณภาพผู้เรียน
3 สร้างเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้
4 ส่งเสริมอัตลักษณ์ของสถานศึกษาให้โดดเด่น

สนองเป้าหมายโรงเรียนข้อที่ 3 ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

1. หลักการและเหตุผล

การที่จะพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์ตรงตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้นั้น แหล่งเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญตามมาตรา 25 ซึ่งส่วนหนึ่งกล่าวว่า รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ มีห้องปฏิบัติการเป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญ ที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ความคิดที่เป็นเหตุเป็นผล คิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ เน้นทักษะกระบวนการ กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง แต่จากสภาพปัญหาที่ผ่านมายังไม่ได้มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ให้เอื้อและเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ สวนพฤกษศาสตร์ และแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น ดังนั้น แหล่งเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคน เพราะแหล่งเรียนรู้จะเป็นสิ่งจูงใจ ให้นักเรียนสนใจบทเรียน เข้าใจเนื้อหาสาระได้รวดเร็ว และยังสร้างความเข้าใจง่ายในการปฏิบัติการให้แก่นักเรียนในระหว่างการเรียนการสอนของครูอีกด้วย

ดังนั้นการพัฒนาแหล่งเรียนรู้นี้มุ่งสู่ผู้เรียน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะจัดหาและพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญ ให้มีอย่างพอเพียงเพื่อมุ่งให้ผู้เรียนได้รับการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ฝึกปฏิบัติจริงและเกิดความใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้นี้มุ่งสู่ผู้เรียนขึ้นมาเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอน ตลอดจนการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ภายในโรงเรียนได้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้นี้มุ่งสู่ผู้เรียน ในโรงเรียนให้มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนานักเรียนตามธรรมชาติอย่างเต็มตามศักยภาพ

3. กลุ่มเป้าหมาย

ด้านปริมาณ

1. ห้องสมุด มีหนังสือวัสดุและอุปกรณ์ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างมีคุณภาพจำนวน 1 ห้องเรียน
2. มีสวนพฤกษศาสตร์ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับสมุนไพรต่างๆ
3. มีแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะและเกิดการเรียนรู้และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

ด้านคุณภาพ

นักเรียนมีสวนพฤกษศาสตร์ แหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

4. ระยะเวลาดำเนินการ

วันเริ่มต้นโครงการ วันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ. 2559

วันสิ้นสุดโครงการ วันที่ 31 มีนาคม พ.ศ. 2560

5. การดำเนินงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	ระยะเวลาดำเนินการ	งบประมาณ (บาท)	ผู้รับผิดชอบ
1. ^{ขั้น} เตรียมการ - เขียนแผนงานโครงการ เสนอผู้อำนวยการเพื่ออนุมัติ	พ.ย. 59	180,000	นางจุดประสงค์ ทองน้อย
2. ^{ขั้น} ดำเนินการ ปรับปรุงพัฒนาห้องสมุด	1 พ.ย. 59-31 มี.ค.60	30,000	นางผกา มาศ สีหาบุญมาก
จัดทำสวนพฤกษศาสตร์	1 พ.ย. 59-31 มี.ค.60	100,000	นายสวาท
จัดทำสวนเศรษฐกิจพอเพียง	1 พ.ย. 59-31 มี.ค.60	50,000	ภูอยู่เย็น
3. ^{ขั้น} ติดตามและประเมินผล - การสังเกต	-	-	นางจุดประสงค์ ทองน้อย

6. แหล่งงบประมาณ/ค่าใช้จ่าย

โครงการนี้ ใช้งบประมาณทั้งสิ้น เป็นเงิน 1,000 บาท จำแนกตามรายการค่าใช้จ่ายโดยสรุป ดังนี้

กิจกรรม	แหล่งเงินงบประมาณ /จำนวนเงิน			รวม	หมายเหตุ
	เงินอุดหนุน	เงินรายได้ฯ	เงินสมาคม		
1. ค่าวัสดุอุปกรณ์	180,000	-	-	180,000	
	180,000	-	-	180,000	

7. ผู้รับผิดชอบโครงการ

- 1) นางผกามาศ สีหาบุญมาก
- 2) นายสวาท ภูอยู่เย็น

8. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มบริหารวิชาการ

9. สถานที่ดำเนินงาน

โรงเรียนโนนสูงพิทยาคม

10. การติดตามผลและประเมินผล

- 1) จากสังเกต

11. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1) ห้องสมุดของโรงเรียนมีการพัฒนาปรับปรุงให้มีความสวยงามเอื้อต่อการใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ของนักเรียน

2) โรงเรียนมีส่วนพสกษาศาสตร์เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้

3) โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติอย่างการจริง เกิดทักษะในการทำงาน

ผู้เสนอโครงการ

ผู้เห็นชอบโครงการ

ลงชื่อ.....

ลงชื่อ.....

(นางสาวท ภูอยู่เย็น)

(นายจุดประสงค์ ทองน้อย)

รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการ

หัวหน้างานกลุ่มงานแผนงาน

ผลการพิจารณาโครงการ

- อนุมัติ ชะลอโครงการไว้ก่อน
 ระงับโครงการ เนื่องจาก.....



ลงชื่อ.....

(นายอานนท์ นนทวัน)

ผู้อำนวยการโรงเรียนโนนสูงพิทยาคม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ สกุล	นายอานนท์ นนทวัน
วัน เดือน ปีเกิด	28 ธันวาคม 2515
ที่อยู่ปัจจุบัน	191 หมู่ 1บ้านโคกเครือ ตำบลโคกเครือ อำเภอหนองกงบุรี จังหวัดกาฬสินธุ์ 46220
ตำแหน่งหน้าที่ สถานที่ทำงาน	ผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนโนนสูงพิทยาคม หมู่ที่ 7 ตำบลโนนสูง อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์ 46120 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2537	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาดนตรีศึกษา สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี
พ.ศ. 2550	ประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2551	ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2560	ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (ค.ด.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม